

PARTNERS FOR SUSTAINABLE GROWTH

JAARVERSLAG 2016

ACKERMANS & VAN HAAREN

JAARVERSLAG 2016

ACKERMANS & VAN HAAREN

INHOUD

Missie	6
2016 in een oogopslag	8
Markante feiten 2016	10

13 JAAR- VERSLAG

Woord van de voorzitters	14
Jaarverslag over de enkelvoudige jaarrekening	18
Jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening	20
Verklaring inzake deugdelijk bestuur	27
Remuneratieverslag	36
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	39
Dagelijkse leiding en controle	44

46 ACTIVITEITEN- VERSLAG

48 MARINE ENGINEERING & CONTRACTING

DEME	50
CFE	54
Algemene Aannemingen Van Laere	56
Rent-A-Port	58
Green Offshore	59

60 PRIVATE BANKING

Delen Investments	62
Bank J. Van Breda & C°	66
ASCO-BDM	69

70 REAL ESTATE & SENIOR CARE

Extensa	72
Leasinvest Real Estate	75
Anima Care	78
HPA	80

82 ENERGY & RESOURCES

Sipef	84
NMP	87
Sagar Cements	88
Oriental Quarries & Mines	89

90 GROWTH CAPITAL

Lexicon	107
---------------	-----

109 FINANCIËLE STATEN

Inhoudstafel	111
Geconsolideerde jaarrekening	112
Enkelvoudige jaarrekening	175

Algemene gegevens betreffende de vennootschap en het kapitaal	180
---	-----

KERNCIJFERS 2016

Bijlage

MISSIE

Onze missie is aandeelhouderswaarde creëren door te investeren op lange termijn in een beperkt aantal strategische participaties met internationaal groeipotentieel.

Lange termijn perspectief

- Duidelijke afspraken met participaties rond doelstellingen.
- Verantwoordelijkheid van de participaties voor hun eigen financiële positie.
- Streven naar jaarlijkse groei van de resultaten van elke deelneming en van de groep in haar geheel.
- Focus op groeibedrijven in een internationale context.

Positionering van Ackermans & van Haaren

- Een onafhankelijke gediversifieerde groep.
- Geleid door een ervaren, multidisciplinair managementteam.
- Een gezonde financiële structuur ter ondersteuning van de groei-ambities van de participaties.

Proactieve aandeelhouder

- Betrokken bij selectie van topmanagement en definitie van lange termijn strategie.
- Permanente dialoog met management.
- Opvolging van en controle op strategische focus, operationele en financiële discipline.
- Actieve steun aan het management voor specifieke operationele en strategische projecten.

ACKERMANS & VAN HAAREN

Partners for sustainable growth

Partners

- Een partnership van bij de oorsprong van Ackermans & van Haaren.
- Succesvol track record van partnerships bij de participaties.
- Partnerships met families, co-aandeelhouders en managementteams als basis voor verdere groei.
- Model van 'active ownership'.

Growth

- Een groep van ondernemers die via internationalisatie en innovatie op een recurrente wijze haar ondernemingen wil uitbouwen.
- Focus op 'operational excellence' en de capaciteit om een recurrente, rendabele groei op lange termijn te verwezenlijken.

Sustainable

- Ontwikkeling en groei van de activiteiten op een duurzame wijze, met respect voor mens en maatschappij.
- Transparante rapportering en communicatie, met oog voor financiële evenwichten en discipline.
- Focus op recurrente resultaten en een gestaag groeiend dividend op lange termijn.

2016 IN EEN OOGOPSLAG

- **DEME** realiseert een goed resultaat op een, zoals verwacht, lagere omzet. Het orderboek groeit aan tot 3.800 miljoen euro. **CFE** bevestigt de turnaround en draagt positief bij tot de groepswinst in 2016.
- Zowel **Bank J. Van Breda & C°** als **Delen Investments** realiseren in 2016 een belangrijke verdere aangroei van door cliënteel toevertrouwde vermogens en leggen daarmee een sterke basis voor 2017.
- Alle deelnemingen in 'Real Estate & Senior Care' dragen bij tot het significante resultaat van dit segment. **Extensa** boekt goede vooruitgang op Cloche d'Or (Luxemburg) en Tour & Taxis (Brussel), waar ze een akkoord sloot over de verkoop van het Herman Teirlinck-gebouw.
- **Sipef** verdubbelt haar resultaat in 2016, dankzij de combinatie van een stijgende productie van palmolie en van stijgende marktprijzen. Sipef zet belangrijke stappen in de uitbreiding van haar plantages.
- De operationele verliezen van en de waardeverminderingen op **Groupe Flo** en **CKT Offshore** overschaduwden de verbetering van de resultaten bij de meeste andere 'Growth Capital'-participaties.
- Dankzij de overname, op 30 september 2016, van het 26%-minderheidsbelang in Sofinim is het belangenpercentage van AvH in de participaties die via Sofinim worden aangehouden verhoogd. Aangezien de opvolging en aansturing van die deelnemingen is geïntegreerd binnen Ackermans & van Haaren wordt 'Development Capital' voortaan opgenomen onder 'AvH & Growth Capital'.

Nettoresultaat	Eigen vermogen (deel van de groep - voor winstverdeling)	Brutodividend	Markt-kapitalisatie
224 (miljoen euro)	2.783 (miljoen euro)	68 (miljoen euro)	4.425 (miljoen euro)
6,77 (euro per aandeel)	83,08 (euro per aandeel)	2,04 (euro per aandeel)	132,10 (euro per aandeel)

Samenstelling van het geconsolideerd nettoresultaat (deel van de groep)

(€ mio)	2016	2015
■ Marine Engineering & Contracting	105,2	109,2
■ Private Banking	98,5	104,0
■ Real Estate & Senior Care	46,2	35,6
■ Energy & Resources	9,2	7,4
Bijdrage van de kernsectoren	259,1	256,2
Growth Capital	2,7	8,9
AvH & subholdings	-10,8	-9,8
Netto meer/minwaarden en waardeverminderingen	-26,8	5,2
Resultaat voor uitzonderlijke resultaten	224,2	260,5
Uitzonderlijke resultaten	-	23,5 ⁽¹⁾
Geconsolideerd nettoresultaat	224,2	284,1

⁽¹⁾ Herwaarderingsmeerwaarde Tour & Taxis

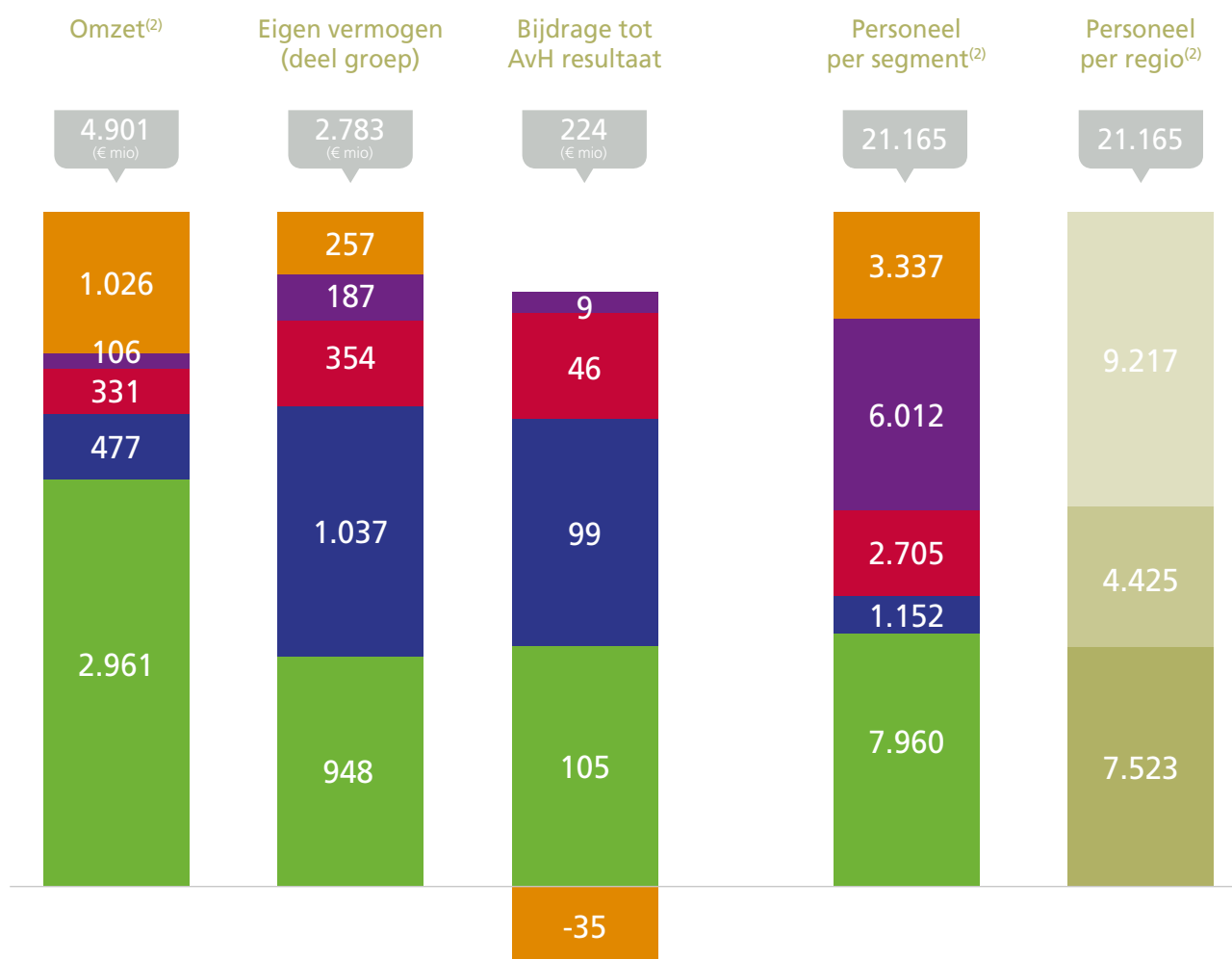
■ Marine Engineering & Contracting
 ■ Private Banking
 ■ Real Estate & Senior Care
 ■ Energy & Resources
 ■ AvH & Growth Capital

■ België
 ■ Europa
 ■ Rest van de wereld

Kerncijfers geconsolideerde balans

(€ mio)	31.12.2016	31.12.2015
Eigen vermogen (deel van de groep - voor winstverdeling)	2.783,1	2.607,3
Nettothesaurie van AvH & subholdings	68,3	76,3

⁽²⁾ Gebaseerd op geconsolideerde gegevens 2016, pro forma: alle (exclusieve) controlebelangen integraal, de overige belangen proportioneel

MARKANTE FEITEN 2016

januari

- AvH vermindert haar participatie in Holding Groupe Duval van 37,8% tot 21,8% door deze om te zetten in een bijkomende deelneming van 25% in Patrimoine & Santé, tot 47,5%.

1

2

maart

- CFE krijgt het contract toegewezen voor de bouw (in partnership) van het nieuwe ZNA-ziekenhuis in Antwerpen.

3

mei

- Jan Suykens volgt Luc Bertrand op als voorzitter van het executief comité. Luc Bertrand volgt Jacques Delen op als voorzitter van de raad van bestuur.
- Op de jaarvergadering worden 2 nieuwe vrouwelijke bestuurders benoemd: Valérie Jurgens en Marion Debruyne.
- DEME ondertekent samenwerkingsovereenkomst met COSCO Shipping voor de ontwikkeling van offshore windenergie in China.
- DEME en CFE tekenen contracten voor het Fehmernbelt Fixed Link-project, 's werelds langste afgezonken weg- en spoortunnel tussen Duitsland en Denemarken.
- Extensa verwerft het voormalige kantoorgebouw van de douane op Tour & Taxis.

4

1. HPA - Le Grand Jardin 2. DEME - Bonny River 3. DEME / CFE - Fehmernbelt Fixed Link-project 4. Jan Suykens - Luc Bertrand

februari

- DEME bestelt de 'Bonny River', een sleepopperzuiger van de nieuwe generatie.
- DEME en Siemens tekenen een EPCI-funderingscontract voor offshore windpark Hohe See (Duitsland).

april

- DEME Concessions neemt participatie in Schots ontwikkelingsbedrijf voor getijdenenergie.
- Leasinvest Real Estate tekent vruchtgebruikovereenkomst met het Europees Parlement voor het te herontwikkelen gebouw Montoyer in Brussel.

juni

- Tideway (DEME) tekent een contract voor de aanleg van exportkabels voor het Hornsea Project One offshore windturbinepark.
- Leasinvest Real Estate finaliseert de verkoop van het kantoorgebouw Royal20 in het Groothertogdom Luxemburg.

MARKANTE FEITEN 2017

februari

- DEME tekent nieuwe contracten in India en de Malediven, en in Nederland voor de aanleg van de Rijnlandroute.

maart

- Sipef bereikt een akkoord over een mogelijke overname van 95% van Dendy Marker in Zuid-Sumatra.
- DEME bestelt 2 nieuwe schepen: 'Orion' en 'Spartacus', met een totale waarde van 500 miljoen euro.

juli

- AvH en CFE verhogen hun gezamenlijke deelneming in Rent-A-Port Energy tot 100%. De naam wordt gewijzigd in Green Offshore.
- HPA verwerft de controle over CIGMA, een woonzorgcentrum met 60 bedden en een crèche met 50 wiegen.

september

- DEME krijgt contracten toegewezen voor het uitbreidingsproject Freetown Terminal in Sierra Leone en voor de uitbreiding van de haven van Port Louis in Mauritius.
- BPI (CFE) zal samen met Immoebel de nieuwe hoofdkantoren van Allianz in Brussel ontwikkelen.
- Delen Private Bank opent haar vernieuwd kantoor in Luik.
- AvH rondt de overname van het minderheidsbelang van 26% in Sofinim af.
- AvH neemt een participatie van 15% in OncoDNA.

november

- CFE Polska start de bouw van 'Holiday Park Kowatny', een nieuwe internationale attractie van Plopsaland.
- Leasinvest Real Estate diversifieert naar een vierde land, Oostenrijk, door de acquisitie van het Frun Park Asten retailpark.
- Anima Care neemt de zorgcentra 'Duneroze' te Wenduine en 'Le Birmingham' te Sint-Jans-Molenbeek over.

5. Leasinvest Real Estate - Royal20 (Groothertogdom Luxemburg) 6. Delen Private Bank (Luik) 7. Anima Care - Duneroze (Wenduine) 8. Sipef - Plantage met mature palmen

oktober

- Rentel bereikt de 'financial close' voor het 309 MW offshore windproject in de Belgische Noordzee.

december

- Sipef bereikt een akkoord over de verhoging van haar belang in PT Agro Muko tot 95%.

JAARVERSLAG 2016

ACKERMANS & VAN HAAREN

WOORD VAN DE VOORZITTERS

Dames en heren aandeelhouders,

2016 is een jaar geweest van grote, zowel politieke als economische, onzekerheid en volatiliteit op de financiële markten.

Op politiek vlak hebben het referendum rond de Brexit in het Verenigd Koninkrijk, het institutioneel referendum in Italië en de presidentsverkiezingen in de VSA een verrassende uitkomst gegeven. De grote zenuwachtigheid vooraf op de markten werd telkens gevolgd door een even verrassende positieve reactie van deze markten.

Op economisch vlak heeft het lage rentebeleid van de ECB voorlopig de motor van de West-Europese economieën nog niet duurzaam aan de gang gekregen. Ondertussen staan echter zowel de rendementen van de spaarders als van de banken onder druk.

Op financieel vlak fluctueerde de olieprijs tussen 29 USD/bbl en 52 USD/bbl, palmolie tussen 566 USD en 788 USD, de Eurostoxx tussen 3.088 en 3.288 (met een dieptepunt op 2.687) en de BEL20 tussen 3.643 en 3.606 (met een dieptepunt op 3.131).

Tegen deze achtergrond hebben de bedrijven binnen de kernsectoren van de Ackermans & van Haaren groep goed standgehouden. Het feit dat hun bijdrage tot het groepsresultaat zelfs hoger uitkomt dan in het vorige recordboekjaar 2015 is een bewijs van de weerbaarheid en duurzaamheid van het gediversifieerd karakter van het AvH-model.

2016 is duidelijk een jaar waarbij het AvH-model, gericht op een evenwichtige diversificatie en een recurrente, stabiele groei van de resultaten van de kernsectoren, haar deugdelijkheid heeft bewezen. Dit werd bovendien in de verf gezet in de keuze van de nieuwe baseline van de groep: **'Partners for Sustainable Growth'**.

Het succes van het AvH-model is van bij de oorsprong gebaseerd op solide partnerships. Ackermans & van Haaren heeft een bewezen track record terzake, weze het met Vinci bij DEME, de familie Delen bij de banken, de familie Bracht bij Sipef en de vele managementteams in de bedrijven. Ackermans & van Haaren is een groep van ondernemers die bedrijven wil laten groeien via diversificatie en innovatie, met een focus op operational excellence en gezonde balansen. Daarbij streven we naar recurrente resultaten in de activiteiten die we ontwikkelen. We streven hierbij niet naar een groei van de omzet, maar naar een duurzame winstgroei. Duurzaam betekent ook respect voor mens en milieu, en de wens om een langetermijnrelatie uit te bouwen met alle stakeholders van onze bedrijven. Dat is en blijft de kern van ons handelen, en van de ambitie naar creatie van duurzame aandeelhouderswaarde op lange termijn.

Ackermans & van Haaren wil dit realiseren door op lange termijn te focussen op een beperkt aantal strategische deelnemingen. Het geconsolideerd eigen vermogen van de AvH-groep is sinds de beursintroductie in 1984 jaarlijks met gemiddeld 13% gestegen. In de beginjaren presteerde één sector sterk of waren er uitzonderlijke winsten. Over de jaren heen heeft de **diversificatie** van de activiteiten tot een meer evenwichtige verdeling geleid.

In 2016 vertegenwoordigt het segment 'Marine Engineering & Contracting' 34% van het geconsolideerd eigen vermogen van de AvH-groep, het 'Private Banking'-segment 37% en de andere deelnemingen 29%. De groei door specialisatie, internationale diversificatie en innovatie bij DEME en onze banken, Delen Investments en Bank J.Van Breda & Co, hebben ertoe geleid dat deze 2 kernsectoren de laatste 5 jaar goed waren voor gemiddeld 84% van het 'courant' resultaat van de groep (bijdrage van de kernsectoren). Dit vormt een solide en recurrente winstbasis voor de groep. Het succes van 2016 is dat naast deze 2 groeipolen nu ook de andere activiteiten, zoals de vastgoedactiviteiten, met in het verlengde daarvan de 'senior care', en de plantages van Sipef, intussen 21% uitmaken van dit groepsresultaat. Over de laatste 5 jaar was dit gemiddeld maar 16%. Het sterke momentum inzake de ontwikkeling van de sites Tour & Taxis in Brussel en Cloche d'Or in Luxemburg, en de recurrente bijdrage van Anima Care en Residalya zorgen ook voor goede vooruitzichten in de komende jaren. De recent aangekondigde acquisities door Sipef van de minderheidsbelangen in haar plantage van Agro Muko en van de plantage van Dendy Marker doen haar areaal oliepalmen toenemen met ongeveer 30%. Deze transacties zullen bijdragen tot de groei van de recurrente bijdrage van Sipef in het segment 'Energy & Resources'. Sipef evolueert aldus naar een steeds meer strategische participatie binnen de AvH-groep.

Ackermans & van Haaren realiseert over 2016 een geconsolideerde nettowinst van 224,2 miljoen euro, t.o.v. 284,1 miljoen euro in 2015. Deze daling is het gevolg van operationele verliezen en waardeverminderingen op Groupe Flo en CKT Offshore voor een totaal bedrag van 34 miljoen euro in 2016, in tegenstelling tot niet-recurrente meerwaarden van 55 miljoen euro in 2015 (herwaarderingsmeerwaarde Tour & Taxis, Egemin). Onderliggend stijgt de bijdrage van de kernsectoren met 3 miljoen euro tot 259,1 miljoen euro.

DEME realiseert in 2016 een resultaat van 155,3 miljoen euro op een economische omzet van 1.978,2 miljoen euro, hetgeen telkens lager is dan in 2015. Door de grote werken aan het Suez-kanaal was 2015 dan ook een uitzonderlijk jaar en zelfs het beste jaar ooit in de baggersector. De tweede jaarthelft van 2016 was reeds beter dan de eerste jaarthelft dankzij de opstart van een aantal nieuwe grote projecten, voornamelijk offshore windparken. Het orderboek bereikt opnieuw een recordhoogte met 3.800 miljoen euro. Indien we rekening houden met twee reeds toegewezen maar nog niet opgestarte werven, Hohe See en Fehmernbelt, bedraagt het totale orderboek ongeveer 5 miljard euro. DEME blijft verder investeren in de vernieuwing en uitbreiding van haar vloot. Van de zes bestelde schepen verwacht DEME zowel de Minerva, Scheldt River als Livingstone te kunnen inzetten in de loop van 2017. Bovendien heeft DEME recent twee nieuwe schepen besteld die haar nog competitiever moeten maken: de Spartacus wordt de krachtigste en de meest vooruitstrevende snijkopzuiger ter wereld voor baggerwerken in de hardste rots en grondsoorten. De Orion wordt een nieuwe referentie als offshore DP3 kraanschip met een hijsvermogen van meer dan 3.000 ton op meer dan 50 m voor constructiewerken in volle zee. Door de vertraging in de levering van de nieuwe schepen is de nettoschuld van DEME

tijdelijk gedaald tot 154,6 miljoen euro, tegenover een totaal eigen vermogen van 1.221 miljoen euro.

Een van de meest opmerkelijke prestaties van 2016 is de turnaround die **CFE** in haar traditionele bouwactiviteiten wist te realiseren. Elk van de business units van CFE draagt positief bij tot dit resultaat. Dit bewijst dat er in de voorbije jaren hard en goed gewerkt is om de organisatie te versterken, de procedures te verscherpen en de strategie te verfijnen. CFE hoopt nog steeds haar openstaande vordering op Tsjaad te innen, en heeft hiervoor een concrete oplossing aangereikt aan de lokale overheid. Het orderboek van CFE, zowel in de bouw als vastgoedontwikkeling, is goed gevuld met 956,7 miljoen euro.

Niettegenstaande uitermate volatiele beurzen, waarbij de markten in het eerste semester op bepaald ogenblik negatief waren, hebben onze bankiers een uitmuntende commerciële prestatie gerealiseerd. De inflows bij **Delen Private Bank** bedroegen bijna 90% van de record inflows van de voorbije jaren, en bij Bank J.Van Breda & C° lagen ze quasi op het niveau van 2015. Aldus bedraagt het toevertrouwde vermogen bij Delen Private Bank per einde 2016 ongeveer 27,4 miljard euro. Indien we de deposito's en levensverzekeringsproducten bij Bank J.Van Breda & C° bijtellen, beheren de beide banken on en off balance ongeveer 33,5 miljard euro voor hun cliënteel in België. In het VK beheert JM Finn & Co 8,4 miljard pond. Door de daling van het pond (impact 1.520 miljoen euro) bedraagt dit in euro nog slechts 9.730 miljoen euro. Oyens & Van Eeghen bleef relatief stabiel op 657 miljoen euro. Delen Investments blijft sterk investeren in de versterking van haar commerciële organisatie, evenals de digitalisering van haar diensten. Aldus daalde de nettowinst tot 87,9 miljoen euro. Het eigen vermogen t.b.v. 621 miljoen euro levert een

zeer solide Core Tier1-kapitaalratio op van 30,9%.

Ook de teams van **Bank J.Van Breda & C°** realiseerden een sterke commerciële prestatie met een stijging van de deposito's met 7% en buitenbalansbeleggingen met 14%. De kredietportefeuille, die opnieuw steeg met 7%, kende alweer uiterst beperkte kredietverliezen van amper 0,01%. Bank J.Van Breda & C° slaagde erin de druk op de rentemarges te compenseren door een stijging van de fee-inkomsten. De daling van haar resultaat tot 37,7 miljoen euro is quasi uitsluitend te wijten aan de stijging van de bankentaks (+66%), die nu 10% van de algemene kosten uitmaakt. Ook Bank J.Van Breda & C° toont met een eigen vermogen van 518,3 miljoen euro een uiterst sterke kapitaalratio van 14,8% en een uitzonderlijke sterke balans met een leverage ratio van 9,8%.

In het vastgoedsegment blijft **Leasinvest Real Estate** zorgen voor een recurrente bijdrage van 10 miljoen euro, dankzij een gezonde, gediversifieerde portefeuille, met een nieuwe markt in Oostenrijk, en een actief beheer van haar panden. Bij **Extensa** kennen de projecten Tour & Taxis in Brussel en Cloche d'Or in Luxemburg een goed momentum, en leveren ook in 2016 een belangrijke recurrente bijdrage tot het resultaat. Op Tour & Taxis moet het Herman Teirlinck-gebouw, waarvoor een verkoopovereenkomst werd afgesloten met Baloise, opgeleverd worden in de loop van 2017. De goedkeuring van het bpa einde 2016 moet ons toelaten in 2017 te starten met de residentiële ontwikkelingen op de site. Ook in Luxemburg verloopt de residentiële ontwikkeling op de site van Cloche d'Or voorspoedig, en werd de bouw van twee kantoorgebouwen aangevat. Gebaseerd op deze ontwikkelingen moet Extensa nog enkele jaren sterke, recurrente resultaten kunnen realiseren. Door de omruiling van ons belang in Holding Groupe Duval voor een 70%

deelneming in HPA/Residalya, wordt de volatiele (in 2015 negatieve) bijdrage van Duval vervangen door een positieve, recurrente bijdrage van Residalya. **Residalya** baat nu 2.439 bedden uit in 32 Franse residenties, terwijl **Anima Care** in België 1.621 bedden exploiteert in 14 residenties. Samen realiseren Anima Care en HPA reeds een winst van 6,8 miljoen euro. De operationele betrokkenheid van beide managementteams en de gedrevenheid van het personeel van beide rusthuisgroepen staan garant voor een kwaliteitsvolle dienstverlening aan de bewoners.

Sipef kende qua productie en palmolieprijzen een betere tweede jaarhelft, zodat het resultaat over het boekjaar 2016 toch nog een belangrijke stijging kende tot 39,9 miljoen USD. De belangrijkste gebeurtenissen vonden juist voor en na jaareinde plaats: in december kon Sipef een akkoord sluiten over de overname van de minderheidsbelangen in haar plantage van Agro Muko (resp. 36,84% en 10,87%) voor een bedrag van 144 miljoen USD. In februari 2017 kondigde Sipef een akkoord aan voor de aankoop van een nieuwe plantage 'Dendy Marker' (6.562 ha, uit te breiden tot maximaal 9.000 ha), onder de gebruikelijke opschortende voorwaarden, voor een waarde van 53,1 miljoen USD. Aldus kan het areaal van Sipef toenemen van 56.117 ha tot 72.840 ha (exclusief geplande aanplantingen), zonder hierbij rekening te houden met haar eigen ontwikkeling op de nieuwe plantages van Musi Rawas. Sipef plant in de komende maanden een kapitaalverhoging van 97,2 miljoen USD, die door AvH zal worden gesteund.

In september 2016 heeft AvH het minderheidsbelang van NPM Capital in **Sofinim** teruggekocht voor 106 miljoen euro, waardoor AvH nu de volle 100% controleert. Sofinim, en in het algemeen alle 'Growth Capital'-initiatieven van de groep worden

voortaan gegroepeerd en voorgesteld binnen het segment 'AvH & Growth Capital'. Het behoort tot de taak van het AvH-team om naast het begeleiden van de kernparticipaties ook aandacht te blijven houden voor nieuwe initiatieven, ideeën en entrepreneurs om aldus de groei op langere termijn veilig te stellen, in een steeds meer globale omgeving. Buiten de waardeverminderingen van Groupe Flo en CKT Offshore, die als 'held for sale' worden aangehouden, mogen toch ook de goede prestaties van Turbo's Hoet Groep, Telemond Groep en Corelio-Mediahuis vermeld worden. Agidens, Distriplus, Euro Media Group en Manuchar houden ook goed stand.

AvH behoudt een sterke balans, hetgeen noodzakelijk is in deze volatiele markten en ter ondersteuning van de strategische prioriteiten van de deelnemingen. Het geconsolideerd eigen vermogen bedraagt 2.783 miljoen euro, zijnde 83,08 euro per aandeel. De netto cash positie bedraagt 68,3 miljoen euro.

De raad van bestuur stelt aan de algemene vergadering een bruto dividend voor van 2,04 euro (totaal van 68,3 miljoen euro), een stijging met 4%.

De raad van bestuur wenst alle medewerkers van de AvH-groep te danken voor hun dagelijkse inzet in het realiseren van de verschillende objectieven binnen hun bedrijven, en voor de groep in zijn geheel.

29 maart 2017

Luc Bertrand
Voorzitter van de raad van bestuur

Jan Suykens
Voorzitter van het executief comité

JAARVERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Geachte aandeelhouder,

Wij hebben de eer u verslag uit te brengen over de activiteiten van onze vennootschap gedurende het afgelopen boekjaar en zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening afgesloten op 31 december 2016 ter goedkeuring voor te leggen. De jaarverslagen over de enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekening worden samengevoegd overeenkomstig artikel 119 W.Venn.

I Enkelvoudige jaarrekening

1. Kapitaal en aandeelhouderschap

Tijdens het afgelopen boekjaar hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in het kapitaal van de vennootschap. Het geplaatst kapitaal bedraagt 2.295.278 euro en wordt vertegenwoordigd door 33.496.904 aandelen, zonder vermelding van nominale waarde. Alle aandelen zijn volledig volgestort. In het kader van het aandelenoptieplan werden 40.500 opties toegekend in 2016. De per 31 december 2016 toegekende en nog niet uitgeoefende opties geven gezamenlijk recht op verwerving van 331.000 aandelen Ackermans & van Haaren (0,99%). De vennootschap heeft op 31 oktober 2008 een transparantiemelding ontvangen in het kader van de overgangsregeling van de Wet van 2 mei 2007 waarbij Scaldis Invest NV, samen met Stichting Administratiekantoor 'Het Torentje', haar deelnemingspercentage heeft meegedeeld. De relevante gegevens van deze transparantiemelding kunnen geraadpleegd worden op de website van de vennootschap (www.avh.be).

2. Activiteiten

Voor een overzicht van de voornaamste activiteiten van de groep tijdens het boekjaar 2016, verwijzen wij naar het Woord van de voorzitters (pag. 14) en naar de Markante feiten (pag. 10).

3. Toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening

3.1 Financiële toestand per 31 december 2016

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de Belgische boekhoudwetgeving. Het balanstotaal bedraagt eind 2016 2.537 miljoen euro, een stijging ten opzichte van vorig jaar (2015: 2.453 miljoen euro). De activa bestaan uit 11 miljoen euro materiële vaste activa (voornamelijk het kantoorgebouw gelegen aan de Begijnenvest en Schermersstraat te Antwerpen), 52 miljoen euro geldbeleggingen en 2.457 miljoen euro financiële vaste activa. Aan de passiefzijde van de balans leidt het boeken van het dividend van 68 miljoen euro en de winst van het boekjaar van 323 miljoen euro per saldo tot een eigen vermogen van 1.680 miljoen euro (2015: 1.426 miljoen euro). In dit bedrag wordt geen rekening gehouden met latente meerwaarden die in de portefeuille van Ackermans & van Haaren en groepsvennootschappen aanwezig zijn. In 2016 bestonden de financiële schulden op korte termijn voor het overgrote deel uit financiële schulden aangegaan ten opzichte van AvH Coordination Center, een vennootschap die integraal deel uitmaakt van de groep en die de rol van interne bank van de groep vervult. De overige schulden bevatten reeds de aan de gewone algemene vergadering voorgestelde winstverdeling over het boekjaar 2016. Ackermans & van Haaren kocht in de loop van 2016 356.058 eigen aandelen in en verkocht er 360.912. Deze bewegingen kaderen zowel in de uitvoering van het aandelenoptieplan als van de li-

quiditeitsovereenkomst met Kepler Cheuvreux die op 1 juli 2013 in voege trad.

3.2 Bestemming van het resultaat

De raad van bestuur stelt voor het resultaat (in euro) als volgt te bestemmen:

Overgedragen winst van het vorige boekjaar	1.232.561.679
Winst van het boekjaar	322.517.543
Totaal te bestemmen	1.555.079.223
Toevoeging aan de wettelijke reserve	0
Toevoeging aan de onbeschikbare reserves	1.987.567
Toevoeging aan de beschikbare reserves	0
Vergoeding van het kapitaal	68.333.684
Tantièmes	655.000
Over te dragen winst	1.484.102.972

De raad van bestuur stelt voor een dividend uit te keren van 2,04 euro bruto per aandeel. Na inhouding van roerende voorheffing (30%) bedraagt het nettodividend 1,4280 euro per aandeel. Indien de gewone algemene vergadering dit voorstel goedkeurt, zal het dividend betaalbaar worden gesteld vanaf 31 mei 2017. Na deze bestemming bedraagt het eigen vermogen 1.679.713.507 euro en is het als volgt samengesteld:

Kapitaal	
Geplaatst	2.295.278
Uitgiftepremies	111.612.041
Reserves	
Wettelijke reserve	248.081
Onbeschikbare reserves	24.434.922
Belastingvrije reserves	0
Beschikbare reserves	57.020.213
Overgedragen winst	1.484.102.972
Totaal	1.679.713.507

3.3 Vooruitzichten

De resultaten van het lopende boekjaar zullen, zoals in voorgaande jaren, in belangrijke mate afhangen van de dividenden die door groepsvennootschappen worden uitgekeerd en van de verwezenlijking van eventuele meer- of minwaarden.

4. Belangrijke gebeurtenissen na afsluiting van het boekjaar

Sinds de afsluiting van het boekjaar 2016 hebben er zich geen belangrijke gebeurtenissen voorgedaan die de ontwikkeling van de vennootschap aanmerkelijk kunnen beïnvloeden, uitgezonderd deze vermeld in II.3 hierna.

5. Onderzoek en ontwikkeling

De vennootschap heeft geen werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling ondernomen.

6. Financiële instrumenten

Binnen de groep kan gebruik worden gemaakt van financiële instrumenten voor risicobeheersing. Het betreft dan met name financiële instrumenten die het risico van wijzigende interestvoeten of wisselkoersen beheersen. De tegenpartijen van deze financiële instrumenten zijn uitsluitend vooraanstaande banken. Eind 2016 had Ackermans & van Haaren, noch enige andere integraal geconsolideerde deelneming binnen het segment 'AvH & subholdings', dergelijke instrumenten uitstaan.

7. Mededelingen

7.1 Toepassing van artikel 523 van het Wetboek van Vennootschappen

Uittreksel uit de notulen van de raad van bestuur van 21 maart 2016:

"Voor de raad van bestuur de beraadslaging aanvat over het nieuwe ontwerp van aandeelhoudersovereenkomst met de familie Delen m.b.t. beide banken, deelt Jacques Delen mee dat hij als partij bij deze overeenkomst een belang heeft van vermogensrechtelijke aard in de zin van artikel 523 W.Venn.

Jacques Delen zal na afloop van de vergadering de commissaris van de vennootschap op de hoogte brengen van het potentiële belangenconflict. Jacques Delen verlaat de vergadering en neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming over dit punt.

Piet Bevernage meldt dat de voornaamste reden voor de aanpassing van de aandeelhoudersovereenkomst van 30 januari 2004 tussen Ackermans & van Haaren en de familie Delen voortvloeit uit de vraag van de NBB om de commanditaire vennootschapsstructuur van Delen Investments op te heffen omdat deze een deugdelijke prudentiële controle over de banken in de weg zou staan. Vermits de gezamenlijke controle tussen Ackermans & van Haaren en de familie Delen over Bank Delen thans georganiseerd is via deze commanditaire vennootschapsstructuur, houdt een opheffing van deze structuur in dat de gezamenlijke controle voortaan zal moeten georganiseerd worden via een combinatie van contractuele en statutaire mechanismen. Piet Bevernage overloopt vervolgens de voornaamste verschilpunten tussen de bestaande overeenkomst van 30 januari 2004 en het nieuwe ontwerp (op vlak van medezeggenschap, dividendbeleid, niet-concurrentie en termijn van de afspraken).

De raad van bestuur staat tot slot nog stil bij enkele punctuele bepalingen uit de (samenvatting van de) ontwerpovereenkomst.

De raad van bestuur is van oordeel dat de voortzetting van de succesvolle samenwerking met de familie Delen in het belang is van de vennootschap en keurt de voorgestelde krachtlijnen van de nieuwe aandeelhoudersovereenkomst goed. De nieuwe aandeelhoudersovereenkomst zal geen noemenswaardige bijkomende vermogensrechtelijke gevolgen hebben voor de vennootschap.

Jacques Delen vervoegt opnieuw de vergadering."

7.2 Bijkomende vergoeding commissaris

Overeenkomstig artikel 134, §52 en 4 W.Venn. delen wij u mee dat er een bijkomende vergoeding werd betaald van 6.050 euro (excl. btw) aan Ernst & Young Tax Consultants voor fiscale adviezen en 1.250 euro (excl. btw) aan Ernst & Young Bedrijfsrevisoren voor diverse werkzaamheden.

7.3 Inkoop of vervreemding van eigen aandelen

Op 26 november 2014 heeft de buitengewone algemene vergadering de raad van bestuur van Ackermans & van Haaren gemachtigd om eigen aandelen in te kopen binnen welbepaalde koersvoren en dit gedurende een periode van 5 jaar. Tijdens het boekjaar 2016 heeft Ackermans & van Haaren 356.058 eigen aandelen ingekocht zowel met het oog op de indekking van haar verbintenissen in het kader van het aandelenoptieplan (15.000 aandelen) als in het kader van haar liquiditeitsovereenkomst met Kepler Cheuvreux. Meer details hierover zijn terug te vinden in de financiële staten (pag. 167-168).

Rekening houdend met de verkoop van 360.912 aandelen is de situatie per 31 december 2016 als volgt:

Aantal eigen aandelen	302.978 (0,90%)
Fractiewaarde per aandeel	0,07 euro
Gemiddelde prijs per aandeel	80,53 euro
Totale investeringswaarde	24.400.170,03 euro

Daarnaast bezit Brinvest, een rechtstreekse dochtervennootschap van Ackermans & van Haaren, nog 51.300 aandelen Ackermans & van Haaren.

7.4 Mededeling op grond van de wet op de openbare overnamebiedingen

Bij brief van 18 februari 2008 heeft Scaldis Invest de vennootschap een mededeling verstuurd, opgesteld overeenkomstig artikel 74, §7 van de wet van 1 april 2007 op de openbare overnamebiedingen. Uit deze mededeling blijkt dat Scaldis Invest meer dan 30% van de effecten met stemrecht bezit van Ackermans & van Haaren en dat Stichting Administratiekantoor 'Het Torentje' de uiteindelijke controle heeft over Scaldis Invest.

7.5 Beschermingsconstructies

De buitengewone algemene vergadering heeft op 26 november 2014 de machtiging aan de raad van bestuur hernieuwd om, in geval van openbaar overnamebod op de effecten van Ackermans & van Haaren, tot kapitaalverhoging over te gaan onder de voorwaarden en binnen de grenzen van artikel 607 W.Venn.

De raad van bestuur kan van deze machtiging gebruik maken, indien de kennisgeving van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) aan de vennootschap, dat haar is kennis gegeven van een openbaar overnamebod, niet later dan drie jaar na de datum van voormelde buitengewone algemene vergadering plaatsvindt, d.i. 26 november 2017.

De raad van bestuur is tevens gemachtigd gedurende een periode van drie jaar, die verstrijkt op 14 december 2017, om aandelen van de vennootschap te verkrijgen of te vervreemden wanneer zulks noodzakelijk zou zijn om te voorkomen dat de vennootschap een ernstig en dreigend nadeel zou lijden.

II Geconsolideerde jaarrekening

1. Risico's en onzekerheden

Dit hoofdstuk beschrijft in algemene bewoordingen enerzijds de risico's waarmee Ackermans & van Haaren wordt geconfronteerd als internationale investeringsmaatschappij en anderzijds de operationele en financiële risico's verbonden aan de verschillende segmenten waarin zij actief is (hetzij rechtstreeks, hetzij onrechtstreeks via haar deelnemingen).

Het executief comité van Ackermans & van Haaren is verantwoordelijk voor de voorbereiding van een kader van interne controle en risicobeheer dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de raad van bestuur. De raad van bestuur is bevoegd voor de beoordeling van de implementatie van dit kader, rekening houdend met de aanbevelingen van het auditcomité. Minstens éénmaal per jaar evalueert het auditcomité de systemen van interne controle die het executief comité heeft uitgewerkt om zich ervan te vergewissen dat de voornaamste risico's behoorlijk werden geïdentificeerd, gemeld en beheerd. De dochtervennootschappen van Ackermans & van Haaren zijn verantwoordelijk voor het beheer van hun eigen operationele en financiële risico's. Deze risico's, die variëren naargelang de sector, worden niet centraal beheerd op het niveau van Ackermans & van Haaren. De managementteams van de betrokken dochtervennootschappen rapporteren aan hun raad van bestuur of auditcomité over hun risicobeheer.

Risico's op het niveau van Ackermans & van Haaren

Strategisch risico

Het doel van Ackermans & van Haaren is aandeelhouderswaarde te creëren door te investeren op lange termijn in een beperkt aantal strategische participaties. De beschikbaarheid van opportuniteiten voor investeringen en desinvesteringen is echter onderhevig aan macro-economische, politieke en sociale omstandigheden. De verwezenlijking van de doelstelling kan negatief beïnvloed worden door moeilijkheden bij het identificeren of financieren van transacties of bij de overname, integratie of verkoop van deelnemingen.

De definitie en de uitvoering van de strategie van de deelnemingen is eveneens afhankelijk van deze macro-economische, politieke en sociale omstandigheden. Door als proactieve aandeelhouder te focussen op lange termijn waardecreatie en op het behoud van operationele en financiële discipline, tracht Ackermans & van Haaren deze risico's zo veel mogelijk te beperken.

Ackermans & van Haaren werkt in verschillende deelnemingen samen met partners. Bij Delen In-

vestments wordt bijvoorbeeld de controle gedeeld met de familie Jacques Delen. Strategische beslissingen vereisen het voorafgaandelijk akkoord van beide partners. In bepaalde deelnemingen bezit AvH een minderheidsbelang. De verminderde controle, die daaruit kan voortvloeien, zou tot relatief meer risico's kunnen leiden, maar wordt opgevangen door een nauwe samenwerking met en een actieve vertegenwoordiging in de raad van bestuur van de betrokken deelnemingen.

Risico gerelateerd aan de beursnotering

Ingevolge haar notering op Euronext Brussels is Ackermans & van Haaren onderworpen aan bepalingen op het vlak van o.m. informatieverplichtingen, transparantiemeldingen, openbare overnamebiedingen, deugdelijk bestuur en misbruik van voorkennis. Ackermans & van Haaren besteedt de nodige aandacht aan de opvolging en naleving van deze vaak wijzigende wet- en regelgeving.

De volatiliteit op de financiële markten heeft een invloed op de waarde van het aandeel van Ackermans & van Haaren en van een aantal van haar genoteerde deelnemingen. Zoals hoger vermeld, streeft Ackermans & van Haaren naar een systematische creatie van aandeelhouderswaarde op lange termijn. Koersschommelingen op korte termijn en de daaraan verbonden speculatie kunnen leiden tot een tijdelijk afwijkend risicoprofiel voor de aandeelhouder.

Liquiditeitsrisico

Ackermans & van Haaren heeft voldoende middelen ter beschikking om haar strategie uit te voeren en streeft naar een positie zonder netto financiële schulden. De dochtervennootschappen zijn verantwoordelijk voor hun eigen schuldfinanciering, met dien verstande dat Ackermans & van Haaren in principe geen kredietlijnen of zekerheden verschaft aan of ten behoeve van haar deelnemingen. De externe financiële schulden van 'AvH & subholdings' komen hoofdzakelijk overeen met de door Ackermans & van Haaren uitgegeven thesauriebewijzen (commercial paper-programma).

Ackermans & van Haaren beschikt over bevestigde kredietlijnen van verschillende banken met wie zij op lange termijn samenwerkt, en die de uitstaande commercial paper-verplichtingen ruim overtreffen. De raad van bestuur is van oordeel dat het liquiditeitsrisico eerder beperkt is.

Risico's op het niveau van de participaties

Marine Engineering & Contracting

De **operationele risico's** van dit segment zijn vooral verbonden aan de uitvoering van vaak complexe aannemingswerken te land en op het water en hebben o.m. betrekking op: het technisch ontwerp van de projecten en de integratie van nieuwe technologieën; de bepaling van de prijs bij aanbesteding met, ingeval van afwijking, de mogelijkheid of onmogelijkheid om zich in te dekken tegen meerkosten en prijsverhogingen; de prestatieverplichtingen (naar kost, conformiteit, kwaliteit, uitvoeringstermijn) met de rechtstreekse en onrechtstreekse gevolgen die daaraan verbonden zijn; het tijdsverschil tussen de offerte en de effectieve uitvoering; de evolutie van het reglementair kader; en de relaties met onderaannemers, leveranciers en partners. Binnen nieuwe markten zoals de ontwikkeling van concessies voor windmolenparken worden de bedrijven geconfronteerd met een nog niet gestabiliseerd reglementair kader, de technologische evoluties en het vermogen om deze grootschalige projecten te financieren. Om deze risico's het hoofd te kunnen bieden, werken de verschillende participaties met gekwalificeerde en ervaren medewerkers. Door deelname aan risicocomités bij DEME, CFE en Van Laere volgt Ackermans & van Haaren de operationele risico's op de voornaamste projecten op vanaf de tenderfase.

De bouw- en baggersector is typisch onderhevig aan **conjuncturele bewegingen**. De markt van grote traditionele infrastructuurbaggerwerken kan sterke cyclische schommelingen ondergaan, zowel op nationaal als internationaal vlak. Het investeringsbeleid van zowel private opdrachtgevers (vb. petroleummaatschappijen of mijnbouwgroepen) als lokale en nationale overheden wordt hierdoor immers beïnvloed. Aangezien DEME, CFE en Rent-A-Port actief zijn in landen zoals Oman, Qatar, Vietnam, Tsjaad en Nigeria, zijn ze blootgesteld aan **politieke risico's**. Hier gelden persoonlijke relaties en een sterk lokaal netwerk als belangrijkste factoren van risicomanagement.

DEME is in belangrijke mate actief buiten de eurozone en loopt daardoor een **wisselkoersrisico**. DEME dekt zich in tegen wisselkoersschommelingen of gaat over tot termijnverkoop van vreemde valuta's. Ook bepaalde materialen of grondstoffen, zoals brandstof, worden ingedekt. Bij CFE bevinden de meeste activiteiten zich binnen de eurozone, doch desgevallend wordt getracht de blootstelling aan de fluctuaties van vreemde valuta te beperken. Hoewel Rent-A-Port vooral actief is in landen buiten de eurozone, wordt het vooral aan de USD blootgesteld aangezien de meeste commerciële contracten in USD worden afgesloten.

DEME - Lower Churchill - Canada

DEME - Wissant

CFE - Docks - Brussel

CFE - Wrocław - Polen

Gelet op de omvang van de contracten in dit segment wordt ook het **kredietrisico** van nabij opgevolgd. Zowel DEME als CFE hebben procedures opgesteld teneinde het risico te beperken van hun klantenvorderingen. Bovendien wordt een groot deel van de geconsolideerde omzet met overheden of met openbare besturen gelieerde klanten gerealiseerd. Verder wordt de concentratie van het tegenpartijrisico beperkt door het grote aantal klanten. Om het risico in te dijken, volgen de betrokken deelnemingen voortdurend de uitstaande klantenvorderingen op en stellen desgevallend hun positie bij. Zo doet DEME in het kader van belangrijke buitenlandse contracten geregeld een beroep op de Credendo Group, in zoverre het betrokken land daarvoor in aanmerking komt en het risico door een kredietverzekering kan worden gedekt. Voor grote infrastructuurbaggerwerken is DEME afhankelijk van de capaciteit van klanten om financiering te bekomen en kan zij desgevallend zelf projectfinanciering organiseren. Ondanks het feit dat het kredietrisico nooit volledig kan worden uitgesloten, wordt het toch beperkt. Het orderboek van CFE in Afrika vermindert als gevolg van een grotere selectiviteit bij het aannemen van projecten. Eind 2016 had de groep CFE in Tsjad nog een nettovordering van ongeveer 60 miljoen euro op de staat. Het innen van deze vorderingen betekent ook in 2017 een belangrijke uitdaging. CFE stelt samen met de lokale overheid alles in het werk om een financiering te vinden teneinde de betaling van de vorderingen mogelijk te maken. Rent-A-Port heeft een beperkt aantal klanten en tegenpartijen door het type van activiteiten waarin de groep actief is. Hierdoor loopt het een verhoogd

kredietrisico. Door zich contractueel voldoende in te dekken en door sterke relaties op te bouwen en te onderhouden met haar klanten, weet de groep dit risico in te perken. De bedrijven uit het segment 'Marine Engineering & Contracting' factureren en worden betaald a rato van de vooruitgang van de werken.

Het **liquiditeitsrisico** wordt beperkt door enerzijds de krediet- en garantielijnen te spreiden over verschillende banken, en anderzijds in belangrijke mate te spreiden op lange termijn. DEME waakt permanent over haar balansstructuur en streeft een evenwichtige verhouding na tussen de geconsolideerde eigen vermogenspositie en de geconsolideerde nettoschulden. De investeringen van DEME gebeuren overwegend in materiaal dat een lange levensduur heeft en over meerdere jaren wordt afgeschreven. DEME streeft er daarom naar een aanzienlijk deel van haar schulden op lange termijn te structureren. DEME heeft in 2015 een nieuwe bankfinancieringsstructuur uitgewerkt: in 2015 en 2016 werd telkens een op bilaterale basis een unsecured financing afgesloten met 8 resp. 9 banken, met een gemiddelde looptijd van 7 resp. 7,5 jaar. Bepaalde kredietovereenkomsten bevatten ratio's (covenants), die DEME dient na te leven. Om bovendien de financiering te diversifiëren over meerdere bronnen, heeft DEME in januari 2013 een obligatielening uitgegeven van 200 miljoen euro. Deze werd geplaatst bij een gediversifieerde groep (voornamelijk privé-) investeerders. Conform de uitgiftemodaliteiten zal DEME geen tussentijdse terugbetalingen verrichten van de hoofdsom, doch alles terugbetalen op de eindvervaldag in 2019.

Private Banking

Zowel Delen Investments als Bank J. Van Breda & C° zijn gespecialiseerde nichespelers met een cultuur van voorzichtigheid, wat de impact van het **operationele risico** op beide banken beperkt. Operationele afdelingen en controlefuncties werken nauw samen in een 'three lines of defence'-model om de kwaliteit van operaties te bewaken. Zij worden hierin bijgestaan door een performant informaticasysteem dat de belangrijkste processen automatiseert en voorziet van ingebouwde controles. Teneinde de continuïteit van de activiteiten te verzekeren in het geval een noodsituatie zich zou voordoen, beschikken beide organisaties over uitgewerkte continuïteits- en herstelplannen.

Het **kredietrisico** en het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille worden zowel bij Delen Investments als bij Bank J. Van Breda & C° al jarenlang bewust erg laag gehouden. De banken beleggen conservatief. Bij Delen Private Bank is de kredietverlening zeer beperkt qua volume, gezien dit enkel een ondersteunend product in het kader van het vermogensbeheer is. De toegekende kredieten betreffen meestal tijdelijke overbruggingsbehoeften en worden ruimschoots gedekt door een pand op een effectenportefeuille. Het kredietrisico bij JM Finn & Co is zeer beperkt. De kredietportefeuille van Bank J. Van Breda & C° is zeer gespreid onder het cliënteel van lokale ondernemers en vrije beroepen bij Bank J. Van Breda & C° en van kaderleden bij ABK bank. De bank hanteert hierbij concentratielimieten per sector en maximale kredietbedragen per relatie.

Bank J. Van Breda & Co voert een voorzichtig beleid inzake **renterisico**, ruim binnen de normen van de NBB. Daar waar de looptijden van activa en passiva onvoldoende overeenkomen, zet de bank indekkingsinstrumenten (een combinatie van renteswaps en opties) in om dit te corrigeren. Het renterisico bij Delen Investments is beperkt, gelet op het feit dat zij zich hoofdzakelijk richt op vermogensbeheer.

Delen Investments streeft ernaar het **wisselkoersrisico** continu te beperken. De posities in deviezen worden stelselmatig opgevolgd en op de contantmarkt ingedekt. De nettoblootstelling aan het Britse pond wordt momenteel beperkt doordat de impact van een wisselkoersschommeling op het eigen vermogen van JM Finn & Co geneutraliseerd wordt door een tegenovergestelde impact op de liquiditeitsverplichting op de resterende 20% in JM Finn & Co.

Het **liquiditeits- en solvabiliteitsrisico** wordt permanent bewaakt in het kader van een proactief risicobeheer. De banken willen er zich op elk moment van verzekeren dat ze aan de reglementaire vereisten beantwoorden en een kapitalisatieniveau aanhouden dat ruim tegemoetkomt aan het niveau van de activiteit en de genomen risico's. Bovendien beschikken beide groepen over meer dan voldoende liquide middelen om aan de verplichtingen te voldoen, zelfs bij onvoorziene marktomstandigheden, en over sterke Core Tier1 eigen vermogen ratio's.

Beide banken hebben voldoende bescherming tegen het **inkomstenvolatiliteitsrisico**. De exploitatiekosten van Delen Investments worden meer dan volledig gedekt door het aandeel vaste opbrengsten, terwijl bij Bank J. Van Breda & Co de inkomsten uit relatiebankieren gediversifieerd zijn, zowel naar klanten als naar producten, en worden aangevuld door de gespecialiseerde 'vendor'-activiteit voor autodealers (Van Breda Car Finance).

Het **marktrisico** kan enerzijds voortvloeien uit de beperkte korte termijn beleggingen in eigen naam van Delen Investments en van Bank J. Van Breda & Co en anderzijds kan dit risico zich voordoen op openstaande posities op tussenrekeningen via dewelke effecten voor klantenportefeuilles worden verhandeld. De bedoeling is dat de posities op deze tussenrekeningen geliquideerd worden, zodat de bank niet aan een marktrisico onderworpen wordt. De marktwaarde van de vermogens die voor klanten worden beheerd, wordt mee bepaald door de evoluties op de financiële markten. Ook al heeft dit geen rechtstreekse impact op de vermogenspositie van de beide banken, toch is het totaal volume aan beheerde vermogens een bepalende factor voor hun bedrijfsopbrengsten.

Real Estate & Senior Care

Een eerste cruciaal element in de **operationele ri-**

sico's in de vastgoedsector betreft de kwaliteit van het aanbod van gebouwen en diensten. Daarnaast moeten lange termijn huurcontracten met solvabele huurders een zo hoog mogelijke bezettingsgraad, zowel van het vastgoed als van de diensten, en recurrente inkomstenstroom verzekeren en het risico op wanbetaling beperken. Tenslotte worden ook het renovatie- en onderhoudsrisico permanent opgevolgd. Bij Anima Care en HPA is de kwalitatieve zorg voor de residenten een belangrijk element. Er wordt dan ook veel aandacht besteed aan de werkmethode, de operationele systemen en het personeelsbeleid om een aangename leefomgeving met kwaliteitsvolle dienstverlening te kunnen garanderen.

De vastgoedontwikkelingsactiviteit is onderhevig aan sterke cyclische schommelingen (**conjunctuurrisico**). Zo volgen vastgoedontwikkelingsactiviteiten voor kantoorgebouwen meer de klassieke conjunctuurcyclus, terwijl de residentiële activiteiten eerder rechtstreeks reageren op de conjunctuur, het vertrouwen en het renteniveau. Extensa Group is zowel aanwezig in de Belux (waar het zwaartepunt van haar activiteit ligt) als in Turkije, Roemenië en Slowakije, en is daardoor ook onderhevig aan de plaatselijke conjunctuur. De spreiding van de vastgoedactiviteiten over verschillende sectoren (vb. residentieel, logistiek, kantoren, retail) leidt tot een beperking van dit risico.

Het **wisselkoersrisico** is eerder beperkt omdat de meeste activiteiten zich in de Belux bevinden, met uitzondering van de activiteiten van Extensa in Turkije (risico gelinkt aan de Turkse Lira) en in Roemenië (risico gelinkt aan de RON). Door de activiteit en investering in Zwitserland staat Leasinvest Real Estate bloot aan een wisselrisico, namelijk de volatiliteit van de Zwitserse frank ten opzichte van de euro. Om dit risico te beperken wordt er overgegaan tot een afdekking van de variabiliteit met een indekkingsinstrument.

Extensa Group en LRE beschikken over de nodige lange termijn kredietfaciliteiten en back-up-lijnen voor hun commercial paper-programma om de bestaande en toekomstige investeringsnoden te dekken. Dankzij deze kredietfaciliteiten en back-uplijnen is het **financieringsrisico** ingedekt.

Het **liquiditeitsrisico** wordt beperkt door enerzijds de financieringen te spreiden over verschillende banken en anderzijds door de vervaldatum van de kredietfaciliteiten te diversifiëren op lange termijn. Extensa Group heeft begin 2015, met het oog op de overname van het resterend belang van 50% in de T&T-groep, een krediet opgenomen ten belope van 75 miljoen euro, dat na de verkoop van het Koninklijk Pakhuis al gedeeltelijk werd terugbetaald. Het aanspreken van diverse financieringsbronnen werd in 2013 geconcretiseerd door de succesvolle plaatsing door Leasinvest Real Estate van een publieke en een private obligatielening voor een bedrag van resp. 75 miljoen euro en 20 miljoen euro en dit voor een looptijd van resp. 6 en 7 jaar. Bij

Anima Care wordt de expansie via de overnames van bestaande residenties en de bouw van nieuwe zorgcentra enerzijds gefinancierd via volstorting van het toegestane kapitaal en anderzijds door externe financiering. Er wordt bij de financiering van de projecten rekening gehouden met de cash-drain in de start-up fase. Residalya heeft 4 bilaterale contracten ondertekend, enerzijds om een deel van haar schulden te reorganiseren, anderzijds om snel over de nodige middelen te kunnen beschikken voor investeringen. De vastgoedactiviteiten van Patrimoine & Santé worden gefinancierd met leningen op lange termijn, van 15 tot 25 jaar.

Het indekkingsbeleid van de vastgoedactiviteiten is erop gericht het **renterisico** zoveel mogelijk in te perken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van financiële instrumenten.

Energy & Resources

De focus van dit segment ligt op bedrijven in groeiemarkten, zoals India en Indonesië. Vermits de betrokken bedrijven in belangrijke mate actief zijn buiten de eurozone (Sagar Cements en Oriental Quarries & Mines in India, Sipef in o.m. Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea) is het **wisselkoersrisico** (zowel op de balans als op de resultatenrekening) hier relevanter dan in de andere segmenten. Ook de **geopolitieke** ontwikkelingen in deze regio's zijn een extra aandachtspunt.

De geproduceerde volumes en dus gerealiseerde omzet en marges van Sipef worden ook beïnvloed door **klimatologische** omstandigheden zoals neerslag, zonneschijn, temperatuur en vochtigheidsgraad.

Of de groep er daarnaast in slaagt om de beoogde bijkomende **expansie** te realiseren, hangt af van de verwerving van nieuwe concessieovereenkomsten voor agronomisch geschikte gronden, die passen in de duurzaamheidspolitiek aan economisch verantwoorde voorwaarden.

Voorts is de groep in dit segment ook blootgesteld aan schommelingen in de prijzen van **grondstoffen** (vb. Sipef: voornamelijk palmolie en palmpitolie; Sagar Cements: steenkool en elektriciteit).

Bij NMP wordt het risico op discontinuïteit in de inkomsten (**kredietrisico**) eerder laag ingeschat, vermits zij lange termijn transportovereenkomsten heeft afgesloten met grote nationale of internationale petrochemische bedrijven.

Growth Capital

Ackermans & van Haaren stelt risicokapitaal ter beschikking aan een beperkt aantal bedrijven met internationaal groeipotentieel. De investeringshorizon is gemiddeld langer dan deze van de traditionele spelers op de private equity-markt. Deze

investeringen gebeuren doorgaans met conservatieve schuldratio's, waarbij in principe geen voor-schotten of zekerheden aan of ten behoeve van de betrokken deelnemingen worden verleend. Het gediversifieerde karakter van deze investeringen draagt bovendien bij tot een spreiding van de economische en financiële risico's. Ackermans & van Haaren zal deze investeringen doorgaans financieren via eigen vermogen.

De **conjuncturele** situatie heeft een rechtstreekse impact op de resultaten van de participaties, voornamelijk bij de meer cyclische of consumentgebonden bedrijven. De spreiding van de activiteiten van de participaties over diverse sectoren zorgt hier voor een gedeeltelijke bescherming tegen dit risico.

Elke participatie is onderhevig aan specifieke **operationele risico's** zoals de schommeling van de prijzen van diensten en grondstoffen, het vermogen om de verkoopprijs aan te passen en concurrentierisico's. De bedrijven volgen deze risico's zelf op en kunnen deze door operationele en financiële discipline en strategische focus trachten in te perken. De opvolging en controle door Ackermans & van Haaren als proactieve aandeelhouder spelen ook op dit vlak een belangrijke rol.

Verscheidende participaties (vb. Manuchar, Telemond, Turbo's Hoet Groep) zijn in belangrijke mate actief buiten de eurozone. Het **wisselkoersrisico** wordt in die gevallen telkens op het niveau van de deelneming zelf opgevolgd en aangestuurd.

2. Toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld overeenkomstig de 'International Financial Reporting Standards' (IFRS).

Het geconsolideerd balanstotaal van de groep per 31 december 2016 bedraagt 12.875 miljoen euro, hetgeen een stijging vertegenwoordigt van 5,1% ten opzichte van 2015 (12.253 miljoen euro). Dit balanstotaal is uiteraard beïnvloed door de manier waarop bepaalde deelnemingen in de consolidatie worden verwerkt. Met name de integrale consolidatie van de deelneming in Bank J.Van Breda & C° heeft een grote impact op de geconsolideerde balans.

Het eigen vermogen (deel groep) per einde 2016 bedroeg 2.783 miljoen euro, een stijging met 176 miljoen euro ten opzichte van 2015 (2.607 miljoen euro). In juni 2016 heeft AvH een brutodividend uitgekeerd van 1,96 euro per aandeel, wat voor een daling van het eigen vermogen met 65,7 miljoen euro heeft gezorgd.

De overname per 30 september 2016 door AvH van het minderheidsbelang van 26% in Sofinim, dat tot dan werd aangehouden door NPM Capital, heeft geleid tot een (mechanische) stijging van het

deelnemingspercentage van AvH in de deelnemingen die via Sofinim worden aangehouden. Na deze transactie werd de segmentindeling gestroomlijnd. Aangezien de aansturing en opvolging van de Sofinim-portefeuille volledig kon worden geïntegreerd binnen de AvH-organisatie, wordt dat deel van de AvH-groep met ingang van de rekeningen 2016 in de rapportering gegroepeerd in één segment 'AvH & Growth Capital' en werd de presentatie ook dienovereenkomstig aangepast voor de voorgaande jaren.

AvH sluit het boekjaar 2016 af met een nettowinst van 224,2 miljoen euro (deel van de groep), wat een puik resultaat is. De bijdrage van de kernsectoren stijgt zelfs licht ten opzichte van het jaar 2015, dat nochtans een recordjaar was voor DEME en de beide banken van de groep.

In tegenstelling tot het jaar 2015, waarvan de resultaten positief werden beïnvloed door de herwaardering die moest worden uitgedrukt naar aanleiding van de controle-verwerving over de site Tour & Taxis en de meerwaarde die Agidens boekte op de verkoop van haar 'Handling Automation'-afdeling (Egemin), hadden niet-recurrente elementen een negatieve impact op de resultaten van 2016. Zo heeft AvH bovenop haar aandeel in de operationele verliezen van dochterbedrijven Groupe Flo en CKT Offshore aanzienlijke waardeverminderingen en provisies geboekt, zodat de gezamenlijke impact van deze twee deelnemingen op het groepsresultaat in 2016 34,0 miljoen euro negatief uitvalt. AvH heeft haar participaties in deze twee bedrijven opgenomen onder 'bestemd voor verkoop'.

Na de omruiling van een bijkomende schijf aandelen Holding Groupe Duval in Patrimoine & Santé begin 2016 werden de deelnemingen van AvH in Residalya en Patrimoine & Santé ingebracht in de nieuwe structuur HPA die daarmee de nieuwe koepel vormt boven de Franse rusthuisactiviteiten van de groep. Deze ontwikkeling, naast de verdere uitbouw van Anima Care in België en de goede toekomstperspectieven bij zowel Extensa als Leasinvest Real Estate, leggen de basis voor een meer recurrente en structurele bijdrage van het vastgoedsegment tot de geconsolideerde resultaten van de groep.

Eind 2016 bedroeg de netto financiële positie van Ackermans & van Haaren 68,3 miljoen euro, in vergelijking met de 76,3 miljoen euro per einde 2015. Naast liquide middelen en deposito's op korte termijn bestaat de thesaurie onder meer uit geldbeleggingen (incl. eigen aandelen) voor 68,0 miljoen euro en uit kortetermijnschulden onder de vorm van commercial paper van 30,4 miljoen euro.

Een (economische) opsplitsing van de resultaten over de verschillende activiteitspolen van de groep is weergegeven in de bijlage 'Kerncijfers' van het jaarverslag.

Marine Engineering & Contracting

DEME (AvH 60,4%) heeft in 2016 een nettowinst van 155,3 miljoen euro gerealiseerd. Zoals reeds aangekondigd bij de bekendmaking van de halfjaarcijfers, kon DEME haar recordjaar 2015 (met o.a. de grote werken aan het Suezkanaal) niet evenaren: de (economische) omzet bereikte uiteindelijk 1.978,2 miljoen euro (2015: 2.351,0 miljoen euro). Het opstarten van enkele grote werven voor de aanleg van offshore windparken in de loop van het tweede semester leidde, samen met de andere activiteiten van de DEME-groep, reeds tot een duidelijke stijging van het activiteitsniveau: de omzet in H2 2016 klokte af op 1.175,1 miljoen euro en DEME verwacht deze positieve evolutie te kunnen voortzetten in 2017.

De uitvoering van de vele projecten waarop DEME actief is, verliep over het algemeen voorspoedig, wat leidde tot een operationele cashflow (EBITDA) van 450,1 miljoen euro (22,8% van de omzet). Ook al ligt dit cijfer eveneens lager dan 2015 (558,4 miljoen euro, 23,8%), toch is dit duidelijk beter dan verwacht en boven de historische vork van 16% tot 20% EBITDA-marge.

Grote projecten die in 2016 werden uitgevoerd waren o.a. Jurong Island Westward Extension (JIWE) en Tuas Terminal Phase 1 in Singapore en het verbreden en verdiepen van het toegangskanaal tot de Stille Oceaan in Panama. In de tweede jaarhelft was DEME zeer actief in het Verenigd Koninkrijk met de projecten Galloper en Race Bank, net zoals in Afrika, in India en op vele plaatsen in Europa. GeoSea heeft het transport en de installatie van de funderingen van de monopiles voor de 54 windmolens van het Duitse windmolenpark Nordsee One sneller dan voorzien kunnen afwerken.

DEME kon in 2016 2.593 miljoen euro nieuwe contracten toevoegen aan haar orderboek, zowel voor de aanleg van offshore windparken (Merkur (Duitsland), Hornsea1 (VK), Horns Rev (Denemarken), Rentel (België)) als in de traditionele baggeractiviteiten (vernieuwing onderhoudscontract Belgische Kust, Port Louis Mauritius) en in de milieutak (Blue Gate saneringswerken in Antwerpen). Het orderboek groeide aan tot 3.800 miljoen euro per eind 2016 (2015: 3.185 miljoen euro). Daarbij wordt opgemerkt dat de contracten m.b.t. de projecten Hohe See fase 2 en Fehmernbelt, hoewel verworven, nog niet werden meegeteld, in afwachting van het bereiken van de zgn. 'financial close' of van het verkrijgen van de definitieve vergunningen.

Met het oog op het uitvoeren van dit omvangrijke orderboek, zette DEME haar investeringsprogramma onverminderd voort. 6 nieuwe tuigen, die een gezamenlijke investering vertegenwoordigen van 500 miljoen euro, zijn momenteel in aanbouw (het zelfvarend hefeiland Apollo, het multipurpose- en kabelschip Living Stone en het zelfvarend DP2 kraanschip Gulliver en 3 sleephopperzuigers). Ondanks wat vertraging van de scheepswerven bij de bouw van deze schepen, zullen de meeste nog in 2017 worden opgeleverd en onmiddellijk

worden ingezet. Deze vertraging heeft er wel voor gezorgd dat een aantal betalingen die waren gepland voor het jaar 2016 werden doorgeschoven naar 2017. Het totaal investeringsbedrag in 2016 blijft daardoor beperkt tot 194,7 miljoen euro, wat uiteraard een positieve impact heeft gehad op de nettoschuldpositie van DEME, die verbeterde tot 154,6 miljoen euro op jaareinde 2016 (2015: 266,7 miljoen euro).

Ook heeft DEME in 2016, via haar filiaal DEME Concessions, geïnvesteerd in een deelneming van 12,5% in de maatschappij die het Merkur offshore windpark gaat ontwikkelen (396 MW) en van 18,9% in Rentel (309 MW).

CFE (AvH 60,4%) slaagde er in 2016 in om haar resultaten (zonder de bijdrage van DEME) duidelijk te verbeteren: het verlies van 26,3 miljoen euro van 2015 werd in 2016 omgedraaid in een winst van 13,0 miljoen euro.

CFE kon zowel omzet, winst als orderboek van haar 'Contracting'-poot verbeteren.

De omzet van de bouwactiviteiten in België viel in 2016 licht lager uit in een competitieve markt. CFE was onder meer actief op de bouw van het winkelcentrum Docks in Brussel, op de ruwbouw van het hospitaal AZ Sint-Maarten in Mechelen en op verschillende 'Scholen van Morgen'. Op het merendeel van de werven kon een goed operationeel resultaat worden gerealiseerd. De Luxemburgse en Poolse ondernemingen van CFE realiseerden een hogere omzet en resultaat.

Ook in de Multitechnieken-divisie realiseerde CFE, onder impuls van de sterke ontwikkeling in binnen- en buitenland van dochterbedrijf VMA, een duidelijke omzetgroei. VMA behaalde excellente resultaten. De HVAC-activiteiten hadden te kampen met enkele moeilijke werven.

De divisie 'Rail Infra & Utility Networks' verwacht omzetgroei vanaf 2017, maar bleef in 2016 ongeveer op hetzelfde niveau als in 2015.

In de nieuwe organisatiestructuur van CFE draagt de Contracting-activiteit vanaf 2016 volledig haar eigen overhead. Toch stijgt de nettowinst van Contracting tot 10,4 miljoen euro tegenover 9,7 miljoen euro in 2015. Het orderboek is licht gestegen tot 850,5 miljoen euro (2015: 836,3 miljoen euro).

De poot Vastgoedontwikkeling van CFE ging in 2016 door met de ontwikkeling van eerder opgestarte projecten, met als belangrijkste in België de projecten Oosteroever in Oostende, Ernest in Elseine en Erasmus Gardens in Anderlecht. Het Konsgebouw in Luxemburg zal uiteindelijk pas in 2017 kunnen worden overgedragen aan de koper. In Polen werd de derde fase van het project Ocean Four opgeleverd en werden projecten in Warschau en Wrocław voortgezet. Aangezien in 2016 geen belangrijke transacties werden afgerond, blijft het resultaat van deze poot vrij beperkt.

CFE heeft in 2016 een belangrijke stap gezet in de afbouw van de activiteiten en van de verliezen van

de Holding en de niet aan 'Contracting' overgedragen operaties. Als gevolg van de overdracht aan DEME van de tak 'Burgerlijke Bouw' op het einde van 2015 en van het terugdringen van de omzet in Afrika na het opleveren in 2015 van grote projecten in Tsjaad en Algerije valt de omzet in 2016 terug tot 36,3 miljoen euro, tegenover 207,2 miljoen euro in 2015.

Bij de niet-overgedragen werven, kreeg CFE ook in 2016 nog te maken met bijkomende verliezen op de werken aan het waterzuiveringsstation Brussel-Zuid en aan de stationsomgeving in Mechelen. Met betrekking tot de bouw van het nieuwe waterzuiveringsstation Brussel-Zuid kon wel een akkoord met de klant worden bereikt over de eerste 2 fases van het project. In Nigeria kon de werf van het torengebouw Eko Tower worden beëindigd en in België werden definitieve afrekeningen bereikt op meerdere werven, waaronder de scholen van Eupen en verschillende werven voor het OCMW van Brussel.

Zoals dat ook reeds in 2015 het geval was met de verkoop van de wegenbouwactiviteiten van Van Wellen, kon CFE meerwaarden realiseren op de verkoop van haar deelnemingen van 25% in Locorail, de concessie-vennootschap die instaat voor de financiering en het onderhoud van de Liefkenshoekspoortunnel in Antwerpen en van 18% in Coentunnel Company BV, die instaat voor de financiering en het onderhoud van de tweede Coentunnel in Amsterdam.

CFE zet haar inspanningen voort om samen met de overheid van Tsjaad een oplossing te vinden voor de herfinanciering van onbetaalde facturen. Hoevel vorderingen werden gemaakt, is nog geen oplossing bereikt. De netto-blootstelling van CFE op Tsjaad bedroeg op jaareinde 2016 60 miljoen euro (2015: 60 miljoen euro).

Algemene Aannemingen Van Laere (AvH 100,0%) kende een zeer druk jaar in 2016 en realiseerde een geconsolideerde omzet van 195,0 miljoen euro. Tegenvallende operationele resultaten op een grote werf zadelden Van Laere op met een verlies van 2,5 miljoen euro, tegenover een winst van 2,1 miljoen euro in 2015. Van Laere heeft dan ook beslist meer te focussen op 'operational excellence'. Het geconsolideerde orderboek eind 2016 bedroeg 127 miljoen euro (2015: 199 miljoen euro).

De Vietnamese activiteiten van **Rent-A-Port** (AvH 72,2%) zorgden in het tweede semester van 2016 voor een positieve bijdrage tot de resultaten dankzij de groeiende belangstelling van Japanse en Duitse bedrijven om zich te komen vestigen in de industriezone van Dinh Vu, een zone die profiteert van de bouw van de diepste haven van Noord-Vietnam. De bijdrage tot het geconsolideerde resultaat van AvH van 6,9 miljoen euro is inclusief het indirect belang dat via CFE wordt aangehouden. AvH heeft een direct belang van 45% en, via CFE, een bijko-

mend belang van 27,2%. In de resultaten van CFE is de bijdrage van het belang van CFE in Rent-A-Port niet geëlimineerd.

Begin juli 2016 hebben AvH en CFE hun aandeel in Rent-A-Port Energy naar 100% verhoogd door de participatie van het management van Rent-A-Port over te nemen. Gelijktijdig werd de naam gewijzigd in **Green Offshore** (AvH 80,2%). Green Offshore bezit deelnemingen in offshore windparken in België: Rentel (12,5% direct en indirect), Otary (12,5%) en de nog te ontwikkelen offshore windprojecten Seastar en Mermaid.

Private Banking

Bij **Delen Investments** (AvH 78,75%) bereikten de vermogens onder beheer op het einde van 2016 een recordniveau van 37.770 miljoen euro (2015: 36.885 miljoen euro).

De sterke groei van de vermogens onder beheer bij Delen Private Bank is het resultaat van een positieve impact van de waarde-ontwikkeling van de vermogens en van een goede organische nettogroei. Bij de Britse vermogensbeheerder JM Finn & Co daalden de beheerde vermogens door een beperkte netto-uitstroom, maar vooral door de koersevolutie van het Britse pond ten opzichte van de euro (-13,9%, -1.520 miljoen euro), hetgeen slechts gedeeltelijk gecompenseerd werd door de gunstige ontwikkeling van de waarde van de klantenportefeuilles, uitgedrukt in GBP. Oyens & Van Eeghen beheert 657 miljoen euro activa voor particulieren en stichtingen.

De brutobedrijfsopbrengsten van de groep Delen Investments daalden in 2016, ondanks de overname van Oyens & Van Eeghen, tot 313,1 miljoen euro als gevolg van de daling van variabele commissies in volatiele marktomstandigheden, de impact van de wisselkoers (GBP) bij de consolidatie van de opbrengsten van JM Finn & Co en de lage marktinterestvoeten. Toch ging Delen Private Bank in 2016 door met investeren in de versterking van de organisatie en verbetering van de systemen en infrastructuur. De cost-income ratio bedroeg 57,8% (Delen Private Bank 46,3%, JM Finn & Co 85,8%, Oyens & Van Eeghen 96,8%). Deze ratio is licht achteruitgegaan ten opzichte van 2015 (54,9%) gezien de gerealiseerde investeringen en hogere uitgaven niet onmiddellijk resulteren in een toename van de inkomsten.

De nettowinst daalde in 2016 tot 87,9 miljoen euro (tegenover 92,4 miljoen euro in 2015), inclusief de bijdrage van JM Finn & Co van 5,6 miljoen euro en van Oyens & Van Eeghen van 0,1 miljoen euro. Het geconsolideerde eigen vermogen van Delen Investments bedroeg 621,2 miljoen euro op 31 december 2016 (tegenover 582,6 miljoen euro eind 2015). De Core Tier1-kapitaalratio van 30,9% ligt ruim boven het sectorgemiddelde.

In 2016 heeft **Bank J. Van Breda & C°** (AvH 78,75%) opnieuw sterke commerciële prestaties neergezet. Het door cliënten belegd vermogen steeg

in 2016 met 1,3 miljard euro (+12%) tot ruim 12,4 miljard euro, waarvan 4,2 miljard euro cliëntendeposito's (+7%) en 8,2 miljard euro toevertrouwde activa (buitenbalansbeleggingen) (+14%). Delen Private Bank beheert ruim 4,7 miljard euro voor cliënten van Bank J. Van Breda & C° en haar filiaal ABK bank. De totale kredietportefeuille bedroeg ruim 4,2 miljard euro, een stijging met 7% in vergelijking met 2015. De voorzieningen die moesten worden aangelegd voor kredietverliezen vertegenwoordigden 0,01% van de gemiddelde kredietportefeuille of 0,6 miljoen euro.

De kostenstijging met 7% werd bijna uitsluitend veroorzaakt door de toename van de bankenheffingen tot 8,2 miljoen euro (+66%). Exclusief deze bankenheffing stegen de kosten slechts met 3%, ondanks investeringen in bijkomende account managers en IT. De cost-income ratio bedroeg 59,4%, tegenover 55,6% in 2015. Bank J. Van Breda & C° behoort hiermee nog steeds tot de meest performante Belgische banken.

De nettowinst bedroeg 37,7 miljoen euro (2015: 40,5 miljoen euro), het tweede beste resultaat uit haar geschiedenis. De daling van de nettowinst met 7% is het gevolg van druk op de rentemarge en hogere bankenheffingen.

Het eigen vermogen (deel van de groep) steeg van 501,6 miljoen euro naar 518,3 miljoen euro. Dit maakt het mogelijk de commerciële groei verder te zetten zonder in te boeten op een sterke balansstructuur, de belangrijkste bescherming van de depositohouders. De solvabiliteit uitgedrukt als eigen vermogen op activa (hefboomratio) bedroeg 9,8%, een veelvoud van de 3% die de toezichthouder tegen ten vroegste 2018 wil invoeren onder Basel III. De Core Tier1-kapitaalratio bedraagt 14,8%.

Real Estate & Senior Care

Leasinvest Real Estate (LRE, AvH 30,0%) heeft in 2016 de positieve verwachtingen bevestigd en sloot haar boekjaar 2016 af met een hoger nettoresultaat (deel groep) van 31,1 miljoen euro (30,6 miljoen euro per 31.12.15).

Eind april werd een overeenkomst van vruchtgebruik voor 21 jaar afgesloten met het Europees Parlement voor het te herontwikkelen gebouw Montoyer 63 te Brussel. Op het einde van het tweede kwartaal heeft LRE de verkoop gefinaliseerd van het kantoorgebouw Royal20 in het Groothertogdom Luxemburg voor een bedrag van 62,5 miljoen euro (exclusief btw). Begin november 2016 heeft LRE haar portefeuille in retail verder gediversifieerd naar een vierde land. De groep heeft 2 Oostenrijkse vastgoedvennootschappen overgenomen, die eigenaar zijn van het retailpark Frun Park Asten. Dit retailpark van 18.300 m² heeft een jaarlijks huurinkomen van 2,3 miljoen euro, en vertegenwoordigt een globale investering van 38 miljoen euro.

Eind 2016 bedroeg de reële waarde ('fair value') van de geconsolideerde vastgoedportefeuille, inclusief de projectontwikkelingen, 859,9 miljoen euro (tegenover 869,4 miljoen euro per 31.12.15). De daling is voornamelijk het gevolg van de ver-

koop van Royal20.

De huuropbrengsten stegen in 2016 met 12% tot 56,6 miljoen euro. Dit recordresultaat is het gevolg van de acquisitie van het kantoorgebouw Koninklijk Pakhuis op de Tour & Taxis-site in Brussel eind 2015. De gemiddelde looptijd van de portefeuille zakte van 4,8 jaar naar 4,4 jaar, voornamelijk als gevolg van het tijdelijk vertrek van de huurder van het Montoyer 63 kantoorgebouw tot na de renovatie. De bezettingsgraad is gestegen tot 96,77% (2015: 95,80%). Het huurrendement op de reële waarde is nagenoeg stabiel gebleven in vergelijking met vorig boekjaar (2016: 6,78%, 2015: 6,88%).

Eind 2016 bedroeg het eigen vermogen (deel groep) 356 miljoen euro (2015: 362 miljoen euro). De schuldgraad is gelijk gebleven op 58,05% (2015: 58,03%).

Het nettoresultaat van **Extensa Group** (AvH 100,0%) over het boekjaar 2016 - exclusief de bijdrage tot het resultaat van LRE - bedroeg 30,4 miljoen euro, tegenover 31,0 miljoen euro in 2015 (exclusief de herwaarderingsmeerwaarde van 23,5 miljoen euro op jaareinde 2015 op het verwerven van de controle van Tour & Taxis).

Op de site van Tour & Taxis verwierf Extensa in 2016 het voormalige kantoorgebouw (6.511 m² bovengronds) van de douane met de bedoeling dit in synergie met de andere historische gebouwen op de site te herbestemmen. In het derde kwartaal werd ook gestart met de renovatie van de 'Gare Maritime', waarvoor een eerste huurder (vanaf 2018) werd gecontracteerd. De residentiële ontwikkeling Gloria werd begin 2017 opgeleverd en 111 van de 115 appartementen zijn reeds verkocht. Ook aan de imposante werf van het Herman Teirlinck-gebouw vorderen de bouwwerken volgens schema. Extensa heeft eind 2016 een overeenkomst bereikt omtrent de verkoop van de projectvennootschap die dit gebouw ontwikkelt aan verzekeraar Baloise. In Luxemburg verloopt de verkoop van appartementen op Cloche d'Or eveneens erg gunstig. De bouwwerken voor het aan Deloitte Luxemburg op lange termijn voorverhuurde kantoorgebouw (30.000 m²) op deze site zijn gestart.

Anima Care (AvH 92,5%) realiseerde in 2016 een omzet van 56,4 miljoen euro. De omzetstijging met 9,4 miljoen euro t.o.v. 2015 is voornamelijk te danken aan de uitbreiding van de portefeuille. Het nieuwbouwproject Aquamarijn te Kasterlee werd eind maart 2015 in gebruik genomen en droeg in 2016 voor een vol jaar bij tot het resultaat. In het laatste trimester van 2016 rondde Anima Care de overnames af van 'Le Birmingham' (60 bedden, Sint-Jans-Molenbeek) en 'Duneroze' (160 rusthuisbedden, 40 bedden herstelverblijf, Wenduine), met evenwel nog maar een beperkte impact op het resultaat.

De 4 nieuwbouwprojecten, die in de periode 2013-2015 in gebruik werden genomen, komen stilaan op kruissnelheid. Dit vertaalde zich in 2016 in een significante toename van de EBITDA tot 14,0 miljoen euro (2015: 9,3 miljoen euro) en van de winst tot 3,9 miljoen euro (2015: 1,1 miljoen euro).

Het eigen vermogen van de groep is gestegen van 40,0 miljoen euro per eind 2015 tot 46,6 miljoen euro op het einde van 2016. In 2016 werd het kapitaal voor 2,5 miljoen euro bijkomend volgestort. Anima Care exploiteert per 31 december 2016 1.347 rusthuisbedden, 77 bedden herstelverblijf en 197 assistentiewoningen, verspreid over 14 zorgcentra (7 in Vlaanderen, 3 in Brussel, 4 in Wallonië).

Conform de akkoorden die daarover met Eric Duval waren gesloten, verminderde AvH haar participatie in **Holding Groupe Duval** van 37,8% (per eind 2015) tot 21,8% door deze om te zetten in een bijkomende deelneming van 25% in de vastgoedvennootschap Patrimoine & Santé (van 22,5% per eind 2015 tot 47,5%). Vervolgens werden de belangen van AvH, CEO Hervé Hardy en andere managementleden in Residalya en Patrimoine & Santé ingebracht in een nieuwe structuur HPA, waarvan AvH 70,9% bezit. HPA is op haar beurt eigenaar van 100% van de Franse rusthuisoperator Residalya en voor 73,7% (eind 2016) van Patrimoine & Santé dat eigenaar is van het vastgoed van het merendeel van de residenties dat door Residalya wordt geëxploiteerd. Begin 2017 werden de laatste 21,8% die AvH nog aanhield in Holding Groupe Duval omgehuurd tegen aandelen Patrimoine & Santé. Deze aandelen zullen in 2017 worden ingebracht bij HPA, wiens participatie in Patrimoine & Santé daardoor zal stijgen tot 100%.

HPA (AvH 70,9%) heeft in 2016 een omzet gerealiseerd van 105,6 miljoen euro, tegenover 91,6 miljoen euro in 2015 (Residalya), een Ebitdar van 23,3 miljoen euro en een nettoresultaat van 2,9 miljoen euro. Deze omzetstijging is te danken aan een hogere bezettingsgraad (98,4%) en de uitbreiding van de portefeuille. In 2016 heeft de groep de residenties 'Ambroise Paré' (88 bedden) te Lyon en 'Demeure du Bois Ardent' (76 bedden) te Saint-Lô overgenomen. HPA heeft ook de controle over CIGMA verworven, gelegen in Laval (Mayenne). CIGMA telt naast een woonzorgcentrum met 60 bedden ook een crèche met 50 wiegen en is eigenaar van het vastgoed.

Eind 2016 telt het netwerk van HPA 2.439 bedden, verspreid over 32 residenties.

Energy & Resources

Sipref (AvH 27,8%) realiseerde een sterk jaar 2016. De palmolieproductie kende een sterke vooruitgang (+12,3%) tijdens het laatste kwartaal, waardoor de jaarvolumes met een groei van 2,3% eindigden. Deze jaargroei werd voornamelijk waargenomen in de eigen plantages (+3,2%). De totale productie voor het jaar bedroeg 297.705 ton (tegenover 290.907 ton in 2015).

De marktprijzen voor palmolie genoten van een stijgende tendens in de tweede jaarhelft, en eindigden op een hoogtepunt van 795 USD per ton in december.

Dankzij de stijging van de geproduceerde volumes en van de palmolieprijzen steeg de omzet met

18% tot 267 miljoen USD. De hogere verkoopprijzen voor palm- en palmpitolie en de lagere kostprijzen resulteerden in een nettoresultaat van 39,9 miljoen USD, tegenover 18,7 miljoen USD in 2015. De voornaamste investeringen betroffen het betalen van bijkomende landcompensaties en de aanplant van oliepalmen in het nieuwe project in Zuid-Sumatra, naast de gebruikelijke vervangingsinvesteringen en het onderhouden van de nog niet volgroeide aanplanten.

In december 2016 heeft Sipef een akkoord bereikt met haar joint venture partners PT Austindo Nusantara Jaya TBK en M.P. Evans Group Plc. over de aankoop van hun belang van respectievelijk 10,87% en 36,84% in PT Agro Muko, voor een totaal bedrag van 144,1 miljoen USD. Hierdoor breidt Sipef haar belang in Agro Muko uit tot 95% en verwerft zo de exclusieve controle over Agro Muko.

Nationale Maatschappij der Pijpleidingen

(NMP, AvH 75,0%) was in 2016 nauw betrokken bij de besprekingen omtrent de herziening van de veiligheidswetgeving in verband met het transport van gassen en andere producten per pijpleiding. In het Antwerps havengebied heeft Nitraco (joint venture tussen NMP en Praxair) in 2016 het project betreffende bijkomende uitbreidingen van het bestaande stikstofnetwerk afgewerkt en een uitbreiding van het bestaande zuurstofnetwerk naar TRA (Total Raffinaderij Antwerpen) opgestart. NMP heeft eveneens een overeenkomst afgesloten met Nippon Shokubai Europe (NSE) voor de aanleg van een nieuwe propyleenleiding tussen de site van Oil-tanking Antwerp Gas Terminal en de site van NSE te Zwijndrecht voor de bevoorrading van de nieuwe fabriek.

Het resultaat over het boekjaar 2016 lag hoger dan werd verwacht en bedroeg 2,5 miljoen euro (2015: 2,1 miljoen euro).

Sagar Cements (AvH 19,9%) realiseerde in 2016 slechts een beperkte omzetstijging, van 7.524 miljoen INR in 2015 tot 7.690 miljoen INR in 2016. De aanhoudende overcapaciteit en lage vraag op de markt vertaalden zich in lagere prijzen, waardoor de sterke stijging van de verkoopvolumes niet kon vertaald worden in een evenredige omzetstijging. De toename van de verkochte volumes was mogelijk dankzij een aanhoudende stijging van de bezettingsgraad van BMM, dat in 2015 overgenomen werd. Het nettoresultaat bedroeg 2,9 miljoen euro (2015: 6,3 miljoen euro).

Sagar Cements heeft haar capaciteit in 2016 verder uitgebreid door de overname van een 181.500 ton 'grinding unit' in Andhra Pradesh.

Oriental Quarries & Mines (AvH 50,0%) dat in India 3 steengroeves exploiteert kende een moeilijke tweede jaarhelft als gevolg van een slechtere bouwconjunctuur. OQM realiseerde een klein nettoverlies. AvH heeft ten laste van het resultaat 2016 een bijzondere waardevermindering geboekt op de goodwill op haar deelneming in OQM.

AvH & Growth Capital

AvH heeft op 30 september 2016 de overname afgerond van het minderheidsbelang van 26% in Sofinim, voor een bedrag van 106 miljoen euro. Een eerste schijf van 50 miljoen euro werd reeds betaald. Het saldo zal worden voldaan in 2017 en 2018 (telkens 28 miljoen euro). Met ingang van het vierde trimester 2016, werd het deelnemingspercentage van AvH in de participaties van Sofinim bijgevolg niet meer gecorrigeerd voor het 26%-minderheidsbelang. De discount die bij deze transactie werd bekomen ten opzichte van de boekhoudkundige waarde bedraagt ongeveer 27 miljoen euro en werd rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt, aangezien AvH reeds de exclusieve controle over Sofinim bezat.

De resultaten van de participaties worden in detail besproken vanaf pag. 48.

3. Belangrijke gebeurtenissen na afsluiting van het boekjaar

Begin 2017 kon **DEME** dit orderboek verder aanvullen met nieuwe contracten voor 100 miljoen euro in India en in de Malediven waar landwinningsswerken zullen worden uitgevoerd voor de aanleg van tien eilanden voor de ontwikkeling van toeristische infrastructuur, en voor 128 miljoen euro in Nederland voor de aanleg van de Rijnlandroute, een complex infrastructuurproject met een verkeerswisselaar en een boortunnel. Inmiddels werd ook de 'financial close' van het Hohe See-project bereikt in februari, waardoor dit project in 2017 in het orderboek zal worden opgenomen.

In februari 2017 heeft DEME een bijkomende bestelling van 2 nieuwe schepen aangekondigd, met een totale waarde van 500 miljoen euro: Spartacus, de krachtigste en meest vooruitstrevende snijkopzuiger (44.180 kW) ter wereld voor baggerwerken in de hardste rots- en grondsoorten ook in offshore omstandigheden, en Orion, een offshore kraanschep (44.180 kW) met dynamische positionering en een hijsvermogen van 3.000 ton op meer dan 50 m voor constructiewerken in volle zee zoals offshore windparken, diensten voor offshore olie- en gasklanten en de afbraak van oude structuren in zee.

In januari 2017 heeft AvH haar participatie in **Sipef** verhoogd tot 28,7%.

Op 21 februari 2017 heeft Sipef aangekondigd dat de opschortende voorwaarden verbonden met de Agro Muko transactie vervuld waren en dat een akkoord werd bereikt over de mogelijke overname van 95% van de aandelen van PT Dendy Marker Indah Lestari in Zuid-Sumatra voor een bedrag van 53,1 miljoen USD. Dendy Marker is eigenaar van 6.562 voorbereide/geplante hectaren oliepalmen met een potentieel om uit te breiden naar 9.000 ha en heeft een palmolie-extractiefabriek met een

capaciteit van 25 ton/uur. De operaties van Dendy Marker zijn RSPO gecertificeerd. Deze transacties zullen worden gefinancierd door een combinatie van een kapitaalverhoging van maximaal 97,2 miljoen USD met behoud van voorkeurrecht voor de bestaande aandeelhouders en een langetermijfinanciering. In de loop van de maand april zal een buitengewone algemene vergadering van Sipef zich uitspreken over deze kapitaalverhoging, die door AvH zal worden gesteund.

4. Onderzoek en ontwikkeling

Op het vlak van onderzoek en ontwikkeling bij de integraal geconsolideerde participaties van AvH, ontwikkelen bij DEME de teams van R&D en van het Central Competence Center baanbrekende, innovatieve technologieën en zijn bij CFE en Van Laere de studie-afdelingen betrokken bij de projecten in burgerlijke bouwkunde en gebouwen. Via een participatie in Verdant Bio Science is Sipef betrokken bij de ontwikkeling van hoogrenderende oliepalmen.

5. Financiële instrumenten

Binnen de groep (o.a. Bank J. Van Breda & C°, Leasinvest Real Estate, DEME, Extensa) wordt gestreefd naar een voorzichtig beleid inzake renterisico's door gebruik te maken van renteswaps en opties. Een groot aantal deelnemingen van de groep is actief buiten de eurozone (o.a. DEME, Delen Investments, Sipef, Manuchar, Telemond Groep, Turbo's Hoet Groep). De indekking van het rente- en wisselkoersrisico wordt telkens op het niveau van de deelneming zelf opgevolgd en aangestuurd.

6. Vooruitzichten 2017

De raad van bestuur is van mening dat de deelnemingen van de groep goed gepositioneerd zijn: DEME heeft een historisch hoog orderboek en maakt zich op voor een belangrijke stijging van haar activiteit in 2017 en 2018; Delen Investments en Bank J. Van Breda & C° zouden in 2017 de vruchten moeten kunnen plukken van de goede commerciële prestaties in 2016; van de vastgoed-promoties van Extensa en de dochters in vastgoed en ouderenzorg wordt opnieuw een sterke bijdrage verwacht; Sipef is het jaar 2017 begonnen met betere marktprijzen voor palmolie en heeft belangrijke akkoorden bereikt om haar plantage-areaal substantieel uit te breiden. AvH & Growth Capital zou haar resultaatsbijdrage moeten verbeteren t.o.v. 2016.

Behoudens onvoorziene omstandigheden zou dat de basis moeten vormen voor een verbetering van het groepsresultaat in 2017.

III Verklaring inzake deugdelijk bestuur

1. Algemeen

Ackermans & van Haaren hanteert als referentietecode de Belgische Corporate Governance Code (de 'Code'), zoals bekendgemaakt op 12 maart 2009. De Code kan geraadpleegd worden op de website van de Commissie Corporate Governance (www.corporategovernancecommittee.be).

Op 14 april 2005 heeft de raad van bestuur van Ackermans & van Haaren het eerste Corporate Governance Charter ('Charter') goedgekeurd. De raad van bestuur heeft dit Charter nadien verschillende malen aangepast.

- Op 18 april 2006 werd het Charter in overeenstemming gebracht met verschillende Koninklijke Besluiten genomen in uitvoering van de Europese regels inzake marktmisbruik.
- Op 15 januari 2008 heeft de raad van bestuur artikel 3.2.2 (b) van het Charter aangepast ter verduidelijking van de procedure inzake onderzoek naar onregelmatigheden.

- Op 12 januari 2010 werd het Charter aangepast aan de nieuwe Code en aan de nieuwe onafhankelijkheidscriteria van artikel 526ter W.Venn.
- Op 4 oktober 2011, heeft de raad van bestuur beraadslaagd over de aanpassing van het Charter aan de Wet van 6 april 2010 tot versterking van het deugdelijk bestuur bij de genoteerde vennootschappen en de Wet van 20 december 2010 betreffende de uitoefening van bepaalde rechten van aandeelhouders van genoteerde vennootschappen. De raad van bestuur heeft bij die gelegenheid tevens zijn beleid inzake de voorkoming van marktmisbruik (afdeling 5 van het Charter) verscherpt door de invoering van een verbod op 'short selling' en speculatieve handel in aandelen.
- Op 10 oktober 2016 werd het Charter aangepast om dit in overeenstemming te brengen met de verordening (EU) nr. 596/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende marktmisbruik en houdende intrekking van de Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijnen 2003/124/EG, 2003/125/EG en 2004/72/EG van de Commissie.

- Op 24 februari 2017 tot slot, werd het Charter in overeenstemming gebracht met de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren.

Het Charter kan in drie talen (Nederlands, Frans en Engels) worden geraadpleegd op de website van de vennootschap (www.avh.be).

Dit hoofdstuk (de 'Verklaring inzake Deugdelijk Bestuur') bevat de informatie zoals bedoeld in de artikelen 96, §2 en 119, tweede lid, 7° W.Venn. In dit hoofdstuk wordt voorts, overeenkomstig de voorschriften van de Code, bijzondere aandacht besteed aan feitelijke informatie omtrent deugdelijk bestuur en wordt uitleg gegeven over de afwijkingen tijdens het afgelopen boekjaar op bepaalde bepalingen van de Code overeenkomstig het 'pas toe of leg uit'-principe.

Raad van bestuur - van links naar rechts: boven: Frederic van Haaren, Thierry van Baren, Marion Debruyne, Pierre Macharis, Julien Pestiaux
 onder: Alexia Bertrand, Jacques Delen, Luc Bertrand, Valérie Jurgens, Pierre Willaert

2. Raad van bestuur

● auditcomité

● remuneratiecomité

● benoemingscomité

2.1. Samenstelling

Luc Bertrand (°1951, Belg)

○ ○ ●

Voorzitter van de raad van bestuur (sinds 23 mei 2016)

Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 1985)

Einde mandaat 2017

- Handelsingenieur (KU Leuven - 1974).
- Startte zijn loopbaan als Vice-President en Regional Sales Manager, Northern Europe (Bankers Trust).
- Sinds 1986 actief bij Ackermans & van Haaren.
- Voorzitter van het executief comité van Ackermans & van Haaren van 1990 tot 23 mei 2016.
- Voorzitter van de raad van bestuur van CFE, DEME en Sipef en bestuurder van Delen Private Bank, Bank J. Van Breda & C° en Atenor Group.
- Lid van de raad van bestuur van ING Belgium.
- Voorzitter van het Instituut de Duve en van Middelheim Promotors. Lid van een aantal andere raden van bestuur van verenigingen zonder winstoogmerk en publieke instellingen zoals KU Leuven, Voka, Instituut voor Tropische Geneeskunde, Museum Mayer van den Bergh en Europalia.

Jacques Delen (°1949, Belg)

○ ○ ●

Voorzitter van de raad van bestuur (tot 23 mei 2016)

Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 1992)

Einde mandaat 2020

- Diploma van wisselagent (1976).
- Voorzitter van de raad van bestuur van Delen Private Bank sinds 1 juli 2014.
- Voorzitter van de raad van bestuur van Ackermans & van Haaren van 2011 tot 2016.
- Bestuurder van de beursgenoteerde plantagegroep Sipef en van Bank J. Van Breda & C°.

Alexia Bertrand (°1979, Belgische)

○ ○ ●

Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2013)

Einde mandaat 2017

- Licentiaat in de rechten (Université Catholique de Louvain - 2002); LL.M. (Harvard Law School - 2005).
- Werkt sinds 2012 als adviseur op het kabinet van de Vice-Premier en Minister van Buitenlandse Zaken en werd op 1 oktober 2015 benoemd tot kabinetschef algemeen beleid.
- Geeft periodiek opleidingen in onderhandelingsstechnieken.
- Van 2002 tot 2012 actief als advocate, gespecialiseerd in financieel- en vennootschapsrecht (bij Clifford Chance en vervolgens Linklaters).
- Was tijdens een deel van die periode assistente aan de rechtsfaculteit van de Université Catholique de Louvain en wetenschappelijk medewerkster aan de Katholieke Universiteit Leuven.

Marion Debruyne bvba⁽¹⁾

○ ○ ●

vast vertegenwoordigd door Marion Debruyne (°1972, Belgische)

Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2016)

Einde mandaat 2020

- Burgerlijk ingenieur (RU Gent - 1995); Ph.D. Toegepaste Economische Wetenschappen (RU Gent - 2002).
- Heeft gedoceerd aan Wharton School, Kellogg Graduate School of Management en Goizueta Business School, alle in de VS.
- Werd in 2015 benoemd tot decaan van de Vlerick Business School.
- Onafhankelijk bestuurder bij Kinopolis.

Valérie Jurgens (°1973, Nederlandse)

○ ○ ●

Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2016)

Einde mandaat 2020

- Ph.D. en onderzoeksassistente verbonden aan de School of Oriental and African Studies van de Universiteit van Londen (2010).
- Zetelt in adviesorganen van enkele instellingen die zich toelagen op de verbetering van het lot van mens en milieu in het Verenigd Koninkrijk en in de Caraïben.

Pierre Macharis (°1962, Belg)*Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2004)**Voorzitter van het remuneratiecomité (sinds 2011)**Einde mandaat 2020*

- Licentiaat in de handels- en financiële wetenschappen (1986); Industrieel ingenieur in automatisering (1983).
- CEO en voorzitter van het directiecomité van VPK Packaging Group.
- Voorzitter van Cobelpa, de Belgische vereniging van papier- en pulpproducerende bedrijven.
- Bestuurder bij CEPI, de Europese vereniging van papier- en pulpproducerende bedrijven.
- Lid van de raad van bestuur en van het directiecomité bij het VBO.

Julien Pestiaux (°1979, Belg)*Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2011)**Einde mandaat 2019*

- Burgerlijk ingenieur electromechanica, specialisatie energie (Université Catholique de Louvain - 2003); Master in engineering management (Cornell University - Verenigde Staten).
- Partner bij Climact, een bureau dat advies verleent rond energie- en klimaatthema's. Heeft in 2014 samengewerkt met het Britse 'Department for Energy and Climate Change' en met een breed internationaal consortium om een globaal model te ontwikkelen om het energieverbruik en de broeikasgasemissies op mondiaal vlak te analyseren.
- Was 5 jaar actief als consultant en projectleider bij McKinsey & Co.

Thierry van Baren (°1967, Fransman / Nederlander)*Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2006)**Einde mandaat 2018*

- Licentiaat en geaggregeerde in de filosofie; MBA, specialisatie marketing (Solvay Business School).
- Zelfstandig consultant.
- Was 13 jaar actief als marketing consultant bij o.m. TBWA Belgium, BDDP Belgium, Ammirati Puris Lintas en Ogilvy Brussels.

Frederic van Haaren (°1960, Belg)*Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 1993)**Einde mandaat 2017*

- Zelfstandig ondernemer.
- Schepen van de Gemeente Kapellen.
- Bestuurder van verschillende vennootschappen en verenigingen: bestuursmandaat bij water-link en de Koepel van Vlaamse Bosgroepen, voorzitter van Consultatiebureau voor het Jonge Kind (Kapellen), van Basisschool Zonnekind (Kalmthout) en van Bosgroepen Antwerpen Noord en lid van de politieraad van de politiezone Noord.

Pierre Willaert (°1959, Belg)*Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 1998)**Voorzitter van het auditcomité (sinds 2004)**Einde mandaat 2020*

- Licentiaat in de handels- en financiële wetenschappen; Diploma van de Belgische Vereniging van Financiële Analisten (ABAF-BVFA), waarvan hij nog steeds lid is.
- Pierre Willaert was beherend vennoot en lid van het auditcomité van Bank Puilaetco tot aan de overname door KBL in 2004. Hij was lange tijd actief als financieel analist bij Bank Puilaetco en volgde aldus de voornaamste sectoren vertegenwoordigd op de Belgische beurs. Later werd hij er verantwoordelijk voor het departement institutioneel beheer.
- Bestuurder bij Tein Technology, een Brussels ICT-bedrijf, dat onder meer gespecialiseerd is in videobewaking.

⁽¹⁾ Verwijzingen in dit jaarverslag naar 'Marion Debruyne' dienen begrepen te worden als Marion Debruyne bvba, vast vertegenwoordigd door Marion Debruyne.

De mandaten van Alexia Bertrand, Luc Bertrand en Frederic van Haaren verstrijken op de gewone algemene vergadering van 22 mei 2017. De raad van bestuur zal aan de gewone algemene vergadering voorstellen om hun mandaten te hernieuwen voor een periode van 4 jaar.

2.2 Onafhankelijke bestuurders

- Marion Debruyne
- Valérie Jurgens
- Julien Pestiaux
- Thierry van Baren

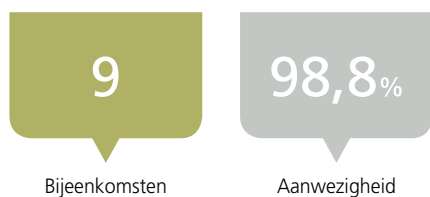
Marion Debruyne, Valérie Jurgens, Julien Pestiaux en Thierry van Baren beantwoorden aan de onafhankelijkheidscriteria van artikel 526ter W.Venn.

2.3 Overige bestuurders

- Alexia Bertrand
- Luc Bertrand
- Jacques Delen
- Pierre Macharis
- Frederic van Haaren
- Pierre Willaert

Luc Bertrand, Jacques Delen en Frederic van Haaren zijn bestuurders van Scaldis Invest, die met een participatie van 33% de voornaamste aandeelhouder is van Ackermans & van Haaren. Luc Bertrand en Frederic van Haaren zijn tevens bestuurder van Belfimas, die met een participatie van 91,35% Scaldis Invest controleert. Scaldis Invest en Belfimas zijn holdingvennootschappen die uitsluitend (rechtstreeks en onrechtstreeks) beleggen in aandelen Ackermans & van Haaren.

2.4 Activiteitenverslag

De raad van bestuur heeft in 2016 o.m. het budget voor het lopende boekjaar besproken en op geregelde tijdstippen geactualiseerd, de resultaten en activiteiten van de deelnemingen van de groep opgevolgd op basis van de rapportering verzorgd door het executief comité, de buitenbalansverplichtingen doorgenomen en de aanbevelingen van de adviserende comités besproken.

Verscheidende (des)investeringsdossiers werden in de loop van 2016 besproken, zoals de expansie van Leasinvest Real Estate in Oostenrijk, de investeringen door DEME en GeoSea in, respectievelijk, een nieuwe cutterzuiger (Spartacus) en een zelfvarend

hefeiland (Orion), de investering in OncoDNA, de deelname aan de financiering van Rentel (309 MW offshore windmolenpark) via Green Offshore, het Fehmernbelt-project van DEME en CFE, de verhoging van het belang van Sipef in Agro Muko en de overname van NPM Capital's belang van 26% in Sofinim.

De raad van bestuur heeft één vergadering grotendeels gewijd aan de strategie van de groep en tevens de historische resultaten van AvH vergeleken met deze van enkele vergelijkbare Europese groepen.

De raad van bestuur heeft tevens de voorstellen tot aanpassing van de aandeelhoudersovereenkomsten met de families Delen (m.b.t. beide banken) en Bracht (m.b.t. Sipef) besproken.

De raad van bestuur heeft voorts in 2016 het management van DEME, Extensa Group en Leasinvest Real Estate uitgenodigd voor een presentatie over de algemene stand van zaken van de betrokken onderneming en/of toelichting bij een concrete investering.

De raad van bestuur heeft tot slot Jan Suykens, met ingang van 23 mei 2016, benoemd tot voorzitter van het executief comité in opvolging van Luc Bertrand.

Op periodieke basis worden evaluatieprocedures georganiseerd in de schoot van de raad van bestuur overeenkomstig artikel 2.7 van het Charter. Deze geschieden op initiatief en onder leiding van de voorzitter.

De jaarlijkse evaluatie door de niet-uitvoerende bestuurders van de relatie tussen de raad van bestuur en het executief comité vond plaats op 21 maart 2016, in afwezigheid van de uitvoerende bestuurder. De niet-uitvoerende bestuurders hebben bij deze gelegenheid hun algemene tevredenheid uitgedrukt over de goede samenwerking tussen beide organen en hebben in dat verband enkele suggesties overgemaakt aan de uitvoerende bestuurder.

Alexia Bertrand heeft niet kunnen deelnemen aan de vergadering van de raad van bestuur van 21 maart 2016.

Voor de volledigheid weze vermeld dat de leden van het executief comité de vergaderingen van de raad van bestuur bijwonen.

2.5 Gedragsregels inzake belangenconflicten

De raad van bestuur heeft zijn beleid inzake verichtingen tussen Ackermans & van Haaren of een met haar verbonden vennootschap enerzijds, en leden van de raad van bestuur of van het executief comité (of hun naaste familieleden) anderzijds, die aanleiding kunnen geven tot belangenconflicten

(al dan niet in de zin van het W.Venn.) bekendgemaakt in het Charter (artikelen 2.9 en 4.7). In 2016 dienden geen beslissingen te worden genomen die aanleiding gaven tot toepassing van dit beleid, uitgezonderd de bespreking van de aanpassing van de aandeelhoudersovereenkomst tussen Ackermans & van Haaren en de familie Delen (supra, I,7.1).

2.6 Gedragsregels inzake financiële transacties

De raad van bestuur heeft zijn beleid inzake de voorkoming van marktmisbruik bekendgemaakt in het Charter (afdeling 5). Op vergadering van 10 oktober 2016 werd het Charter aangepast om dit in overeenstemming te brengen met de verordening (EU) nr. 596/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende marktmisbruik en houdende intrekking van de Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijnen 2003/124/EG, 2003/125/EG en 2004/72/EG van de Commissie.

3. Auditcomité

3.1 Samenstelling

Voorzitter	Pierre Willaert
	Niet-uitvoerend bestuurder
	Julien Pestiaux
	Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder
	Thierry van Baren
	Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder

Alle leden van het auditcomité beschikken over de nodige deskundigheid op het gebied van boekhouding en audit:

- **Pierre Willaert** (°1959) is licentiaat in de handels- en financiële wetenschappen en behaalde het diploma van de Belgische Vereniging van Financiële Analisten (ABAF-BVFA), waarvan hij nog steeds lid is. Hij was lange tijd actief als financieel analist bij Bank Puilaetco. Later werd hij er verantwoordelijk voor het departement institutioneel beheer. Pierre Willaert was beherend vennoot en lid van het auditcomité van Bank Puilaetco tot in 2004. Pierre Willaert werd in 1998 benoemd tot bestuurder van Ackermans & van Haaren en is sinds 2004 voorzitter van het auditcomité.

- **Julien Pestiaux** (°1979) studeerde af als burgerlijk ingenieur electromechanica (specialisatie energie) aan de Université Catholique de Louvain (2003) en behaalde eveneens een Master in engineering management aan de Cornell

University (Verenigde Staten). De nadruk van de Master in engineering management lag op financiële en economische analyses. Een belangrijk deel van de cursussen werd dan ook gegeven aan de 'Johnson Graduate School of Management' van Cornell. Julien Pestiaux is partner bij Climact, een bureau dat advies verleent rond energie- en klimaatthema's met talrijke klanten uit de bedrijfswereld. Voordien was hij 5 jaar actief als consultant en projectleider bij McKinsey & Co waar hij vertrouwd geraakt is met de verschillende aspecten van boekhouding. Julien Pestiaux werd in 2011 benoemd tot bestuurder van Ackermans & van Haaren.

- **Thierry van Baren** (*1967) is licentiaat en gegrepeerde in de filosofie en behaalde een MBA aan de Solvay Business School. In het kader van deze opleiding specialiseerde hij zich o.m. in 'Finance', 'Financial Accounting' en 'Managerial Accounting'. Thierry van Baren is thans zelfstandig consultant en is ook in die hoedanigheid vertrouwd met verschillende aspecten van boekhouding. Thierry van Baren werd in 2006 benoemd tot bestuurder van Ackermans & van Haaren.

3.2 Activiteitenverslag

Op het auditcomité van 15 januari 2016 kwam de jaarlijkse rapportering inzake interne controle en risicobeheer, met o.m. het extern IT-auditrapport, aan bod. Op deze vergadering heeft het comité tevens beraadslaagd over het voorstel tot hernieuwing van het mandaat van de commissaris.

Op 22 februari en 24 augustus 2016 heeft het auditcomité zich, in aanwezigheid van de financiële directie en de commissaris, hoofdzakelijk gebogen over zowel het rapporteringsproces als de analyse van, respectievelijk, de jaarlijkse en halfjaarlijkse financiële rapportering. De leden van het auditcomité ontvingen voorafgaandelijk de beschikbare verslagen van de auditcomités van de operationele dochtervennootschappen van Ackermans & van Haaren.

Het auditcomité van 16 maart 2016 was gewijd aan de financiële verslaggeving, zoals opgenomen in het jaarverslag over het boekjaar 2015, de toetsing van de 'één-op-één'-regel m.b.t. de niet-auditdiensten geleverd door Ernst & Young en een analyse van de buitenbalansverplichtingen.

Op 21 november 2016 heeft het auditcomité beraadslaagd over de interne audit en controle op het

vlak van HR en ICT, de buitenbalansverplichtingen, BEPS (base erosion and profit shifting) en de verslagen van enkele operationele dochtervennootschappen.

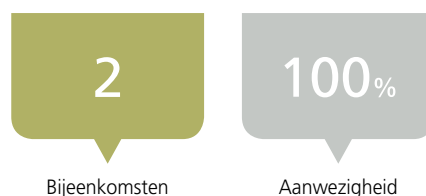
Het auditcomité bracht stelselmatig en uitgebreid verslag uit over de uitoefening van zijn taken aan de raad van bestuur.

4. Remuneratiecomité

4.1 Samenstelling

Voorzitter	Pierre Macharis Onafhankelijk (tot de jaarvergadering van 23 mei 2016), niet-uitvoerend bestuurder
	Thierry van Baren Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder
	Frederic van Haaren (tot 13 juni 2016) Niet-uitvoerend bestuurder
	Julien Pestiaux (sinds 13 juni 2016) Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder

4.2 Activiteitenverslag

Vermits het onafhankelijk karakter van het bestuursmandaat van Pierre Macharis verstreek op de jaarvergadering van 23 mei 2016, was het remuneratiecomité niet meer samengesteld uit een meerderheid van onafhankelijke bestuurders, zoals vereist door artikel 526quater, §2, tweede lid W.Venn.

De raad van bestuur heeft op 13 juni 2016 met eenparigheid van stemmen beslist om Julien Pestiaux te benoemen tot lid van het remuneratiecomité ter vervanging van Frederic van Haaren en heeft Frederic van Haaren bedankt voor zijn jarenlange professionele en constructieve houding als lid van het remuneratiecomité.

Het remuneratiecomité heeft op zijn vergadering van 21 maart 2016 het ontwerp van remuneratieverslag, dat overeenkomstig artikel 96, §3 W.Venn. een specifiek onderdeel vormt van de Verklaring inzake deugdelijk bestuur, besproken en heeft erop toegezien dat het ontwerpverslag alle wettelijke

gegevens bevat. Het comité heeft tevens de betaling van de variabele vergoeding aan de leden van het executief comité getoetst aan de aanbevelingen die het daaromtrent had gemaakt op zijn vergadering van 17 november 2015.

Op de vergadering van 18 november 2016 heeft het comité de hierna volgende onderwerpen besproken en terzake aanbevelingen gericht aan de raad van bestuur: de vaste en variabele vergoeding van de leden van het executief comité voor 2017, de vergoeding van de bestuurders en het aan de leden van het executief comité toe te kennen aantal aandelenopties. Het comité heeft o.m. aanbevolen om de zitpenning voor de bestuurders, voor deelname aan de vergaderingen van de raad van bestuur, het audit- en remuneratiecomité, te handhaven op 2.500 euro voor het boekjaar 2016.

5. Benoemingscomité

De raad van bestuur heeft op 18 januari en 23 februari 2016 beraadslaagd als benoemingscomité over de toekomstige samenstelling van de raad van bestuur, de opvolging van de CEO en de opvolging van de voorzitter van de raad van bestuur en heeft, overeenkomstig de procedure van artikel 2.2.2 van het Charter, beslist aan de gewone algemene vergadering van 23 mei 2016 voor te stellen om Marion Debruyne en Valérie Jurgens te benoemen tot onafhankelijk bestuurder en Jacques Delen, Pierre Macharis en Pierre Willaert te herbenoemen.

6. Executief comité

6.1 Samenstelling

De voorzitter van de raad van bestuur woont de vergaderingen van het executief comité bij als waarnemer.

Luc Bertrand (°1951, Belg)

Voorzitter van het executief comité (tot 23 mei 2016)

- Handelsingenieur (KU Leuven - 1974).
- Hij startte zijn loopbaan als Vice-President en Regional Sales Manager, Northern Europe (Bankers Trust).

Sinds 1986 bij Ackermans & van Haaren

Jan Suykens (°1960, Belg)

Voorzitter van het executief comité (sinds 23 mei 2016)

- Licentiaat in de toegepaste economische wetenschappen (UFSIA - 1982); MBA (Columbia University - 1984).
- Hij werkte een aantal jaren bij Generale Bank in Corporate en Investment Banking.

Sinds 1990 bij Ackermans & van Haaren

Tom Bamelis (°1966, Belg)

CFO en lid van het executief comité

- Handelsingenieur (KU Leuven - 1988); Master in Financial Management (VLEKHO - 1991).
- Hij werkte voordien bij Touche Ross (nu Deloitte) en Group Bruxelles Lambert.

Sinds 1999 bij Ackermans & van Haaren

John-Eric Bertrand (°1977, Belg)

Lid van het executief comité

- Handelsingenieur (UCL - 2001); Master in International Management (CEMS - 2002); MBA (Insead - 2006).
- Hij werkte als senior auditor bij Deloitte en als senior consultant bij Roland Berger.

Sinds 2008 bij Ackermans & van Haaren

Piet Bevernage (°1968, Belg)

Secretaris-generaal en lid van het executief comité

- Licentiaat in de rechten (KU Leuven - 1991); LL.M. (University of Chicago Law School - 1992).
- Hij werkte als advocaat in de Corporate en M&A-afdeling van Loeff Claeys Verbeke.

Sinds 1995 bij Ackermans & van Haaren

André-Xavier Cooreman (°1964, Belg)

Lid van het executief comité

- Licentiaat in de rechten (KU Leuven - 1987); International Relations (Johns Hopkins University, Bologna Campus - 1998); Tax Management (ULB - 1991).
- Hij werkte voor het International Development Law Institute (Course Assistant, Italië), Shell Group (Legal Counsel, Nederland), Fortis Bank (Corporate & Investment Banking), McKinsey & C° (Consultant) en Bank Degroof (Verantwoordelijke Publieke Sector).

Sinds 1997 bij Ackermans & van Haaren

Piet Dejonghe (°1966, Belg)*Lid van het executief comité*

- Licentiaat in de rechten (KU Leuven - 1989); Postgraduaat bedrijfskunde (KU Leuven - 1990); MBA (Insead - 1993).
- Hij was voordien als advocaat verbonden aan Loeff Claey Verbeke en actief als consultant bij The Boston Consulting Group.

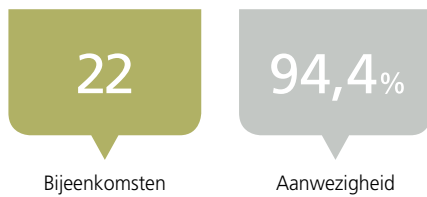
Sinds 1995 bij Ackermans & van Haaren**Koen Janssen** (°1970, Belg)*Lid van het executief comité*

- Burgerlijk ingenieur electromechanica (KU Leuven - 1993); MBA (IEFSI, Frankrijk - 1994).
- Hij werkte voor Recticel, ING Investment Banking en ING Private Equity.

Sinds 2001 bij Ackermans & van Haaren

Executief comité - van links naar rechts: Piet Bevernage, Jan Suykens, Piet Dejonghe, André-Xavier Cooreman, Koen Janssen, Tom Bamelis, John-Eric Bertrand

6.2 Activiteitenverslag

Het executief comité is o.m. verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van Ackermans & van Haaren en bereidt de beslissingen voor die door de raad van bestuur moeten worden genomen.

Tijdens het voorbije boekjaar heeft het executief comité de deelname aan de raden van bestuur van de dochtervennootschappen voorbereid en opgevolgd, nieuwe investeringsvoorstellen bestudeerd (zowel bij de huidige deelnemingen als daarbuiten), bepaalde desinvesteringen goedgekeurd, de trimestriële, halfjaarlijkse en jaarlijkse financiële verslaggeving voorbereid en de impact van voor de vennootschap relevante wetswijzigingen bestudeerd.

7. Interne en externe audit

7.1 Externe audit

De commissaris van de vennootschap is Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCBVA, vertegenwoordigd door Patrick Rottiers en Wim Van Gasse. De commissaris verzorgt de externe audit (zowel op de geconsolideerde als op de enkelvoudige cijfers) van Ackermans & van Haaren en rapporteert tweemaal per jaar aan de raad van bestuur. De commissaris werd benoemd op de gewone algemene vergadering van 23 mei 2016 voor een termijn van drie jaar, die verstrijkt op de gewone algemene vergadering van 27 mei 2019.

In 2016 werd aan de commissaris een jaarlijkse vergoeding betaald voor de controle van de enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekeningen van Ackermans & van Haaren van 55.000 euro (excl. btw). Daarnaast werd een bijkomende vergoeding betaald van 6.050 euro (excl. btw) aan Ernst & Young Tax Consultants voor fiscale adviezen en 1.250 euro (excl. btw) aan Ernst & Young Bedrijfsrevisoren voor diverse werkzaamheden.

De totale vergoeding voor auditwerkzaamheden die in het afgelopen boekjaar werd betaald aan Ernst & Young door Ackermans & van Haaren en haar geconsolideerde dochtervennootschappen (inclusief de hierboven reeds vermelde 55.000 euro) bedroeg 1.174.543 euro.

7.2 Interne audit

De interne audit wordt uitgeoefend door de group controllers, Hilde Delabie en Bart De Leeuw, die

rapporteren aan het executief comité. Minstens één keer per jaar brengen de group controllers rechtstreeks verslag uit aan het auditcomité.

7.3 Belangrijkste kenmerken van de interne controle en beheerssystemen i.v.m. het proces van financiële verslaggeving en opstelling van de geconsolideerde jaarrekening

De raad van bestuur van Ackermans & van Haaren is verantwoordelijk voor de evaluatie van de doeltreffendheid van de systemen van interne controle en risicobeheer. Via het bestaande systeem beoogt de raad van bestuur op het niveau van de groep te waken over het behalen van de groepsdoelstellingen en op het niveau van de dochtervennootschappen erop toe te zien dat er passende systemen werden ingevoerd die rekening houden met de aard van de betrokken vennootschap (omvang, type activiteiten, ...) en diens verhouding met Ackermans & van Haaren (controlebelang, aandeelhoudersovereenkomst, ...). Gelet op de gediversifieerde portefeuille enerzijds en het beperkte personeelsbestand van de holding anderzijds werd geopteerd voor een aangepast model van interne controle dat echter alle essentiële onderdelen bevat van een klassiek systeem. Het systeem van interne controle en risicobeheersing wordt gekenmerkt door een transparante en collegiale structuur. Het executief comité beraadslaagt en beslist op consensuele wijze. Risico's worden daarbij op een voortschrijdende wijze geïdentificeerd en op een adequate wijze geanalyseerd. Gepaste maatregelen worden hierop voorgesteld om de geïdentificeerde risico's ofwel te aanvaarden, te beperken, over te dragen of te vermijden. Deze evaluaties en beslissingen worden duidelijk genoteerd en gedocumenteerd zodat een strikte opvolging mogelijk is.

De raad van bestuur is voorts van oordeel dat het tijdig verstrekken van volledige, betrouwbare en relevante financiële informatie, in overeenstemming met IFRS en met de andere Belgische verslaggevingsvereisten, aan alle interne en externe belanghebbenden een essentieel onderdeel vormt van zijn beleid van deugdelijk bestuur. De interne controle en beheerssystemen inzake financiële verslaggeving pogen maximaal te voldoen aan deze vereisten.

7.3.1 Controleomgeving

De controleomgeving vormt het kader waarin interne controle en risicobeheerssystemen worden opgezet. Het bestaat uit de volgende elementen:

a. Integriteit en ethiek

De familiale waarden die aan de basis liggen van het succes van de groep vertalen zich vandaag in een respectvolle relatie tussen de verschillende belanghebbenden: de aandeelhouders, het manage-

ment, de raad van bestuur en het personeel, maar ook de commerciële partners. Deze waarden worden dagelijks uitgedragen door het management, maar worden tevens expliciet opgenomen in de 'Interne bedrijfsrichtlijnen' zodat deze voor iedereen duidelijk zijn.

b. Bekwaamheden

Een andere hoeksteen van het beleid bij Ackermans & van Haaren is het samenwerken in een professioneel team. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan een evenwichtige en kwaliteitsvolle invulling van de verschillende functies binnen de organisatie. Daarnaast gaat ook de nodige aandacht naar opleidingen om ervoor te zorgen dat kennis steeds verder wordt aangescherpt. Kwaliteitsvolle mensen met de juiste ervaring en ingesteldheid in de juiste functie vormen de basis van het systeem van interne controle en risicobeheersing van de groep. Dit geldt evenzeer op het niveau van de raad van bestuur en het auditcomité waar ernaar gestreefd wordt dat de achtergrond en ervaring van de leden complementair is.

c. Bestuursorgaan / auditcomité

De werking en de verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en bij uitbreiding diens adviseerende comités, waaronder het auditcomité, worden duidelijk omschreven in het Charter. Zo wordt beschreven dat het auditcomité controle uitoefent op de financiële verslaggeving van de groep, het systeem van interne controle en risicobeheer, de werking van de interne audit en de externe audit.

d. Organisatiestructuur, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Zoals reeds aangegeven, heeft Ackermans & van Haaren op groepsniveau een zeer transparante organisatiestructuur waarbij beslissingen collegiaal worden genomen door het executief comité. De organisatiestructuur en bevoegdheden worden duidelijk omschreven in de 'Interne bedrijfsrichtlijnen'.

7.3.2 Risicobeheersproces

De risico's op vlak van financiële verslaggeving werden geïdentificeerd en zijn op te delen in een aantal categorieën.

Risico's op niveau van de dochtervennootschappen: deze zijn typisch zeer divers en worden opgevangen door deelname door de 'investment managers' van Ackermans & van Haaren aan de vergaderingen van de raden van bestuur en adviseerende comités van de dochtervennootschappen, duidelijke rapporteringsinstructies aan de dochtervennootschappen met deadlines en uniforme opmaak en waarderingsregels en een externe audit op de halfjaar- en de jaarcijfers die ook rekening houdt met elementen van interne controle en risicobeheer op niveau van de betrokken vennootschap.

Risico's op vlak van informatievoorziening: deze worden ondervangen door een periodieke IT-audit, een proactieve aanpak door implementatie van updates, back-upvoorzieningen en tijdige testen van de IT-infrastructuur. Ook werden 'business continuity' en 'disaster recovery' plannen voorzien.

Risico's op vlak van wijzigende regelgeving: deze worden ondervangen door een strikte opvolging van het wetgevend kader inzake financiële rapportering alsook een proactieve dialoog met de commissaris.

Tenslotte is er nog het integriteitsrisico dat wordt opgevangen door een maximale integratie van boekhouding en rapporteringssoftware, een uitgebreide interne rapportering op verschillende niveaus en een proactieve evaluatie van complexe en belangrijke transacties.

7.3.3 Controle-activiteiten

Zoals hierboven bij de bespreking van de risico's reeds werd aangegeven, worden op het vlak van de financiële verslaggeving verschillende controles ingebouwd om maximaal te kunnen voldoen aan de gestelde doelen inzake deze verslaggeving.

Vooreerst worden een aantal basiscontroles zoals functiescheiding en bevoegdheidsdelegatie voorzien in de administratieve cycli op groepsniveau: aankoop, payroll en (des)investeringen. Dit laat toe dat enkel geoorloofde transacties worden verwerkt. Door de integratie van boekhouding en rapporteringssoftware op groepsniveau worden een aantal integriteitsrisico's afgedekt. Tevens zorgt een stabiele IT-infrastructuur met de nodige back-upsystemen voor een gepaste informatievoorziening.

Duidelijke rapporteringsinstructies met tijdige communicatie van deadlines, gestandaardiseerde rapporteringsformaten en uniforme waarderingsregels moeten een aantal kwaliteitsrisico's opvangen op het niveau van de rapporteringen vanwege de dochtervennootschappen.

Daarnaast bestaat ook een cyclus van externe audit op zowel de geconsolideerde groepsrapportering als op de rapportering van de dochtervennootschappen. Deze externe controle heeft tevens tot doel een evaluatie te maken van de doeltreffendheid van de systemen van interne controle en risicobeheersing op het niveau van de dochterondernemingen en hierover te rapporteren aan de commissaris van Ackermans & van Haaren.

Tenslotte bestaat er een systeem van intern nazicht van de financiële rapportering door de verschillende beleids- en bestuursniveaus. Dit nazicht wordt afgerond voorafgaand aan de externe verslaggeving.

Wijzigingen in het wetgevend kader inzake financiële verslaggeving worden van nabij opgevolgd en de impact op de groepsrapportering wordt proactief besproken met de financiële directie en de externe auditor.

7.3.4 Informatie en communicatie

In het Charter wordt bepaald dat elke medewerker van Ackermans & van Haaren zich rechtstreeks kan richten tot de voorzitter van de raad van bestuur en/of de voorzitter van het auditcomité om hen in te lichten over mogelijke onregelmatigheden inzake financiële verslaggeving of andere aangelegenheden.

7.3.5 Sturing

Op jaarlijkse basis wordt het systeem van interne controle en risicobeheer door één van de group controllers getest op doeltreffendheid en naleving. Hierover wordt verslag uitgebracht aan het auditcomité.

8. Aandeelhoudersstructuur

8.1 Aandeelhoudersstructuur

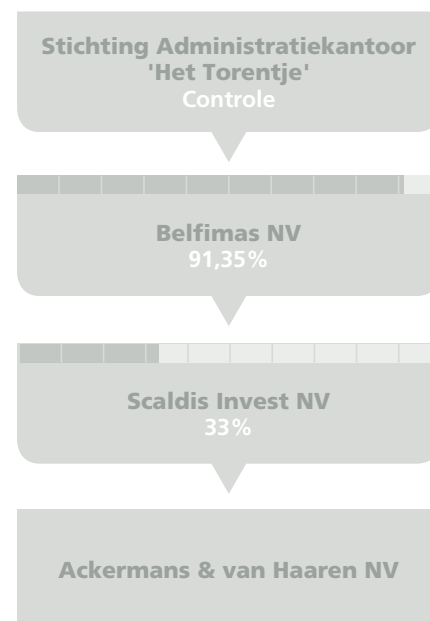
Scaldis Invest bezit 11.054.000 aandelen in het kapitaal van Ackermans & van Haaren, d.i. een deelneming van 33%. Scaldis Invest wordt op haar beurt gecontroleerd door Belfimas, die een deelneming bezit in het kapitaal van Scaldis Invest van 91,35%. De uiteindelijke controle over Scaldis Invest wordt uitgeoefend door Stichting Administratiekantoor 'Het Torentje'.

8.2 Kruisparticipaties

Ackermans & van Haaren bezit per 31 december 2016 302.978 eigen aandelen. Deze aandelen werden o.m. verworven met het oog op de indexering van het aandelenoptieplan. Haar rechtstreekse dochtervennootschap Brinvest NV (99,9%) bezit daarnaast 51.300 aandelen Ackermans & van Haaren.

8.3 Schematische voorstelling

De aandeelhoudersstructuur, zoals gekend op 31 december 2016, kan als volgt worden voorgesteld:

8.4 Referentieaandeelhouder

Belfimas is (onrechtstreeks) de referentieaandeelhouder van Ackermans & van Haaren. Het enige doel van Belfimas is te beleggen, rechtstreeks of onrechtstreeks, in aandelen Ackermans & van Haaren. Elke overdracht van effecten uitgegeven door Belfimas, is onderworpen aan een statutair goedkeuringsrecht van de raad van bestuur van Belfimas. Twee bestuurders van Ackermans & van Haaren, met name Luc Bertrand en Frederic van Haaren, maken deel uit van de raad van bestuur van Belfimas. De raad van bestuur heeft geen kennis van overeenkomsten tussen aandeelhouders van Ackermans & van Haaren.

9. Comply or explain

Het Charter van Ackermans & van Haaren wijkt slechts op één punt af van de bepalingen van de Code:

- Samenstelling benoemingscomité

Overeenkomstig bepaling 5.3/1 van Bijlage D van de Code dient het benoemingscomité te bestaan uit een meerderheid van onafhankelijke niet-uitvoerende bestuurders. Het benoemingscomité van Ackermans & van Haaren bestaat uit alle leden van de raad van bestuur. De raad van bestuur is van oordeel dat hij als geheel beter in staat is zijn omvang, samenstelling en opvolgingsplanning te evalueren.

IV Remuneratieverslag

1. Procedure ter ontwikkeling van een remuneratiebeleid en tot vaststelling van het remuneratieniveau

In 2016 heeft de vennootschap de volgende procedure gevolgd ter ontwikkeling van haar remuneratiebeleid en tot vaststelling van het remuneratieniveau van de niet-uitvoerende bestuurders en de leden van het executief comité.

1.1 Remuneratiebeleid

Het remuneratiecomité heeft op zijn vergadering van 21 maart 2016 het ontwerp van remuneratieverslag, dat overeenkomstig artikel 96, §3 W.Venn. een specifiek onderdeel vormt van de Verklaring inzake Deugdelijk Bestuur, besproken en heeft erop toegezien dat het ontwerpverslag alle wettelijke gegevens bevat.

Het comité heeft tevens de betaling van de variabele vergoeding aan de leden van het executief comité getoetst aan de aanbevelingen die het daaromtrent had gemaakt op zijn vergadering van 17 november 2015. Er weze aan herinnerd dat de buitengewone algemene vergadering op 25 november 2011, de raad van bestuur heeft gemachtigd om, in afwijking van artikel 520ter, tweede lid W.Venn., de volledige variabele vergoeding van de leden van het executief comité te verbinden aan vooraf vastgelegde en objectief meetbare prestatiecriteria over een periode van één jaar.

Het comité heeft tot slot voorgesteld om de vaste vergoeding van de bestuurders (incl. zitpenningen) voor het boekjaar 2016 te handhaven op hetzelfde niveau als 2015.

1.2 Remuneratieniveau

De vergoeding van de leden van het executief comité bestaat uit vijf componenten (infra, 2.1). Deze componenten worden jaarlijks, doorgaans op een vergadering in november, geëvalueerd door het remuneratiecomité en getoetst op hun marktconformiteit. Deze toetsing geschiedt aan de hand van publieke gegevens (vb. de remuneratiegegevens opgenomen in de jaarverslagen van andere vergelijkbare genoteerde vennootschappen) en/of salarisstudies. De door het remuneratiecomité voorgestelde aanpassingen worden vervolgens ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van bestuur.

De vergoeding van de niet-uitvoerende bestuurders bestaat uitsluitend uit een vaste vergoeding. Deze vaste vergoeding bestaat uit een basisvergoeding, een aanvullende vergoeding in functie van het lidmaatschap van de betrokken bestuurder van een bepaald comité en een zitpenning per deelname aan een vergadering van de raad van bestuur,

van het audit- of remuneratiecomité. De vergoeding van de niet-uitvoerende bestuurders wordt periodiek getoetst door het remuneratiecomité.

De door het remuneratiecomité voorgestelde aanpassingen worden ter goedkeuring voorgelegd aan de algemene vergadering.

2. Toepassing van het remuneratiebeleid op de leden van het executief comité in 2016

2.1 Principes

De vergoeding van de leden van het executief comité bestaat uit vijf componenten: (i) een vaste vergoeding, (ii) een variabele vergoeding, m.n. een cashbonus gerelateerd aan het geconsolideerd nettoresultaat, (iii) aandelenopties, (iv) een groepsverzekering type 'vaste bijdrage' (aanvullend pensioen, kapitaal bij overlijden, invaliditeitsuitkering en wezenpensioenen) en een hospitalisatieverzekering, en (v) een bedrijfswagen en smartphone.

De vennootschap streeft naar een gezonde mix tussen een marktconforme vaste vergoeding enerzijds en een combinatie van korte termijn incentives (zoals de jaarlijkse cashbonus) en lange termijn incentives (aandelenopties) anderzijds.

De vaste vergoeding van de leden van het executief comité (wedde, groeps- en hospitalisatieverzekering, bedrijfswagen) evolueert in functie van hun verantwoordelijkheden, ervaring en van marktontwikkelingen.

De bonus die wordt toegekend aan de leden van het executief comité is afhankelijk van vooraf vastgelegde en objectief meetbare prestatiecriteria gemeten over een periode van één boekjaar en is met name afhankelijk van het geconsolideerd nettoresultaat. Er is geen lange termijn cashincentiveplan. De bonus wordt betaald in geld, na goedkeuring door de raad van bestuur van het geconsolideerd nettoresultaat over het voorgaande boekjaar.

De toekenning van aandelenopties is niet gebonden aan vooraf vastgelegde en objectief meetbare prestatiecriteria. De raad van bestuur beslist over de toekenning van aandelenopties aan de leden van het executief comité, op aanbeveling van het remuneratiecomité. De toekenning geschiedt in het kader van een aandelenoptieplan dat in 1999 werd goedgekeurd door de raad van bestuur en op basis waarvan ook andere personen dan de leden van het executief comité worden geïncentiveerd. Overeenkomstig de toepasselijke fiscale wetgeving worden de leden van het executief comité belast bij toekenning van de aandelenopties. De uiteindelijke waarde van deze component van de vergoeding is afhankelijk van de koersontwikkeling van het aandeel.

2.2 Relatief belang van elke component van de remuneratie

Het relatieve aandeel van elke component in de totale vergoeding van de leden van het executief comité, was in 2016 als volgt:

Vaste vergoeding	43,95%
Bonus	39,46%
Aandelenopties	7,15%
Groeps- en hospitalisatieverzekering	8,75%
Bedrijfswagen en smartphone	0,69%

2.3 Kenmerken van de aandelenopties

De aandelenopties, die in het kader van het aandelenoptieplan van Ackermans & van Haaren, worden toegekend hebben volgende kenmerken:

- Aanbod: begin januari.
- Uitoefenprijs: prijs vastgesteld op basis van het laagste van (i) de slotkoers van het aandeel voorafgaand aan de datum van het aanbod en (ii) de gemiddelde slotkoers van het aandeel gedurende de 30 dagen voorafgaand aan het aanbod.
- Uitoefentermijn: de opties zijn uitoefenbaar vanaf het verstrijken van het derde kalenderjaar volgend op het jaar waarin het aanbod plaatsvindt tot het einde van het achtste jaar te rekenen vanaf de datum van het aanbod.

2.4 Wijzigingen in het remuneratiebeleid

Het remuneratiebeleid onderging in 2016, in vergelijking met 2015, geen belangrijke wijzigingen, met uitzondering van het feit dat Jan Suykens op 23 mei 2016 Luc Bertrand is opgevolgd als voorzitter van het executief comité. Deze functiewijziging en evolutie in verantwoordelijkheden had een impact op de vaste en variabele vergoeding van de betrokken personen.

2.5 Remuneratiebeleid voor de komende twee boekjaren (2017-2018)

De raad van bestuur verwacht in het lopende en het eerstkomende boekjaar het remuneratiebeleid niet ingrijpend te zullen aanpassen.

2.6 Vergoeding van de CEO

Zoals hoger vermeld werd Luc Bertrand onmiddellijk na de jaarvergadering van 23 mei 2016 als CEO opgevolgd door Jan Suykens en werd Luc Bertrand met ingang van die datum benoemd tot voorzitter van de raad van bestuur. Vermits het

een transitiejaar betreft, wordt hierna de individuele vergoeding weergegeven van, respectievelijk, Luc Bertrand als CEO over de eerste 5 maanden van het jaar en deze van Jan Suykens, eveneens als CEO, over de laatste 7 maanden van het jaar. Hierbij weze vermeld dat de raad van bestuur, op voorstel van het remuneratiecomité, heeft beslist om aan Luc Bertrand een variabele vergoeding toe te kennen over het volledige boekjaar 2016 uit erkentelijkheid voor de dynamische wijze waarop hij de voorbije 30 jaar als CEO de diversificatiestrategie van de groep vorm heeft gegeven en deze heeft vertaald naar rendabele groei. Mede onder zijn leiding is de marktkapitalisatie van Ackermans & van Haaren over de voorbije 30 jaar toegenomen van 50 miljoen euro tot, momenteel, bijna 5 miljard euro.

Luc Bertrand (januari tot mei 2016):

Statuut	zelfstandige
Vaste vergoeding	€ 290.550
Variabele vergoeding (12 m)	€ 747.758
Groepsverzekering (type 'vaste bijdrage') en hospitalisatieverzekering (bijdragen gestort door de vennootschap)	€ 75.673
Voordelen in natura (bedrijfswagen en smartphone)	€ 8.287

Jan Suykens (juni tot december 2016):

Statuut	zelfstandige
Vaste vergoeding	€ 277.830
Variabele vergoeding (7 m)	€ 264.359
Aandelenopties (belastbare basis)	€ 64.165
Groepsverzekering (type 'vaste bijdrage') en hospitalisatieverzekering (bijdragen gestort door de vennootschap)	€ 60.167
Voordelen in natura (bedrijfswagen en smartphone)	€ 3.096

2.7 Vergoeding van de andere leden van het executief comité

Het globale brutobedrag van de remuneratie en andere voordelen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, door Ackermans & van Haaren of haar dochtervennootschappen in 2016 aan de overige leden van het executief comité werden toegekend (inclusief de bedragen en voordelen toegekend aan Jan Suykens in zijn hoedanigheid van lid van het executief comité tot eind mei 2016) kan als volgt worden uitgesplitst:

Statuut	zelfstandige
Vaste vergoeding	€ 2.134.050
Variabele vergoeding	€ 1.414.454
Aandelenopties (belastbare basis)	€ 375.826
Groepsverzekering (type 'vaste bijdrage') en hospitalisatieverzekering (bijdragen gestort door de vennootschap)	€ 402.047
Voordelen in natura (bedrijfswagen en smartphone)	€ 31.272

2.8 Opties uitgeoefend door en toegekend aan de leden van het executief comité in 2016

(i) Uitgeoefend in 2016

In 2016 hebben drie leden van het executief comité in totaal 14.500 opties uitgeoefend.

Naam	Aantal	Uitoefenprijs	Jaar toekenning
Piet Bevernage	2.000	€ 62,12	2007
Piet Bevernage	2.000	€ 66,05	2008
Piet Bevernage	2.000	€ 60,81	2011
Piet Bevernage	2.000	€ 56,11	2012
André-Xavier Cooreman	2.000	€ 52,05	2010
André-Xavier Cooreman	2.000	€ 56,11	2012
Koen Janssen	2.500	€ 60,81	2011

(ii) Toegekend in 2016

Vervaldatum	3 januari 2024
Uitoefenprijs	€ 130,95
Jan Suykens	8.000
Tom Bamelis	5.000
Piet Bevernage	5.000
André-Xavier Cooreman	5.000
Koen Janssen	5.000
John-Eric Bertrand	4.000
Totaal	32.000

2.9 Belangrijkste contractvoorwaarden

De overeenkomsten van de leden van het executief comité bevatten de gebruikelijke bepalingen inzake vergoeding (vaste en variabele vergoeding), niet-concurrentie en confidentialiteit. De overeenkomsten gelden voor onbepaalde duur. Geen enkele overeenkomst werd gesloten na 1 juli 2009, uitgezonderd de overeenkomsten die op, respectievelijk, 17 april 2012, 27 juni 2014 en 3 juli 2015 met Koen Janssen, André-Xavier Cooreman en John-Eric Bertrand werden gesloten betreffende hun mandaat als lid van het executief comité, waarvan zij sinds, respectievelijk, 1 april 2012, 1 juli 2014 en 1 juli 2015 deel uitmaken.

De huidige voorzitter van het executief comité kan zijn overeenkomst eenzijdig beëindigen mits betekening van een opzegtermijn van 6 maanden. De vennootschap kan eenzijdig deze overeenkomst beëindigen mits betekening van een opzegtermijn van 24 maanden.

De andere leden van het executief comité kunnen hun overeenkomst eenzijdig beëindigen mits betekening van een opzegtermijn van 6 maanden. De vennootschap kan eenzijdig de overeenkomst van deze leden beëindigen mits betekening van een opzegtermijn van 18 maanden. Deze termijn kan oplopen tot maximum 24 maanden afhankelijk van de leeftijd van het betrokken lid van het executief comité op het ogenblik van de eenzijdige beëindiging van de overeenkomst door de vennootschap, uitgezonderd voor Koen Janssen, André-Xavier Cooreman en John-Eric Bertrand, wiens overeenkomsten van zelfstandige dienstverlening dateren van na de inwerkingtreding van artikel 554, vierde lid W.Venn. (m.n. op 3 mei 2010), dat beperkingen invoerde betreffende de duur van opzegtermijnen:

- 18 maanden bij opzegging vóór 50ste verjaardag,
- 20 maanden bij opzegging tussen 50ste en 52ste verjaardag,
- 22 maanden bij opzegging tussen 52ste en 54ste verjaardag,
- 24 maanden bij opzegging na 54ste verjaardag.

De overeenkomsten tussen de vennootschap en de leden van het executief comité bevatten voorts bepalingen betreffende de toekenningscriteria inzake variabele vergoeding en voorzien in een terugvorderingsrecht ten gunste van de vennootschap van de variabele vergoeding die werd toegekend op basis van onjuiste financiële gegevens.

3. Vergoeding van de (niet-) uitvoerende bestuurders

Op aanbeveling van het remuneratiecomité heeft de raad van bestuur op 27 maart 2013 voorgesteld de vergoeding van de bestuurders, die m.b.t. de boekjaren 2011 en 2012 gelijk was gebleven, vanaf boekjaar 2013 als volgt aan te passen:

Basisvergoeding voor de voorzitter van de raad van bestuur	€ 60.000
Basisvergoeding voor de bestuurders	€ 30.000
Bijkomende vergoeding voor de leden van het remuneratiecomité	€ 2.500
Bijkomende vergoeding voor de voorzitter van het auditcomité	€ 10.000
Bijkomende vergoeding voor de leden van het auditcomité	€ 5.000
Zitpenning per deelname aan een vergadering van de raad van bestuur of het audit- of remuneratiecomité	€ 2.500

Dit voorstel werd goedgekeurd door de gewone algemene vergadering van 27 mei 2013. Tijdens voormelde vergadering heeft de voorzitter verduidelijkt dat het bedrag van 2.500 euro voor de zitpenningen gelezen dient te worden als een maximumbedrag. De raad van bestuur heeft beslist de toepassing van deze verhoging gefaseerd in te voeren, a rato van 800 euro voor 2013, 1.600 euro voor 2014 en 2.500 euro voor 2015 en de daaropvolgende jaren.

Gelet op het feit dat Luc Bertrand op 23 mei 2016 werd benoemd tot voorzitter van de raad van bestuur, in opvolging van Jacques Delen, en hij daarnaast tevens, in het belang van de groep, voorzitter is geworden of gebleven van CFE, DEME en Sipef en bestuurder is gebleven bij Delen Private Bank, Bank J.Van Breda & C° en Atenor Group, heeft het remuneratiecomité voorgesteld hem een vaste vergoeding toe te kennen van 350.000 euro per jaar, ingaand vanaf 1 juni 2016. Dit voorstel werd meegedeeld aan de algemene vergadering van 23 mei 2016.

Iedere bestuurder ontving in 2016 een tantième (over het boekjaar 2015).

De bedragen van de individuele vergoeding en andere voordelen die door Ackermans & van Haaren aan de bestuurders werden toegekend in 2016 kunnen als volgt worden samengevat:

Gelet op het feit dat de bedragen van de vergoedingen, tantièmes en zitpenningen niet gerelateerd zijn aan de omvang van de resultaten, kunnen deze worden gelijkgesteld met een vaste, niet-prestatiegebonden vergoeding.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat Luc Bertrand daarnaast in 2016 nog een vergoeding ontving als voorzitter van het executief comité van Ackermans & van Haaren (tot eind mei 2016) alsook een tantième van Sipef t.b.v. 42.500 euro. Jacques Delen ontving in 2016, rechtstreeks en onrechtstreeks, een vergoeding als voorzitter van de raad van bestuur van Bank Delen en als zaakvoerder van Delen Investments t.b.v. 406.500 euro (inclusief pensioenverzekering) en beschikt over een bedrijfswagen. Hij ontving in 2016 ook een tantième als bestuurder van Sipef t.b.v. 25.000 euro. De vergoedingen die Sipef heeft uitgekeerd aan Luc Bertrand en Jacques Delen worden vermeld in het jaarlijks financieel verslag van Sipef (Remuneratieverslag - Vergoeding van niet-uitvoerende bestuurders) over het boekjaar 2016.

Namens de raad van bestuur, 29 maart 2017

Luc Bertrand
Voorzitter van de raad van bestuur

	Tantièmes	Zitpenningen
Alexia Bertrand	€ 30.000	€ 20.000
Luc Bertrand	€ 45.000	€ 22.500
Marion Debruyne bvba	€ 30.000	€ 12.500
Jacques Delen	€ 45.000	€ 22.500
Teun Jurgens	€ 30.000	€ 10.000
Valérie Jurgens	€ 30.000	€ 12.500
Pierre Macharis	€ 32.500	€ 27.500
Julien Pestiaux	€ 37.500	€ 37.500
Thierry van Baren	€ 37.500	€ 40.000
Frederic van Haaren	€ 32.500	€ 25.000
Pierre Willaert	€ 40.000	€ 35.000
Totaal	€ 390.000	€ 265.000

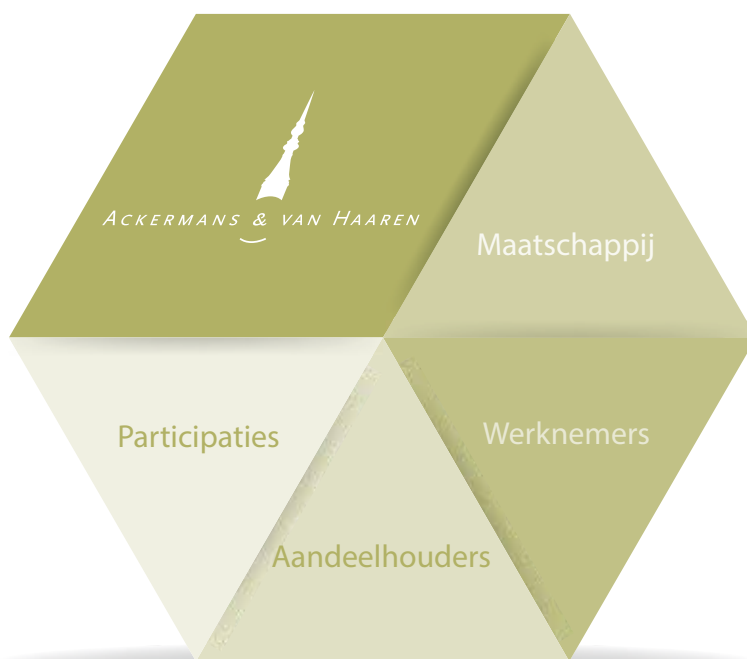
MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

Ackermans & van Haaren wenst haar activiteiten op een duurzame wijze te ontwikkelen en te laten groeien, met respect voor mens en maatschappij, met een transparante rapportering en communicatie en met oog voor financiële evenwichten. Onze nieuwe baseline **'Partners for sustainable growth'** bevestigt deze ambitie en zet nog duidelijker de toon voor de toekomst.

Ackermans & van Haaren draagt de familiale waarden van de oprichtende families, die nog steeds nauw betrokken zijn bij het bedrijf, hoog in het vaandel. Zo drijven elementen als continuïteit, ethisch ondernemen, denken op lange termijn, waardecreatie door groei, werken met partners en wederzijds respect reeds decennialang het beleid van de groep. Als **'Partners for sustainable growth'** bouwen we hierop verder, samen met onze belanghebbenden.

Ackermans & van Haaren als partner

Onze baseline **'Partners for sustainable growth'** is opgebouwd rond de volgende 4 pijlers:

Een partnership met onze participaties

Wij geloven sterk in een langdurende relatie met onze participaties. Onze groep is over de jaren heen gegroeid van een baggergroep naar een industriële groep met een gedifferentieerde portefeuille in 4 strategische segmenten. In onze investeringspolitiek houden we ook rekening met de globale trends, zoals de opwarming van de aarde en de vergrijzing van de populatie. In dit kader werd onze groep in 2009 uitgebreid met een participatie in Anima Care, en in 2016 met een kleine deelneming in OncoDNA.

Onze investeringshorizon op lange termijn geeft onze participaties de tijd om zelf een langetermijnstrategie op te zetten en te implementeren. Concreet betekent dit voor onze belangrijkste participaties in elk van de 4 strategische segmenten over de laatste 10 jaar (2006-2016) een gemiddelde jaarlijkse groei van het eigen vermogen van:

- 15,3% bij DEME,
- 12,5% bij Bank J. Van Breda en C° en Delen Investments,
- 14,7% in het segment 'Real Estate & Senior Care',
- 12,5% bij Sipef.

Van onze participaties verwachten we dat ze inzetten op innovatie en op de uitbouw van hun activiteiten met respect voor mens en maatschappij. We bekijken samen de trends, op wereldvlak indien relevant, om zo als partner de strategische beslissingen in de raad van bestuur te kunnen nemen. Meer hierover vindt u terug in het deel over maatschappelijk verantwoord ondernemen bij onze participaties.

We wonen alle raden van bestuur en auditcomités van de participaties bij en, waar nodig, bieden we ondersteuning bij een belangrijke operationele uitdaging. Hiertoe hebben we aan ieder van onze

participaties één of meerdere investment manager(s) toegewezen. Zij vormen een stabiel contact tussen de participatie en de groep.

Op regelmatige tijdstippen brengen we vertegenwoordigers van onze participaties samen rond een gemeenschappelijk onderwerp. Dat kan gaan van aankoop, personeelsbeleid tot bewustwording en preventie van fraude. Hierdoor trachten we de kennis van één ieder binnen onze groep te versterken en ook uitwisseling van 'best practises' te bevorderen. Een keer per jaar vindt ons 'AvH Event' plaats: het management van onze participaties krijgt een update van de strategie van de groep en wordt uitgenodigd na te denken over een (nieuwe) uitdaging via een key note speaker, bijvoorbeeld rond digitalisering of HR.

Een partner voor onze aandeelhouders

Vanaf onze oprichting als partnership tussen Hendrik Willem Ackermans en Nicolaas van Haaren streven we ernaar een goede partner te zijn voor onze aandeelhouders, net als voor onze participaties. Met onze transparante communicatie en rapportering willen we het vertrouwen bevestigen dat onze aandeelhouders in ons stellen. Dit is één van de 9 principes uit ons 'Corporate Governance Charter', dat ook op onze website beschikbaar is.

Over de periode van de laatste 10 jaar (2006-2016) bedraagt de gemiddelde jaarlijkse groei van ons eigen vermogen 6,9%, een gestage groei over de periode heen. Het dividend volgde dezelfde trend, met een gemiddelde jaarlijkse groei van 5,9%. De marktwaarde van het AvH-aandeel steeg over deze periode gemiddeld 7,7% per jaar. Hierdoor bedroeg de gemiddelde jaarlijkse waardecreatie voor de aandeelhouder (aandeel en dividend) 8,9%. Ter vergelijking, de Bel All-Share index is over dezelfde periode jaarlijks gemiddeld met 0,7% gedaald.

Werknemers als partners

Mensen spelen een cruciale rol in de succesvolle uitvoering van elke bedrijfsstrategie, zowel bij Ackermans & van Haaren als bij de participaties. Een prioriteit is dan ook het aantrekken en behouden van getalenteerde mensen met complementaire kennis en ervaring. AvH is tevens actief betrokken bij de selectie van het topmanagement van haar participaties.

De groep maakt in het personeelsstatuut, het selectie- en promotiebeleid en de evaluatiesystemen geen enkel onderscheid naar geslacht, geloofsovertuiging, afkomst of seksuele geaardheid. De groep verbiedt bovendien alle vormen van discriminatie bij aanwerving en promotie.

Gedraglijnen inzake financiële transacties zijn vastgelegd in het 'Corporate Governance Charter' en dienen door al onze medewerkers en leden van de raad van bestuur te worden nageleefd.

We kunnen bogen op een stabiele groep van 30 medewerkers op het hoofdkantoor, met een gemiddelde anciënniteit van 18 jaar. Deze groep zorgt voor een continu contact met de participaties. Op die manier wordt continuïteit in samenwerking over lange termijn verzekerd.

De raad van bestuur werd in 2016 uitgebreid naar 10 leden, waarvan 3 vrouwen en 7 mannen. De gemiddelde anciënniteit bedraagt 14 jaar. De leden van onze raad van bestuur zorgen voor het uitzetten van de lange termijn strategische lijn van de groep. Het executief comité komt tweewekelijks samen om deze te vertalen naar het dagelijks management.

Een partner in de samenleving

Sinds jaar en dag steunt Ackermans & van Haaren bepaalde projecten van wetenschappelijke en sociaal-culturele aard die, waar mogelijk, een band vertonen met de Antwerpse regio. Hierbij wordt ernaar gestreefd een duurzame relatie op te bouwen met de partners, met dien verstande dat deze relatie periodiek wordt geëvalueerd. In 2016 heeft AvH ongeveer 300.000 euro besteed ter ondersteuning van verschillende instellingen, organisaties en projecten, waaronder:

Wetenschappelijk

- de Duve Institute (www.deduveinstitute.be)
- Insead Innovator Prize (www.insead.edu)
- Instituut voor Tropische Geneeskunde (www.itg.be)
- KU Leuven Doctoral Student (www.kuleuven.be)
- Itinera (www.itinerainstitute.org)

Cultureel

- Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (www.kmska.be)
- Middelheimmuseum Antwerpen (www.middelheimmuseum.be)
- Festival van Vlaanderen (www.festival.be)
- Museum Mayer van den Bergh (www.museummayervandenberg.be)
- Le Concert Olympique (www.leconcertolympique.eu)
- Europalia (www.europalia.eu)

Sociaal

- Hoger Wal (via Koning Boudewijnstichting) (www.hogerwal.be)
- Lucia (www.luciaweb.be)
- Monnikenheide (www.monnikenheide.be)
- Sint-Egidiusgemeenschap (www.santegidio.be)
- SOS Kinderdorpen (www.sos-kinderdorpen.be)
- Belgo-Indian Village Reconstruction Organisation (www.villagereconstruction.org)
- Point Urbain (www.pointurbain.com)

Maatschappelijk ondernemen bij onze participaties

Onze nieuwe baseline ambieert ontwikkeling en groei van de activiteiten op een duurzame wijze, met respect voor mens en maatschappij. Al onze participaties zijn hiermee aan de slag gegaan. Hieronder geven we inspirerende voorbeelden binnen onze 4 strategische segmenten. Wij wensen onze oprechte dank uit te spreken voor de inzet van eenieder die een steen of steentje bijgedragen heeft tot dit maatschappelijk verantwoord ondernemen in één van onze participaties het voorbije jaar. Alleen samen kunnen we dit grootse begrip echt vorm geven en uitdragen.

Innovatie

De stijgende vraag naar verantwoordelijke en ethische bedrijfsvoering uit zich ook in een extra dimensie op het vlak van innovatie, zowel op technologisch vlak als op het vlak van de aangeboden diensten en producten. Het volstaat immers niet langer om nieuwe toepassingen te ontwikkelen; deze dienen ook rekening te houden met de impact op de samenleving.

DEME heeft in 2016, samen met Royal IHC, de 'DPC Innovation Award' gewonnen voor de eerste baggerschepen op LNG. Deze awards worden toegekend aan de meest innovatieve en toekomstgerichte projecten in de bagger- en havenindustrie. De sleepopperzuigers 'Minerva' en 'Scheldt River', die bij Royal IHC worden gebouwd, zullen de eerste baggerschepen ter wereld zijn met motoren die op twee soorten brandstof werken en die volledig op LNG kunnen draaien. Beide baggerschepen zullen een 'Green Passport' en een 'Clean Design Notation' krijgen. Ze voldoen aan de strikteste internationale emissienormen.

In 2016 is DEME van start gegaan met de bouw van een reeks avant-garde schepen, waaronder verscheidene wereldprimeurs die dit jaar de vloot zullen versterken. Omdat het de toekomst van de planeet wil vrijwaren, investeert DEME in 'dual fuel' schepen, dus met motoren die zowel diesel als LNG kunnen gebruiken. Ze beperken de CO₂-uitstoot en elimineren de uitstoot van NO_x, SO_x en fijnstof vrijwel volledig. Wanneer het investeringsprogramma uitgevoerd zal zijn, zal DEME een van de zeldzame

Sipef
RSPO gecertificeerde
palmolieplantages

Leasinvest Real Estate
Treesquare

DEME - Orion

eigenaars zijn van een vloot die deze technologie op zulke grote schaal toepast. De investeringen gaan veel verder dan de wettelijke eisen en alle schepen van DEME (zoals Minerva, Scheldt River, Apollo, Blenheim, Gulliver) zullen een 'Green Passport' en een 'Clean Design'-certificaat ontvangen.

DEME's paradepaardje van 2016 is de 'Living Stone', het eerste ecologische polyvalente schip. Dit schip met duale brandstof is uitgerust met een systeem voor warmterecuperatie. Daarnaast is de aan boord gebruikte olie biologisch afbreekbaar. Dit schip combineert ecologie met een indrukwekkende laadcapaciteit van 12.500 ton en een dekoppervlakte van 3.000 m². Het zal in het tweede kwartaal 2017 zijn eerste opdracht uitvoeren in het windpark Hornsea Project One, voor de kust van Yorkshire. In 2017 zal DEME met trots nog een nieuwe aanwinst voorstellen: 'Bonny River', een 'dual fuel' baggerzuiger die dankzij het speciale ontwerp van zijn romp ideaal is voor opdrachten in de kustbescherming, met bovendien optimalisatie van het brandstofverbruik en dus beperking van CO₂-voetafdruk.

DEME bereidt zich op de toekomst voor door in 'Spartacus' en 'Orion' te investeren. Met een snijvermogen van 9.000 kW zal de nieuwe snijkopzuiger 'Spartacus' de krachtigste zijn ter wereld. Hij zal 50% meer vermogen hebben dan de bestaande snijkopzuigers van DEME, die zelf al reuzen zijn. Met zijn enorme snijvermogen zal hij hardere bodems aankunnen, met snelheden die vroeger uitgesloten waren. Dat betekent dat de snijkopzuiger de werkzaamheden zelf zal kunnen uitvoeren, zonder dat er dynamiet en explosies bij komen kijken.

De 'Spartacus' zal tot op 45 meter diepte kunnen baggeren, terwijl de huidige limiet op de markt 35 meter is. Dankzij een grote brandstofautonomie en accommodatiecapaciteit zal hij bovendien op erg afgelegen plaatsen met een beperkte infrastructuur kunnen werken. Hij krijgt krachtige baggerpompen, goed voor een verbijsterende 26.000 kW. Het geplande nieuwe schip zal ook comfortabeler zijn voor de bemanning, want het dekhuis wordt door luchtkussens gedragen om trillingen tot het minimum te beperken. Er is ook een groot atelier voor de reparatie van snijkoppen aan boord. Een andere kolos waarin DEME investeert, is de 'Orion', die vooral voor de offshore windmarkt zal werken. Het 210 m lange schip voor offshore constructiewerken krijgt een kraan met een ongeëvenaard hijsvermogen. De 'Orion' heeft een buitengewone transportcapaciteit en kan ettelijke zeer grote en zware monopijlers en overgangstukken in één keer vervoeren. De twee schepen zullen in 2019 worden geleverd.

Ook in de bouw speelt innovatie een steeds grotere rol. De bedrijven van de groep **CFE** zijn zich daar zeer goed van bewust en investeren in grootschalige opleidingsprogramma's rond BIM (Building Information Model) en Lean. CFE Bouw Vlaanderen heeft de BIM-benadering op het terrein getest en er een originele en erg positieve formule uit ontwikkeld: BlueBeam. BlueBeam laat toe om digitaal en in reële tijd te werken en vereenvoudigt verschillende processen.

Sipef werkt samen met New Britain Palm Oil aan de ontwikkeling van hoogrenderende F1 hybride oliepalmen die zouden moeten leiden tot signifi-

cante opbrengst- en productiviteitsverbeteringen voor de palmolie-industrie wereldwijd, en de landbouw in het algemeen. Een F1 hybride variëteit is de eerste generatie nakomelingen van twee duidelijk verschillende en genetisch uniforme ouders, elk met identieke sets chromosomen. Deze technologie heeft het potentieel om de palmolieopbrengst per oppervlakte-eenheid substantieel te verhogen in vergelijking met de conventionele methode.

Duurzaam investeren

Ook bij het investeren dient rekening gehouden te worden met de uitdagingen in onze maatschappij. Bij investeringen wordt nagegaan of deze duurzaam zijn: brengen ze een verbetering voor mens of milieu en zijn ze ethisch verantwoord? Daarnaast dienen onze producten op een verantwoorde manier ontgonnen te worden.

Hernieuwbare energie is de laatste jaren een steeds belangrijker element geworden in de strategie van de groep Ackermans & van Haaren. Een groot aantal participaties heeft investeringen en uitbreidingen gedaan op het vlak van hernieuwbare energie, energiebesparingen of co-generatie. Bovendien integreert het merendeel van de participaties milieuvriendelijke initiatieven in hun bestaande activiteiten en dagelijkse werking.

DEME's focus om in de voorhoede van de blauwe energie te staan, wordt geïllustreerd door haar betrokkenheid bij MeyGen, het baanbrekende project voor getijdenenergie in Schotland van Tidal Power Scotland, waarin DEME in april 2016 een belang

Instituut voor Tropische
Geneeskunde
Antwerpen

DEME - Ondernemer voor Ondernemers

CFE - Docks - Brussel

verwierf. Dit project wordt de eerste getijdencentrale met meerdere turbines ter wereld die op het elektriciteitsnet zal worden aangesloten. Daarnaast verkreeg DEME's dochterbedrijf GeoSea het installatiecontract voor Fase 1A van MeyGen, een uitdagend project waarvoor het hefvaartuig 'Neptune' werd ingezet. MeyGen 1A vertegenwoordigt een vermogen van 6 MW, met een Atlantis-turbine van 1,5 MW en drie Andritz Hammerfest-turbines van 1,5 MW. GeoSea is enthousiast over de toepassing van haar op wereldvlak toonaangevende expertise in dit boeiende, baanbrekende project. GeoSea werkt nu aan de voorbereiding van de tweede fase van 6 MW van MeyGen, die in 2018 zal worden uitgevoerd. Daarnaast is DEME ook bij twee andere ontwikkelingen voor getijde-energie betrokken, het West Islay Tidal Energy Park in Schotland (30 MW) en Fair Head in Noord-Ierland (100 MW). Deze projecten worden in samenwerking met lokale partners ontwikkeld.

Sipef blijft investeren in het terugdringen van de uitstoot van biogassen. Vijf van de acht verwerkingsfabrieken zijn ondertussen uitgerust met methaanopvangsystemen om aan de normen voor certificering voor groene-energie doeleinden in Europa te kunnen voldoen. In Noord-Sumatra werd een ultramoderne compostinstallatie opgeleverd die al de lege trossen ('Empty Fruit Bunches - EFB') en de vloeibare afvalstoffen uit de fabriek zal kunnen absorberen, de grondstructuur van de oudste oliepalmlantages kan verbeteren en het gebruik van chemische meststoffen zal terugdringen. In Bengkulu werd ook de installatie voor elektriciteitsproductie uit methaangassen opgeleverd om, zodra de Indonesische overheid er klaar voor is, de, voor Sipef en de lokale overheid belangrijke, eerste levering van elektriciteit aan het publieke net te voorzien.

Voor het behoud van de omgeving voert Sipef een ecologisch en verantwoord landbouwbeleid, in overeenstemming met de principes en criteria van de 'Roundtable on Sustainable Palm Oil' (RSPO). Het gaat hierbij om een hele reeks van milieu- en sociale onderwerpen zoals transparantie, het voldoen aan wettelijke normen, een goed landbouwbeleid, de duurzame ontwikkeling van de gronden en een aanhoudend streven naar perfectie. De groep baseert zich hiervoor op de 'Sipef Responsible Plantations Policy', een overkoepelende groeps-policy betreffende duurzaamheid, die ondersteund wordt door verscheidene meer specifieke policy's. Het doel is om de positieve effecten van de activiteiten op lange termijn te waarborgen, en dit op 4 vlakken: verantwoorde sociale praktijken, verantwoord plantage- en verwerkingsbeheer, verantwoorde nieuwe ontwikkelingen en volledige traceerbaarheid. De bananenplantages Plantations J. Eglin in Ivoorkust en de theeplantage Cibuni in Indonesië werden in 2016 door de 'Rainforest Alliance' gecertificeerd.

Delen Private Bank heeft een bijkomende maatschappelijke impact door de investeringskeuzes die ze dagelijks maakt. In dat kader onderschrijft de bank de door de Verenigde Naties ondersteunde 'Principles for Responsible Investment', hetgeen haar engagement inzake verantwoord investeren bevestigt. Op dit vlak wordt samengewerkt met fondsbeheerder Capfi Delen Asset Management (Cadelam), dochtervennootschap van Delen Private Bank. Samen kijken ze erop toe dat de investeringen stroken met de vooraf bepaalde basisprincipes. Er wordt veel belang gehecht aan het voorzichtige karakter van de investeringsfilosofie, die geboekstaafd staat als die van een dynamische goede huisvader. Gericht op de lange termijn, ligt de

nadruk ook hier op eenvoud en gezond verstand.

Bij **Bank J. Van Breda & C°** is compliance een onafhankelijke functie die de naleving van de regels die verband houden met de integriteit van het bankieren controleert en bevordert. Het integriteitsbeleid richt zich prioritair tot volgende domeinen: witwaspreventie, voorkomingsbeleid fiscale mechanismen, transacties in financiële instrumenten, handel met voorkennis, koersmanipulatie, wetgeving op de privacy, discretieplicht, deontologische codes en dergelijke.

Bij **Leasinvest Real Estate** wordt gestreefd naar een 'BREEAM In-Use Excellent'-score voor de herontwikkeling van de kantoorgebouwen Treesquare en Montoyer in Brussel. Voor het kantoorgebouw Monnet in Luxemburg wordt een 'BREEAM Refurbishment Excellent' verwacht op basis van het dossier ingediend in februari 2016. Waar mogelijk, worden ook energiebesparende maatregelen genomen om de gebouwen duurzamer en energie-efficiënter te maken. Zo werd het dak van het Frun retailpark in Asten, dat in 2016 werd verworven, uitgerust met zonnepanelen om de duurzaamheid van het park te optimaliseren. Hierdoor wordt jaarlijks op de site meer dan 0,500 GkWh groene stroom geproduceerd met een CO₂-uitstootreductie van 400 ton tot gevolg.

Ook **CFE** bouwt met oog voor het milieu. De groep bouwde diverse passiefgebouwen: de school 'De Vonck' in Knokke (MBG), een kinderdagverblijf in houtskeletbouw in Laken, de school 'Les Tréflés' in Anderlecht (CFE Brabant), de cafetaria 'La Laiterie' in een beschermd park in Schaarbeek (Leloup Entreprises Générales) of het Green Wall-gebouw voor IFAPME in Gembloers (Druart). Veel projec-

ten hebben de BREEAM-certificering 'Very Good' of 'Excellent' verkregen of zullen dat verkrijgen. We noemen onder meer het grote complex Docks Bruxsel (BPC), het project Promenada (CFE Polska) en de gebouwen Kons en Glesener in Luxemburg (CLE). Verscheidene andere projecten van BPI hebben eveneens duurzaamheidscertificeringen verkregen of zullen dat verkrijgen: Edengreen, Greenhill, G4S, Differdange, Kiem, Route d'Esch.

Tenslotte hebben AvH en CFE in 2016 hun aandeel in **Green Offshore** verhoogd naar 100%. De groep heeft participaties in verscheidene projecten voor offshore windparken, zoals Rentel, voor de kust van Oostende, dat ongeveer 285.000 huishoudens van hernieuwbare energie zal voorzien.

Personeelsbeleid

De AvH-groep streeft ernaar het personeelsbestand van 21.165 medewerkers (via haar aandeel in de participaties) gemotiveerd en geëngageerd te houden. Training en opleiding is voor alle medewerkers een belangrijk element om hun talent verder te ontwikkelen en zo bij te dragen tot het succes van de groep. Sommige participaties hebben hiervoor een eigen opleidingscentrum, terwijl andere een beroep doen op externe organisaties. Tenslotte speelt ook veiligheid een belangrijke rol.

DEME werd in verschillende landen bekroond als werkgever. Initiatieven die hiervan aan de basis liggen zijn o.a. 'People@DEME' en 'Time To'. Het 'People@DEME'-platform geeft elke werknemer toegang tot een persoonlijke ontwikkelingsmatrix. Deze geeft inzicht in de functie en verantwoordelijkheden en stelt diverse opleidingsmogelijkheden voor. Dit bevat naast verplichte opleidingen, ook vrijblijvende suggesties door het uitbouwen van de eigen loopbaan. In 2016 werd ook het nieuw evaluatieplatform 'Time To' gelanceerd. Dit helpt werknemers en managers om hun prestaties, vaardigheden en ontwikkelingsnoden te evalueren. Het systeem biedt DEME ook een waardevolle database met vaardigheden zodat de juiste specialisten geselecteerd worden voor de projecten.

De groep **Van Laere** wil zich profileren als één van de meest vooruitstrevende ondernemingen op het gebied van veiligheid, vitaliteit/gezondheid, milieu, kwaliteit en klantgerichtheid. Om dit doel te bereiken is een dynamisch zorgsysteem ingevoerd dat geïntegreerd is binnen het globale beleid van de onderneming. Dit zorgsysteem omschrijft alle principes om te voldoen aan wet- en regelgeving, het optimaliseren van interne en externe klantentevredenheid en het streven naar een continue verbetering van veiligheids-, gezondheids-, milieu- en kwaliteitsmateries. Om de boodschap vorm te geven wordt gebruik gemaakt van een logo, dat met regelmaat opduikt tijdens trainingen of op affiches. Er wordt zo getracht om de medewerkers een veiligheids- en kwaliteitsreflex eigen te maken, het veiligheidsbewustzijn nog te verhogen en on-

gevallen, incidenten en faalkosten te vermijden.

Bank J. Van Breda & C° hecht een groot belang aan haar personeelsbeleid en engageert zich als werkgever op de volgende punten: vrijheid, ruimte en gelijke kansen om zich maximaal te ontwikkelen; een pragmatische aanpak; integriteit, collegialiteit en plezier; duidelijke doelstellingen; waardering voor professionalisme en inzet; de mogelijkheid om te mislukken, te leren en opnieuw te beginnen; begeleiding op professioneel en zo nodig op persoonlijk vlak; open en directe communicatie; een evaluatie met woord en wederwoord; en tenslotte werk voor wie voluit meebouwt aan de realisatie van deze bedrijfsmissie.

Anima Care gaat voor kwaliteit. Zij combineert een aangename leef- en werkomgeving met een kwaliteitsvolle dienstverlening. Anima Care besteedt veel aandacht aan de constante verbetering van haar werkmethode en van de operationele systemen en aan de selectie, begeleiding en ontwikkeling van haar medewerkers die de kwaliteitsvisie en de waarden van Anima Care dag na dag omzetten in de praktijk. De medewerkers worden voortdurend gecoacht en krijgen geregeld bijscholing zodat zij kunnen groeien in hun job en in aanmerking komen voor belangrijkere verantwoordelijkheden. Dankzij weldoordachte en welomschreven processen worden de teams gestimuleerd om efficiënter te werken zodat er meer tijd overblijft voor wat echt telt: de kwalitatieve zorg voor de residenten.

Met als doel het beheer van de plantages te optimaliseren, besteedt **Sipef** veel aandacht aan de vorming van de lokale medewerkers, zowel op landbouwkundig als op leidinggevend gebied. De politiek van de groep op landbouwkundig, technisch, milieu- en algemeen gebied wordt uiteengezet in handleidingen, met praktische richtlijnen om hieraan tegemoet te komen. Trainingssessies ondersteunen de correcte toepassing. De groep ziet erop toe dat alle personeelsleden in een gezonde en veilige omgeving kunnen werken.

In de maatschappij

De belanghebbenden van een onderneming zijn uiteraard niet alleen het personeel, de klanten en de leveranciers. Ondernemingen maken deel uit van de samenleving en beïnvloeden en worden beïnvloed door tal van groepen en individuen. De meeste participaties steunen dan ook op structurele wijze projecten uit hun omgeving of gelinkt aan hun activiteiten.

DEME heeft de tweede editie gewonnen van de 'Ondernemer voor Ondernemers Trofee' als duurzaamste onderneming 2016. DEME werd vooral erkend met een duurzaam baggerproject op de Congostroom. Sinds 1989 heeft DEME de Congostroom regelmatig uitgebaggerd, maar de groep besloot te zoeken naar een meer duurzame oplossing. Er werd een tolsysteem ingevoerd voor

de schepen op de Congostroom zodat de noodzakelijke middelen worden voorzien om de rivier permanent op diepte te houden en verzanding tegen te gaan. De publiek-private samenwerking zorgt ook voor de opleiding van 40 jonge Congolezen. Het opleidingstraject omvat onder meer een vierjarige opleiding aan de Hogere Zeevaartschool in Antwerpen. Na een voorbereidend jaar in Congo zijn de eerste twee studenten in België aangekomen om hun studies aan te vatten.

Via een eigen Indonesische stichting levert **Sipef** sinds enkele jaren een langetermijnbijdrage aan het natuurbehoud in dit land. Ze doet dit o.a. door de uitbating van een kleine instelling die op de zuidkust van Sumatra twee stranden beschermt waar bedreigde zeeschildpadsoorten hun eieren leggen, en door de actieve bescherming van meer dan 12.000 ha bedreigde bossen die naast het Nationale Park van Kerinci Seblat gelegen zijn. Hier heeft Sipef een nauwe samenwerking met de lokale bevolking om stropers en illegale boskap te stoppen. Daarnaast heeft de groep ook de intentie om bossen te herplanten in het kader van een 60-jarige overeenkomst met de overheid.

Jaarlijks selecteert **Delen Private Bank** een aantal initiatieven die ze vanuit haar maatschappelijk engagement financieel steunt. De aandacht gaat naar kleinschalige projecten die op een sympathieke en oprechte manier een zorgend, pedagogisch of artistiek doel nastreven.

Bank J. Van Breda & C° is zich bewust van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. Ze gaat dagelijks om met succesvolle ondernemers en vrije beroepen, maar weet dat succes niet vanzelfsprekend is. Daarom steunt ze structureel 2 maatschappelijke initiatieven waar ook de cliënten zich nauw mee verbonden voelen. Deze organisaties zijn niet zo bekend bij het grote publiek en hebben het dus ook moeilijker om aan middelen te geraken. Hun steun gaat naar 'Ondernemers Zonder Grenzen' en 'Artsen Zonder vakantie'.

Bij **Leasinvest Real Estate** worden elk jaar nieuwe opportuniteiten geëvalueerd en nieuwe initiatieven opgestart. In 2016 waren dit Cliniclowns, vzw De Zwaluw, beheerd door de Koning Boudewijnstichting, Oscare kinderbrandwondenfonds en 'Artsen Zonder Grenzen'.

ACKERMANS & VAN HAAREN
Partners for sustainable growth

DAGELIJKSE LEIDING & CONTROLE

Executief comité

Voorzitter	Jan Suykens
Leden	Tom Bamelis John-Eric Bertrand Piet Bevernage André-Xavier Cooreman Piet Dejonghe Koen Janssen

Opvolging participaties

(Samen met de leden van het executief comité)

Marc De Pauw
Matthias De Raeymaeker
An Herremans
Philip Heylen
Jens Van Nieuwenborgh

Groepsdiensten

Financiën

Tom Bamelis	Financieel directeur
Hilde Delabie	Group controller
Bart De Leeuw	Group controller
Marc De Groote	Accountant
Bart Bressinck	Accountant
Jean-Claude Janssens	Treasurer
Katia Waegemans	Communication & information manager

Groepsdiensten

Juridische en administratieve zaken

Piet Bevernage
Sofie Beernaert

Secretaris-generaal
Legal counsel

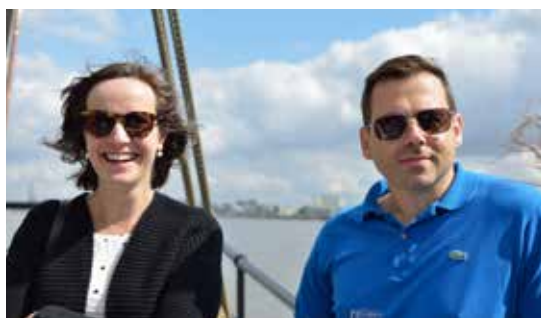
Administratie

Patricia Bielen
Chantal Dille
Sarah Franssens
Michaëla Goelen
Sonja Goossens
Lydie Makiadi
Robin Muller
Filip Portael
Brigitte Stockman
Garry Suy
Petra Van de Velde

Management assistant
Management assistant
Management assistant
Onthaal
Personeelsadministratie
Management assistant
Onthaal
IT
Management assistant
Conciërge
Management assistant

Commissaris

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCVBA,
vertegenwoordigd door Patrick Rottiers &
Wim Van Gasse

ACTIVITEITEN- VERSLAG 2016

ACKERMANS & VAN HAAREN

ACKERMANS & VAN HAAREN

31/12/2016

MARINE ENGINEERING & CONTRACTING

DEME 60%
CFE 60%
Van Laere 100%
Rent-A-Port 72%
Green Offshore 80%

PRIVATE BANKING

Delen Investments 79%
Bank J.Van Breda & C° 79%
ASCO-BDM 50%

REAL ESTATE & SENIOR CARE

Extensa 100%
Leasinvest Real Estate 30%
Anima Care 93%
HPA 71%

ENERGY & RESOURCES

Sipef 28%
NMP 75%
Sagar Cements 20%
Oriental Quarries & Mines 50%

AvH & GROWTH CAPITAL

Agidens ⁽¹⁾ 86%	Distriplus 50%	Telemond 50%	
Atenor 11%	Euro Media Group 22%	Transpalux 45%	CKT Offshore ⁽²⁾ 48%
Axe Investments 48%	Manuchar 30%	Turbo's Hoet Groep 50%	Groupe Flo ⁽²⁾ 23%
Corelio 26%	OncoDNA 15%		

⁽¹⁾ Inclusief via Axe Investments⁽²⁾ Bestemd voor verkoop

MARINE ENGINEERING & CONTRACTING

DEME realiseert een goed resultaat op een, zoals verwacht, lagere omzet.

Het orderboek groeit aan tot 3.800 miljoen euro. CFE bevestigt de turnaround en draagt positief bij tot de groepswinst in 2016.

DEME - Jurong Island Westward Extension - Singapore

60%**DEME**

De Belgische bagger- en milieugroep DEME is één van de grootste en meest gediversifieerde bagger- en marinebouwbedrijven ter wereld.

60%**CFE**

CFE is een beursgenoteerde Belgische industriële bouwgroep met activiteiten in België, Luxemburg en Polen.

100%**A.A.
VAN LAERE**

Van Laere is een algemeen aannemer van grote bouwprojecten in België.

72%**RENT-A-PORT**

Rent-A-Port ontwikkelt havenprojecten op basis van haar havengerelateerde en logistieke know-how en ervaring.

80%**GREEN
OFFSHORE**

Green Offshore bezit minderheidsbelangen in offshore windparken.

Bijdrage tot het geconsolideerd nettoresultaat AvH

(€ miljoen)	2016	2015	2014
DEME	93,9	121,6	103,0
CFE	7,2	-13,4	-3,4
Algemene Aannemingen Van Laere	-2,5	2,1	0,9
Rent-A-Port	6,9	1,0	4,3
Green Offshore	-0,3	-2,0	-0,2
Totaal	105,2	109,2	104,5

60%

Deelnemingspercentage AvH

DEME

DEME is één van de grootste waterbouwbedrijven ter wereld. Vanuit haar kernactiviteit, baggerwerken en civiele werken op het water, heeft de groep complementaire activiteiten ontwikkeld 'offshore' op het gebied van hernieuwbare energie, olie en gas, net zoals op het gebied van grond- en slibsanering en het winnen van aggregaten en mineralen.

Financieel overzicht 2016

DEME heeft in 2016 een nettowinst van 155,3 miljoen euro gerealiseerd. DEME kon haar recordjaar 2015 (met o.a. de grote werken aan het Suezkanaal) niet evenaren: de (economische) omzet bereikte uiteindelijk 1.978,2 miljoen euro (2015: 2.351,0 miljoen euro). Het opstarten van enkele grote werven voor de aanleg van offshore windparken in de loop van het tweede semester leidde, samen met de andere activiteiten van de DEME-groep, reeds tot een duidelijke stijging van het activiteitsniveau: de omzet in H2 2016 klokte af op 1.175,1 miljoen euro en DEME verwacht deze positieve evolutie te kunnen voortzetten in 2017.

De uitvoering van de vele projecten waarop DEME actief is, verliep over het algemeen voorspoedig, wat leidde tot een operationele cashflow (EBITDA) van 450,1 miljoen euro (22,8% van de omzet). Ook al ligt dit cijfer eveneens lager dan 2015 (558,4 miljoen euro, 23,8%), toch is dit duidelijk beter dan verwacht en boven de historische vork van 16% tot 20% EBITDA-marge.

DEME kon in 2016 2.593 miljoen euro nieuwe contracten toevoegen aan haar orderboek, zowel voor de aanleg van offshore windparken (Merkur (Duitsland), Hornsea1 (VK), Horns Rev (Denemarken), Rentel (België)) als in de traditionele baggeractiviteiten (vernieuwing onderhoudscontract Belgische Kust, Port Louis Mauritius) en in de milieutak (Blue Gate saneringswerken in Antwerpen). Het orderboek groeide aan tot 3.800 miljoen euro per eind 2016 (2015: 3.185 miljoen euro).

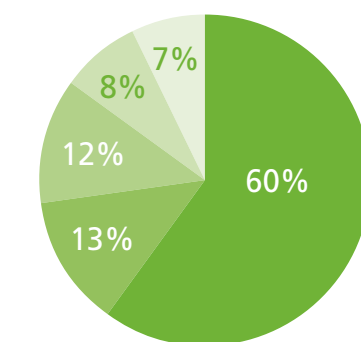
Investeringsprogramma

Met het oog op het uitvoeren van het omvangrijke orderboek, zette DEME haar investeringsprogramma onverminderd voort. 6 nieuwe tuigen, die een gezamenlijke investering vertegenwoordigen van 500 miljoen euro, zijn momenteel in aanbouw (het zelfvarend hefeiland Apollo, het multipurpose- en kabelschip Living Stone en het zelfvarend DP2 kraanschip Gulliver en 3 sleepopperzuigers). Ondanks wat vertraging van de scheepswerven bij de bouw van deze schepen, zullen de meeste nog in 2017 worden opgeleverd en onmiddellijk worden

ingezet. Deze vertraging heeft er wel voor gezorgd dat een aantal betalingen die waren gepland voor het jaar 2016 werden doorgeschoven naar 2017. Het totaal investeringsbedrag in 2016 blijft daardoor beperkt tot 194,7 miljoen euro, wat uiteraard een positieve impact heeft gehad op de nettoschuldpositie van DEME, die verbeterde tot 154,6 miljoen euro op jaareinde 2016 (2015: 266,7 miljoen euro).

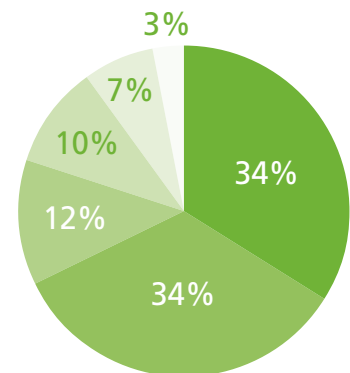
In februari 2017 heeft DEME een bijkomende bestelling van 2 nieuwe schepen aangekondigd, met een totale waarde van 500 miljoen euro: Spartacus, de krachtigste en meest vooruitstrevende snijkopzuiger (44.180 kW) ter wereld voor baggerwerken in de hardste rots- en grondsoorten ook in offshore omstandigheden, en Orion, een offshore kraanschip (44.180 kW) met dynamische positionering en een hijsvermogen van 3.000 ton op meer dan 50 m voor constructiewerken in volle zee zoals offshore windparken, diensten voor offshore olie- en gasklanten en de afbraak van oude structuren in zee.

Verdeling van economische omzet naar regio

- Europa
- Asia Pacific
- Afrika
- Amerika
- Midden-Oosten & India

Verdeling van economische omzet naar activiteit

- Infrastructuurbaggerwerken
- Waterbouw
- Onderhoudsbaggerwerken
- Milieu
- Valpijp en aanlandingen
- Burgerlijke bouw

Panama

Nouvelle Route du Littoral - La Réunion

Singapore

Bagger- en waterbouwwerken

DEME verstevigde haar positie met een aantal nieuwe contracten en de voortzetting van verscheidene langdurige projecten.

In België liepen de onderhoudsbaggerwerken in de havens van Zeebrugge, Oostende en Blankenberge, de vaargeulen op de Noordzee en de Schelde in 2016 verder. DEME was eveneens betrokken bij de renovatie van de kaaimuur van de PSA-containerterminal in de haven van Antwerpen. Aan de Belgische kust werden een aantal golfbrekers afgebroken voor de aanleg van de aanlanding van stroomkabels afkomstig van de windturbineparken. In Nederland werden verdiepings- en grondverbeteringswerken uitgevoerd door DIMCO (DEME Infra Marine Contractors) voor de bouw van de nieuwe kade van de Offshore Terminal Rotterdam. In juni voltooide DEME kustbeschermingswerken voor het 290 ha project Waterduinen in Breskens. Nog in Nederland rondde DEME de laatste fase af van de strandsuppletiewerken in Dishoek, Zoutelande en Goeree-Westhoofd. In 2016 realiseerde de Vries & van de Wiel, samen met een Nederlandse partner, het ca. 21 ha water-

gebonden bedrijventerrein Kooyhaven en werden de baggerwerken op de Waddenzee afgerond. In Duitsland voerde Nordsee Nasbagger- und Tiefbau onderhoudswerken uit op de Weser in het kader van een tweejarig contract, liepen de werken op basis van waterinjectie op de Elbe en het Kielkanaal verder en werd een contract gewonnen voor de uitbreiding van de Europakaai in Cuxhaven. In Frankrijk was SDI (Société de Dragage International) actief in Bayonne, op de Seine tussen Le Havre en Rouen en aan de kustlijn in Wissant. In La Réunion werkt DEME verder aan de 'Nouvelle Route du Littoral', een 13 km lange in zee gebouwde kustweg. DEME staat onder meer in voor het baggeren van de funderingsputten voor het viaduct van de nieuwe weg. In Italië werden onderhoudsbaggerwerken uitgevoerd in de haven van Livorno. Op de Yard Belleli di Taranto bouwt SIDRA (Società Italiana Dragaggi) een damwand en een waterzuiveringsinstallatie.

Dankzij baanbrekende apparatuur en technieken lopen de werken voor het Singaporese megaproject Tuas Terminal Phase 1 op kruissnelheid. DEME realiseert hier, in joint venture met het Zuid-Koreaanse Daelim Industrial, 21 diepwaterkades met

een jaarlijkse capaciteit van 20 miljoen TEU. Een belangrijke mijlpaal was de succesvolle tewaterlating in april 2016 van de eerste van in totaal 222 caissons, die het geraamte van de kade zullen vormen. Het Jurong Island Westward Extension-project loopt verder volgens plan en zal in 2018 voltooid zijn. Het project omvat de winning van ongeveer 38 miljoen m³ land op Jurong Island, de petrochemische hub van Singapore. In Papoea-Nieuw-Guinea werden de werken voor het verwijderen van mogelijk verontreinigde mijnsedimenten uit de Lower Ok Tedi River hervat in maart 2016, na een periode van verminderde activiteit ten gevolge van ongewoon lage waterstanden door El Niño. Het huidige contract loopt zeker nog tot 2020.

Het project La Mer Jumeirah Open Beach in Dubai, dat op geotechnisch vlak een grote uitdaging vormde, werd in 2016 succesvol voltooid. Het project omvatte een nieuwe landwinning van 2,9 miljoen m³ voor residentiële, commerciële en recreatieve doeleinden. Begin 2016 werd het New Port-project in Doha volledig afgewerkt. De werken omvatten het baggeren van de vaargeul en landwinning voor de economische zone en nieuwe ma-

Northwind

Zoutelande Dishoek - Nederland

rinebasis. DEME zette ook in 2016 haar activiteiten voort in Egypte. De werken voor het tweede contract in opdracht van de Suez Canal Authority voor het baggeren van het oostelijke toegangskanaal tot Port Said werden aanzienlijk sneller dan gepland voltooid. Daarnaast voerde DEME baggerwerken uit in de haven van Alexandrië, bagger- en landwinningswerken voor de uitbreiding van de Ras Al Teen marinebasis en bagger- en leidinginstallatiewerken voor het Burullus Combined Cycle Power Project. In Turkije voltooide DEME de verbreding en verdieping van de vaargeul, de zwaairom, het bekken en het toegangskanaal in de haven van Mersin.

In 2016 keerde Dredging International terug naar Panama voor de verdere verbreding en verdieping van het Pacific Access Channel, waarbij de werken eerder dan gepland konden afgerond worden. Ook in 2017 zal DEME actief zijn op het Panama-kanaal met baggerwerken nabij de Cocli Locks. Nog in Panama voerde DEME verdiepings- en verbredingswerken uit aan de zwaairom en toegangskanaal van de Manzanillo International Terminal. Daarnaast was DEME ook actief in Mariel Port (Cuba), Barranquilla en Cartagena (Colombia), de haven van Montevideo (Uruguay), de haven van Santos en de Rio Grande (beide in Brazilië).

Met dochterbedrijf International Seaport Dredging (ISD) blijft DEME een prominente rol spelen in Indië, met onder meer het havenuitbreidingsproject in Kamarajar en baggerwerken in de havens van Dhamra, Salaya en Kakinada. Eind 2016 begon DEME met een project in de Malediven voor landwinning in het Embodhoo Lagoon. Hier worden tien droomeilanden aangelegd voor toerisme.

In 2016 was DEME nog steeds actief op het omvangrijke project EKO Atlantic City in Nigeria. Onderhoudsbaggerwerken lopen verder op de Bonny River in het kader van een concessie met de Nigeriaanse National Ports Authority. In Nigeria was DEME betrokken bij de havenuitbreiding in Onne en landwinning bij Ilubirin Island. Er werd tevens een opdracht toegewezen voor de baggerwerken op het toegangskanaal naar de Lagos Deep Offshore Logistics Base. DEME haalde ook opdrachten binnen voor havenuitbreidingen in Sierra Leone, Mauritius en Guinee en voor een onderhoudscontract in Ivoorkust. Er werden eveneens

onderhoudsbaggerwerken uitgevoerd in Angola. In Congo loopt de PPS verder met de lokale maatschappij La Congolaise des Voies Maritimes voor onderhoudswerken op de Congo-stroom.

Marine & offshore solutions

Voor offshore energie was 2016 een erg druk jaar. De werken aan het Duitse windturbinepark Nordsee One werden begin 2016 afgerond. GeoSea plaatste ook 91 funderingen voor het windpark Race Bank en installeerde in december de eerste fundering voor windpark Galloper, beide in het Verenigd Koninkrijk. Tideway, een andere dochter van DEME, zal instaan voor de erosiebescherming van de funderingen. GeoSea won een omvangrijk contract voor Hornsea Project One (Verenigd Koninkrijk), het grootste offshore windproject ter wereld, en werd een opdracht gegund voor het Duitse Borkum Riffgrund 2. GeoSea won ook EPCI-contracten voor Merkur (Duitsland) en Rentel (België), waarvan de werken starten in de loop van 2017. In Denemarken won GeoSea een contract voor het 400 MW windpark Horns Rev 3. In het vierde kwartaal bouwde GeoSea mee aan de unieke getijdenergiecentrale MeyGen in het uiterste noorden van Schotland, waarbij funderingen werden ge-

plaatst voor een eerste reeks van vier onderwaterturbines. GeoSea kreeg eveneens het EPCI-contract toegewezen voor Hohe See in Duitsland, waarvoor de 'financial close' heeft plaatsgevonden in het eerste kwartaal van 2017.

In oktober werd een unieke samenwerkingsovereenkomst getekend tussen DEME en het Chinese COSCO Shipping om samen offshore wind te ontwikkelen in China.

In het kader van een onderhoudscontract voerde GeoSea Maintenance onderhoudswerken uit voor C-Power aan de Belgische kust. Met de hefeilanden 'Neptune' en 'Thor' werden onderhoudsopdrachten uitgevoerd in de Ierse- en Noordzee voor verschillende klanten. GeoSea Maintenance zal met haar snelle bemanningsboten en hefeilanden offshore logistieke- en onderhoudsdiensten aanbieden voor het onderhoud van Rentel.

EverSea, het dochterbedrijf van DEME gespecialiseerd in complexe offshore marine engineering-projecten, voerde met succes de installatiewerken uit van het P11-E onbemande gasplatform in opdracht van het Nederlandse Oranje-Nassau Energie. In het kader van de ontmanteling van het Thames-gasplatform in de Noordzee was EverSea

DEME NV

(€ 1.000)	2016		2015	
	(1)	(2)	(1)	(2)
Omzet	1.978.250	1.978.194	2.286.124	2.351.020
EBITDA	447.389	450.145	489.215	558.389
EBIT	226.956	217.584	269.211	318.364
Nettoresultaat (deel groep)	155.334	155.334	199.196	199.196
Eigen vermogen (deel groep)	1.220.638	1.220.638	1.132.860	1.132.860
Netto financiële positie	-151.215	-154.639	-269.465	-266.747
Balanstotaal	3.288.676	3.312.389	3.149.769	3.233.452
Orderboek (€ mio)		3.800		3.185
Capex (€ mio)		195		373
Personeel		4.284		4.186

⁽¹⁾ Als gevolg van de introductie van de gewijzigde boekhoudstandaarden IFRS10/IFRS11 worden deelnemingen waarover DEME de gezamenlijke controle uitoefent met ingang van 1/1/2014 opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

⁽²⁾ In deze opstelling worden de deelnemingen waarover DEME een gezamenlijke controle uitoefent nog proportioneel geïntegreerd. Dit is dus niet conform de nieuwe boekhoudnormen IFRS10 en IFRS11, maar geeft wel een vollediger beeld van de operaties en activa/passiva van deze deelnemingen. In de vermogensmutatie zoals toegepast onder (1) is de contributie van de deelnemingen samengevat op 1 enkele lijn in de balans en in de resultatenrekening.

Schelde - Antwerpen

betrokken bij het verwijderen en transporteren van een ventilatietoren en kraanarm.

Ondanks de uitdagende omstandigheden in de olie- en gassector slaagde Tideway erin in 2016 een hoog activiteitsniveau te behouden, mede door projecten in de sector van de offshore windenergie. In Duitsland realiseerde Tideway de kabelkruisingen voor de windturbineparken DolWin 3 en Veja Mate. Voor de parken Nordsee One en Galloper voerde Tideway de erosiebescherming uit van de funderingen. Tideway voerde ook de vervanging uit van de infield-stroomkabel van het C-Power windturbinepark voor de Belgische kust. Steenbestortingswerken werden gerealiseerd voor de windparken Godewind I en II in Duitsland. Ook in Canada werden steenbestortingswerken uitgevoerd voor het Lower Churchill-project.

Aanverwante diensten

Ook in 2016 zette de joint venture Combined Marine Terminal Operations (CTOW) het contract verder voor de levering van havensleepdiensten in de haven van Onne in Nigeria. Twee nieuwe sleepboten, 'CTOW Bieke' en 'CTOW Lala', vervoegden de vloot.

Scaldis Salvage & Marine Contractors

Door Scaldis werd het wrak van de 'Flinterstar', het schip dat in 2015 zonk voor de Belgische kust, veilig geborgen. Scaldis transporteerde en installeerde de substations voor offshore windparken Nordsee One en Rampion en het transformatiestation voor Nobelwind. Scaldis voerde hijswerken uit bij de ontmanteling van het Viking Bravo-gasplatform in de Noordzee. Voorbereidende werken werden uitgevoerd aan verschillende platformen die ontmanteld zullen worden tussen 2017 en 2020.

DEME Concessions

In 2016 werd de 'financial close' bereikt van de Merkur (Duitsland) en Rentel (België) offshore windparken, waar DEME Concessions Wind een

participatie heeft van respectievelijk 12,5% en 18,9%. DEME Concessions heeft naast Rentel concessies voor de Belgische offshore windparken Seastar en Mermaid. De participatie in de Coentunnel in Amsterdam en de helft van de participatie in het offshore windpark C-Power werden verkocht.

Een minderheidsparticipatie werd genomen in Tidal Power Scotland Limited (TPSL), dat samen met Scottish Enterprise eigenaar is van o.m. MeyGen, 's werelds eerste getijdenenergiecentrale. Naast de participatie in TPSL is DEME via DEME Blue Energy (DEME Concessions 70% - ParticipatieMaatschappij Vlaanderen 30%) en in samenwerking met Nuhma eveneens partner (50%-50%) in BluePower, een ander ontwikkelingsbedrijf voor getijdenenergie. Samen met het Ierse bedrijf DP Marine Energy worden de projecten West Islay Tidal Energy Parc (30 MW - Schotland) en Fair Head (100 MW - Noord-Ierland) ontwikkeld.

Global Sea Mineral Resources is een dochteronderneming van DEME actief in duurzame diepzeeontginning. Het baanbrekend pre-prototype, 'Patania', werd ontwikkeld en zal in 2017 tijdens een expeditie op de Stille Oceaan getest worden op een diepte van meer dan 4 km.

Maritieme infrastructuur-oplossingen

Begin 2016 verwierf DIMCO in een joint venture met een Nederlandse partner het contract voor de bouw van een 460 meter lange kaaimuur voor de nieuwe Offshore Terminal in de haven van Rotterdam. De eerste 150 meter van de kaai werden operationeel in december 2016. DIMCO kreeg eveneens in januari 2016 de opdracht voor het plaatsen van 6 dukdalven en 27 meerboeien in de haven van Rotterdam en won contracten voor de aanleg van een nieuwe steiger aan de Maasvlakte Oil Terminal en de uitbreiding van de Calandsteiger. DIMCO werkt verder aan het project Spoorzone Delft, waar het instaat voor het ontwerp en de bouw van de 2,3 km lange Willem van Oranje-spoortunnel. DIMCO werkt samen met twee partners aan de grootschalige renovatie van het stuwcomplex op de Lek.

Milieuoplossingen

DEC (DEME Environmental Contractors), de milieutak van DEME, was in België actief bij verschillende saneringsprojecten: Carcoke in Zeebrugge, Rhodia in Gent, Bayer in Riem, Electrabel in Evergem en Eandis in Kortrijk en Veurne. Voor Blue Gate in Antwerpen werden grondonderzoeken afgerond in het kader van de saneringswerken die starten in 2017. DEC zet ook de exploitatie verder van Amoras, waar slib uit de Antwerpse haven wordt verwerkt. DEC voert saneringswerken uit in het Verenigd Koninkrijk voor Avenue Coking Works in Chesterfield en rondde een project af in

Staveley Goyts met het verwijderen en verwerken van verontreinigde sedimenten. In 2016 startte DEC samen met het Noorse Veidekke Entreprenør de sanering van een voormalige Noorse raffinaderij in opdracht van ExxonMobil.

In het najaar startte de Vries & van de Wiel de bodemsaneringswerken op het voormalige NAF-terrein in Alphen aan den Rijn.

Ecoterres, de Waalse milieudochter van DEME, behandelde ongeveer 450.000 ton vervuilde grond en sedimenten in haar gespecialiseerde recyclagecentra in België en Frankrijk.

Purazur, een filiaal van DEME gespecialiseerd in waterzuivering, startte in 2016 met de bouw van een nieuwe waterzuiveringsinstallatie voor afvalverwerkingsbedrijf Indaver in Antwerpen. Purazur staat in voor het ontwerp, de constructie en in-dienstname van de nieuwe installatie.

DEME Building Materials

Hoewel de laatste jaren worden gekenmerkt door een terugval in de Europese bouwsector zag DEME Building Materials een duidelijke toename van activiteiten in 2016, vooral in de eerste jaarhelft met een volledige bezetting van de grindhopperzuigers 'Charlemagne' en 'Victor Horta'. Dit was grotendeels te danken aan de groeiende vraag in het Verenigd Koninkrijk. In Nederland leverde DEME Building Materials ongeveer 50.000 ton zand en grind voor de nieuwe Offshore Terminal Rotterdam, die gebouwd wordt door DIMCO.

Vooruitzichten 2017

Het sterke orderboek van DEME, dat tot een nieuw recordniveau is aangegroeid, laat DEME toe van door te gaan op het elan van de laatste maanden van 2016. Dit zou moeten leiden tot een duidelijk hogere activiteitsgraad (omzet) met marges in lijn met de historische vork.

www.deme-group.com

Van links naar rechts: Christel Goetschalckx, Philip Hermans, Eric Tancre, Hugo Bouvy, Steven Poppe, Lucas Bols, Els Verbraecken, Dirk Poppe, Alain Bernard, Luc Vandenbulcke, Tom Lenaerts, Bart Verboomen, Pierre Potvlieghe, Wim Biesemans, Theo Van De Kerckhove, Hans Casier, Bernard Paquot, Martin Ockier, Pierre Catteau

60%

Deelnemingspercentage AvH

CFE

CFE is een op Euronext Brussel genoteerde industriële Belgische groep die actief is in drie grote vakgebieden: Bagger- en Maritieme werken, Contracting en Vastgoedontwikkeling.

Financieel overzicht 2016

Na twee moeilijke reorganisatiejaren in 2014 en 2015 sluit CFE 2016 winstgevend af met een goed gevuld orderboek.

CFE kon zowel omzet, winst als orderboek van haar Contracting-poot verbeteren. In de nieuwe organisatiestructuur van CFE draagt de Contracting-activiteit vanaf 2016 volledig haar eigen overhead. Toch stijgt de nettowinst van Contracting tot 10,4 miljoen euro tegenover 9,7 miljoen euro in 2015. Het orderboek is licht gestegen tot 850,5 miljoen euro (2015: 836,3 miljoen euro).

De poot Vastgoedontwikkeling ging in 2016 door met de ontwikkeling van eerder opgestarte projecten. Aangezien in 2016 geen belangrijke transacties werden afgerond, blijft het resultaat van deze poot vrij beperkt.

CFE heeft in 2016 een belangrijke stap gezet in de afbouw van de activiteiten en van de verliezen van de Holding en de niet aan 'Contracting' overgedragen operaties. Als gevolg van de overdracht aan DEME van de tak 'Burgerlijke Bouw' op het einde van 2015 en van het terugdringen van de omzet in Afrika na het opleveren in 2015 van grote projecten in Tsjad en Algerije valt de omzet van dit segment in 2016 terug tot 36,3 miljoen euro.

Operationeel overzicht 2016

De in 2015 uitgevoerde reorganisatie werd geconcretiseerd door een herindeling van de activiteiten van CFE (met uitzondering van de baggeractiviteit van DEME) in twee autonome entiteiten: CFE Contracting (Benelux, Polen en Tunesië) voor bouw, multitechnieken en rail infra & utility networks, en BPI voor het geheel van de vastgoedontwikkeling. Deze filialisering, die lonende vormen van synergie

zeker niet uitsluit, heeft snel vruchten afgeworpen.

Een beperkt aantal activiteiten blijven op het niveau van de holding, zoals de internationale bouwactiviteit, die zich toelegt op de afwerking van lopende contracten en op de inning van de vordering (60 miljoen euro) op Tsjad.

Contracting

2016 was een positief jaar voor CFE Contracting, met doorgaans stijgende resultaten op diverse markten, in België en internationaal (Polen, Luxemburg en Tunesië). Dankzij het bevredigende niveau van de orderboeken kan men 2017 sereen tegemoet zien.

De twee bijkantoren van CFE Bouw Vlaanderen kenden opnieuw een uitstekend jaar. MBG zette de werf van het AZ Sint-Maarten (Mechelen) verder en voltooide verscheidene werven van het programma 'Scholen van Morgen'. Atro Bouw leverde het prestigieuze 'Gebouw O' met goudkleurige gevels op voor de Universiteit van Antwerpen en noteerde een forse omzetgroei. De twee bijkanto-

ren zullen in 2017 verder naar elkaar toegroeien. Groep Terryn, nu een volwaardige entiteit van CFE, kende een overgangsjaar onder leiding van een nieuw managementteam. BPC Brabant leverde onder meer het grote winkelcentrum Docks Brussel op tot tevredenheid van de klant. CFE Brabant is weer rendabel en fuseerde op 1 januari 2017 met BPC Brabant, zodat het voortaan onder het merk BPC werkt. Er is ook een fusie voorzien van Amart met Leloup Entreprise Générale, dat haar omzet met 50% heeft verhoogd. Na een mooie groei kende BPC Hainaut-Liège-Namur een lichte terugval. Toch werd het jaar gekenmerkt door de oplevering van verscheidene grote projecten, waaronder het winkelcentrum 'Les Grand Prés' in Mons.

In het Groothertogdom Luxemburg startte, vervolgde of leverde CLE een groot aantal projecten in de bouw en de burgerlijke bouwkunde op, waaronder de Galerie Kons en het Viaduct van Pulvermühle. De omzet is met 60% gestegen. Ook een uitstekend resultaat in Polen voor CFE Polska, dat het jaar ondanks een toegenomen concurrentie eindigt met een omzetstijging van 40% en mooie marges. In Tunesië wordt CTE nog altijd met moeilijke marktomstandigheden geconfronteerd.

Begin 2017 werd binnen Multitechnieken een cluster 'Electro' opgericht met VMA, VMA West, Vanderhoydonks en Nizet Entreprise, om een sterke groep tot stand te brengen in elektrotechnische installaties voor de bouw, de infrastructuur en

CFE (exclusief DEME): Verdeling per pool

(€ miljoen)	Omzet		Nettoresultaat ⁽¹⁾	
	2016	2015	2016	2015
Bouw	548,5	516,9		
Multitechnieken	159,2	140,5		
Spoorinfra	62,8	61,5		
Contracting	770,5	718,9	10,4	9,7
Vastgoedontwikkeling	12,1	27,2	1,4	7,0
Holding, niet-overgedragen activiteiten en eliminaties	36,3	207,2	1,2	-43,0
Totaal	818,9	953,3	13,0	-26,3

⁽¹⁾ Inclusief bijdrage Rent-A-Port (45%) en Green Offshore (50%) tot CFE.

Docks - Brussel

Remacom - Lochristi

AZ Sint-Maarten - Mechelen

Tunnel R11 - Deurne

partementen van Erasmus Garden gelanceerd en de eerste stappen gezet voor een ambitieus project op de site van Allianz in het centrum van Brussel.

In het Groothertogdom heeft BPI Luxembourg de laatste hand gelegd aan het project Kons (oplevering in 2017), de definitieve goedkeuring van het project G4S verkregen, de commercialisering van de site aan de route d'Esch gestart en het project Kiem op het plateau van de Kirchberg verworven.

In Polen waren op 1 januari 2017 alle eenheden van het project Wola Tarasy op één na verkocht. De commercialisering van Wola Libre in Warschau wordt voortgezet. In Gdansk zijn de torens 3 en 4 van het complex Four Oceans vrijwel volledig verkocht. BPI Polska heeft ook de commercialisering van het project Bulwary Książęce in Wrocław gestart en in Warschau een terrein voor een residentieel gebouw verworven.

Vooruitzichten 2017

De pool Contracting zou de in 2016 ingezette positieve trend in 2017 moeten bevestigen. De pool Vastgoedontwikkeling zou in 2017 een beduidend hoger nettoresultaat moeten opleveren. Het resultaat van de pool Holding en niet-overgedragen activiteiten zal sterk afhangen van de evolutie van de groep CFE in Tsjad.

www.cfe.be

Van links naar rechts: Raymund Trost, Frédéric Claes, Piet Dejonghe, Renaud Bentégeat, Gabriel Marijsse, Fabien De Jonge, Jacques Lefèvre, Yves Weyts

de industrie. VMA heeft belangrijke automatiseringsopdrachten uitgevoerd, naast diverse installaties in de autobranche, de gezondheidszorg en de kantoren. Het ziet haar omzet stijgen en boekt mooie resultaten. Hetzelfde geldt voor VMA West en Vanderhoydonks. Nizet Entreprise heeft tal van activiteiten uitgevoerd in België, Sri Lanka en Vietnam. Het heeft een bijkantoor in het Groothertogdom Luxemburg geopend. Ondanks knappe realisaties, zoals het project 'Rive Gauche' in Charleroi, was 2016 een lastig jaar voor Druart. De nieuwe directie heeft de opdracht de rentabiliteit van het bedrijf in 2017 te verbeteren. Het filiaal Procool ziet zijn omzet met 25% stijgen en heeft een goed gevuld orderboek. be.Maintenance heeft zijn positie als belangrijke speler op de markt van het technische onderhoud en diensten verder versterkt.

ENGEMA had een stabiele activiteit in de signalisatie en de vervanging van bovenleidingen, en een

toegenomen activiteit in de elektrificatie. Het ingrijpend gereorganiseerde ETEC kende een winstgevend jaar. Louis Stevens & Co heeft verscheidene opdrachten voor elektrificatie en telecominstallaties uitgevoerd. Remacom heeft de in 2015 ontwikkelde activiteiten voortgezet, voornamelijk voor Infrabel.

Vastgoedontwikkeling

BPI, dat de vastgoedactiviteiten van de groep in België, het Groothertogdom Luxemburg en Polen verzamelt, heeft haar ontwikkeling en commercialisering van diverse grote projecten met succes verdergezet.

In België heeft BPI onder meer de levering van de projecten Solvay in Elsene en Oosteroever in Oostende voortgezet, de commercialisering van de ap-

CFE NV (inclusief DEME)

(€ 1.000)	2016	2015	2014
Omzet	2.797.085	3.239.406	3.510.548
EBITDA	465.863	504.925	479.485
EBIT	227.570	228.905	220.399
Nettoresultaat (deel groep)	168.411	174.961	159.878
Eigen vermogen (deel groep)	1.521.559	1.423.277	1.313.627
Netto financiële positie	-213.051	-322.719	-188.130
Balans totaal	4.328.219	4.302.159	4.215.452
Orderboek (€ mio)	4.757	4.160	3.566
Personeel	7.752	8.160	8.021

A.A. VAN LAERE

Groep Van Laere focust als aannemer, voornamelijk in België, op grotere, duurzame en innovatieve projecten. Dit zowel in burgerlijke bouwkunde als op het vlak van industriebouw, kantoren, de zorgsector en residentiële projecten, in het kader van nieuwbouw-, restauratie- en renovatieprojecten.

Financieel overzicht 2016

Groep Van Laere realiseerde in 2016 met een geconsolideerde omzet van 195 miljoen euro een stijging van 14% in vergelijking met vorig jaar, wat een zeer hoog activiteitsniveau betekende. De commerciële inspanningen van de laatste jaren hebben duidelijk geloond. Deze omzetevolutie ging evenwel gepaard met groeipijnen. In combinatie met tenderkosten voor belangrijke toekomstige werven, zwakkere cijfers bij de filialen maar vooral een zwaar verlieslatende werf, leidde dit tot een verliessituatie.

Operationeel overzicht 2016

Algemene Aannemingen Van Laere

Het sterke activiteitsniveau was vooral merkbaar bij het moederbedrijf Van Laere. Zo was het bijzonder actief op de Tour & Taxis-site in Brussel, waar het Herman Teirlinck-gebouw, met 66.500 m² het grootste passiefkantoorgebouw van België, 2.600 Vlaamse ambtenaren zal huisvesten vanaf 2017. Er werden ook 115 appartementen gebouwd in het kader van een reeks projecten voor Extensa. Op residentieel vlak werden voor Vooruitzicht de projecten Regatta en Hemixveer 1 succesvol opgeleverd, en werd Hemixveer 2 opgestart. In opdracht van Bouygues Immobilier werd verder gebouwd aan het appartementenproject Verrewinkel te Ukkel.

De hoge veiligheidscultuur en degelijke plannen van aanpak leidden ertoe dat Van Laere meerdere werken op Brussels Airport mocht uitvoeren. Zo werd er het Passport-project gebouwd in opdracht van Codic, en het nabijgelegen Gateway-project in opdracht van Codic en Immoel opgeleverd.

Op de kantorenmarkt liep het 'Design & Build'-project Imalso, restauratie en nieuwbouw van kantoren voor de Vlaamse Overheid, heel wat vertraging op. In opdracht van Leasinvest Real Estate werden de kantoorprojecten Square de Meeus en Montoyer te Brussel opgestart. In het Nederlandse Utrecht werd succesvol en in een korte tijdsspanne een bioscoopcomplex voor Kinepolis gebouwd.

Van Laere was nog bijzonder actief in het DBM programma 'Scholen van Morgen'. In de loop van 2016 werden niet minder dan 9 scholen opgeleverd en werd de bouw van een school te Laken gestart, terwijl de 30-jaar durende onderhoudsfase voor de opgeleverde scholen begon te lopen. Ook de Karel de Grote Hogeschool te Antwerpen werd opgeleverd.

In de zorgsector werd het 120.000 m² grote AZ Delta Ziekenhuis te Roeselare opgeleverd, en de opdracht met betrekking tot de reconversie van een kantoorgebouw in een woonzorgcentrum in Brussel voor Cofinimmo binnengehaald.

In de industriële sector was Van Laere actief op de BASF-site in Antwerpen en de site van Genzyme (Sanofi) te Geel, terwijl de cleanroom voor IMEC te Leuven werd opgeleverd. Een 44.000 m² groot distributiecentrum te Marche-en-Famenne nadert zijn voltooiing.

Het segment van de parkings blijft belangrijk. De bouw van de ondergrondse parking Speecqvest te Mechelen, in opdracht van Q-Park, werd opgestart, terwijl de bouw van de parkings onder de Gedempte Zuiderdokken te Antwerpen, voor dezelfde klant, in 2017 zal starten.

Van Laere investeerde in 2016 in haar toekomst door de aangroei van het personeelsbestand, en

door het Secure-programma waarmee op operationele excellentie, 'lean bouwen' of innovatieve technieken zoals BIM (Building Information Model) wordt ingezet. Dit programma, waar meer dan de helft van de betrokken werknemers actief aan meewerken, zal ook in 2017 doorlopen. Commercieel blijft Van Laere investeren in key accounts en in bouwteamformules. Dit leverde een interessante orderportefeuille op. Verder maakt Van Laere deel uit van geselecteerde consortia die deelnemen aan de tenders voor grote infrastructuurprojecten zoals de 'Oosterweelverbinding Antwerpen'.

Groupe Thiran

Thiran realiseerde een 13% lagere omzet in vergelijking met 2015 in een moeilijke markt. De vertraagde startdatum van een aantal werven zorgde voor een verschuiving van omzet en marge naar 2017, terwijl ook bij Thiran een verlieswerf zorgde voor een negatief resultaat. Thiran blijft een gevestigde waarde in de ziekenhuissector, en wordt er gewaardeerd voor haar kwalitatieve uitvoering. Het orderboek voor 2017 is beloftevol, maar de druk op de marges blijft groot.

Arthur Vandendorpe

Dit aannemingsbedrijf voor restauratiewerken, dat sterk afhankelijk is van publieke werken, heeft een moeilijk jaar achter de rug. De vooropgestelde omzetgroei werd niet gerealiseerd, terwijl er heel wat personeelsswissels waren die hun impact hadden op het verloop van bepaalde werven. Intussen werd het personeelsbestand versterkt, maar het blijft een moeilijke markt door de huidige besparingen bij de overheid. 2017 zou terug met winst moeten kunnen afgesloten worden.

Alfa Park

Alfa Park presteerde behoorlijk in 2016, waarbij interessante 'service level overeenkomsten' met key accounts werden binnengehaald, de omzet in de bestaande parkings positief evolueerde zodat ze

Herman Teirlinck - Brussel

Karel de Grote Hogeschool - Antwerpen

Kinepolis - Utrecht

Gateway - Zaventem

stilaan op kruissnelheid komen, en de kosten daalden. Desalniettemin droeg Alfa Park nog steeds niet positief bij tot het groepsresultaat. In 2016 werd nagedacht hoe, op basis van het bestaande platform dat succesvol is geëvolueerd, de groei van deze activiteiten nog kan versneld worden.

Vooruitzichten 2017

De eerste helft van 2017 zal gekenmerkt worden door een lagere omzet, aangezien er heel wat projecten voor key accounts en in bouwteams zijn waarvan de uitvoeringsfasen pas in de tweede helft van 2017 aanvangen. Het orderboek voor 2017 en de volgende jaren is met 127 miljoen euro al goed gevuld, ook omdat dit nog geen rekening

houdt met ondertussen binnengehaalde projecten zoals de Gedempte Zuiderdokken in Antwerpen. In 2017 zal verder gewerkt worden aan het 'operational excellence' programma 'Secure', zodat het een transitiejaar zal worden.

www.vanlaere.be

A.A. Van Laere NV

(€ 1.000)	2016	2015	2014
Omzet	194.986	170.491	166.861
EBITDA	-920	5.893	4.989
EBIT	-3.399	3.258	2.490
Nettoresultaat (deel groep)	-2.466	2.084	856
Eigen vermogen (deel groep)	36.199	39.277	37.014
Netto financiële positie	15.378	17.851	8.129
Balans totaal	114.790	104.775	100.920
Personeel	462	465	460

Van links naar rechts: Veerle Vercruyssen, Geert De Kegel, Natalie Verheyden, Jean Marie Kyndt, Johan Vanhaleweyk, Rudi De Winter

72%

Deelnemingspercentage AvH

RENT-A-PORT

Rent-A-Port ontwikkelt greenfield havenprojecten en industriezones gelinkt aan havens. Het volledig beheer van de distributie van nutsvoorzieningen (elektriciteit, water, afvalophaling, waterzuivering) moet toelaten om initiatieven van hernieuwbare energie en drinkwatervoorziening te financieren. Deze initiatieven worden uitgevoerd door de dochterfirma's Rent-A-Port Green Energy en Infra Induss, een joint venture met Waterlink.

Tien Phong Zuid - Vietnam

werknemers zijn gespecialiseerd in engineering, financieel beheer en havenoperaties.

In Vietnam en in Oman zijn stappen gezet om de controle op de eigen elektrische distributienetwerken te versterken. De lokale en centrale overheden zijn daar bovendien vragende partij voor het produceren van groene energie waardoor de ommezwaai naar wind, zonnepanelen en 'waste to energy' in een beslissende fase geraakt.

In de provincie Quang Ninh (Vietnam) heeft Rent-A-Port de leiding genomen bij het bekomen van twee grote concessies: Tien Phong Zuid (360 ha, zonder externe partners) en Tien Phong Noord (1.200 ha, in partnership met een partner uit Qatar). In 2016 werd de hydraulische ophoging van Tien Phong Zuid opgestart en is de nodige administratieve structuur opgezet voor een eerste industrieel park. Het vereiste 'Investment Certificate' werd op 28 december 2016 bekomen. Dit project ligt in lijn met wat Rent-A-Port gedaan heeft bij de Dinh Vu-concessie in de jaren 2001 tot 2004.

2016 is voor Rent-A-Port en Rent-A-Port Green Energy een jaar geweest van consolidatie en voorbereiden van de verdere groei.

Door het afstoten van het belang van Rent-A-Port in de offshore windmolenprojecten Rentel, Seastar

en Mermaid aan de aandeelhouders AvH en CFE, werd de balans van Rent-A-Port in 2016 versterkt. De schuldgraad is gevoelig verminderd. De ontwikkelingsactiviteiten in Vietnam en Oman, die een substantieel deel van het resultaat van Rent-A-Port verklaren, worden via vermogensmutatie verwerkt.

Dankzij aanwervingen in Oman, Vietnam en Qatar, is het personeelsbestand van de Rent-A-Port Groep nu uitgegroeid tot 330 personeelsleden. Deze

De 'home-country-benadering', met een grondige kennis van het land en de nodige contacten, werd in 2016 succesvol toegepast in Vietnam, in Oman en in Qatar. Zo werden in Vietnam, in nauw overleg met de nationale regering in Hanoi, een aantal initiatieven ondernomen voor de verzelfstandiging van het elektrisch distributienetwerk van Dinh Vu, voor de grootschalige opkuis van alle drijvend afval van Halong Bay en voor de productie van zoet water geschikt voor irrigatie in de Mekong Delta.

www.rentaport.be

Van links naar rechts: Geert Dom, Marc Stordiau, Lutgart Devillers, Marcel Van Bouwel, Valentijn Maussen

Rent-A-Port NV

(€ 1.000)	2016	2015	2014
Omzet	4.309	4.386	5.981
EBITDA	-2.334	-2.040	-2.173
EBIT	-2.373	-2.073	-2.208
Nettoresultaat (deel groep)	4.423	2.599	5.927
Eigen vermogen (deel groep)	45.788	41.551	33.530
Netto financiële positie	-7.620	-9.372	-8.914
Balanstotaal	61.664	60.045	53.708

80%

Deelnemingspercentage AvH

GREEN OFFSHORE

Green Offshore participeert in de ontwikkeling van offshore windparken.

Begin juli 2016 hebben AvH en CFE hun aandeel in Rent-A-Port Energy naar 100% verhoogd door de participatie van het management in Rent-A-Port Energy over te nemen. Gelijktijdig werd de naam gewijzigd in Green Offshore.

Green Offshore bezit deelnemingen in offshore windparken in België: Rentel (12,5% direct en indirect), Otary (12,5%) en de nog te ontwikkelen offshore windprojecten Seastar en Mermaid.

Rentel is een offshore windconcessie in de Belgische Noordzee. Het windpark ligt op ongeveer 40 km van Oostende en zal 42 windturbines van 7,35 MW tellen. Het zal met een totaal geïnstalleerd vermogen van 309 MW hernieuwbare energie leveren aan ongeveer 285.000 gezinnen. Met hun piekhoogte van 183 m worden de windturbines de hoogste die tot nu toe in de Belgische Noordzee geïnstalleerd zijn. Ze zullen worden geleverd en onderhouden door Siemens en zullen met di-

recte aandrijving werken. In dit geval is de rotor rechtstreeks met de generator verbonden (zonder tandwielkast).

Rentel heeft de 'financial close' bereikt in het vierde kwartaal van 2016. De offshore werkzaamheden zullen in het voorjaar van 2017 beginnen en de eerste stroom zal naar verwachting medio 2018 in het Belgische net worden geïnjecteerd. Eind 2018 zou het windpark volledig operationeel moeten zijn. Het project Rentel zal dan bijdragen aan de leidersrol van België in offshore windenergie en aan de realisatie van de Belgische klimaatdoelstellingen voor 2020.

Green Offshore NV

(€ 1.000)	2016	2015	2014
Omzet	0	37	0
EBITDA	-182	-321	-302
EBIT	-184	-354	-302
Nettoresultaat (deel groep)	-342	-375	-322
Eigen vermogen (deel groep)	5.001	4.342	2.117
Netto financiële positie	-27.103	0	0
Balanstotaal	32.694	7.197	4.985

A modern office interior with large windows, a white wall, and a dark sofa. A large blue rectangular overlay covers the right side of the image, containing the title and text.

PRIVATE BANKING

Zowel Bank J.Van Breda & Co als Delen Investments realiseren in 2016 een belangrijke verdere aangroei van door cliënteel toevertrouwde vermogens en leggen daarmee een sterke basis voor 2017.

79% DELEN INVESTMENTS

Delen Investments legt zich toe op vermogensbeheer en patrimoniaal advies voor een ruim cliënteel van particulieren.

79% BANK J.VAN BREDA & C°

Bank J.Van Breda & C° is een gespecialiseerde adviesbank die zich uitsluitend richt tot ondernemers en vrije beroepen.

50% ASCO-BDM

De verzekeringsgroep ASCO-BDM richt zich via makelaars op maritieme en industriële verzekeringen.

Bijdrage tot het geconsolideerd nettoresultaat AvH

(€ miljoen)	2016	2015	2014
Finaxis	-1,0	-0,8	-0,6
Delen Investments	69,2	72,8	63,6
Bank J.Van Breda & C°	29,7	31,9	28,0
ASCO-BDM	0,6	0,1	0,4
Totaal	98,5	104,0	91,4

DELEN INVESTMENTS

Delen Investments CVA legt zich toe op vermogensbeheer en patrimoniaal advies voor een ruim cliënteel van particulieren. De groep Delen Investments is uitgegroeid tot een gevestigde waarde zowel in België (Delen Private Bank) als in Nederland (Oyens & Van Eeghen) en in het Verenigd Koninkrijk (JM Finn & Co). De groep beheerde eind 2016 in totaal 37.770 miljoen euro.

Financieel overzicht 2016

De vermogens onder beheer door de groep Delen Investments bereikten op het einde van 2016 een recordniveau van 37.770 miljoen euro (eind 2015: 36.885 miljoen euro).

De sterke groei bij **Delen Private Bank**, waar het beheerd vermogen is gestegen van 25.555 miljoen euro (2015) tot 27.383 miljoen euro (2016), is het resultaat van een positieve impact van de waarde-ontwikkeling van de vermogens en van een sterke organische nettogroei, van zowel bestaande als van nieuwe particuliere klanten. De constante instroom van vermogens, waartoe alle Belgische vestigingen bijdragen, getuigt van het vertrouwen dat het cliënteel in Delen Private Bank stelt en bevestigt haar vooraanstaande positie in het discretieel beheer van vermogens in België. In de eerste helft van het jaar was de instroom van kapitalen, als gevolg van moeilijke marktomstandigheden, wat teruggevallen in vergelijking met het recordniveau van 2015. In de tweede helft van 2016 was de instroom echter volledig hersteld. De voorzichtige beleggingsstrategie blijft haar toegevoegde waarde bewijzen. Delen Private Bank realiseerde in 2016 voor haar klanten betere rendementen dan het sectorgemiddelde (met gelijkaardig risicoprofiel).

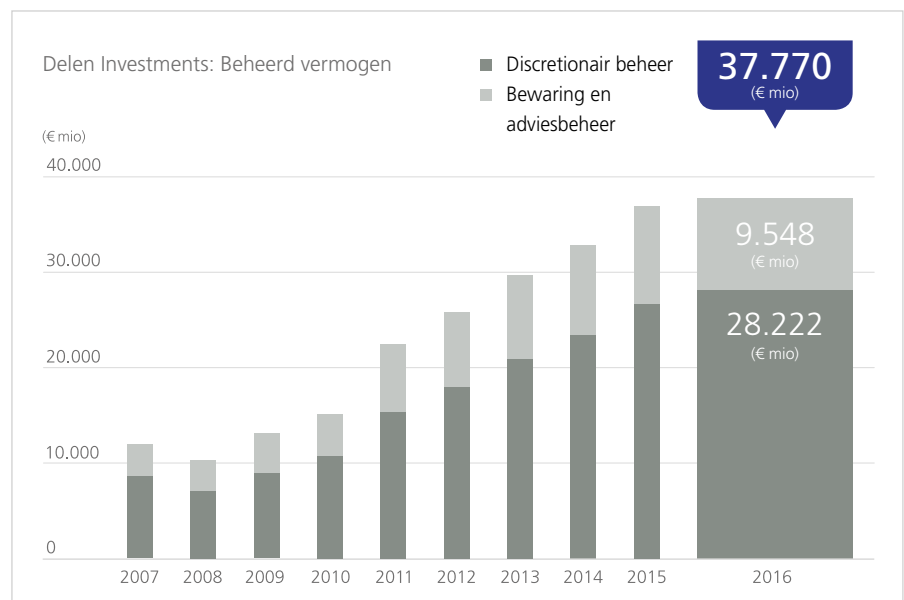
Bij de Britse vermogensbeheerder **JM Finn & Co** (Delen Investments 80,1%) daalden de beheerde vermogens van 10.758 miljoen euro (7.929 miljoen £) eind 2015 tot 9.730 miljoen euro (8.331 miljoen £) eind 2016. Deze daling wordt verklaard door een beperkte netto-uitstroom, maar vooral door de koersevolutie van het Britse pond ten opzichte van de euro (-13,9%, -1.520 miljoen euro), hetgeen slechts gedeeltelijk gecompenseerd werd door de

gunstige ontwikkeling van de waarde van de klantenportefeuilles, uitgedrukt in GBP.

Op 31 december 2016 bedroegen de activa onder beheer voor particulieren en stichtingen bij **Oyens & Van Eeghen** 657 miljoen euro (eind 2015: 572 miljoen euro).

De brutobedrijfsopbrengsten van de groep Delen Investments daalden in 2016, ondanks de overname van Oyens & Van Eeghen, tot 313,1 miljoen euro, waarvan het aandeel van JM Finn & Co en Oyens & Van Eeghen 81,0 miljoen euro bedroeg. Deze daling is voornamelijk het gevolg van de daling van variabele commissies in volatiele marktom-

standigheden, de impact van de wisselkoers (GBP) bij de consolidatie van de opbrengsten van JM Finn & Co en de lage marktinterestvoeten. De bedrijfskosten stegen met 5,8% (8,2% exclusief JM Finn & Co en Oyens & Van Eeghen). De toename van de kosten bij Delen Private Bank voor de aanhoudende ontwikkeling op het gebied van IT, het aanwerven van personeel, de tijdelijke huur van kantoren in Antwerpen en het organiseren van klanten-events is een rechtstreeks gevolg van de groeiende activiteit. Bij JM Finn & Co is de toename van de kosten in lokale munt beperkter en te verklaren door hogere personeelskosten (o.m. door de aanwerving van bijkomende medewerkers) en een stijging van de uitgaven voor marketing en IT. De cost-income ratio bleef zeer competitief met 57,8% (slechts 46,3% bij Delen Private Bank, 85,8% bij JM Finn & Co en 96,8% bij Oyens & Van Eeghen). Deze ratio is licht achteruitgegaan ten opzichte van 2015 (54,9%) gezien de gerealiseerde investeringen en hogere uitgaven niet onmiddellijk resulteren in een toename van de inkomsten. Eind 2016 telde de groep 657 personeelsleden (VTE), waarvan 335 bij Delen Private Bank, 296 bij JM Finn & Co en 26 bij Oyens & Van Eeghen.

1. Delen Private Bank - Luik
2. Delen Private Bank - Brussel
3. Delen Private Bank - Brussel
4. Delen Private Bank - Gent
5. Delen Private Bank - BP Building - Antwerpen

Delen Private Bank - Gent

Delen Private Bank - Hasselt

De nettowinst daalde in 2016 tot 87,9 miljoen euro (tegenover 92,4 miljoen euro in 2015). De bijdrage van JM Finn & Co tot het nettoresultaat van de groep was 5,6 miljoen euro (na afschrijvingslast cliënteel en 19% minderheidsbelangen van 2,5 miljoen euro; in 2015: 5,5 miljoen euro). De bijdrage van Oyens & Van Eeghen tot het nettoresultaat van de groep was 0,1 miljoen euro (na afschrijvingslast cliënteel van 0,1 miljoen euro).

Het geconsolideerd eigen vermogen van Delen Investments bedroeg 621,2 miljoen euro op 31 december 2016, tegenover 582,6 miljoen euro op 31 december 2015. Dit houdt reeds rekening met de verkoopoptie van het JM Finn & Co-management om de resterende aandelen (gewaardeerd aan 25,0 miljoen euro) na verloop van tijd aan de groep Delen Investments te verkopen. Het nuttig eigen vermogen van de groep (rekening houdend met de immateriële vaste activa van 241,0 miljoen euro, waarvan 50,7 miljoen euro cliënteel van JM Finn & Co en 7,2 miljoen euro cliënteel van Oyens & Van Eeghen) bedroeg 377,3 miljoen euro op het einde van het jaar (vergeleken met 284,9 miljoen euro eind 2015). De groep Delen Investments is ruim gekapitaliseerd en voldoet ruimschoots aan de Bazel III-vereisten op het vlak van eigen vermogen. De Core Tier1-kapitaalratio van 30,9% ligt ruim boven het sectorgemiddelde en houdt rekening met de langetermijnverplichting om JM Finn & Co minderheidsaandeelhouders uit te kopen. Delen Investments beschikt over een solide en eenvoudig te begrijpen balans. De cashtegoeden blijven conservatief belegd bij de Nationale Bank van België, in kwaliteitsvol overheidspapier (geen PIIGS exposure), bij kwaliteitsbanken op korte termijn of in kwaliteitsvolle kortetermijnverplichtingen van blue-chip bedrijven. De impact van de Bazel III-regelgeving is voor Delen Investments gering, vermits het kapitaal van de groep uitsluitend uit Core Tier1-kapitaal bestaat, de portefeuille conservatief is belegd en de ratio's van de groep nu reeds ruimschoots de huidige en toekomstige vereisten overtreffen. Het rendement op het (gemiddeld) eigen vermogen bedroeg 14,6%, een zeer bevredigend cijfer.

Operationeel overzicht 2016

Delen Private Bank

Delen Private Bank paste in 2016 haar traditionele investeringsprincipes toe om het vermogen van haar cliënteel, binnen de grenzen van hun risicoprofiel, te laten profiteren van de opportuniteiten in de markten. In de context van ingrijpende politieke veranderingen, van rentestijging en van slechte prestaties van de Europese beurzen boekte Delen Private Bank zeer behoorlijke resultaten en werden de risico's steeds beperkt gehouden.

In 2016 zette Delen Private Bank haar strategie voort om de kwaliteit en de efficiëntie van het vermogensbeheer te optimaliseren door te blijven streven naar een steeds groter aandeel beheersmandaten. Op het einde van 2016 werden 76% (20.728 miljoen euro) van de toevertrouwde vermogens rechtstreeks discretionair of via de eigen patrimoniale beveks beheerd. Uitgedrukt in aantal rekeningen bedraagt het aandeel beheersrekeningen 90%. Dit vertegenwoordigt nu meer dan 22.000 beheersmandaten. Delen Private Bank belegde voor haar klanten in zeer gespreide aandelenportefeuilles, met de klemtoon op Europa. Bij de obligaties bleef de looptijd kort (minder dan een jaar) om zich te wapenen tegen het risico van rentestijgingen. Op valutavlak werd de ruime diversificatie buiten de eurozone behouden en zelfs licht verhoogd in het laatste kwartaal. Het obligatiegedeelte van de portefeuilles bleef voornamelijk

belegd in kortetermijnbeleggingen in sterke landen en bedrijven, met een dynamischere bijdrage dankzij investeringen in eeuwigdurende obligaties. In 2016 wierp dit beleid zijn vruchten af en droegen alle activaklassen bij tot het resultaat.

Delen Private Bank blijft, zelfs in een vooraanstaande positie, marktaandeel winnen op de Belgische private banking markt, mede dankzij de sterke groei van nieuwe particuliere vermogens. De uitbouw van een lokale verankering van de bank werpt zijn vruchten af. Meer dan drie vierde van de netto-instroom van kapitalen komt via de kantoren buiten de hoofdzetel in Antwerpen en in Luxemburg. Dit moedigt Delen Private Bank aan om verder te investeren in personeel en infrastructuur. In 2016 werd het gerenoveerde kantoor in Luik geopend. De medewerkers in Antwerpen verhuisden naar een tijdelijke locatie, zodat in 2017 de uitbreidings- en renovatiewerken aan de hoofdzetel kunnen beginnen. Verdere investeringen zijn gepland in West-Vlaanderen, en in Leuven en in Namen zal Delen Private Bank nieuwe kantoren openen. In Brussel en Gent zijn uitbreidingen gepland.

Bank J.Van Breda & Co droeg via haar kantoren opnieuw in belangrijke mate bij tot het resultaat van Delen Private Bank. Op 31 december 2016 beheerde Delen Private Bank 4.737 miljoen euro voor rekening van cliënten aangebracht door het netwerk van Bank J.Van Breda & Co. Daarnaast verzorgt Delen Private Bank de effectenadministratie van Bank J.Van Breda & Co (865 miljoen euro). Op die

Delen Investments CVA

(€ 1.000)	2016	2015	2014
Brutobedrijfsopbrengsten	313.071	314.094	278.546
Nettoresultaat (deel groep)	87.877	92.417	80.825
Eigen vermogen (deel groep)	621.204	582.554	517.390
Beheerd vermogen van cliënteel	37.769.779	36.884.917	32.866.141
Cost-income ratio	57,8%	54,9%	55,0%
Return on equity	14,6%	16,8%	16,5%
Core Tier1-kapitaalratio ⁽¹⁾	30,9%	26,0%	27,8%
Personeel (VTE)	657	641	563

⁽¹⁾ Core Tier1 = solvabiliteitsratio

manier vertegenwoordigt Bank J. Van Breda & C° ongeveer 20,1% van het totaal beheerd vermogen bij Delen Private Bank.

JM Finn & Co

Bij JM Finn & Co evolueerden de klantenportefeuilles, met gemiddeld een sterkere weging in aandelen, erg positief. Na een volatiele periode in de aanloop naar de brexit stemming, heeft de Londense aandelenmarkt resoluut gekozen voor een opwaartse tendens. De verzwakking van het Britse pond heeft ook gezorgd voor een additionele bijdrage van buitenlandse aandelen. Dankzij het talent van haar vermogensbeheerders en de sterke markten in het Verenigd Koninkrijk, was JM Finn & Co in 2016 in staat om mooie resultaten voor haar klanten te realiseren.

De aankoop van 73,49% van de Londense vermogensbeheerder JM Finn & Co in 2011 was een belangrijke stap voor de groep Delen Investments. In 2016 kocht Delen Investments 6,52% van de minderheidsaandeelhouders om zo het directe aandeelhouderschap te verhogen tot 80,1%. Eind 2016 had JM Finn & Co 9.730 miljoen euro (8.331 miljoen £) aan toevertrouwde activa, waarvan 71% in discretionair beheer. De groei in toevertrouwde activa en in het aandeel discretionair beheer bevestigt dat JM Finn & Co een gezonde onderneming is met groeipotentieel. De positie van JM Finn & Co in de Britse on-shore vermogensbeheermarkt in combinatie met de gedrevenheid en de ervaring van Delen Private Bank, moeten JM Finn & Co toelaten om verder te groeien en te evolueren tot een prominente speler op de Engelse vermogensbeheermarkt.

Op operationeel vlak was 2016 opnieuw een druk jaar voor JM Finn & Co dankzij de harmonisering van het tarifieringsbeleid, belangrijke initiatieven om te voldoen aan de verstrengde compliance omgeving, het verhogen van de efficiëntie van de organisatie en het verder uitdiepen van de samenwerking met Delen Private Bank. De klemtoon wordt ook gelegd op het verder verhogen van de commerciële activiteit, o.a. door het uitrollen van de nieuwe vermogensplanningsactiviteit en door de ingebruikname van nieuwe CRM-software. Het directiecomité van JM Finn & Co blijft ervoor zorgen dat de strategische initiatieven en prioriteiten geleidelijk succesvol geïmplementeerd worden om zo de succesvolle groeistrategie gepaard te laten gaan met een noodzakelijke winstverbetering.

Oyens & Van Eeghen

Delen Private Bank nam in 2015 alle aandelen over van Oyens & Van Eeghen, één van Nederlands oudste onafhankelijke financiële instellingen, opgericht in 1797. Delen Private Bank versterkte daarmee haar aanwezigheid in de Benelux. Eind 2016 had Oyens & Van Eeghen 657 miljoen euro

aan toevertrouwde activa voor particuliere klanten, waarvan 94% in discretionair beheer. Daarnaast beheert Oyens & Van Eeghen ook 667 miljoen euro voor lokale overheden in het kader van mandaten met een aflopende termijn. Oyens & Van Eeghen heeft zich in de afgelopen jaren steeds meer en succesvol toegespitst op het segment van gespecialiseerd vermogensbeheer en fiduciaire advisering van particulieren en institutionele partijen. Oyens & Van Eeghen biedt een kwaliteitsvol platform om in de Nederlandse on-shore vermogensbeheermarkt het Delen-model uit te bouwen.

Oyens & Van Eeghen begon het jaar met een overweging in aandelen en had hierdoor een hogere blootstelling aan de moeilijkere markten in het eerste kwartaal. De heropleving liet toe om goede resultaten neer te zetten en het gedeelte aandelen werd op het einde van het jaar zelfs verhoogd. De strategie om aandelen te kopen in cyclische sectoren die na een moeilijke periode relatief ondergewaardeerd zijn, heeft eveneens positief bijgedragen aan het beleggingsresultaat. De looptijden van het obligatiegedeelte van de portefeuilles zijn wat langer dan bij Delen Private Bank, maar nog altijd van korte duur. Samen met een doeltreffende selectie van kredietrisico leverden de korte looptijden een mooie bijdrage voor de obligatieportefeuilles.

Op operationeel vlak was 2016 een druk jaar met belangrijke ontwikkelingen. Verschillende teams van medewerkers hebben ervoor gezorgd dat de expertise, in het bijzonder op gebied van beveks, en de IT-systemen die door Delen Private Bank in België ontwikkeld zijn, ook in Nederland ingezet kunnen worden. Dit zal in 2017 resulteren in een belangrijke verbetering van de dienstverlening en efficiëntieverhoging in Nederland. Hierdoor zal Oyens & Van Eeghen in staat zijn een groter publiek te dienen vanuit haar kantoren in Amsterdam en Den Bosch. Het plan is ook om talentvolle commerciële medewerkers aan te werven om de groei te begeleiden en te versnellen. In dit kader zijn in 2016 vier bijkomende commerciële medewerkers aangeworven.

Vooruitzichten 2017

Delen Private Bank blijft vasthouden aan haar voorzichtige beleggingsfilosofie en is overtuigd dat deze aanpak het verschil zal blijven maken op lange termijn. Delen Private Bank (België, Luxemburg en Zwitserland), JM Finn & Co (Verenigd Koninkrijk) en Oyens & Van Eeghen (Nederland) zullen zich verder inzetten om nieuwe kapitalen aan te trekken, met een focus op regio's waar de naambekendheid in de lift zit. Delen Private Bank gaat 2017 met een gezonde dosis van voorzichtig optimisme in. Delen Private Bank zal trachten de nieuwe marktomstandigheden zo goed mogelijk te benutten, en de evoluties op de voet te volgen om het vermogen van haar klanten op lange termijn te beschermen en te laten renderen.

Naast de succesvolle uitvoering van de strategische initiatieven ter versterking van het JM Finn & Co-model en de verdere integratie van Oyens & Van Eeghen binnen de groep, zal de groep Delen Investments ook externe groei-opportunities blijven evalueren. De groep is ervan overtuigd dat haar business model, dat zich in België aan een standvastig ritme ontwikkelt, ook toepasbaar is op andere markten waar de groep aanwezig is.

DELEN
INVESTMENTS

www.delen.be

Delen Private Bank - van links naar rechts: René Havaux, Alexandre Delen, Filips De Ferm, Paul De Winter, Arnaud van Doosselaere, Bernard Woronoff, Eric Lechien, Christian Callens

JM Finn & Co - van links naar rechts: boven: Simon Temple-Pedersen, Gregory Swolfs, Hugo Bedford, Eric Lechien
onder: Charles Beck, Sarah Soar, Steven Sussman, Paul Dyas

Oyens & Van Eeghen - van links naar rechts: Eric Lechien, Pim Baljet, Frederik Baert, Frederik Kalff, Marc Bakker

79%

Deelnemingspercentage AvH

BANK J.VAN BREDA & C°

Bank J.Van Breda & C° is een gespecialiseerde adviesbank die zich uitsluitend richt tot ondernemers en vrije beroepen. Dochterbedrijf ABK bank positioneert zich als vermogensbegeleider voor particulieren. Van Breda Car Finance biedt autofinancieringen en financiële autoleasing aan via de auto-distributeurs.

- De kostenstijging met 7% werd bijna uitsluitend veroorzaakt door de toename van de bankenheffingen tot 8,2 miljoen euro (+66%). Exclusief deze bankenheffing stegen de kosten slechts met 3%, ondanks investeringen in bijkomende account managers en IT. De cost-income ratio bedroeg 59%, tegenover 56% in 2015. Bank J.Van Breda & C° behoort hiermee nog steeds tot de meest performante Belgische banken.

Financieel overzicht 2016

In 2016 heeft Bank J.Van Breda & C° opnieuw sterke commerciële prestaties neergezet in elk van haar drie activiteiten: vermogensbegeleiding voor ondernemers en vrije beroepen (Bank J.Van Breda & C°), vermogensbegeleiding voor particulier cliënteel (ABK bank) en financiering & leasing van wagens via vendoren (Van Breda Car Finance).

De commerciële volumes (totaal belegd door cliënten + kredietverlening aan cliënten) zijn met 11% gestegen, van 15,1 miljard euro eind 2015 naar 16,7 miljard euro eind 2016.

Met een geconsolideerde nettowinst van 37,7 miljoen euro (-7% tegenover 2015) realiseerde de bank het tweede beste resultaat uit haar geschiedenis. Net als in de voorgaande jaren is de winst gebaseerd op sterke onderliggende commerciële resultaten. Ondanks de volumegroei daalde de nettowinst als gevolg van druk op de rentemarge en hogere bankenheffingen.

Het eigen vermogen van de bank groeide aan tot 518 miljoen euro, waarbij een rendement op eigen vermogen (ROE) werd gerealiseerd van 7,4%.

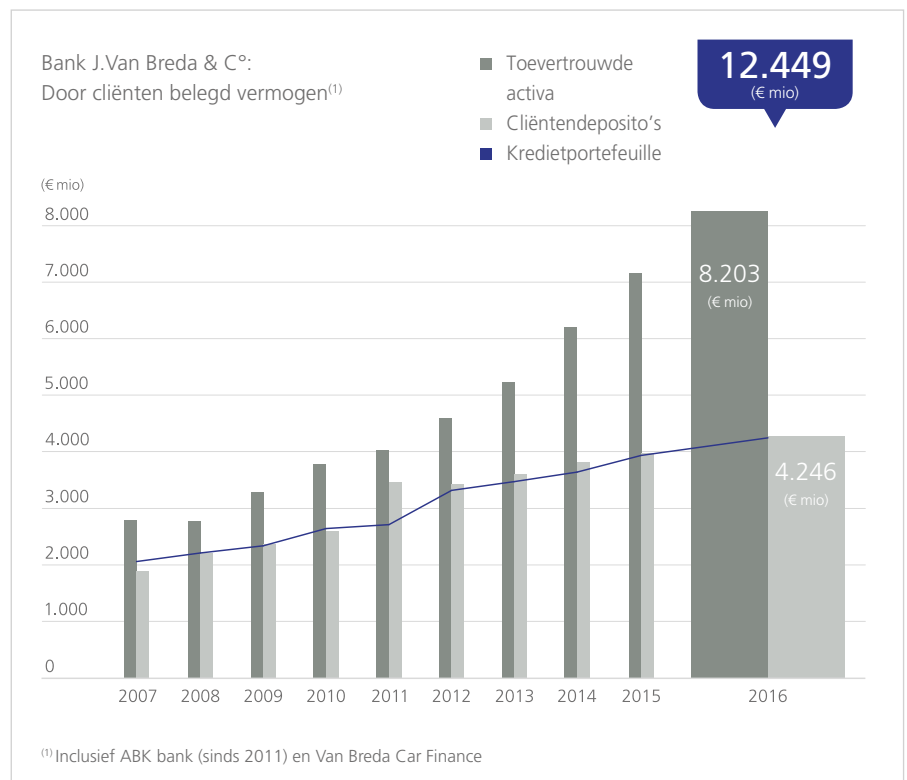
Bankproduct houdt stand ondanks de druk op de rentemarge

In 2016 bedroeg het geconsolideerd bankproduct 134 miljoen euro. Dit is bijna volledig commercieel gedreven. Gerealiseerde meerwaarden, opbrengsten uit dividenden en resultaten uit indekkingsinstrumenten bedragen immers minder dan 2% van het totale bankproduct.

- Ondanks de groei in deposito's (+7%) en kredieten (+7%) daalde het renteresultaat met 4%. Dit is een gevolg van een vlakke rentecurve, de druk op de rentemarge en de strategie van de bank om in haar beleggingsportefeuille voorrang te geven aan veiligheid boven rendement.
- De groei in fee-inkomsten (+5%) werd gedreven door een sterke groei van de toevertrouwde activa (+14%).

Toevertrouwd vermogen en kredietverlening

Het door cliënten belegd vermogen steeg met 1,3 miljard euro (+12%) tot ruim 12,4 miljard euro, waarvan 4,2 miljard euro cliëntendeposito's (+7%) en 8,2 miljard euro toevertrouwde activa (buitenbalansbeleggingen, +14%). De totale kredietpor-

Bank J. Van Breda & C°
Antwerpen

Bank J. Van Breda & C°
's Gravenwezel

ABK bank - Gent

tefeuille bedroeg ruim 4,2 miljard euro, een stijging met 7% in vergelijking met 2015.

De waardeverminderingen op kredieten vertegenwoordigden 0,01% van de gemiddelde kredietportefeuille of 0,6 miljoen euro. Dit voorzichtig beleid heeft echter geenszins een rem gezet op de kredietproductie, zodat de kredietportefeuille groeide met 7%.

Sterke liquiditeit en solvabiliteit

Vanuit haar voorzichtige aanpak zorgt Bank J. Van Breda & C° steeds voor een voldoende ruime liquiditeitspositie. De Liquidity Coverage Ratio (LCR) en Net Stable Funding Ratio (NSFR) bedroegen resp. 150% en 123%, ruim boven de vereiste ondergrens van 100%. De kredietportefeuille wordt volledig gefinancierd met cliëntendeposito's, zodat de bank niet afhankelijk is van externe financiering op de internationale markten.

Het eigen vermogen (deel groep) steeg van 502 miljoen euro naar 518 miljoen euro. Dit maakt het mogelijk het ritme van de commerciële groei verder te zetten zonder in te boeten op een sterke balansstructuur, de belangrijkste bescherming van de depositohouders. De solvabiliteit uitgedrukt als eigen vermogen op activa (hefboomratio) bedroeg 9,8%, een veelvoud van de 3% die de toezichthouder tegen ten vroegste 2018 wil invoeren onder Basel III.

Operationeel overzicht 2016

Bank J. Van Breda & C°

In 2016 werd de lijn van gestage commerciële groei doorgetrokken. Dankzij een totale aangroei van 1,3 miljard euro (+12%) bedroeg het door cliënten belegd vermogen van ondernemers en vrije beroepen 12,1 miljard euro.

Ondanks de context van lage rentevergoedingen

groeiden de cliëntendeposito's met 294 miljoen euro (+8%) tot een totaal volume van 4 miljard euro. Gezien haar strategie van vermogensbegeleiding heeft Bank J. Van Breda & C° een belangrijk volume termijnrekeningen op lange termijn. Als gevolg van de lage rente noteerde de bank echter een grotere groei in deposito's op korte termijn in het afgelopen jaar.

De toevertrouwde activa groeiden met 1 miljard euro (+14%) tot 8,1 miljard euro. Hiervan is 4,7 miljard euro toevertrouwd aan Delen Private Bank in de vorm van vermogensbeheer.

Ondanks een onzekere economische context groeide het volume kredieten aan ondernemers en vrije beroepen met 288 miljoen euro (+8%) tot 3,8 miljard euro.

Bank J. Van Breda & C° en de curatoren van Optima Bank bereikten in 2016 een akkoord waarbij Bank J. Van Breda & C° de portefeuille aanvullen-

Bank J. Van Breda & C° - Antwerpen

Damesbobsleeteam Belgian Bullets

de pensioenverzekeringen bij de Belgische verzekeringsmaatschappijen Baloise Insurance en Ergo Insurance overnam. Als vermogensbegeleider voor ondernemers en vrije beroepen heeft Bank J. Van Breda & C° een doorgedreven expertise in aanvullende pensioenopbouw. Door de overname van deze verzekeringsportefeuille krijgt Bank J. Van Breda & C° toegang tot een bijkomend cliënteel. Het gaat om een portefeuille met ca. 6.600 contracten, samen goed voor ca. 140 miljoen euro opgebouwde reserves. Het betreft vnl. contracten pensioensparen en contracten van de zogenaamde 2e pijler: vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen, RIZIV-contracten voor medische vrije beroepen en individuele pensioentoezeggingen voor bedrijfsleiders. Dankzij de overname kunnen de polishouders voortaan een beroep doen op de diensten van Bank J. Van Breda & C°.

ABK bank

ABK bank begeleidt haar cliënten met een lange-termijnvisie in de opbouw, het beheer en de bescherming van vermogen.

ABK bank presteerde sterk in 2016, zowel op commercieel als op operationeel vlak. Het aantal nieu-

we relaties steeg verder, net zoals het gemiddeld toevertrouwd vermogen. Eind 2016 werd door de cliënten 344 miljoen euro vermogen toevertrouwd. Binnen de cliëntendeposito's was er nog een afvloeit van niet-doelgroepcliënten, maar deze werd bijna volledig goedge gemaakt door de toename van toevertrouwde activa van doelgroepcliënten. Deze stijging situeerde zich zowel bij het vermogensbeheer en de fondsen van Delen Private Bank als bij de beleggingsverzekeringen.

De kredietportefeuille daalde met 19,3 miljoen euro tot 124 miljoen euro. Deze daling is bijna volledig te wijten aan de daling van de kredieten in de ondernemingssfeer, wat sinds de overname niet langer de strategische focus is.

Met de opening van een kantoor in Gent werd een eerste stap van ABK bank buiten de provincie Antwerpen gezet. Dit is een bevestiging van de nationale ambities.

Van Breda Car Finance

Als divisie van ABK bank is Van Breda Car Finance in heel België actief in de sector van de autofinanciering en de financiële autoleasing.

Het nieuwe productievolumen steeg in 2016 met 12%, terwijl de portefeuille groeide met 8% tot 319 miljoen euro. Deze aanzienlijke toename is mee te danken aan de gunstige evolutie van de verkoop van nieuwe en tweedehandswagens op de Belgische markt. Door de verdere stijging van het aandeel financiële leasing in het totale productievolumen bleef de rentemarge op peil. De toegenomen productievolumes zorgden voor stijgende fee-inkomsten. De impact hiervan werd evenwel grotendeels afgevlakt door de toegenomen commissies aan de autodealers. De operationele kosten daalden met 2%. De waardeverminderingen op kredieten bedroegen slechts 0,04% van de gemiddelde kredietportefeuille. Dit alles maakt dat Van Breda Car Finance ook in 2016 een sterk resultaat neergezet heeft.

Vooruitzichten 2017

De rentevolatiliteit, de verschillende Europese verkiezingen in uitdagende geopolitieke omstandigheden, de onzekerheid over het komende Amerikaanse beleid en een Europese context van fragiele groei, maken het moeilijk om winstvoorspellingen te doen.

De druk op de rentemarge, de bankenheffingen en de noodzakelijke investeringen in de toekomst drukken op het resultaat. Bank J. Van Breda & C° blijft echter goed gewapend voor de toekomst in elk van de 3 activiteitsdomeinen.

De afgelopen jaren heeft de bank bewezen om ook in moeilijke of onzekere omstandigheden een mooi resultaat neer te zetten. Het handelsfonds, de reputatie, de positionering, de voortdurende investeringen en de gezonde financiële structuur van de bank vormen alle een solide basis voor een financieel performante groei op lange termijn.

www.bankvanbreda.be

Van links naar rechts: Dirk Wouters, Vic Pourbaix, Marc Wijnants

Bank J. Van Breda & C° NV

(€ 1.000)	2016	2015	2014
Bankproduct	133.964	133.872	119.377
Nettoresultaat (deel groep)	37.736	40.479	35.494
Eigen vermogen (deel groep)	518.257	501.633	474.981
Balans totaal	4.992.240	4.717.833	4.487.430
Totaal belegd door cliënten	12.448.468	11.134.393	10.018.353
Kredietportefeuille	4.223.318	3.932.237	3.639.208
Waardevermindering op kredieten	0,01%	0,01%	0,01%
Cost-income ratio	59,4%	55,6%	59,7%
Return on equity	7,4%	8,3%	7,7%
Core Tier1-kapitaalratio	14,8%	14,5%	14,9%
Solvabiliteitsratio (RAR)	15,8%	15,9%	16,8%
Personeel	471	465	459

50%

Deelnemingspercentage AvH

ASCO-BDM

De verzekeringsgroep ASCO-BDM richt zich via makelaars voornamelijk op maritieme en industriële verzekeringen. BDM is een onderschrijvingsagent, die voor rekening van de verzekeraar ASCO en van een aantal belangrijke internationale verzekeraars risicodekkingen aanbiedt in nichemarkten. De doorgedreven samenwerking van BDM en ASCO binnen dezelfde groep verzekert BDM van een belangrijke onderschrijvingscapaciteit en biedt ASCO een krachtig commercieel instrument.

BDM kon zich in 2016 verder focussen op de commercialisering van nicheproducten in 'Property & Casualty' via de middelgrote verzekeringsmakelaars, ondersteund door de aanwerving van een Chief Commercial Officer en enkele technische specialisten. In Marine zorgden commerciële acties voor een verdere verhoging van het marktaandeel in Pleziervaart.

De 'Property & Casualty'-portefeuille groeide in 2016 met 3%. Een sterke groei in de nichetakken, zoals Engineering (+13%), werd enigszins getemperd door een bewuste vermindering van het aandeel op meer volatiele business.

De Marine-portefeuille kende opnieuw een afname, zij het veel minder uitgesproken dan in 2015. Dit was vooral het gevolg van het aflopen van de saneringen die in voorgaande jaren waren ingezet, maar tevens omwille van de daling van de grondstoffenprijzen en de zwakke markt in Cargo en Hull. Tegen eind 2016 was een voorzichtig herstel van het premievolume merkbaar.

De **ASCO** brutopremies stegen met 4% in 'Property & Casualty', maar daalden met 37% in Marine. Dit laatste is het gevolg van de doorgevoerde saneringsacties in dit deel van de portefeuille tijdens vorige jaren, maar zorgde tegelijk voor zeer goede

technische resultaten in dit segment. Ondanks een tegenvallend technisch resultaat in Auto en zelfs na verrekening van het aandeel van ASCO in de terrorismepool (cf. de terroristische aanslagen van 22/3/2016), tekende ASCO eind 2016 het beste technische resultaat sedert jaren op.

Zeer goede beleggingsresultaten en goed gecontroleerde overheadkosten droegen bij tot een nettowinst van 1,1 miljoen euro, tegenover een nettowinst van 0,2 miljoen euro in 2015.

In 2017 beoogt de groep in 'Property & Casualty' haar commercieel netwerk met kleine en middelgrote verzekeringsmakelaars verder uit te bouwen. ASCO-BDM wil zich, meer dan ooit, dankzij rechtstreeks contact met de productspecialisten, profileren als partner voor verzekeringsmakelaars in die domeinen waar ze een specifieke expertise kan aanbieden.

BDM NV - Continentale Verzekeringen NV (ASCO NV)

(€ 1.000)	2016	2015	2014
ASCO			
Brutopremies	27.794	32.175	29.260
Nettoresultaat (deel groep)	1.145	248	577
Eigen vermogen (deel groep)	11.782	10.614	10.352
BDM			
Geïnde premies	52.685	53.631	60.217
Bedrijfsopbrengsten	5.989	6.155	6.753
Nettoresultaat (deel groep)	47	72	202
Eigen vermogen (deel groep)	5.266	5.177	5.437
Personeel (ASCO-BDM)	50	55	68

www.bdmantwerp.be

www.ascocontinentale.be

Van links naar rechts: Bart Dewulf, Michel de Lophem, Wilfried Van Gompel, Hugo De Cupere, Sofie Lins, Luc De Backer, Jos Gielen

REAL ESTATE & SENIOR CARE

Alle deelnemingen in Real Estate & Senior Care dragen bij tot het significante resultaat van dit segment. Extensa boekt goede vooruitgang op Cloche d'Or (Luxemburg) en Tour & Taxis (Brussel), waar ze een akkoord sloot over de verkoop van het Herman Teirlinck-gebouw.

Leasinvest Real Estate - Frun® retailpark Asten - Oostenrijk

100%**EXTENSA**

Extensa is een vastgoedontwikkelaar met focus op residentiële en gemengde projecten in België en het Groothertogdom Luxemburg.

30%**LEASINVEST
REAL ESTATE**

Het beursgenoteerde LRE beheert vastgoed in retail, kantoren en logistieke gebouwen in het Groothertogdom Luxemburg, België, Zwitserland en Oostenrijk.

93%**ANIMA
CARE**

Anima Care focust op het hogere marktsegment van seniorenhuisvesting en -zorg in België.

71%**HPA**

HPA is actief in de seniorenhuisvesting in Frankrijk en overkoepelt de activiteiten van Residalya (exploitatie) en Patrimoine & Santé (vastgoed).

Bijdrage tot het geconsolideerd nettoresultaat AvH

(€ miljoen)	2016	2015	2014
Extensa	30,4	31,0	3,4
Leasinvest Real Estate	10,1	9,9	10,3
Anima Care	3,6	1,1	0,5
HPA	2,1	1,6	-
Holding Groupe Duval	-	-8,0	0,5
Totaal	46,2	35,6	14,7

EXTENSA GROUP

Extensa is een vastgoedontwikkelaar met focus op residentiële en gemengde projecten in België en het Groothertogdom Luxemburg.

Financieel overzicht 2016

Het nettoresultaat van Extensa Group over het boekjaar 2016 - exclusief de bijdrage tot het resultaat van LRE - bedroeg 30,4 miljoen euro, tegenover 31,0 miljoen euro in 2015 (exclusief de herwaarderingsmeerwaarde van 23,5 miljoen euro op jaareinde 2015 op het verwerven van de controle van Tour & Taxis).

De nettobijdrage van het Tour & Taxis-project bedroeg 27,1 miljoen euro en vloeit voort uit de verhuur en beheer van eigendommen (zoals de Sheds, Hôtel de la Poste, parkings, evenementen) en het boeken van een gedeeltelijk resultaat (volgens 'percentage of completion') van de marge op het Herman Teirlinck-gebouw en de residentie Gloria. In Luxemburg bedroeg de bijdrage van de residenties en twee kantoorprojecten in Cloche d'Or 11,7 miljoen euro.

Het balanstotaal steeg van 559 miljoen euro eind 2015 tot 654 miljoen euro op het einde van 2016. Dit valt grotendeels te verklaren door de lopende bouwprojecten. Het eigen vermogen steeg over deze periode van 205 miljoen euro tot 242 miljoen euro.

Operationeel overzicht 2016

Stadsontwikkelingsprojecten

De procedure voor het uitwerken van een speciaal bestemmingsplan voor de **Tour & Taxis**-site in Brussel werd ingeleid in 2015 en werd door de Stad Brussel goedgekeurd in december 2016. Na goedkeuring door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest begin 2017, kan het planningsproces van de site eindelijk voltooid worden.

De bouwwerken aan het Herman Teirlinck-kantoor-gebouw (bruto 48.096 m²) zijn begonnen in april

2015 en zullen in het tweede kwartaal van 2017 worden voltooid. Dit bijzonder energieperformante gebouw werd voorverhuurd aan de Vlaamse Gemeenschap en wordt het nieuwe Vlaams Administratief Centrum in Brussel. Zoals voorzien, nam Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) een belang van 49% in de projectmaatschappij in 2015. Vervolgens bereikte Extensa einde 2016 een overeenkomst omtrent de verkoop van de projectvennootschap aan verzekeraar Baloise. De bijdrage van beide transacties wordt geboekt volgens 'percentage of completion' van het gebouw en bedroeg 20,2 miljoen euro in 2016. De opbrengsten zullen Extensa in staat stellen om het restant van het overbruggingskrediet van 75 miljoen euro, dat het begin 2015 was aangegaan om het belang van 50% in Tour & Taxis te verkrijgen, terug te betalen.

De 115 appartementen van de residentie Gloria, het eerste appartementsgebouw op de Tour & Taxis-site, worden volledig opgeleverd in het eerste kwartaal van 2017. Bijna alle wooneenheden waren eind 2016 verkocht. Voor de rest van deze residentiële buurt, aan weerszijden van een nieuwe laan met bomenrijen, werd een aanvraag voor een bouwvergunning ingediend in het vierde kwartaal van 2016. Ze omvat een ouderenzorgcentrum, serviceflats en 350 appartementen, allen ontworpen door de architecten AWG, Sergison Bates en noA. De bouwvergunning kan onmiddellijk goedgekeurd worden nadat het speciale bestemmingsplan definitief is geworden. De bouwwerken moeten derhalve in 2017 van start kunnen gaan.

In mei 2016 verwierf Extensa het Hôtel des Douanes van Sopima (Belgische federale staat). Dit vroegere kantoorgebouw van de douaneautoriteiten met een (bruto-)oppervlakte van 8.872 m² heeft een strategische ligging aan de zuidelijke hoek van de Tour & Taxis-site. Het staat tegenover de Picardbrug, die gebouwd zal worden vanaf het tweede kwartaal van 2017. Eind 2016 centraliseerde Publicis One haar Belgische activiteiten in dit gebouw in

afwachting van haar permanente verhuizing naar de 'Gare Maritime' eind 2018.

De renovatie van de bestaande structuur van de 'Gare Maritime' is gestart en zal eind 2017 voltooid zijn. Dit vroegere goederenstation (40.000 m²) wordt het nieuwe middelpunt van de Tour & Taxis-site, en combineert werkruimte, themawinkels en verkooppunten van voedingsmiddelen en dranken. Enkele van de omliggende gebouwen (de Quai, 'De Gevaarlijke Producten') werden ook gerenoveerd en worden vooral gebruikt voor evenementen.

Op het terrein dat aan de toekomstige Picardbrug grenst, voorziet Extensa een appartementsgebouw met 138 wooneenheden. Het begin van de verkoop en de bouw worden verwacht in de eerste helft van 2017.

In het kader van het **Cloche d'Or**-project heeft Grossfeld PAP (Extensa 50%) aankoopopties op zeer goed gelegen terreinen in het zuiden van de stad Luxemburg. De grote verkeersassen die het gebied structureren zijn momenteel in aanbouw door de stad Luxemburg en de Luxemburgse staat.

De verkoop op plan van de appartementen begon in oktober 2014. Eind 2016 waren er 567 wooneenheden verkocht. De bouwwerken voor fases 1, 2 en 3 zijn van start gegaan. De verkoop van fase 4 begon in het eerste kwartaal van 2017.

Ook de bouwwerken voor de hoofdkantoren van Alter Domus (10.500 m²) en Deloitte Luxembourg (30.000 m²) zijn opgestart. De oplevering is voorzien voor het derde kwartaal van 2018.

Op het perceel dat in 2014 verkocht werd, bouwt Auchan Group nu een regionaal winkelcentrum, dat in 2019 zijn deuren zal openen. Dit zal de aantrekkingskracht van de site voor bewoners en zakelijke klanten verder versterken.

1. Cloche d'Or - Deloitte kantoorgebouwen
Luxemburg (artist impression)
2. Cloche d'Or - Luxemburg
(artist impression)
3. Cloche d'Or - Luxemburg
4. Tour & Taxis - Brussel

Tour & Taxis - Brussel

Verkavelingen en residentiële projecten in België

In het binnenstedelijke project 'De Munt' in Roeselare (Extensa 50%) werd de vierde en laatste fase van de 145 appartementen opgeleverd. Enkele appartementen zijn nog steeds te koop. In 2016 werd een City Delhaize-supermarkt geopend, die het bestaande winkelaanbod binnen het project vervolledigt.

Verscheidene nieuwbouwprojecten doorlopen de administratieve procedures om uitvoerbare vergunningen te verkrijgen. In Vlaanderen worden projecten in Edegem, Schilde, Wuustwezel, Kapellen, Brasschaat en Leuven onderzocht. Het Groeninge-project in Kontich (651 huizen en appartementen) boekte aanzienlijke vooruitgang in de planningsprocedure. In Wallonië ziet de uitkomst voor de projecten in Waver, Terhulpen en Tubeke er gunstig uit.

Slowakije, Roemenië, Turkije

In Trnava, Slowakije, consolideerde Top Development (Extensa 50%) haar retailpark (7.789 m²) met de toevoeging van een tankstation. Verdere ontwikkelingen op de beschikbare gronden worden onderzocht.

Gezien de marktomstandigheden werd geen specifieke vooruitgang geboekt in de ontwikkeling van de Roemeense grondposities.

De controle werd verworven over een nieuwe grondpositie in de buurt rond het Topkapipaleis (Zeytinburnu) in Istanboel (Turkije) met het oog op een ontwikkeling van ongeveer 250 appartementen (waarvan 147 units voor Extensa).

Vastgoedinvesteringen

Begin 2016 bleven naast de erfgoedgebouwen op de Tour & Taxis-site maar vier andere verhuurde gebouwen in portefeuille, met een totale boekwaarde van 12 miljoen euro. Deze worden actief beheerd.

Vooruitzichten 2017

De ontwikkelingen van Extensa op Tour & Taxis en bij Cloche d'Or zullen ook in 2017 en de daaropvolgende jaren de resultaten van Extensa ondersteunen.

extensa

www.extensa.eu

Van links naar rechts: Filip Dumalin, Laurent Jacquemart, Kris Verhellen, Peter De Durpel, Ward Van Gorp

Extensa Group NV

(€ miljoen)	2016	2015	2014
Balans			
Leasinvest Real Estate (LRE) ⁽¹⁾	104,3	106,1	98,4
Tour & Taxis	359,8	240,0	52,8
Cloche d'Or	80,3	91,1	100,2
Andere posities	58,3	58,2	59,8
Cash & equivalent	32,9	38,3	11,5
Andere activa	18,2	25,4	8,4
Totaal actief	653,8	559,1	331,3
Eigen vermogen (deel groep)	242,4	205,2	135,3
Minderheidsbelangen	5,7	8,4	2,2
Financiële schuld ⁽²⁾	293,0	266,1	166,2
Andere passiva	112,7	79,4	27,6
Totaal passief	653,8	559,1	331,3

⁽¹⁾ Aantal aandelen 1.444.754 (29,3%); aandelen via AvH: 37.211

⁽²⁾ Netto financiële schuld: € 260,1 mio (2016), € 227,9 mio (2015), € 154,7 mio (2014)

30%

Deelnemingspercentage AvH

LEASINVEST REAL ESTATE

Leasinvest Real Estate (LRE) is een openbare gereguleerde vastgoedvennootschap en focust op retail en kantoren in vier landen (Groothertogdom Luxemburg, België, Oostenrijk en Zwitserland).

De economische conjunctuur evolueerde in 2016 zeer goed in het Groothertogdom Luxemburg en relatief goed in België. In Zwitserland was er een vermindering van de binnenlandse consumptie als gevolg van de versteviging van de Zwitserse frank t.o.v. de euro begin 2015. Met de diversificatie naar Luxemburg (sinds 2006), Zwitserland (eind 2014) en Oostenrijk (eind 2016) ontwikkelt LRE zich buiten België naar landen met een AAA-rating, een gezonde economie met weinig werkloosheid en een hoog BNP per capita, die een gestage groei kennen.

In het Groothertogdom Luxemburg, waar LRE één van de belangrijkste buitenlandse vastgoedinvesteers is, werd in 2016 na het recordjaar in 2015 voor 35% minder verhuringen van kantoren gerealiseerd, maar bleef retail vergelijkbaar met 2015. In België noteerde de kantorenmarkt een opmerkelijke verbetering van de verhuurvolumes met 50% meer dan in 2015. De huurprijzen bleven op hetzelfde niveau en de leegstand daalde tot 9%. Het verhuurvolumen in de retailmarkt evolueerde daarentegen positief met een stijging van 10%. De verhuurmarkt in retail in Zwitserland was stabiel.

De verwerving van het Frun-retailpark te Asten in Oostenrijk betekent de aanwezigheid in een vierde land voor Leasinvest Real Estate. De financiële impact hiervan zal maar ten volle gevoeld worden in 2017. Deze transactie ligt in lijn met de strategische heroriëntering naar meer retail en minder kantoren en naar een geografische diversificatie over 4 landen.

Financieel overzicht 2016

Eind 2016 bedroeg de reële waarde ('fair value') van de geconsolideerde vastgoedportefeuille, inclusief de projectontwikkelingen, 859,9 miljoen

euro (tegenover 869,4 miljoen euro per 31.12.15). De daling met 1% is voornamelijk het gevolg van de belangrijke verkoop van Royal20. De globale vastgoedportefeuille bestaat uit 48% retail (2015: 42%), 37% kantoren (2015: 42%), en 15% logistieke ruimten (2015: 16%). Er zijn 15 sites in Luxemburg (49% op basis van de reële waarde van de portefeuille), 13 sites in België (42%), 3 sites in Zwitserland (5%) en 1 site in Oostenrijk (4%).

De huuropbrengsten stegen in 2016 met 12% tot 56,6 miljoen euro. Dit recordresultaat is te danken aan de acquisitie van het kantoorgebouw Koninklijk Pakhuis op de Tour & Taxis-site in Brussel eind 2015. De gemiddelde looptijd van de portefeuille zakte van 4,8 jaar naar 4,4 jaar, voornamelijk als gevolg van het tijdelijk vertrek van de huurder van het Montoyer 63 kantoorgebouw tot na de renovatie. De bezettingsgraad is gestegen tot 96,77% (2015: 95,80%). Het huurrendement op de reële waarde is nagenoeg stabiel gebleven in vergelijking met vorig boekjaar (2016: 6,78%, 2015: 6,88%).

Op het jaareinde 2016 bedroeg het eigen vermogen (deel groep) 356 miljoen euro (2015: 362 miljoen euro). Het geherwaardeerde netto-actief bedroeg 72,2 euro per aandeel op basis van de reële waarde van het vastgoed (73,4 euro per 31.12.15) en 75,6 euro (76,9 euro per 31.12.15) op basis van de investeringswaarde. De financiële schulden stegen licht tot 541 miljoen euro (532 miljoen euro per 31.12.15). De schuldgraad (berekend volgens K.B. 12.05.14) is gelijk gebleven op 58%. Het balanstotaal bedroeg 988 miljoen euro op het einde van het boekjaar (2015: 976 miljoen euro).

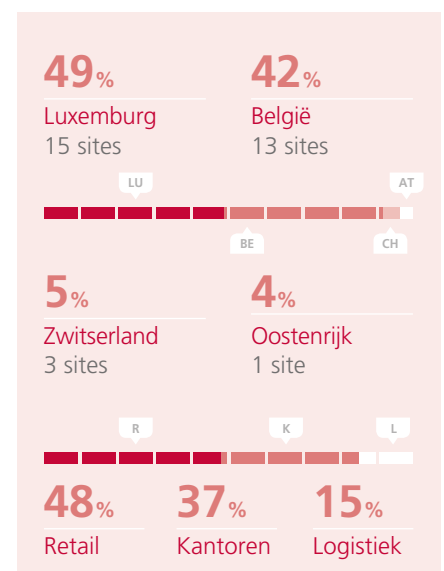
LRE sloot haar boekjaar 2016 zoals verwacht af met een hoger nettoresultaat (deel groep) van 31,1 miljoen euro (30,6 miljoen euro per 31.12.15), hetzij 6,30 euro per aandeel (6,20 euro per 31.12.15). De EPRA-winst steeg met 9% tot 27,9 miljoen euro.

Knauf shopping center - Luxemburg

De koers van het LRE-aandeel schommelde in 2016 tussen 90,20 euro en 114,00 euro. De slotkoers op het einde van het jaar bedroeg 105,50 euro. Het brutodividend per aandeel over het boekjaar 2016 zal 4,90 euro bedragen, wat een bruto dividendrendement (op basis van de slotkoers) oplevert van 4,6% (boekjaar 2015: 5,05%).

LRE: Vastgoedportefeuille
(% op basis van de reële waarde)

1. Frun® retailpark Asten - Oostenrijk
2. Royal20 - Luxemburg
3. Retail Park Strassen - Luxemburg (artist impression)
4. Treesquare - Brussel (artist impression)

Operationeel overzicht 2016

Begin januari werd de afbraak- en bouwvergunning voor het kantoorgebouw Treesquare, gelegen op de Square de Meeûs te Brussel, ontvangen. De afbraak- en constructiewerken werden opgestart en de voorlopige oplevering wordt verwacht tegen eind 2017.

Eind maart werd Leasinvest Real Estate opgenomen in de BelMid index van Euronext Brussel.

Eind april werd een vruchtgebruikovereenkomst afgesloten met het Europees Parlement, de zittende huurder van het kantoorgebouw Montoyer 63 in Brussel voor een vaste en onherroepelijke termijn van 21 jaar. Het gebouw zal worden herontwikkeld en werd eind november vrijgemaakt.

Midden juni werd de verkoopakte voor het gebouw Zeutestraat te Mechelen verleden, waardoor het pand verkocht werd aan een eindgebruiker voor 4,5 miljoen euro.

Eind juni werd, volgens de vooropgestelde planning, de tweede notariële akte verleden betreffende de verkoop op termijn van het opgeleverde kantoorgebouw Royal20 gelegen in de stad Luxemburg. Dit werd voor een bedrag van 62,5 miljoen euro (exclusief BTW) verkocht aan een privé-investeerder.

In september werden de verbouwingswerken van de eerste fase in het Retail Park Strassen (Luxemburg) gestart. Deze zullen beëindigd worden eind juni 2017. De zittende huurders hebben hun huurcontracten verlengd.

Eveneens in september werd voor de helft van de kantoorruimte in het Raghen Park te Mechelen een verlenging met de bestaande huurder getekend. Een deel van de resterende kantooroppervlakte zal ingericht worden tot een business center. Voor het andere deel zullen nieuwe huurders worden gezocht.

Montoyer 63 - Brussel (artist impression - © SVR-ARCHITECTS)

Begin november werd de acquisitie van het Frun Park Asten (Oostenrijk) tegen een reële waarde van 38 miljoen euro gerealiseerd. Dit betekent de eerste investering in een vierde land voor LRE.

Gedurende 2016 werden verschillende verhuuringen gerealiseerd in Luxemburg, België en Zwitserland.

Vooruitzichten 2017

Na de goede resultaten van 2016 verwacht de vennootschap voor 2017 een EPRA-winst in lijn met de daaraan voorafgaande jaren. Bijgevolg verwacht de vennootschap het dividend over 2017 op hetzelfde niveau te behouden.

Leasinvest Real Estate Comm. VA

(€ 1.000)	2016	2015	2014
Nettoresultaat (deel groep)	31.118	30.618	32.572
Eigen vermogen (deel groep)	356.407	362.405	336.410
Vastgoedportefeuille (reële waarde)	859.931	869.361	756.327
Huurrendement (%)	6,78	6,88	7,23
Bezettingsgraad (%)	96,77	95,80	96,24
Per aandeel (in €):			
Netto-actief waarde	72,20	73,40	68,10
Slotkoers	105,50	93,09	91,61
Brutodividend	4,90	4,70	4,55

www.leasinvest.be

Van links naar rechts: Jean-Louis Appelmans, Michel Van Geyte

ANIMA CARE

Anima Care legt zich toe op de zorg- en gezondheidssector in België en focust op het hogere marktsegment van de seniorenhuisvesting en -zorg. In de residentiële ouderenzorg investeert Anima Care zowel in de uitbating als in het vastgoed.

Anima Care kiest resoluut voor kwaliteit. Zij combineert een aangename leefomgeving met een kwaliteitsvolle dienstverlening. Anima Care besteedt veel aandacht aan de constante verbetering van haar werkmethode en van de operationele systemen en aan de selectie, begeleiding en ontwikkeling van haar medewerkers die de kwaliteitsvisie en de waarden van Anima Care dag na dag omzetten in de praktijk.

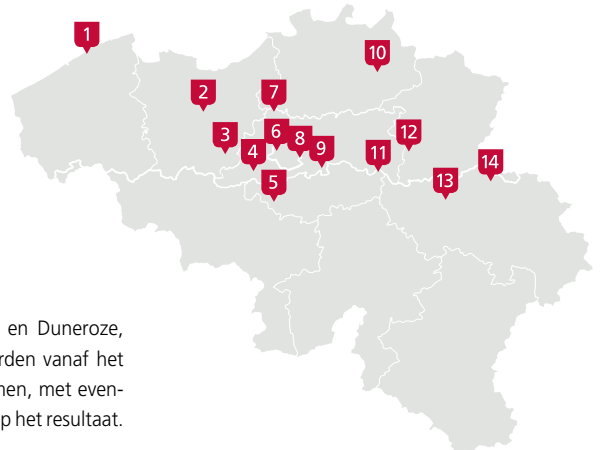
Anima Care exploiteert per 31 december 2016 1.347 rusthuisbedden, 77 bedden herstelverblijf en 197 assistentiewoningen, verspreid over 14 zorgcentra (7 in Vlaanderen, 3 in Brussel, 4 in Wallonië).

Financieel overzicht 2016

Anima Care realiseerde in 2016 een omzet van 56,4 miljoen euro. De omzetstijging met 9,4 miljoen euro t.o.v. 2015 is voornamelijk te danken aan de uitbreiding van de portefeuille. Het nieuwbouwproject Aquamarijn te Kasterlee werd eind maart 2015 in gebruik genomen en droeg in 2016 voor een vol jaar bij tot het resultaat.

De overnames van Le Birmingham en Duneroze, samen goed voor 260 bedden, werden vanaf het laatste kwartaal van 2016 opgenomen, met evenwel nog maar een beperkte impact op het resultaat.

1. Duneroze - Wenduine
2. Kruienberg - Berlare
3. De Toekomst - Aalst
4. Home Scheut - Anderlecht
5. Au Privilège - Haut-Ittre
6. Le Birmingham - Sint-Jans-Molenbeek
7. Zonnestein - Zemst
8. Parc des Princes - Oudergem
9. Résidence St. James - La Hulpe
10. Aquamarijn - Kasterlee
11. Zevenbronnen - Landen
12. Philemon & Baucis - Zoutleeuw
13. Château d'Awans - Awans
14. Les Comtes de Méan - Blegny

Aquamarijn - Kasterlee

De 4 nieuwbouwprojecten, die in de periode 2013-2015 in gebruik werden genomen, komen op kruissnelheid. Dit vertaalde zich in 2016 in een significante toename van de EBITDAR tot 14,0 miljoen euro (2015: 9,3 miljoen euro) en van de winst tot 3,9 miljoen euro (2015: 1,1 miljoen euro).

Het eigen vermogen van de groep is gestegen van 40,0 miljoen euro per eind 2015 tot 46,6 miljoen euro per eind 2016. In 2016 werd het kapitaal voor 2,5 miljoen euro bijkomend volgestort. Eind 2016 blijft er nog 6,7 miljoen euro aan kapitaal te volstorten.

De netto financiële schulden namen toe van 69,2 miljoen euro per 31.12.2015 naar 72,7 miljoen euro per 31.12.2016. De toename van de nettoschuldpositie is voornamelijk toe te schrijven aan de financiering van de overname van de uitbating en de gebouwen van Duneroze. De overnames van Duneroze en Le Birmingham verklaren in gro-

Blegny (artist impression)

te mate de stijging van het balanstotaal van 140,2 miljoen euro per eind 2015 tot 151,9 miljoen euro per eind 2016.

Operationeel overzicht 2016

In het voorjaar van 2016 startte Anima Care de bouw van 22 assistentiewoningen te Blegny. Deze worden gebouwd naast het zorgcentrum dat in oktober 2013 in gebruik werd genomen. Ze zullen in het tweede trimester van 2017 worden opgeleverd.

In november 2016 nam Anima Care Le Birmingham te Sint-Jans-Molenbeek en Duneroze te Wenduine over. Le Birmingham telt 60 rusthuisbedden. Duneroze heeft 160 rusthuisbedden en 40 bedden herstelverblijf in uitbating.

Eind 2016 werd een contract getekend voor de overname van de 3 Brusselse rusthuizen van Val-

mont Santé Belgium, die samen 167 rusthuisbedden uitbaten. De overname is gepland voor eind maart 2017.

Verschillende bouwprojecten, o.a. te Aalst, te Zoutleeuw en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en verbouwingswerken, te Berlare en Awans, zijn in voorbereiding.

Vooruitzichten 2017

In 2017 zal sterk worden ingezet op de integratie en de verbetering van de operationele werking van de recente acquisities. In het voorjaar zal gestart worden met de uitbreidingsniewbouw met 30 bedden te Aalst en zal ook de renovatie van 52 kamers te Berlare worden aangevat. De overname van activiteiten van Valmont Santé Belgium omvat ook een nieuwbouwproject te Vorst. De bouwvergunning werd reeds afgeleverd en de bouwwerken zullen in de loop van 2017 worden aangevat. Af-

Duneroze - Wenduine

Aquamarijn
Kasterlee

hankelijk van het bekomen van de nodige vergunningen, zullen ook de bouwwerken van de overige bouwprojecten die in voorbereiding zijn, worden opgestart.

Anima Care zal blijven investeren in haar groei via overnames, de ontwikkeling van nieuwe zorgcentra, de uitbreiding van bestaande zorgcentra en de verruiming van haar dienstenpakket. De groei van de activiteiten, de kwaliteitsvolle dienstverlening en de verbetering van de operationele werking vormen de fundamenten voor een verdere verbetering van de toekomstige winstgevendheid. Anima Care is met haar 100% Belgische verankering en haar strategie naar optimale zorgverstrekking gecombineerd met investeringen in kwalitatief vastgoed een unieke speler in de Belgische markt.

www.animacare.be

Anima Care NV

(€ 1.000)	2016	2015	2014
Omzet	56.438	46.981	37.927
EBITDA	13.094	8.890	5.388
EBIT	8.392	4.539	2.423
Nettoresultaat (deel groep)	3.939	1.075	463
Eigen vermogen (deel groep)	46.645	40.039	35.744
Netto financiële positie	-72.705	-69.242	-60.232
Balanstotaal	151.902	140.180	121.957
Personeel	1.119	824	659

Van links naar rechts: Olivier Fassin, Jeroen Vernick, Ingrid Van de Maele, Peter Rasschaert, Johan Crijns, Luc Devolder

71%

Deelnemingspercentage AvH

HPA

De groep HPA omvat Residalya, dat rusthuizen exploiteert in Frankrijk, en Patrimoine & Santé, de eigenaar van de meeste van deze residenties. Residalya is gespecialiseerd in de opvang en verzorging van afhankelijke ouderen en toont daarbij bijzondere aandacht voor de menselijke relaties tussen bewoners en personeel.

Conform de akkoorden die daarover met Eric Duval waren gesloten, verminderde AvH haar participatie in Holding Groupe Duval van 37,8% (per einde 2015) tot 21,8% door deze om te zetten in een bijkomende deelneming van 25% in de vastgoedvennootschap Patrimoine & Santé (van 22,5% per eind 2015 tot 47,5%). Vervolgens werden de belangen van AvH, CEO Hervé Hardy en andere managementleden in Residalya en Patrimoine & Santé ingebracht in een nieuwe structuur HPA, waarvan AvH 70,9% bezit. HPA is op haar beurt eigenaar van 100% van de Franse rusthuisoperator Residalya en voor 73,7% (eind 2016) van Patrimoine & Santé dat eigenaar is van het vastgoed van het merendeel van de residenties dat door Residalya wordt geëxploiteerd. Begin 2017 werden de laatste 21,8% die AvH nog aanhield in Holding Groupe Duval omgehuild tegen aandelen Patrimoine & Santé. Deze aandelen zullen in 2017 worden ingebracht bij HPA, wiens participatie in Patrimoine & Santé daardoor zal stijgen tot 100%.

Op organisatorisch vlak werd HPA, een vennootschap naar Belgisch recht, opgericht als overkoepelende holding die alle activiteiten van Residalya (exploitatie) en Patrimoine & Santé (vastgoed) leidt. De eerste fase in deze juridische herstructurering werd in juni 2016 doorgevoerd toen de verschillende aandeelhouders overgingen tot de formele inbreng van effecten in deze holding. Na deze eerste fase werden met vier bankinstellingen en twee investeerders bilaterale contracten in de vorm van een 'Euro PP' ondertekend. Het doel was enerzijds om een aantal bestaande schulden voor een lagere kostprijs te herfinancieren - waardoor de terugbetalingskosten daalden - en anderzijds om een aparte kredietlijn te openen voor de ontwikkelingsactiviteiten.

Financieel overzicht 2016

HPA heeft in 2016 een omzet gerealiseerd van 105,6 miljoen euro, tegenover 91,6 miljoen euro in 2015 (enkel Residalya), een EBITDAR van 23,3 miljoen euro en een nettoresultaat van 2,9 miljoen euro. Deze omzetstijging is te danken aan een hogere bezettingsgraad (98,4%) en de uitbreiding van de portefeuille.

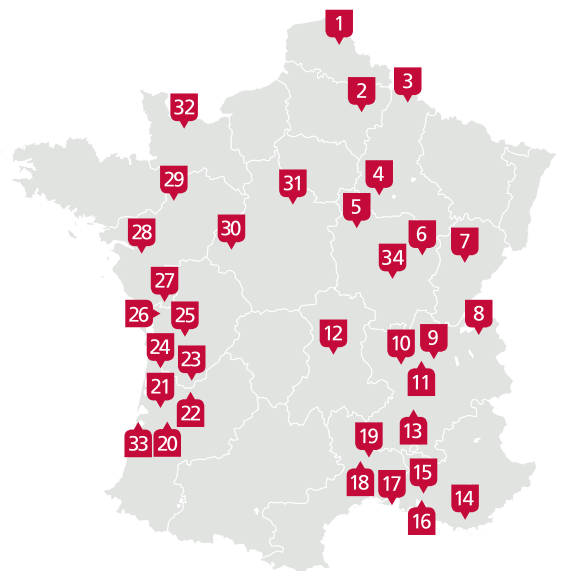
Operationeel overzicht 2016

Residalya zette in 2016 de uitbouw van haar activiteiten voort. Sinds januari 2016 is het netwerk uitgebreid met La Demeure du Bois Ardent in Saint-Lô (76 bedden) en La Résidence Ambroise Paré (Residalya 60%) in Lyon (88 bedden).

In juli 2016 ging HPA over tot de volledige integratie van SCI Cigma du Tertre, eigenaar van het gebouwencomplex waarin een woonzorgcentrum met 60 bedden (Le Cigma de Laval) en een bedrijfskinderdagverblijf met 50 bedjes (Crèche du Tertre) worden uitgebraat. Ondertussen werden deze twee centra ook geïntegreerd in het netwerk van Residalya.

Het Residalya-netwerk slaagde erin om in 2016 een constant activiteitsniveau aan te houden. Tijdens het volledige boekjaar 2016 bedroeg de bezettingsgraad van de geconsolideerde centra 98,4% tegenover 95,8% in 2015. De gemiddelde huurprijs, een belangrijk element van de omzet, ging ook dit jaar gestaag omhoog. De huurprijs ligt in

1. Les Terrasses de la Scarpe	18. Les Portes de NiTmes
2. Les Portes de Champagne	19. Les Cinq Sens
3. Résidence Ducale	20. Le Clos Caychac
4. Les Jardins de Creney	21. Résidence Aloha
5. Résidence d'Automne	22. Le Mont des Landes
6. Résidence Valmy	23. La Chenaie
7. Résidence Granvelle	24. Le Jardin des Loges
8. Villa Charlotte	25. Les Jardins de Saintonge
9. Résidence Marguerite	26. Le Littoral
10. Résidence Le Rivage	27. Les Portes du Jardin
11. Résidence Ambroise Paré	28. La Lande Saint-Martin
12. Les Rives d'Allier	29. CIGMA de Laval
13. Le Clos Roussel	30. Le Clos Saint-Vincent
14. Le Grand Jardin	31. Résidence Valois
15. Les Séolanes	32. La Demeure du Bois Ardent
16. Les Maisons de Marie	33. Le Pyla sur Mer (2017)
17. La Carrairade	34. Villa Thalia (2017)

de lijn van de prijzen van concurrerende centra in de omgeving.

Residalya zet haar renovatieprogramma's (La Lande St Martin, Garons) voort, net als de projecten om de centra beter uit te rusten. Deze investeringen zijn noodzakelijk om de onderneming in staat te stellen het verschil te maken met de concurrentie. In de zomer van 2016 gingen de uitbreidingswerkzaamheden in de residentie Granvelle van start. De capaciteit van het woonzorgcentrum wordt uitgebreid van 84 tot 99 bedden en met 25 serviceflats.

Résidence Valois

Les Jardins de Saintongne

Le Rivage

De oplevering wordt verwacht in 2018. Het zal de eerste residentie zijn die deels als woonzorgcentrum en deels als complex met serviceflats zal worden uitgeroepen. Deze configuratie biedt de mogelijkheid om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van bepaalde bewoners die weliswaar niet in een medische instelling verblijven, maar zich toch veiliger voelen in een centrum dat aan hun hoge leeftijd is aangepast.

In het kader van de verdere ontwikkeling op basis van een gemengd model, met combinaties van woonzorgcentra en serviceflats, worden verscheidene plannen bestudeerd. Het betreft Le Taillan Médoc in Gironde, La Tour de Salvagny in de

Rhône en Oyonnax in Ain. Deze nieuwe projecten zullen in de komende maanden verder worden uitgewerkt. De opening van de nieuwe centra wordt verwacht tussen 2019 en 2020.

Op 31 december 2016 beheerde Residalya 32 residenties verspreid over Frankrijk, met in totaal 2.439 bedden.

Vooruitzichten 2017

HPA heeft ook initiatieven genomen om haar netwerk d.m.v. acquisities uit te breiden. In 2016 werden al twee projecten op de rails gezet die in

januari 2017 werden afgerond: de residentie Pyla sur Mer (60 bedden, uit te breiden tot 83 bedden in de komende jaren door de transfer van bedden) en de residentie Villa Thalia (95 bedden). Beide projecten stellen HPA in staat om niet alleen de exploitatieactiviteit en de gebouwen te verwerven, maar ook om renovatie- of zelfs uitbreidingswerkzaamheden te plannen waardoor een verhoging van de gemiddelde huurprijs in de toekomst tot de mogelijkheden behoort.

www.residalya.fr

HPA NV

(€ 1.000)	2016 ⁽¹⁾	2015 ⁽²⁾	2014 ⁽²⁾
Omzet	105.578	91.576	80.819
EBITDA	20.169	6.369	5.379
EBIT	3.703	2.868	2.280
Nettoresultaat (deel groep)	2.936	1.875	1.454
Eigen vermogen (deel groep)	61.062	25.604	23.729
Netto financiële positie	-182.297	-22.238	-23.268
Balans totaal	337.224	96.267	83.754
Personeel	1.547	1.445	1.322

⁽¹⁾ Inclusief Patrimoine & Santé

⁽²⁾ Exclusief Patrimoine & Santé

Van links naar rechts: Christophe Fabre, Marie-José Le Roy Raynal, Hervé Hardy, Frédéric Hoepffner

ENERGY & RESOURCES

Sipef verdubbelt haar resultaat in 2016, dankzij de combinatie van een stijgende productie van palmolie en van stijgende marktprijzen. Sipef zet belangrijke stappen in de uitbreiding van haar plantages.

Sipef - Cibuni-theeplantage met op de voorgrond een detail van de jonge scheuten

Sipec is een agro-industriële groep gespecialiseerd in tropische landbouw, met plantages voor palmolie, rubber en thee in het Verre Oosten.

NMP realiseert en beheert pijpleidingen voor het vervoer van industriële gassen en van producten voor de petrochemische industrie.

Het beursgenoteerde Indische bedrijf Sagar Cements produceert een ruim assortiment van cement.

OQM ontgint en produceert aggregaten in India, zowel bestemd voor de wegenbouw als voor de productie van beton.

Bijdrage tot het geconsolideerd nettoresultaat AvH

(€ miljoen)	2016	2015	2014
Sipec	10,0	4,6	9,9 ⁽¹⁾
Nationale Maatschappij der Pijpleidingen	1,9	1,6	1,7
Sagar Cements	0,4	1,2	6,0
Oriental Quarries & Mines	-3,1	0,0	0,3
Totaal	9,2	7,4	18,0

⁽¹⁾ Herzien n.a.v. IAS41R

28%

Deelnemingspercentage AvH

SIPEF

Sipef is een Belgische beursgenoteerde plantagegroep die zich toelegt op duurzame tropische landbouw (60.637 ha oliepalmen, 6.325 ha rubber) in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea.

De kernactiviteiten van de groep bevinden zich historisch op het eiland Sumatra in Indonesië, waar gespreid over diverse locaties een totaal van 47.016 hectaren aangeplant zijn met oliepalmen en 6.325 hectaren met rubberbomen, ondersteund door 5 palmolie extractie-fabrieken en 3 rubberfabrieken. In het gebergte nabij Bandung op het eiland Java bevindt zich Cibuni, een hoogwaardige theeplantage met 1.743 beplante hectaren en een bijhorende fabriek voor de productie van zwarte thee. De Indonesische activiteiten zijn veruit het belangrijkste voor de groep en vertegenwoordigen 58,4% van de brutobedrijfswinst.

Sinds de jaren '70 werd ook een tweede, weliswaar kleinere plantageactiviteit ontwikkeld in Papoea-Nieuw-Guinea. De oliepalmlantages werden gestaag uitgebreid tot een vestiging met 13.621 hectaren oliepalmen en 3 fabrieken, terwijl de rubberactiviteiten door een gebrek aan rendabiliteit in 2016 werden verkocht. Door de verwerking van de oogsten van ongeveer eenzelfde oppervlakte oliepalmen behorend aan omliggende boeren, staan de palmolieactiviteiten in Papoea-Nieuw-Guinea in voor 35,4% van de brutobedrijfswinst.

De focus van het bedrijf ligt dus volledig op Zuid-Oost-Azië. Van de historisch belangrijkere belangen in Afrikaanse landbouwondernemingen zijn enkel nog de rendabele productie van bananen en tropische bloemen in Ivoorkust voor de Europese exportmarkt behouden, op een totale oppervlakte van 732 beplante hectaren, die 4,8% van de brutobedrijfswinst van 2016 vertegenwoordigden.

Financieel overzicht 2016

Sipef kende operationeel een goed jaar, waarbij een sterk stijgend palmolievolume in het vierde trimester de relatief moeilijke productieomstandigheden eerder in het jaar kon compenseren. Door stabiele kostprijzen en naar het einde van het jaar toe stijgende verkoopprijzen voor palmolie en rubber, steeg de jaarmet van de groep met 18,2% en de brutobedrijfswinst met 69,1%. Hierdoor bedroeg het bedrijfsresultaat 47,5 miljoen USD tegenover 21,4 miljoen USD vorig jaar.

Aangezien de langetermijninvesteringen in de landbouwsector traditioneel worden gefinancierd vanuit het eigen vermogen van de onderneming, zijn de financiële kosten zeer beperkt. Na een effectieve belastinglast van 26,9% bleef er een netto IFRS-resultaat (deel groep) over van 39,9 miljoen USD. Dit is meer dan een verdubbeling van het resultaat van 18,7 miljoen USD in 2015.

Operationeel overzicht 2016

Vooraf in het tweede en derde trimester van het jaar ondervonden de palmolieactiviteiten de uitgestelde droogte-effecten van het in 2015 heersende El Niño weersfenomeen. Een uitzonderlijk productief vierde trimester zorgde echter voor een omkering van de trend, zodat het jaar alsnog werd afgesloten met een 2,3% algemene productiestijging voor de groep. De relatief jonge aanplanten in het palmolie-project UMW/TUM in Noord-Sumatra (+33,9%) en deze van Hargy Oil Palms in Papoea-Nieuw-Guinea (+7,9%) leden duidelijk minder onder de droogte dan de meer mature aanplanten elders in Noord-Sumatra (-7,7%) en in Agro Muko in Bengkulu (-2,0%). Ook de oudere aanplanten van omliggende boeren in Papoea-Nieuw-Guinea hadden een langere herstelperiode nodig (-2,1%).

Productie (in ton)⁽¹⁾ en beplante oppervlakten (in hectare)

	T	297.705
	ha	60.637
	T	9.192
	ha	6.325
	T	2.940
	ha	1.743

⁽¹⁾ Eigen + uitbesteed

De jaarlijks door de lokale overheden opgelegde verhogingen van de werknemersvergoedingen werden in belangrijke mate gecompenseerd door lagere prijzen voor meststoffen en brandstof, en dankzij de blijvende verzwakking van de lokale munten tegenover de USD, bleef de in USD uitgedrukte productiekostprijzen dan ook goed onder controle.

De palmoliemarkten negeerden in eerste instantie volledig de signalen van de door El Niño verwachte lagere palmolieproductie en record oogsten van sojabonen in Zuid-Amerika ondersteunden deze negatieve prijstendens. Het was pas in het derde trimester dat de industrie de volle impact beseftte van een reductie van 6 miljoen ton van het jaarvolume van de twee hoofdproducenten Indonesië en Maleisië. Dergelijke daling was nog niet eerder voorgekomen en door de lage voorraden werden vooral de kortetermijnposities naar prijshoogtes gedreven. Het jaar werd dan ook afgesloten op een waarde van 765 USD per ton CIF Rotterdam.

Ondanks de verkoop van de verlieslatende rubberplantages in Papoea-Nieuw-Guinea en een stijging van de volumes met 3% in Indonesië, bleef de bijdrage van de rubberactiviteiten aan de brutobedrijfswinst licht negatief. De aanhoudend lager

1. Plantage met mature palmen
2. Een team van ervaren theeplukkers, aan het werk op de Cibuni-theeplantage
3. Vers geoogste palmtrossen
4. Immature palm, geplant door Luc Bertrand in september 2015

rubberprijzen in 2016 maakten het zelfs voor de zeer kostprijsefficiënte plantages in Indonesië niet mogelijk om winst te behalen en de naar jaareinde plotse stijging van de wereldmarktprijzen waren dan ook zeer welgekomen. Een verhoogde afname van China en een vooruitzicht voor aantrekkende economie in de US na de verkiezingen, in combinatie met veel neerslag in de productielanden Thailand en Vietnam, gaven een andere kijk op de aanwezige voorraden en deden de prijzen opnieuw boven 2 USD per kg eindigen.

De door Sipef in Indonesië geproduceerde zwarte thee is vergelijkbaar met de kwaliteit van Keniaanse thee, die door goede neerslag in voldoende mate aanwezig was in de eerste maanden van het jaar. Het duurde tot het vierde trimester voor de lagere prijsnoteringen enigszins stabiliseerden en opnieuw aantrokken, gedreven door een beperkt La Niña droogte-effect op de Keniaanse velden. De bruto-bedrijfs winst voor thee werd dan ook gehalveerd tegenover het goede jaar 2015.

De door Sipef geproduceerde bananen worden vanuit Ivoorkust met vooraf vastgelegde contractprijzen en volumes aangeboden aan een voornamelijk Brits en Frans cliënteel, waardoor de invloed van de volatiele bananenmarkten, gedreven door wijzigende volumes vanuit Midden- en Zuid-Amerika, beperkt wordt. Weersomstandigheden en managementwissels gaven niet de voor 2016 verwachte volumes voor deze uitbreidende activiteit.

De focus van Sipef's uitbreidingsplannen lag echter volledig op de ontwikkeling van bijkomende olie-palmplantages in Zuid-Sumatra in Indonesië. Op de 3 concessies in de Musi Rawas regio kon door de bijkomende compensatie van 2.662 hectaren per eind 2016 reeds een totaal van 11.354 hectaren landbouwgronden verzekerd worden voor ontwikkeling. Hiervan zijn 6.097 hectaren beplant of voorbereid voor aanplanting, een verdubbeling sinds eind 2015. Sipef wenst het totale project op minstens 18.000 hectaren te brengen, waarvan 3.000 hectaren worden voorzien voor omliggende boeren.

Cibuni-theeplantage met op de voorgrond een detail van de jonge scheuten

Na het afstoten van meer dan 3.000 hectaren verlieslatende rubber, zorgen de bijkomende aanplanten van 2.854 hectaren palmolie ervoor dat Sipef per einde 2016 een totale oppervlakte van 69.437 hectaren uitbaat, waarvan 18,9% het productiestadium nog niet heeft bereikt. Bij deze uitbreiding van activiteiten blijven de duurzaamheidsaspecten in het kader van de Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) certificatie een eerste vereiste.

Vooruitzichten 2017

Dankzij gunstige weersomstandigheden is het jaar sterk gestart met stijgende volumes in palmolie en rubber in de eerste twee maanden van het jaar. De volumeverwachtingen voor de volgende maanden blijven, ondanks de normale productietendensen, positief en ook de prijsevolutie voor het eerste semester is gunstig. Er werd dan ook van deze recente marktevoluties gebruik gemaakt om volumes in de markt te plaatsen die moeten toelaten om de goede prijzen voor de eerste jaarhelft te verzekeren. De aangekondigde recordoogsten van sojabonen in Zuid- en Noord-Amerika in de rest van het jaar wegen inmiddels op de prijsvooruitzichten voor het tweede semester.

De verwachte bijdrage van rubber wordt in belangrijke mate ondersteund door de snel stijgende prijzen op de wereldmarkt, gedreven door een groei-

ende vraag en een tijdelijk verstoord aanbod vanuit Thailand en Vietnam.

In het eerste trimester 2017 zal Sipef ook de - in december 2016 aangekondigde - verwerving van 47,71% van PT Agro Muko in Bengkulu in Indonesië afronden met de betaling van 144,1 miljoen USD. Hierdoor verhoogt het belang tot 95% en wordt exclusieve controle verworven. Er worden 9.366 hectaren bijgevoegd aan de hectaren (aandeel van de groep). Tevens werd op 21 februari 2017 aangekondigd dat een akkoord werd bereikt voor de mogelijke overname van 95% van de aandelen van PT Dendry Marker, voor de prijs van 53,1 miljoen USD. Dendry Marker is eigenaar van 6.562 voorbereide/geplante hectaren oliepalmen met een potentieel om uit te breiden tot 9.000 hectaren, alsook 2.781 hectaren omliggende boeren en een palmoliefabriek die tot 25 ton/uur kan verwerken.

Deze transacties zullen in de eerste jaarhelft 2017 worden gefinancierd door de combinatie van een kapitaalverhoging van maximaal 97,2 miljoen USD met behoud van voorkeurrecht voor de bestaande aandeelhouders en van een langetermijnfinanciering. Na deze verwerving en de verwezenlijking van de geplande uitbouw van de Musi Rawas expansie, zal Sipef 90.000 geplante hectaren in aandeel van de groep benaderen.

www.sipef.com

Van links naar rechts: Thomas Hildenbrand, Charles De Wulf, Johan Nelis, Robbert Kessels, François Van Hoydonck

Sipef NV

(USD 1.000)	2016	2015	2014 ⁽¹⁾
Omzet	266.962	225.935	285.899
EBITDA	76.587	49.586	82.307
EBIT	47.479	21.447	60.819
Nettoresultaat (deel groep)	39.874	18.708	48.967
Eigen vermogen (deel groep)	448.063	415.429	410.946
Netto financiële positie	-45.061	-50.521	-24.617
Balanstotaal	615.332	579.032	571.383

⁽¹⁾ Herwerkt als gevolg van de vervroegde toepassing door Sipef, vanaf 2015, van de wijzigingen aan IAS16 en IAS41 - materiële vaste activa en biologische activa

75%

Deelnemingspercentage AvH

NMP

Nationale Maatschappij der Pijpleidingen (NMP), oorspronkelijk opgericht door de Belgische Staat, is gespecialiseerd in de realisatie en het beheer van pijpleidingen voor het vervoer van industriële gassen en van producten voor de petrochemische industrie.

Vynova in Tessenderlo, in gebruik genomen. Daarnaast werd in 2016 het project betreffende bijkomende uitbreidingen van het bestaande stikstofnetwerk in het Antwerps havengebied afgewerkt, en werd eind 2016 eveneens een uitbreiding van het bestaande zuurstofnetwerk in het Antwerps havengebied naar TRA (Total Raffinaderij Antwerpen) opgestart.

NMP heeft in 2016 een overeenkomst afgesloten met Nippon Shokubai Europe (NSE) voor de aanleg van een nieuwe propyleenleiding tussen de site van Oiltanking Antwerp Gas Terminal en de site van NSE te Zwijndrecht voor de bevoorrading van de nieuwe fabriek. De constructie van deze leiding werd eind 2016 aangevat, en zal vermoedelijk midden 2017 afgerond worden. De ingebruikname zal echter pas begin 2018 gebeuren.

Het resultaat over het boekjaar 2016 is licht hoger dan in 2015. Deze stijging is voornamelijk te wijten aan de indiening van de nieuwe Nitracoleidingen en aan een verhoogd transport op de propyleenleiding Antwerpen-Geel. Voor 2017 wordt, afgezien van de wijzigingen veroorzaakt door de verkoop van Canal Re begin januari 2017, een gelijkwaardig resultaat als dat van 2016 verwacht. Voor de komende jaren wordt, door de ingebruikname van nieuwe leidingen, een positief effect verwacht op het resultaat van NMP.

Pijpleidingen vormen strategische, betrouwbare, veilige en milieuvriendelijke aanvoerlijnen voor de petrochemie en zijn onontbeerlijk voor diens verankering in België. Als beheerder van een pijpleidingennetwerk van 700 km draagt NMP hiertoe bij. Om het beheer op de meest optimale manier te kunnen uitvoeren, maakt NMP gebruik van een omvangrijk veiligheidsbeheersysteem en een geografisch informatiesysteem.

NMP was nauw betrokken bij de besprekingen omtrent de herziening van de veiligheidswetgeving

in verband met het transport van gassen en andere producten per pijpleiding. Deze herziene wetgeving zal in 2017 van kracht worden. Het onderzoek naar eventueel noodzakelijke aanpassingen aan het bestaande veiligheidsbeheersysteem om aan deze herziene wetgeving te beantwoorden, werd reeds opgestart.

Nitraco (joint venture tussen NMP en Praxair) heeft in 2016 de nieuwe zuurstofleiding tussen haar centrales in Antwerpen en Zwijndrecht, evenals de verlenging van een bestaande stikstofleiding naar

Nationale Maatschappij der Pijpleidingen NV

(€ 1.000)	2016	2015	2014
Omzet	13.539	13.739	13.641
EBITDA	4.905	5.088	5.444
EBIT	2.994	2.872	3.145
Nettoresultaat (deel groep)	2.545	2.129	2.294
Eigen vermogen (deel groep)	30.012	28.899	28.204
Netto financiële positie	20.909	19.577	17.218
Balans totaal	42.898	43.328	43.984
Personeel	4	5	5

Van links naar rechts: Gert Van de Weghe, Guy De Schrijver

20%

Deelnemingspercentage AvH

SAGAR CEMENTS

Sagar Cements is een beursgenoteerde producent van cement, gevestigd in Hyderabad (India). De fabrieken in de staten Telangana en Andhra Pradesh, in het zuiden van India, hebben een totale cementcapaciteit van 4 miljoen ton per jaar.

De Indiase economie was in 2016 een van de snelst groeiende van de wereld, gestimuleerd door economische hervormingen, lage grondstoffenprijzen en een stabiel inflatiecijfer. Desondanks bleef de groei in de bouwsector laag als gevolg van vertragingen van grote infrastructuurprojecten en de uitdagingen van de demonetisering van de Indiase bankbiljetten, die de vraag op het eind van het jaar ernstig troffen.

Sagar Cements realiseerde in 2016 slechts een beperkte omzetstijging, van 7.524 miljoen INR in 2015 tot 7.690 miljoen INR. De aanhoudende overcapaciteit en lage vraag op de markt vertaalden zich in lagere prijzen, waardoor de sterke stijging van de verkoopvolumes niet kon vertaald worden in een evenredige omzetstijging. De toename van de verkochte volumes was mogelijk dankzij een aanhoudende stijging van de bezettingsgraad van BMM. De overname in 2015 van BMM Cements, gelegen in zuidelijk Andhra Pradesh met een fabriek met een capaciteit van 1 miljoen ton en een eigen thermische centrale van 25 MW, leidde tot een expansie van de productiecapaciteit van Sagar naar 3,75 miljoen ton in 2015 en een beduidende optimalisatie van de transportkosten van het bedrijf. De fabriek van BMM bevindt zich aan de zuidelijke rand van de historische markten van Sagar's fabriek in Matampally. Sagar heeft de zuidelijke markten Karnataka en Tamil Nadu, die door een meer gunstige dynamiek van vraag en aanbod worden gekenmerkt, in toenemende mate vanuit BMM bediend. De fabriek van BMM heeft in 2016 een belangrijke operationele bijdrage aan de resultaten van de groep geleverd.

Tegelijkertijd heeft Sagar de diversificatie buiten haar kernmarkten Andhra Pradesh en Telangana voortgezet door de verkoop op de oostelijke markten te vergroten. Om de logistieke kosten van de bediening van deze markten te beperken en de capaciteitsbezetting van de oven van de fabriek in Vizag te optimaliseren, heeft Sagar Cements in Vizag een maalinstallatie met een capaciteit van 0,18 miljoen ton cement per jaar verworven. Dankzij deze overname zal Sagar in de oostelijke kustgebieden, de staten Andhra Pradesh en Odisha, hoogovencement (PSC) kunnen aanbieden met klinker uit de fabriek van Matampally. Het bedrijf breidt de capaciteit van de maalinstallatie momenteel uit naar 0,3 miljoen ton en is van plan ze tot 1,5 miljoen ton per jaar te verhogen.

Sagar Cements heeft haar kapitaal eind 2016 en begin 2017 in 2 fasen verhoogd met 31 miljoen euro om deze expansie te financieren en om te investeren in een eigen thermische elektriciteitscentrale van 15 MW en een systeem voor warmterecuperatie van 6 MW in de cementfabriek in Matampally. Dit zal de afhankelijkheid van het elektriciteitsnet verder verminderen en de kosten van de opwekking

van stroom optimaliseren. Eind 2016 heeft AvH op de eerste aandelenemissie ingetekend op 50/50 basis met de familie Reddy, de promotoren van Sagar Cements. De tweede fase van de kapitaalverhoging was voorbehouden voor 'qualified institutionals' en werd succesvol afgerond in februari 2017. Hierdoor is de participatie van AvH licht gedaald tot 17,6%.

De staten Andhra Pradesh en Telangana voeren momenteel grote infrastructuurprojecten uit, waaronder havens, luchthavens en industriezones. Bovendien verwacht men dat bijkomende overheidsuitgaven voor infrastructuur en een lang verwacht herstel van de vraag op het platteland de vraag naar cement zullen stimuleren. Aangezien men voor 2018 geen ingebruikname van nieuwe capaciteit in het zuiden van India verwacht, zou de capaciteitsbezetting in de regio beduidend moeten stijgen.

Sagar Cements LTD

(€ 1.000)	2016	2015	2014
Omzet	103.613	105.341	65.920
EBITDA	16.377	19.689	46.348
EBIT	10.057	15.849	43.580
Nettoresultaat (deel groep)	2.913	6.415	32.686
Eigen vermogen (deel groep)	80.510	75.581	65.269
Netto financiële positie	-64.206	-60.229	-475
Balanstotaal	184.842	176.554	128.578
Wisselkoers INR/€			
P&L	74,22	71,43	80,65
Balans	71,55	72,12	77,29

www.sagarcements.in

50%

Deelnemingspercentage AvH

ORIENTAL QUARRIES & MINES

Oriental Quarries & Mines (OQM), een joint venture van AvH en Oriental Structural Engineers, is actief in de ontginning en productie van aggregaten voor de bouw van wegen, bestratingen, vliegvelden, spoorwegen, racecircuits en gebouwen, en voor de productie van gebruiksklaar beton. De producten van OQM worden op de markt gebracht onder de merknaam 'Oriental Aggregates'.

Eind 2016 baatte OQM drie groeven uit: in Mau en Bilaua (in de regio Gwalior in het noorden van India) en in Bidadi (zuidelijk India). De aggregaten uit de groeven van OQM in het noorden van India worden gebruikt voor grote infrastructuurwerken zoals snelwegen, spoorwegen en racecircuits. De groeve in Bidadi focust voornamelijk op de markt van gebruiksklaar beton en vastgoedprojecten.

2016 was een uitdagend jaar voor OQM. De beslissing van de regering om bankbiljetten te vervangen, heeft de bouwactiviteiten vertraagd. Dit had een weerslag op de vraag naar aggregaten in de verschillende regio's, vooral tijdens het vierde kwartaal van 2016. In Bidadi leed de vraag ook sterk onder het gebrek aan nieuwe vastgoedprojecten. Mau en Bilaua werden getroffen door een aantal

wijzigingen van de regelgeving in de mijnbouwsector, die onder meer tot een tijdelijke sluiting van alle vestigingen in de zone Bilaua leidden. Toch realiseerde OQM in 2016 een omzet van 9,5 miljoen euro. AvH heeft ten laste van het resultaat 2016 een bijzondere waardevermindering geboekt op de goodwill op haar deelneming in OQM.

De sector verwacht een fors herstel van de vraag naar infrastructuur dankzij een toename van de fiscale inkomsten van de regering in 2017 en haar visie om de overheidsuitgaven te stimuleren. De vraag naar aggregaten zal in 2017 naar verwachting in heel het land stijgen, gedreven door de start van verscheidene snelwegprojecten. De geleidelijke daling van de hypotheekrente in het begin van 2017 zou eveneens weer vraag op de woningmarkt moeten scheppen.

Oriental Quarries & Mines Pvt LTD

(€ 1.000)	2016	2015	2014
Omzet	9.496	6.230	8.015
EBITDA	374	500	738
EBIT	-64	-84	462
Nettoresultaat (deel groep)	-44	-34	662
Eigen vermogen (deel groep)	7.824	7.770	7.281
Netto financiële positie	2.072	1.705	1.362
Balanstotaal	9.335	9.455	8.912
Wisselkoers INR/€			
P&L	74,22	71,43	80,65
Balans	71,55	72,12	77,29

www.orientalaggregates.com

Van links naar rechts: Sandeep Aiyappa, Manoj Mishra, Parijat Mondal, Sunil Sharma

GROWTH CAPITAL

De operationele verliezen van en de waardeverminderingen op Groupe Flo en CKT Offshore overschaduwden de verbetering van de resultaten bij de meeste andere 'Growth Capital'-participaties.

Telemond - Productie Henschel Engineering Automotive

Agidens⁽¹⁾
86%

Distriplus
50%

Telemond
50%

Atenor
11%

Euro
Media Group
22%

Transpalux
45%

Axe Investments
48%

Manuchar
30%

Turbo's Hoet
Groep
50%

Corelio
26%

OncoDNA
15%

⁽¹⁾ Inclusief indirecte deelneming via Axe Investments
⁽²⁾ Bestemd voor verkoop

CKT Offshore⁽²⁾
48%

Groupe Flo⁽²⁾
23%

Bijdrage tot het geconsolideerd nettoresultaat AvH

(€ miljoen)	2016	2015	2014
Bijdrage van de deelnemingen	2,7	8,9	-2,1
AvH & subholdings	-10,8	-9,8	-9,9
Netto meer/minwaarden en waardeverminderingen	-26,8	5,2	-2,9
AvH & Growth Capital	-34,9	4,3	-14,9

AvH & GROWTH CAPITAL

In een volatiele omgeving konden de meeste participaties hun resultaten verbeteren. Dit werd evenwel overschaduwd door substantiële verliezen en waardeverminderingen bij CKT Offshore en Groupe Flo.

In 2016 begon de M&A-markt kenmerken van oververhitting te vertonen, gedreven door het goedkope geld. Institutionele partijen wensen daarnaast nog steeds hun allocatie aan private equity te handhaven of zelfs te verhogen, aangetrokken door de mooie rendementen en het gebrek aan volwaardige alternatieven. Ook wordt de aanwezigheid van kapitaalkrachtige Chinese kopers in bepaalde sectoren steeds meer voelbaar. Zowel de absolute waarderingsparameters (EV/EBITDA) als het aandeel bankschulden in de totale financiering (NFD/EBITDA) stegen naar de hoogste multiples in jaren. Financiële kopers halen het steeds meer van industriële partijen, zeker wanneer het grotere bedrijven betreft, en het aandeel 'secondary buy-outs' blijft groot. Men zit hiermee in een verkopersmarkt, met een grote concurrentie in de biedingen tot gevolg. Dit noopt tot een voorzichtig investeringsbeleid.

Daarnaast valt de verdere toename van start-ups met innovatieve ideeën en businessmodellen op die op zoek zijn naar financiering en markten, alsook een groeiende interesse voor groeikapitaal. De vele succesvolle rolmodellen, de steun van de overheid en diverse privé-initiatieven creëren duidelijk een groter draagvlak voor een vernieuwde ondernemingszin. Dit kan alleen maar worden toegejuicht.

De omgeving waarin onze participaties gedijen werd er in 2016 niet gemakkelijker op. De gevolgen van de financiële crisis en de daarbij horende besparingen bij de overheid bleven wegen op het consumentensentiment en de koopkracht. Daar kwamen nu diverse terroristische aanslagen, de Brexit en de evoluties van de Amerikaanse politiek, met mogelijke implicaties voor de internationale handel, bovenop. Dit had effect op de wisselkoersen, grondstofprijzen en rentevoeten.

In dit klimaat ligt de focus van AvH nog steeds op operationele verbeteringen, het vergroten van het marktaandeel of vinden van nieuwe markten, gekoppeld aan deugdelijk bestuur, zonder overmatig gebruik te maken van de schuldenhefboom. De groep focust op een beperkt aantal participaties, waar diepgaande kennis van hun markten wordt ontwikkeld in nauw overleg met de bedrijfsleiding. Zo kan AvH met kennis van zaken de te volgen strategie mee vorm geven. De gehanteerde investeringshorizon is hierbij langer dan gebruikelijk in de sector, wat een stabiel bedrijfsbeleid en investeringen mogelijk maakt. AvH kijkt selectief naar nieuwe projecten, waar de groeivoorzichten op lange termijn en waarderingsverantwoordelijkheid gebaseerd op de trends die het waarneemt in sectoren, technologie en geografische markten.

AvH & Growth Capital

AvH heeft op 30 september 2016 de overname afgerond van het minderheidsbelang van 26% in Sofinim, voor een bedrag van 106 miljoen euro. Een eerste schijf van 50 miljoen euro werd reeds betaald. Het saldo zal worden voldaan in 2017 en 2018 (telkens 28 miljoen euro). Met ingang van het vierde trimester 2016, werd het deelnemingspercentage van AvH in de participaties van Sofinim bijgevolg niet meer gecorrigeerd voor het 26%-minderheidsbelang. De discount die bij deze transactie werd bekomen ten opzichte van de boekhoudkundige waarde bedraagt ongeveer 27 miljoen euro en werd rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt, aangezien AvH reeds de exclusieve controle over Sofinim bezat.

Aangezien de opvolging en aansturing van de Sofinim-deelnemingen sinds Q4 2016 volledig binnen AvH geïntegreerd is, wordt dit voortaan mee opgenomen in het segment 'AvH & Growth Capital'.

Naar aanleiding van deze hergroepering in 1 segment wordt ook de participatie in Telemond Groep (50%) onder 'AvH & Growth Capital' gerapporteerd (voorheen 'Energy & Resources').

In 2016 kon Growth Capital niet rekenen op de belangrijke meerwaarde die in 2015 geboekt werd bij Egemin ten belope van 31,7 miljoen euro. De operationele verliezen en waardeverminderingen bij het Nederlandse CKT Offshore en het Franse Groupe Flo leverden daarentegen een negatieve impact op van 34 miljoen euro. Indien men normaliseert voor deze effecten, komt de verbeterde prestatie van de andere participaties beter tot uiting.

Bijdrage van de deelnemingen

De meeste participaties boekten sterke resultaten. Amstedijk Beheer, Agidens, Corelio, Manuchar, Telemond Groep, Transpalux en Turbo's Hoet Groep realiseerden een veel hogere nettowinst. Atenor kon haar resultaat handhaven. Distriplus en Euro Media Group beperkten dan weer de verliezen in vergelijking met de voorgaande jaren. Het verlies van CKT Offshore bleef substantieel, en even groot als in 2015.

De meeste participaties bleven sterk investeren, weze het in de verdere uitbouw en vernieuwing van hun distributiekkanalen (Distriplus, Manuchar en Turbo's Hoet Groep), dan wel in hun geografische en productdiversificatie. Bij Corelio blijft het businessmodel van Mediahuis succesvol. Begin 2017 werden de activiteiten van Mediahuis nog verder uitgebreid inzake televisie, radio en Media Groep Limburg in Nederland. In een aantal participaties (Corelio, CKT Offshore, Euro Media Group en Telemond) vonden belangrijke herstructureringen plaats die op de resultaten wogen. De ommezwaai bij Telemond lijkt gerealiseerd in moeilijke marktomstandigheden. Bij Euro Media Group presteerden alle landen goed met uitzondering van Frankrijk, waar verdere acties ondernomen worden. In diezelfde Franse markt kon Transpalux zich goed herpakken. Bij Agidens verliep de doorstart zonder de verkochte Handling Automation-divisie (Egemin) succesvol. CKT Offshore, actief op een offshore

1. Agidens
2. Euro Media Group
3. OncoDNA
4. Corelio
5. Telemond

markt die lijdt onder de lage olieprijsen, herstructureerde zwaar en focuste op het afwerken van bestaande probleemwerven. Sofinim maakte dit, samen met de andere aandeelhouders, met diverse vervolginvesteringen mogelijk. Het bedrijf zal zich nu richten op kleinere, minder risicovolle contracten, in afwachting dat de markt zich herstelt.

De investeringen bleven beperkt tot 6,7 miljoen euro, o.a. in CKT Offshore en tot het nemen van een participatie in OncoDNA. Met een participatie van 15% wordt AvH de grootste investeerder in dit

Belgische, nog relatief jonge bedrijf dat medische diagnoses ontwikkelt met het oog op de behandeling van tumoren.

GIB

De aanhoudende moeilijke marktomstandigheden in Frankrijk, ondermeer veroorzaakt door de terroristische aanslagen en bijhorende terreur dreiging, leidden bij Groupe Flo opnieuw tot een daling van de omzet, en een substantiële daling van de bedrijfsresultaten. Dit leidde eind 2016 tot het herbejken van alle strategische opties, die in 2017 hun beslag zullen kennen.

86%

Deelnemingspercentage AvH
(Inclusief indirecte deelneming via Axe Investments)

AGIDENS

Agidens levert advies, automatisering en onderhoudsdiensten voor vijf focusmarkten: Life Sciences, Tank Terminals, Food & Beverage, Infrastructuur en Chemie.

Het eerste volledige boekjaar na de desinvestering van de Handling Automation-divisie en de merknaam 'Egemin' was voor Agidens succesvol. Het strategisch vijfjarenplan '20/20 Vision' dat in 2015 werd ontwikkeld, kende een sterke start. Het orderboek bedroeg ongeveer 50 miljoen euro. De groep telt nu ongeveer 600 medewerkers verspreid over België, Nederland, Frankrijk, Duitsland en Zwitserland.

De strategie van Agidens is gestoeld op vier grote pijlers: internationalisering, marktdifferentiatie, productinnovatie en duurzame relaties. Ter ondersteuning hiervan werd in 2016 het 'Agidens Innovation Eco System' in het leven geroepen. Naar de toekomst toe zal het ontwikkelen van nieuwe producten, diensten en operationele modellen een grote bijdrage hebben in de verdere groei van Agidens.

In 2016 ontwikkelde Agidens Process Automation via open innovatie en in samenwerking met enkele partners nieuwe softwaretoepassingen. Deze zullen vanaf 2017 voor verdere groei zorgen in de tank terminal-markt in binnen- en buitenland. De **Tank**

Terminal-business unit wist in 2016 haar prominente marktpositie nog verder te versterken in de ZARAG-regio (het gebied tussen Zeebrugge, Amsterdam, Rotterdam, Antwerpen en Gent). Ondanks het feit dat er minder greenfield-projecten op de markt waren, werd een record omzet opgetekend.

De business unit **Food** kon onder moeilijke marktomstandigheden toch groei optekenen dankzij de geïdentificeerde strategische initiatieven.

Ook in de **(fijn)chemische industrie** werden enkele mooie successen gerealiseerd.

De divisie **Life Sciences** zette, bouwend op de solide fundamenten van haar key account management, haar sterke groei verder. Het wist een aantal 'managed services'-contracten bij grote spelers in de farmaceutische industrie binnen te halen. Tevens werden de automatiseringsactiviteiten met succes uitgebreid van de traditionele markten, België en Nederland, naar Zwitserland. De nieuwe vestigingen in Frankrijk en Duitsland kenden hun eerste successen in 2016 en legden de funderingen voor verdere groei in 2017.

De divisie **Infra Automation** werkte in 2016 aan de Beatrixsluis in Nederland, het grootste project in de 70-jarige geschiedenis van Agidens. Ook de eerste internationale engineeringprojecten werden toegevoegd aan het orderboek.

Met een duidelijk strategisch plan en focus, een stijgende vraag naar automatisering en een goed gevuld orderboek voor 2017 zet Agidens ook de komende jaren in op winstgevendende groei.

 www.agidens.com

Van links naar rechts: Jo Janssens, Marc Bockstael, Geert Stienen, Arnoud den Hoedt, Pieter Tilkens, Steven Peeters

Tank terminal-project

Agidens NV

(€ 1.000, IFRS)	2016	2015 ⁽¹⁾	2014 ⁽²⁾
Omzet	75.026	61.930	128.356
EBITDA	4.557	62.898	10.170
Nettoresultaat (deel groep)	1.588	58.504	4.335
Eigen vermogen (deel groep)	22.564	88.074	26.376
Netto financiële positie	2.613	71.100 ⁽³⁾	5.911

⁽¹⁾ Agidens zonder Handling Automation (behalve meerwaarde)

⁽²⁾ Egemin International (incl. Handling Automation)

⁽³⁾ 2015: Inclusief opbrengst verkoop Handling Automation

11%

Deelnemingspercentage AvH

ATENOR GROUP

Atenor Group is een beursgenoteerde vastgoedontwikkelaar die gespecialiseerd is in grootschalige stadsprojecten (kantoren, gemengde wooncomplexen) met een uitstekende ligging en van een grote technische, architecturale kwaliteit. Door haar uitgebreide knowhow is de groep in staat om zowel in België als in het buitenland projecten te ontwerpen en uit te voeren.

Atenor Group sloot het boekjaar 2016 af met een positief nettoresultaat van 20,4 miljoen euro. Daarmee verbeterde de groep voor het vierde opeenvolgende jaar haar resultaat.

De resultaten werden beïnvloed door de oplevering van het Trebel-gebouw aan het Europees Parlement

op het einde van het eerste semester. Het tweede halfjaar werd gekenmerkt door de verkoop van een eerste gebouw op het Vaci Greens-bedrijventerrein in Boedapest (Hongarije). Atenor werkte ook verder aan de bouw en commercialisering van verscheidene residentiële projecten waarvoor de marge op de verkochte eenheden werd geboekt naarmate de

bouwwerkzaamheden vorderden. Tot slot ontving Atenor ook huuropbrengsten van de projecten in Boedapest en Boekarest (Roemenië). Atenor ziet niet alleen haar resultaat stijgen, maar diversifieert ook haar inkomstenbronnen.

In vervolg op eerdere acquisities verwierf Atenor een nieuw project in het centrum van Boekarest (Dacia, 12.000 m² kantoorruimte). De groep verwierf ook de controle over de vennootschap die eigenaar is van het Realex-project (42.000 m² kantoorruimte) in de Europese wijk in Brussel.

Ondanks de onzekerheden die inherent zijn aan de activiteiten van elke vastgoedontwikkelaar, heeft Atenor al van bij het begin van 2017 een duidelijk zicht op zijn toekomstige resultaten. Met name door de volgehouden activiteit op de vastgoedmarkt in Boedapest en Boekarest zien zij er veelbelovend uit.

In november 2016 hebben de referentieaandeelhouders, waartoe Sofinim behoort, de aandeelhoudersovereenkomst verlengd die hen voor een periode van tenminste 5 jaar verbindt.

Trebel - Brussel (artist impression)

Vaci Greens - Boedapest - Hongarije (artist impression)

ATENOR
ACTING FOR CITIES

www.atenor.be

Van links naar rechts: Sidney D. Bens, Stéphane Sonnevile, William Lerinckx, Laurent Collier

Atenor NV

(€ 1.000, IFRS)	2016	2015	2014
Omzet	156.830	116.748	110.801
EBITDA	35.853	34.612	30.795
Nettoresultaat (deel groep)	20.375	19.958	15.333
Eigen vermogen (deel groep)	136.654	126.799	112.904
Netto financiële positie	-305.077	-339.342	-199.572

48%

Deelnemingspercentage AvH

AXE INVESTMENTS

De investeringsmaatschappij Axe Investments is een joint venture van Anacom (gecontroleerd door Christian Leysen) en Ackermans & van Haaren.

Ahlers-gebouw

Axe Investments heeft als investeringsmaatschappij participaties in het IT-bedrijf Xylos, in Agidens en in het energiebedrijf REstore. Daarnaast bezit Axe Investments een deel van het Ahlers-gebouw aan de Noorderlaan in Antwerpen.

Xylos is in het Belgisch IT-landschap een toonaangevend bedrijf dat focust op de digitale transformatie van haar klanten. Het biedt hiervoor oplossingen rond change management, de digitale werkplek, de Intelligent Cloud, mobile apps en samenwerkings-

platformen. Tot de Xylos-groep behoren de merken Inia (Unified Communications), Neo (digitaal leren), IntoApps (Mobile Apps) en Thingtank (Internet of Things). Het bedrijf telt 200 medewerkers en heeft vestigingen in Brussel, Antwerpen en Herentals.

REstore is een Europees energie-technologiebedrijf, gespecialiseerd in geautomatiseerde vraagsturing. REstore biedt afschakelbaar vermogen aan energieleveranciers en transmissienetbeheerders in de vorm van een virtuele piekcentrale. Via de eigen softwareplatformen FlexPond™ en FlexTreo™ verbindt het deze partijen met commerciële en industriële grootverbruikers en stelt het deze verbruikers in staat hun energiekosten te minimaliseren en de inkomsten van geautomatiseerde vraagsturing te maximaliseren. FlexTreo™ werd in 2016 geïntroduceerd en maakt gebruik van cloud-connectiviteit en big data gestuurde energy intelligence om in te kunnen spelen op real time opportuniteiten in de energiemarkt.

De bezetting van het vastgoed van Axe Investments was goed. De lopende renovatiewerkzaamheden drukten nog op de bijdrage van het vastgoed van Axe Investments.

De resultaten van de participaties en de huurinkomsten van het Ahlers-gebouw bepaalden samen met de beleggingsresultaten het jaarresultaat van Axe Investments.

Axe Investments NV⁽¹⁾

(€ 1.000, IFRS)	2016	2015	2014
Omzet	718	614	553
EBITDA	159	184	107
Nettoresultaat (deel groep)	14.898 ⁽²⁾	402	277
Eigen vermogen (deel groep)	13.144	15.582	15.530
Netto financiële positie	2.237	4.920	5.120

⁽¹⁾ De cijfers van Agidens / Egemin worden niet geconsolideerd op het niveau van Axe Investments.

⁽²⁾ inclusief dividenduitkering door Agidens. In de geconsolideerde rekeningen van AvH wordt dit dividend geëlimineerd, aangezien Agidens integraal wordt geconsolideerd.

www.axe-investments.com

axe | investments

26%

Deelnemingspercentage AvH

CORELIO

De mediagroep Corelio is via haar belang in Mediahuis de grootste speler op de Vlaamse print- en digitale krantenmarkt en beschikt bovendien met NRC Handelsblad over een titel die in Nederland als dé journalistieke referentie geldt. Daarnaast is de groep actief in de audiovisuele media en de gratis regionale pers en heeft ze twee aparte printing divisies.

Mediahuis bleef multimediaal investeren in haar nieuwsmarken en online platformen. Het jaar werd dan ook afgesloten met een stijging van haar REBITDA (van 41,8 miljoen euro naar 43,6 miljoen euro). Met een verkoop van 516.803 exemplaren hebben de nieuwsmarken van Mediahuis - Het Nieuwsblad/De Gentenaar, Gazet van Antwerpen, De Standaard, Het Belang van Limburg - hun sterke positie gehandhaafd. De advertentieomzet steeg licht en ook het aandeel van online in de advertentie-inkomsten bleef toenemen.

NRC heeft dankzij een forse prestatie op de lezersmarkt een REBITDA gerealiseerd van 19,4 miljoen euro (2015: 18,4 miljoen euro).

Bij **De Vijver Media** hebben SBS en haar zenders Vier, Vijf en Zes verder geïnvesteerd in groei van hun bereik, wat resulteerde in een stijging van de advertentie-inkomsten. Bij Woestijnvis werd door nieuwe externe productierechten het exploitatiesultaat in 2016 fors verbeterd. De langspeelfilm 'De Premier', die in het najaar in première ging, boekte mooie successen.

De radiozenders **Nostalgie** gingen verder op hun elan van de voorgaande jaren. De Leuvense televisiezender **ROB** bleef verder groeien en het gratis magazine **Rondom** plukte de vruchten van een opnieuw aantrekkende lokale advertentiemarkt.

Printing Partners realiseerde een sterk jaarresultaat en bereikte een sociaal akkoord voor de fusie van de 2 productiesites in Paal-Beringen tegen eind 2021. Ook **Corelio Printing** hield goed stand.

De doorgevoerde innovatie- en reorganisatieplannen van vorige jaren ressorteerden vol effect in 2016. Dit heeft geleid tot een significante verbetering van zowel de REBITDA als de geconsolideerde nettowinst. De forse daling van de nettoschuldpositie is te wijten aan de uitstekende operationele resultaten van alle divisies.

Mediahuis zal in 2017 een verdere uitbreiding kennen. Na goedkeuring van de mededingingsautoriteiten worden De Limburger, Metro (50%), De Vijver Media (30%), Nostalgie SA (50%), Vlaanderen Eén (75%), ATV, TV Limburg, TV Oost, ROB TV ondergebracht bij Mediahuis.

NRC

Corelio NV

(€ 1.000, IFRS)	2016	2015	2014
Omzet	513.078	521.898	398.274
EBITDA	51.032	67.665	27.328
Nettoresultaat (deel groep)	13.904	11.379	1.773
Eigen vermogen (deel groep)	74.602	66.044	59.313
Netto financiële positie	-117.426	-162.171	-89.492

www.corelio.be

Van links naar rechts: Bruno de Cartier, Geert Steurbaut, Gert Ysebaert

50%

Deelnemingspercentage AvH

DISTRIPLUS

Met de merknamen Planet Parfum en Di is Distriplus actief als retailer in de 'beauty & care'-sector met 203 winkelpunten in België en Luxemburg.

Di

Van links naar rechts: boven: Marc Boumal, Helen Willems, Matthias De Raeymaeker, Barbara Sindic
onder: Veerle Hoebrechts, Tanguy De Ripainsel

In een retailmarkt die getekend werd door de aanslagen in Brussel en Parijs slaagde **Planet Parfum** erin haar omzet in 2016 licht te verhogen tot 97 miljoen euro. Het aantal winkelpunten werd verhoogd tot 82 dankzij 4 openingen, waarvan 3 in Wallonië en 1 in Brussel.

Het vernieuwde winkelconcept, waar meer ingespeeld wordt op beleving van de klant en een omnichannel ervaring, heeft intussen bewezen dat

het aanslaat. De roll-out wordt versneld en in 2017 zullen 40 winkelpunten vernieuwd worden. Eind 2017 zal 90% van de omzet plaatsvinden in deze vernieuwde winkelpunten.

De online aanwezigheid van Planet Parfum werd verder versterkt, waardoor de omzet van de e-shop meer dan verdubbelde in 2016.

Voor 2017 wordt, naast de vernieuwing van het winkelpark, sterk ingezet op opleiding, die wordt uitgebreid met e-learning tools.

Di heeft op omzetvlak een moeilijk jaar gekend. Vooral de regio Brussel, waar Di een grote aanwezigheid heeft, werd getekend door de impact van de aanslagen. Het aantal winkelpunten werd uitgebreid tot 121, met 5 openingen.

Door een groei van de low-end retail met sterke promotionele agressiviteit, bleef bij Di de omzet stabiel op 105 miljoen euro, ondanks enkele openingen. Di mikt erop om zich nog meer en sneller te differentiëren door het aanbieden van een eigen assortiment aan toegankelijke schoonheidsproducten.

Geconsolideerd eindigt Distriplus op een operationeel resultaat dat, uitgezuiverd voor enkele niet recurrenente items, in lijn ligt met 2015. Het nettore-sultaat kwam uit op -2,4 miljoen euro (2015: -13,1 miljoen euro).

Distriplus NV

(€ 1.000, IFRS)	2016	2015	2014
Omzet	203.841	203.226	199.927
EBITDA	7.523	8.399	12.019
Nettore-sultaat (deel groep)	-2.394	-13.127	3.717
Eigen vermogen (deel groep)	50.862	53.256	66.382
Netto financiële positie	-44.491	-50.556	-54.199

22%

Deelnemingspercentage AvH

EURO MEDIA GROUP

Euro Media Group (EMG) is een belangrijke speler op de Europese markt van de audiovisuele technische diensten. Het is aanwezig in 7 landen: Frankrijk, België, Nederland, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Zwitserland en Italië.

EMG heeft een grote capaciteit aan mobiele productiefaciliteiten en studio's en verzorgt diverse gespecialiseerde diensten, zoals oplossingen voor productie op afstand, radiofrequentie (RF)-oplossingen en slow motion- en andere gespecialiseerde camera's. EMG levert ook 'second screen'-oplossingen via Netco Sports, dat in september 2015 werd verworven.

2016 was een bijzonder druk jaar voor EMG. Dit is in grote mate te danken aan de internationale sportevenementen van 2016 (Euro 2016 en Olympische Zomerspelen in Brazilië), waarin de groep zeer sterk aanwezig was. Daarnaast profiteerde EMG van de bijdrage voor het volledig jaar van de overnames van 2015, namelijk Broadcast RF in het Verenigd Koninkrijk en Netco Sports in Frankrijk.

De resultaten in Frankrijk verbeterden in 2016 beduidend, niet alleen als gevolg van de internationale sportevenementen maar ook als gevolg van de positieve impact in 2016 van de in 2015 uitgevoerde herstructurering van de studioactiviteiten. Deze

positieve impact werd jammer genoeg gedeeltelijk tenietgedaan door de beslissing van een grote klant van Euro Media in Frankrijk om zijn studioactiviteiten vanaf augustus 2016 in te sourcen. EMG zal blijven werken aan de 'rightsizing' en de rentabiliteit van haar Franse activiteiten.

Nederland, Italië en Duitsland kenden in 2016 een forse groei, met positieve ontwikkelingen op de plaatselijke markt ondanks een sterke concurrentie. België bleef een goede financiële prestatie leveren, vergelijkbaar met 2015. De Brexit-beslissing van juni 2016 had een beduidende impact op de wisselkoers tussen het GBP en de euro. De activiteiten in het Verenigd Koninkrijk bleven echter, in plaatselijke valuta, aan de verwachtingen voldoen, dankzij een sterke lokale markt.

Het nettoresultaat bleef ook in 2016 negatief (-4,4 miljoen euro), al is dit ten belope van 6,5 miljoen euro het gevolg van het boeken van interestlasten op converteerbare obligaties die door EMG werden uitgegeven in 2014 en na 7,4 miljoen euro niet-re-

Euro Media France bij Olympique Lyon

currente kosten (o.a. voor herstructurerings). Met uitsluiting van deze respectievelijk eenmalige en 'non-cash'-lasten boekte de groep in 2016 een positief resultaat.

EMG werkte gedurende 2016 aan externe groeikansen in verschillende landen. Als gevolg daarvan kon het in januari 2017 de overname van DB Video in België afronden. Dankzij DB Video zal EMG haar positie in het institutionele en corporate marktsegment verder versterken, terwijl de groep ook voordeel zal halen uit de aanwezigheid van DB Video op de markt van de sport- en live-evenementen.

EMG verwacht dat de financiële prestaties van de groep in 2017 verder zullen verbeteren, genormaliseerd voor de impact van de internationale sportevenementen van 2016 en vergeleken met 2015. EMG zal in 2017 haar nieuwe groepsstrategie uitvoeren, met een grotere nadruk op sport- en live-evenementen, een verdere ontwikkeling van het geïntegreerde dienstenaanbod en een maximalisering van de toegevoegde waarde uit de niet-sport- en niet-live-activiteiten.

Financiële EMG⁽¹⁾

(€ 1.000, IFRS)	2016	2015	2014 ⁽¹⁾
Omzet	318.638	294.000	317.848
EBITDA	55.098	38.094	39.250
Nettoresultaat (deel groep)	-4.431	-18.803	-9.873
Eigen vermogen (deel groep) ⁽²⁾	94.643	96.143	
Netto financiële positie (zonder converteerbare obligaties)	-61.494	-66.262	

⁽¹⁾ Financiële EMG werd opgericht in 2014 n.a.v. de intrede van PAI (en controleverwerving) in het aandeelhouderschap van Euro Media Group. Het eerste (verlengde) boekjaar van Financiële EMG werd afgesloten op 31 december 2015. Financiële EMG bezit 100% van het kapitaal van Euro Media Group en heeft geen activiteiten buiten haar deelneming in Euro Media Group. De resultatenrekening van Financiële EMG wordt daarentegen wel beïnvloed door de financieringsstructuur op het niveau van Financiële EMG die bestaat uit cumulatief preferente aandelen en voor 78,7 miljoen euro converteerbare obligaties bevat (2015: 72,2 miljoen euro).

⁽²⁾ 78,7 miljoen euro converteerbare obligaties, uitgegeven door Financiële EMG ten gunste van de aandeelhouders van Financiële EMG, zijn in deze cijfers inbegrepen in het eigen vermogen en niet in de netto financiële positie (2015: 72,2 miljoen euro).

www.euromediagroup.com

30%

Deelnemingspercentage AvH

MANUCHAR

Manuchar is actief in de aan- en verkoop van een brede waaier van producten, met een bijzondere focus op chemicaliën en staal. Verder biedt Manuchar toegevoegde waarde in de logistiek, de distributie alsook de financiering van die producten. Manuchar focust op groeimarkten en is met 1.875 medewerkers actief in 41 landen, vooral in Latijns-Amerika, Afrika en Azië.

De markten die voor Manuchar nieuwer zijn, zoals Turkije en Dubai, bleven positief evolueren in 2016. De productiefaciliteit voor natriumsulfaat in Mexico werd in 2016 operationeel en realiseerde haar eerste verkopen. Als wereldmarktleider in de distributie van natriumsulfaat wil Manuchar zo tegemoetkomen aan de vraag naar Zuid-Amerikaanse bronnen. Tegelijk wil ze nog beter de kwaliteit bewaken van ontginning tot aflevering bij de klant.

De handelsactiviteiten in **staal** (Manuchar Steel) kenden een moeilijk jaar. De omzet daalde in een uitdagende markt met sterke concurrentie. Staalproducten voor de internationale handel worden aangekocht in verschillende landen en worden door Manuchar vooral geleverd in de groeimarkten van Latijns-Amerika, Afrika, het Midden-Oosten en Azië.

Manuchar is eveneens actief in de handel van **andere grondstoffen** zoals polymeren, papier, farmaceutica, automobiellonderdelen, hout en cement. Vooral deze laatste kende in 2016 een sterke stijging in de omzet.

De rentabiliteit werd in 2016 in toenemende mate gerealiseerd door toegevoegde waarde in lokale logistiek en verkoop ten koste van pure trading-winsten.

Manuchar houdt vast aan een strategie van verschillende producten en diensten in groeimarkten, waar ze zich door haar distributie en logistieke dienstverlening kan differentiëren.

In de chemicaliënsector combineert Manuchar haar handelsactiviteiten met logistieke dienstverlening en de distributie van **chemicaliën** in emerging markets. Ook in 2016 heeft de verbetering van de rentabiliteit zich verdergezet, ondanks de nog steeds moeilijke marktomstandigheden in landen zoals Brazilië, Colombia en Nigeria. Manuchar zet

haar strategie voort om de controle te behouden en kosten te beheersen doorheen de waardeketen via eigen magazijnen. In Vietnam, Honduras, Colombia en Argentinië werden nieuwe magazijnen opgeleverd en in gebruik genomen. In Brazilië en Vietnam werd de uitbreiding van magazijnen voor granen en meststoffen opgestart. Hiermee beantwoordt Manuchar aan de stijgende vraag naar deze producten in deze regio's. Daarenboven breidt Manuchar voortdurend de eigen productportefeuille verder uit met als doel in de groeimarkten een top 3 plaats in te nemen in de distributie van chemicaliën.

www.manuchar.com

Manuchar NV

(€ 1.000, BGAAP)	2016	2015	2014
Omzet	1.105.746	1.196.725	1.084.583
EBITDA	51.451	57.164	43.364
Nettoresultaat (deel groep)	11.697	8.245	8.263
Eigen vermogen (deel groep)	84.014	76.873	70.269
Netto financiële positie	-293.978	-314.139	-297.925

15%

Deelnemingspercentage AvH

ONCODNA

Het in 2012 opgerichte en in België gebaseerde OncoDNA legt zich toe op gepersonaliseerde moleculaire analyses voor kankerpatiënten. Dankzij deze analyses kan men de patiënten nieuwe behandelopties voorstellen die beter aangepast zijn aan de kenmerken van hun tumor.

Na vier jaar werkt OncoDNA al samen met meer dan 3.000 oncologen en een honderdtal instellingen in meer dan 50 landen. Eind 2016 telde het team van OncoDNA 35 medewerkers, en dit aantal blijft groeien.

Op 1 september 2016 werd Ackermans & van Haaren de grootste aandeelhouder (15%) van de vennootschap OncoDNA, na de afsluiting van een financieringsronde van in totaal 7,7 miljoen euro.

In 2016 heeft OncoDNA haar nieuwe oplossing OncoTRACE officieel gelanceerd. Deze eerste echt gepersonaliseerde test ter wereld gebruikt een gewoon bloedmonster om de evolutie van de kanker van de patiënt te volgen, zodat men de efficiëntie van de behandeling snel kan beoordelen.

OncoSHARE, het innovatieve platform voor communicatie, delen en netwerken, brengt vandaag de grootste online gemeenschap samen in het kanker-domein, met meer dan 10.000 gebruikers (oncologen, patiënten en mensen uit de omgeving van patiënten).

OncoDNA wil haar internationaal groeitempo versnellen en haar netwerk van oncologen blijven uitbreiden. Dat gebeurt onder meer door middel van de lancering in heel Europa van de SaaS (Software as a Service) oplossing, OncoKDM. Deze zal een groot aantal centra voor kankerbestrijding op wereldvlak toegang geven tot de databank en de expertise van OncoDNA. Verscheidene belangrijke samenwerkingen zijn al concreet of op weg om dat te worden. OncoDNA zal op de eerste successen

van 2016 voortbouwen om haar partnernetwerk uit te bouwen en de banden met de farmaceutische bedrijven te versterken.

In 2017 zal een nieuwe oplossing, OncoSTRAT&GO, officieel worden gelanceerd. Ze maakt analyses van tumoren mogelijk op basis van een biopsie van de primaire tumor of van een metastase, en ook vertrekkend van het bloed. Met de steun van het Waals Gewest zullen twee grote projecten worden gelanceerd. Het eerste, ARCHE, zal de klinische effectiviteit van OncoSTRAT&GO aantonen. Er zullen meer dan 1.200 patiënten bij worden betrokken. Het tweede grote project in de bio-informatica zal in de loop van 2017 worden bekendgemaakt.

De oncologie is het eerste therapeutische domein dat gepersonaliseerde behandelingen toepast, door diagnosetools, kennisdatabanken en medicatietherapieën te combineren. OncoDNA is momenteel goed geplaatst om de toonaangevende Europese speler te worden in deze wetenschappelijke revolutie die de patiënten ten goede komt.

www.oncodna.com

Van links naar rechts: Pierre Flamant, Jean Stephenne, Jean-Pol Detiffe, Jean-François Laes

50%

Deelnemingspercentage AvH

TELEMOND GROEP

Telemond Groep is voornamelijk een toeleverancier aan de kraan- en automobielsector, met productiesites in Polen. Haar kerncompetentie is de productie en het beheer van de toeleveringsketen van complexe staalconstructies, met een sterke specialisatie in hoogwaardig en slijtvast staal.

Henschel Engineering Automotive

Teleyard

wege een aanhoudend moeilijke marktomgeving in de BRICS-landen en Zuid-Europa.

Ondanks de negatieve markttrends konden **Tele-skop** en **Montel** hun marktaandeel verhogen bij de belangrijkste klanten in de hijssector. De groep ging ook nieuwe samenwerkingen aan in de spoorsector en in de bouw van hefplatformen.

Teleyard, de nieuwe entiteit in Stettin (Polen) mikt op de marine- en offshore-sector. De entiteit versterkt haar reputatie als een betrouwbare leverancier van complexe staalstructuren in zeer grote formaten en heeft haar klantenbasis beduidend uitgebreid.

Henschel Engineering Automotive heeft de productie van de nieuwe lijn laadbakken met neerklapbare zijschotten voor de VW Crafter-bestelwagen opgedreven.

Voor 2017 verwacht de groep een verdere verbetering van haar resultaat, dankzij de bijkomende ontwikkeling van haar activiteiten bij Teleyard en de grotere omzet van Henschel Engineering Automotive.

De klanten van Telemond werden nog steeds geconfronteerd met een scherpe terugval in de hijssector en een vertraging in de bouwsector op verscheidene sleutelmarkten, waaronder China, Zuid-Amerika en Rusland. De overcapaciteit werd

gecompenseerd door een vermindering van het personeelsbestand. De gevolgen van deze kostenverlagingen werden vanaf 2016 merkbaar. De groep boekte een nettowinst van 2,2 miljoen euro. De omzet daalde licht tot 69,0 miljoen euro, van-

www.telemond.be

Van links naar rechts: Tobias Müller, Christopher Maas, Reiner Maas, Dieter Schneider, Frank Ceuppens

Telemond, Telehold, Henschel⁽¹⁾

(€ 1.000, IFRS)	2016	2015	2014
Omzet	69.006	69.869	79.588
EBITDA	6.592	1.724	7.789
Nettoresultaat (deel groep)	2.176	-2.623	3.826
Eigen vermogen (deel groep)	47.405	47.225	49.735
Netto financiële positie	-13.623	-17.781	-17.209

⁽¹⁾ Consortiumconsolidatie

45%

Deelnemingspercentage AvH

TRANSPALUX

Transpalux is een Franse leider in de verhuring van filmmaterieel. Het beschikt over een uitgebreid park van verlichtingsmaterieel, camera's, voertuigen en generatoren. Transpalux is ook de grootste beheerder van filmstudio's in Frankrijk.

Het bedrijf stelt haar knowhow en meer dan 65 jaar ervaring ten dienste van de grootste producenten en regisseurs. Zo is Transpalux elk jaar betrokken bij de productie van meer dan 200 bioscoop- en televisiefilms.

Het leverde bijvoorbeeld in 2016 aan Europacorp, het bedrijf van de heer Luc Besson, al het verlichtingsmaterieel voor de blockbuster 'Valérian et la cité des mille planètes', die in juni 2017 in de zalen komt.

2016 werd ook gekenmerkt door een cruciale wijziging van de wet op het belastingkrediet voor

filmproducties, dat van 20% naar 30% is gestegen. Deze nieuwe fiscale regeling is veel voordeliger voor de Franse producenten, zodat veel producties naar Frankrijk konden terugkeren en vooral het vertrek van andere werd voorkomen.

Transpalux boekte in 2016 een omzet van 29,7 miljoen euro (een stijging met 19%) en een operationele kasstroom (EBITDA) van 3,5 miljoen euro. Het nettoresultaat van de groep bedroeg 1,4 miljoen euro. Deze forse vooruitgang van het resultaat werd ook mogelijk gemaakt door de overname van de exploitatie van de studio's in Bry-sur-Marne. De omzet van deze studio's bedroeg voor het eerste

volledige boekjaar bijna 4 miljoen euro, wat het potentieel van de site bevestigt.

De activiteit 'musea en tentoonstellingen' heeft eveneens goed bijgedragen aan het resultaat. Elektrische installaties voor beurzen werden verder ontwikkeld.

Tenslotte werd 2016 gekenmerkt door de wijziging van de hoofdaandeelhouder van Transpalux, in de maand november. De groep B Live heeft het door de groep Watchers gehouden meerderheidsbelang van 55% overgenomen.

De vooruitzichten van de groep Transpalux voor 2017 blijven bemoedigend en de groep heeft zich al verzekerd van enkele grote producties voor het jaar 2017, ondanks een toegenomen concurrentie. Het belastingstelsel zal in het voordeel blijven spelen van Transpalux, dat optimaal geplaatst is om voor grote filmproducties te werken. De enige mogelijke wanklank is een toegenomen concurrentie vanwege de andere Franse actoren, die niet aarzelen om hun marge drastisch te verlagen. Transpalux kan rekenen op de kwaliteit en de knowhow van haar teams.

www.transpalux.com

Van links naar rechts: Didier Diaz, Thierry Masurel

Transpalux

(€ 1.000, French GAAP)	2016	2015	2014
Omzet	29.695	24.570	22.681
EBITDA	3.517	2.966	2.732
Nettoresultaat (deel groep)	1.368	-100	409
Eigen vermogen (deel groep)	8.590	7.104	7.204
Netto financiële positie	-3.011	-3.554	-2.605

50%

Deelnemingspercentage AvH

TURBO'S HOET GROEP

Turbo's Hoet Groep (THG) met hoofdkwartier in Hooglede (Roeselare) is actief in de verkoop, het onderhoud en de leasing van vrachtwagens. Daarnaast verdeelt en reviseert THG onderdelen en turbo's voor vrachtwagens en personenwagens. De groep is aanwezig met eigen vestigingen in België, Frankrijk, Nederland, Rusland, Wit-Rusland, Bulgarije, Roemenië en Polen.

Turbo's Hoet Groep - Hooglede

TH Trucks (dealerships, verkoop en onderhoud van vrachtwagens, lichte commerciële voertuigen en trailers) heeft 34 vestigingen: in België (12), Frankrijk (7), Rusland (10), Bulgarije (4) en Wit-

Rusland (1). Het is één van de belangrijkste DAF-dealers wereldwijd. Daarnaast is TH Trucks ook dealer van onder meer Iveco, Dongfeng, Nissan, Mitsubishi en Kögel. 350 mechanici staan elke dag ter beschikking voor de klanten.

TH Lease (verhuur op lange en korte termijn van vrachtwagens, lichte commerciële voertuigen en trailers) is in België de grootste onafhankelijke leasingmaatschappij voor commerciële voertuigen met een park van meer dan 3.600 eenheden. Ook in de andere landen wordt deze dienstverlening aangeboden.

TH Parts (België, Frankrijk, Nederland, Rusland, Bulgarije, Polen, Wit-Rusland) is een belangrijke speler voor onderdelen voor vrachtwagens, lichte commerciële voertuigen en trailers. Meer dan 200 specialisten begeleiden de klanten naar de juiste onderdelen. De uitgebreide voorraad garandeert een vlotte beschikbaarheid.

TH Turbos is wereldwijd één van de grootste distributeurs van turbo's voor de 'aftermarket'. De eigen vestigingen in 6 landen (België, Frankrijk, Nederland, Bulgarije, Polen, Roemenië) beschikken over een zeer uitgebreide voorraad met zowel nieuwe als gereviseerde turbo's voor personenwagens, vrachtwagens en industriële toepassingen. Daarnaast zorgen de technische bijstand, herstellingen en garantievoorzieningen voor een onberispelijke klantenservice.

De inschrijvingen van zware vrachtwagens in de EU stegen in 2016 met 12,3%. TH Groep realiseerde in 2016 een omzet van 393 miljoen euro, een stijging met 12% ten opzichte van 2015. De EBITDA steeg met 21% tot 25,9 miljoen euro, en het nettoresultaat bedroeg 9,3 miljoen euro.

In 2016 werd in België de garage in Strépy (Henegouwen) gerenoveerd. In Bulgarije werd de bouw van een nieuwe garage in Sofia aangevat en in Frankrijk werd een servicepunt in Roncq verworven. In 2017 voorziet THG nieuwe servicepunten in Erembodegem (België), Duinkerken en St-Quentin en een nieuwbougarage in Le Havre (Frankrijk). Daarnaast bekijkt de groep actief potentiële uitbreidingsmogelijkheden.

www.th-group.eu

Van links naar rechts: Serge Van Hulle, Peter Tytgadt, Filip Matthijs, Bart Dobbels, Kristof Derudder, Piet Wauters

Turbo's Hoet Groep NV

(€ 1.000, BGAAP)	2016	2015	2014
Omzet	393.046	350.573	366.514
EBITDA	25.863	21.366	14.989
Nettoresultaat (deel groep)	9.279	8.425	355
Eigen vermogen (deel groep)	97.565	86.885	81.009
Netto financiële positie	-94.413	-85.291	-96.212

AvH heeft haar belangen in Groupe Flo en CKT Offshore op jaareinde 2016 overgeboekt naar 'bestemd voor verkoop', op basis van hun geschatte realisatiewaarde. De combinatie van verliesbijdragen en waardeverminderingen van deze participaties hebben een gezamenlijke impact op de resultatenrekening van -34 miljoen euro.

CKT OFFSHORE

(€ 1.000, IFRS)	2016	2015
Omzet	15.077	76.262
EBITDA	-20.423	-15.750
Nettoresultaat (deel groep)	-19.467	-19.799
Eigen vermogen (deel groep)	-1.619	3.466
Netto financiële positie	729	4.169

CKT Offshore is een EPC-contractor gespecialiseerd in het ontwerp, de fabricage alsmede het onderhoud en de reparatie van (modulaire) accommodaties, technische modules, architecturale afbouw en isolatie op een turn-key basis.

CKT Offshore heeft zich in 2016 voornamelijk gericht op het afwerken van het Aasta Hansteen-project in opdracht van het Noorse Statoil. Net zoals in 2015 heeft CKT Offshore teljden onder de sterke terugval van investeringen in die sector en kampt met verliezen op de afwerking van enkele grote orders.

In het licht van de sterk teruglopende omzet, heeft CKT Offshore geherstructureerd met o.a. de sluiting van haar filiaal in het VK en het sterk verminderen van het personeelsbestand in Nederland. De groep realiseerde over het boekjaar een nettoverlies van 19,5 miljoen euro.

GROUPE FLO

(€ 1.000, IFRS) ⁽¹⁾	2015	2014
Omzet	294.555	313.605
EBITDA	7.869	20.188
Nettoresultaat (deel groep)	-51.494	-35.724
Eigen vermogen (deel groep)	75.991	126.728
Netto financiële positie	-73.803	-68.487

⁽¹⁾ Cijfers 2016 nog niet gefinaliseerd

Groupe Flo is de Franse leider inzake commerciële restauratie. De groep baat een portefeuille uit van zeer bekende merken van themarestaurants (Hippopotamus, Tablapizza en Taverne de Maître Kanter) en wereldberoemde brasserieën (o.a. La Coupole, Bofinger, Le Boeuf sur le Toit). Deze zaken zijn verspreid over gans Frankrijk, met het zwaartepunt in Parijs en omstreken.

2016 werd gekenmerkt door een verdere achteruitgang van de Franse economische context en een moeilijke markt in de restaurantsector. Na een uitzonderlijk 2015 als gevolg van de aanslagen, kende ook 2016 donkere uren, met de aanslag op de avond van 14 juli in Nice. Deze verschillende gebeurtenissen hebben het herstel van de markt verhinderd. Groupe Flo bleef de gevolgen voelen van de algemene terugval van het restaurantbezoek, ook al werden eind 2016 enkele positieve elementen merkbaar.

Deze terugval treft alle ketens met uitzondering van Tablapizza, dat na een transitiejaar sinds de

lancering van het nieuwe concept en de herziening van het aanbod het jaar 2016 licht positief afsluit. De Brasseries bleven sterk beïnvloed door de ineensdorting van het toeristische bezoek aan Parijs. Hippopotamus volgde min of meer de markttrend maar kende enkele moeilijke periodes. In het tweede semester van 2016 opende de eerste Hippopotamus van de nieuwe generatie zijn deuren op de Place de la Bastille. De volgende ombouwingen staan in de steigers. Deze nieuwe visuele identiteit is een ingrijpende modernisering van het concept, om het bij de tijdgeest te doen aansluiten. Tenslotte bleven de concessies in 2016 een goed rendement opleveren, ook al had de activiteit van de Disney-vestigingen dit jaar meer te lijden.

Het proces van de verkoop van niet-strategische sites werd in 2016 versneld, om de vereiste middelen voor de financiering en de heroriëntatie van de activiteiten vrij te maken. De algemene organisatie van de groep werd verder geoptimaliseerd en blijft doorlopend evolueren om zich zo goed mogelijk aan de uitdagingen aan te passen.

Gelet op de impact van deze erg moeilijke context op haar prestaties en thesaurie, heeft Groupe Flo begin december 2016 een akkoord met haar banken bereikt voor een stand-still tot eind april 2017. De groep heeft toen ook aangekondigd zich te beraden over haar strategische opties. In die context heeft Groupe Flo in de maand februari 2017 niet-bindende biedingen ontvangen voor de aankoop van bepaalde activa of met betrekking tot investeringen in het kapitaal van Groupe Flo. Dergelijke operaties, waar nog verschillende voorwaarden aan zijn verbonden, zullen desgevallend ook een akkoord vergen over het herstructureren van de bankschulden.

Omwille van de onzekerheid die samenhangt met de hierboven beschreven evoluties, had Groupe Flo bij het vastleggen van de geconsolideerde jaarcijfers 2016 van AvH haar jaarrekening nog niet vastgelegd. AvH heeft op jaareinde 2016 haar (indirect) aandelenbezit in Groupe Flo gewaardeerd op de beurskoers per einde 2016.

LEXICON

- **Cost-income ratio:** De relatieve kostenefficiëntie (kosten ten opzichte van opbrengsten) van de bankactiviteiten.
- **Core Tier1-kapitaalratio:** Een kapitaalratio van de buffers aangehouden door de banken om eventuele verliezen te kunnen opvangen, gezien vanuit het perspectief van de toezichthouder. Het vermogen van de bank bestaat uit aandelenkapitaal en niet eerder uitgekeerde winsten. Het vermogen is nodig om verliezen op leningen te kunnen opvangen.
- **EBIT:** Bedrijfsresultaat vóór intresten en belastingen.
- **EBITDA:** EBIT vermeerderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen op vaste activa.
- **EBITDAR:** EBITDA vermeerderd met de huurkosten.
- **EPRA-winst:** Nettoresultaat met uitsluiting van het portefeuilleresultaat en de variaties in reële waarde van de niet-effectieve rente-indekkingen, voorheen netto courant resultaat.
- **Huurrendement op basis van reële waarde:** Voor de berekening van het huurrendement worden enkel de gebouwen in exploitatie in aanmerking genomen, exclusief de projecten en de activa bestemd voor verkoop.
- **Netto financiële positie:** Geldmiddelen, kas-equivalenten en geldbeleggingen min korte en lange termijn financiële schulden.
- **REBITDA** (Recurring Earnings Before Interest Taxes Depreciation and Amortisation): Winst die behaald wordt met de actieve ('recurring') onderdelen.
- **Rendement op eigen vermogen (ROE):** De relatieve rentabiliteit van de groep, meer bepaald de verhouding van het nettoresultaat op de ingezette eigen middelen.

FINANCIËLE STATEN 2016

ACKERMANS & VAN HAAREN

INHOUDSTAFEL

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

112

RESULTATENREKENING

113

STAAT VAN GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN

114

BALANS

116

KASSTROOMOVERZICHT

117

MUTATIEOVERZICHT VAN HET GECONSOLIDEERD EIGEN VERMOGEN

118

TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

1. Waarderingsregels	118
2. Dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen	123
3. Geassocieerde deelnemingen	129
4. Bedrijfsacquisities en -verkopen	131
5. Segmentinformatie	133
6. Immateriële vaste activa	145
7. Goodwill	146
8. Materiële vaste activa	146
9. Vastgoedbeleggingen gewaardeerd aan reële waarde	148
10. Ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast	149
11. Financiële activa	150
12. Banken - vorderingen op kredietinstellingen & cliënten	156
13. Voorraden en onderhanden projecten in opdracht van derden	157
14. Minderheidsbelangen	158
15. Leasing	160
16. Voorzieningen	160
17. Financiële schulden	161
18. Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties	162
19. Financiële instrumenten	164
20. Belastingen	166
21. Aandelenoptieplannen	167
22. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	168
23. Tewerkstelling	169
24. Pensioenverplichtingen	169
25. Verbonden partijen	171
26. Winst per aandeel	173
27. Voorgestelde en uitgekeerde dividenden	173

174

VERSLAG VAN DE COMMISSARIS

175

ENKELVOUDIGE JAARREKENING

179

COMMENTAREN BIJ DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

De geconsolideerde jaarrekening van AvH is opgemaakt conform de International Financial Reporting Standards en IFRIC interpretaties van kracht per 31 december 2016, zoals goedgekeurd door de Europese Commissie.

Resultatenrekening

(€ 1.000)	Toelichting	2016	2015
Bedrijfsopbrengsten		3.649.117	4.011.231
Verrichting van diensten		179.897	156.934
Leasingopbrengsten		8.546	8.607
Vastgoedopbrengsten		179.314	119.053
Rente-opbrengsten bancaire activiteiten		106.615	116.083
Vergoedingen en commissies bancaire activiteiten		48.011	44.663
Opbrengsten uit onderhanden projecten in opdracht van derden		3.020.241	3.453.179
Overige bedrijfsopbrengsten		106.493	112.712
Overige exploitatiebaten		9.782	7.869
Rente op vorderingen financiële vaste activa		317	869
Dividenden		9.292	6.881
Overheidssubsidies		121	0
Overige exploitatiebaten		52	118
Exploitielasten (-)		-3.347.785	-3.702.275
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen (-)		-1.769.842	-1.989.833
Voorraadwijziging handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (-)		25.780	-13.281
Rentelasten Bank J.Van Breda & C° (-)		-32.544	-38.986
Personeelslasten (-)	23	-717.569	-725.540
Afschrijvingen (-)		-262.910	-275.012
Bijzondere waardevermindervingsverliezen (-)		-30.230	-21.275
Overige exploitatielasten (-)		-552.702	-630.028
Voorzieningen		-7.766	-8.319
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening		40.587	82.463
Financiële activa voor handelsdoeleinden	19	0	0
Vastgoedbeleggingen	9	40.587	82.463
Winst (verlies) op de overdracht van activa		17.635	97.281
Gerealiseerde meer(min)waarde op immateriële en materiële vaste activa		3.514	19.037
Gerealiseerde meer(min)waarde op vastgoedbeleggingen		3.584	3.231
Gerealiseerde meer(min)waarde op financiële vaste activa		9.350	73.846
Gerealiseerde meer(min)waarde op andere activa		1.188	1.167
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten		369.337	496.569
Financieringsopbrengsten		31.433	50.709
Renteopbrengsten		11.423	10.492
Diverse financiële opbrengsten		20.010	40.216
Financieringslasten (-)		-90.491	-108.603
Rentelasten (-)		-49.546	-42.970
Diverse financiële lasten (-)		-40.946	-65.633
Afgeleide financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	19	122	-4.348
Aandeel in de winst (verlies) van ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	10	108.660	110.549
Overige niet-exploitatiebaten		1.785	1.566
Overige niet-exploitielasten (-)		0	0
Winst (verlies) vóór belasting		420.847	546.442
Winstbelastingen	20	-54.794	-108.046
Uitgestelde belastingen		13.146	-50.447
Belastingen		-67.940	-57.599
Winst (verlies) na belasting uit voortgezette bedrijfsactiviteiten		366.053	438.395
Winst (verlies) na belasting uit bedrijfsactiviteiten die worden beëindigd	4	0	-1.141
Winst (verlies) van het boekjaar		366.053	437.254
Aandeel van het minderheidsbelang		141.816	153.175
Aandeel van de groep		224.237	284.079

Winst per aandeel (€)			
1. Gewone winst (verlies) per aandeel			
1.1. Uit de voortgezette en beëindigde bedrijfsactiviteiten		6,77	8,58
1.2. Uit de voortgezette activiteiten		6,77	8,59
2. Verwaterde winst (verlies) per aandeel			
2.1. Uit de voortgezette en beëindigde bedrijfsactiviteiten		6,74	8,54
2.2. Uit de voortgezette activiteiten		6,74	8,56

⁽¹⁾ We verwijzen naar de segmentinformatie op pagina 133 t.e.m.144 voor meer uitleg bij de geconsolideerde resultaten.

Staat van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

(€ 1.000)	2016	2015
Winst (verlies) van het boekjaar	366.053	437.254
Aandeel van het minderheidsbelang	141.816	153.175
Aandeel van de groep	224.237	284.079
Niet-gerealiseerde resultaten	-24.305	28.706
Elementen die naar de resultatenrekening kunnen geherklasseerd worden in toekomstige periodes		
Wijziging herwaarderingsreserve: effecten beschikbaar voor verkoop	-3.711	14.934
Belastingen	267	1.532
	-3.444	16.466
Wijziging herwaarderingsreserve: afdekkingsreserve	-5.325	-19
Belastingen	-1.378	-684
	-6.702	-703
Wijziging herwaarderingsreserve: omrekeningsverschillen	-1.622	10.770
Elementen die niet naar de resultatenrekening kunnen geherklasseerd worden in toekomstige periodes		
Wijziging herwaarderingsreserve: actuariële winsten (verliezen) te bereiken doel-pensioenplannen	-19.333	904
Belastingen	6.796	1.270
	-12.536	2.174
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	341.748	465.960
Aandeel van het minderheidsbelang	127.414	163.277
Aandeel van de groep	214.335	302.683

De opname aan marktwaarde van effecten beschikbaar voor verkoop levert 3,4 miljoen euro niet-gerealiseerd verlies op. Dit komt voort uit de boekhoudkundige herwaardering (het betreft immers niet-gerealiseerde meer(min)waarden) van effecten die op 31 december 2016 nog in portefeuille zijn, doch beschikbaar voor verkoop. De negatieve waarde-ontwikkeling wordt verklaard door de afname van de niet-gerealiseerde meerwaarden op de beleggingsportefeuille van AvH, bij Leasinvest Real Estate (vnl. aandelen Retail Estates) en Bank J. Van Breda & C°.

Afdekkingsreserves ontstaan door schommelingen in de marktwaarde van indekkingsinstrumenten die door verschillende groepsmaatschappijen werden afgesloten om zich in te dekken tegen bepaalde risico's. Zo hebben meerdere groepsmaatschappijen zich ingedekt tegen een stijging van de interestvoeten. De evolutie van de marktwaarde van deze indekking valt negatief uit over 2016, vooral omwille van de evolutie van deze post bij Leasinvest Real Estate (-10,3 miljoen euro). Daarbij dient

opgemerkt dat de marktwaarde van deze indekkingen positief is geëvolueerd in H2 2016. De wijziging van deze herwaarderingsreserve valt bijgevolg minder negatief uit dan dat bijvoorbeeld per 30 juni 2016 het geval was.

Omrekeningsverschillen ontstaan als gevolg van schommelingen in de wisselkoersen van deelnemingen die in vreemde munten rapporteren. Over 2016 vielen de negatieve schommelingen (vnl. GBP en PLN) groter uit dan de positieve (USD), ten belope van -1,6 miljoen euro in totaal.

Sinds de invoering van de gewijzigde IAS19 boekhoudnorm in 2013, worden de actuariële winsten en verliezen op bepaalde pensioenplannen rechtstreeks via de niet-gerealiseerde resultaten verwerkt. De negatieve evolutie van 2016 van 12,5 miljoen euro wordt voornamelijk verklaard door actuariële aanpassingen aan de pensioenplannen van DEME (pensioenleeftijd, verwerking vaste bijdragenplannen).

Activa

(€ 1.000)	Toelichting	2016	2015
I. Vaste activa		8.523.262	7.952.062
Immateriële vaste activa	6	166.832	157.012
Goodwill	7	342.539	333.882
Materiële vaste activa	8	2.134.639	1.945.772
Terreinen en gebouwen		475.433	231.112
Installaties, machines en uitrusting		1.488.867	1.587.959
Meubilair en rollend materieel		31.411	32.120
Overige materiële vaste activa		4.364	4.100
Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		134.301	90.174
Operationele leasing - als leasinggever (IAS 17)		263	306
Vastgoedbeleggingen	9	1.010.754	955.090
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	10	1.153.300	1.137.249
Financiële vaste activa	11	289.146	261.386
Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa		113.043	101.491
Vorderingen en borgtochten		176.103	159.894
Afdekkingsinstrumenten op meer dan één jaar	19	3.576	4.228
Vorderingen op meer dan één jaar	11	160.669	138.445
Handelsvorderingen		4.230	1.845
Vorderingen uit financiële lease	15	129.272	113.956
Overige vorderingen		27.167	22.644
Uitgestelde belastingvorderingen	20	134.236	113.272
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op meer dan één jaar	12	3.127.572	2.905.726
II. Vlottende activa		4.247.159	4.261.397
Voorraden	13	114.536	98.981
Bedrag verschuldigd door klanten voor onderhanden projecten	13	247.803	370.095
Geldbeleggingen		621.408	636.083
Voor verkoop beschikbare financiële activa	11	621.405	636.073
Financiële activa behorend tot de handelsportefeuille (trading)		3	10
Afdekkingsinstrumenten op ten hoogste één jaar	19	3.551	9.455
Vorderingen op ten hoogste één jaar	11	1.405.260	1.365.992
Handelsvorderingen		1.166.164	1.149.540
Vorderingen uit financiële lease	15	47.850	43.750
Overige vorderingen		191.245	172.703
Terug te vorderen belastingen	20	24.429	11.748
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op ten hoogste één jaar	12	1.041.064	994.336
Banken - interbancaire vorderingen		74.156	85.220
Banken - leningen en vorderingen (exclusief leasing)		931.915	879.746
Banken - tegoeden centrale banken		34.993	29.370
Geldmiddelen en kasequivalenten		754.315	704.987
Termijndeposito's tot drie maand		156.773	204.333
Liquide middelen		597.542	500.654
Overlopende rekeningen		34.793	69.720
III. Activa bestemd voor verkoop	9-10	104.637	39.587
Totaal der activa		12.875.059	12.253.045

De uitsplitsing van de geconsolideerde balans per segment is opgenomen op de pagina's 136-137 van dit rapport. Zoals daaruit blijkt, heeft de integrale consolidatie van Bank J.Van Breda & C° (segment Private Banking) een betekenisvolle impact op zowel het balanstotaal als de balansstructuur van AvH. Bank J.Van Breda & C° draagt 4.992,2 miljoen euro bij tot het balanstotaal van 12.875,1 miljoen euro en ondanks

het feit dat deze bank sterk gekapitaliseerd is met een Core Tier 1-ratio van 14,8% zijn haar balansverhoudingen, verklaard vanuit haar activiteit, verschillend van die van de andere bedrijven in de consolidatiekring. Om de leesbaarheid van de geconsolideerde balans te verhogen zijn bepaalde posten afkomstig uit de balans van Bank J.Van Breda & C° in de geconsolideerde balans samengevat.

Eigen vermogen en verplichtingen

(€ 1.000)	Toelichting	2016	2015
I. Totaal eigen vermogen		3.916.348	3.815.612
Eigen vermogen - deel groep		2.783.083	2.607.339
Geplaatst kapitaal		113.907	113.907
Aandelenkapitaal		2.295	2.295
Agio		111.612	111.612
Geconsolideerde reserves		2.682.090	2.496.006
Herwaarderingsreserves		11.915	21.817
Effecten beschikbaar voor verkoop		31.145	32.153
Afdekkingsreserve		-18.635	-17.821
Actuariële winsten (verliezen) te bereiken doel-pensioenplannen		-11.569	-3.912
Omrekeningsverschillen		10.974	11.397
Ingekochte eigen aandelen (-)	21	-24.830	-24.392
Minderheidsbelang	14	1.133.265	1.208.273
II. Langlopende verplichtingen		2.675.375	2.617.200
Voorzieningen	16	105.989	103.191
Pensioenverplichtingen	24	56.021	45.600
Uitgestelde belastingverplichtingen	20	256.685	217.986
Financiële schulden	17	1.413.303	1.336.904
Leningen van banken		892.811	812.546
Obligatieleningen		434.049	417.040
Achtergestelde leningen		3.344	2.200
Financiële lease-overeenkomsten		79.446	104.083
Overige financiële schulden		3.654	1.035
Langlopende afdekkingsinstrumenten	19	84.352	85.145
Overige schulden		54.346	46.230
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties	18	704.680	782.144
Banken - deposito's van kredietinstellingen		0	0
Banken - deposito's van klanten		647.175	719.359
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schuld		0	3
Banken - achtergestelde verplichtingen		57.505	62.782
III. Kortlopende verplichtingen		6.277.332	5.820.233
Voorzieningen	16	37.865	34.392
Pensioenverplichtingen	24	214	246
Financiële schulden	17	560.632	438.892
Leningen van banken		299.610	274.998
Obligatieleningen		0	0
Financiële lease-overeenkomsten		52.202	17.776
Overige financiële schulden		208.819	146.118
Kortlopende afdekkingsinstrumenten	19	25.147	36.188
Bedragen verschuldigd aan klanten voor onderhanden projecten	13	222.816	212.179
Overige schulden op ten hoogste één jaar		1.573.372	1.582.065
Handelsschulden		1.270.310	1.281.046
Ontvangen vooruitbetalingen		3.814	4.138
Schulden mbt bezoldigingen & sociale lasten		183.864	188.642
Overige schulden		115.384	108.239
Te betalen belastingen	20	51.989	49.603
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties	18	3.727.271	3.395.076
Banken - deposito's van kredietinstellingen		24.422	42.007
Banken - deposito's van klanten		3.532.914	3.183.127
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schulden		161.693	166.179
Banken - achtergestelde verplichtingen		8.242	3.763
Overlopende rekeningen		78.027	71.593
IV. Verplichtingen bestemd voor verkoop	10	6.004	0
Totaal van het eigen vermogen en de verplichtingen		12.875.059	12.253.045

Kasstroomoverzicht (indirecte methode)

(€ 1.000)	2016	2015
I. Geldmiddelen en kasequivalenten, openingsbalans	704.987	922.226
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	369.337	496.569
Reclass Winst (verlies) op de overdracht van activa naar cashflow uit desinvesteringen	-25.102	-97.281
Dividenden van vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	65.608	42.548
Overige niet-exploitatiebaten (lasten)	1.785	1.566
Winstbelastingen	-65.173	-131.986
Aanpassingen voor niet-geldelijke posten		
Afschrijvingen	262.910	275.012
Bijzondere waardevermindervingsverliezen	30.171	21.183
Aandelenoptieplannen	-1.618	2.194
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	-40.587	-82.463
(Afname) toename van voorzieningen	1.342	7.056
(Afname) toename van latente belastingen	-13.146	50.447
Andere niet-kaskosten (opbrengsten)	1.391	-6.989
Cashflow	586.920	577.855
Afname (toename) van het bedrijfskapitaal	71.291	-163.854
Afname (toename) van voorraden en onderhanden projecten	115.994	3.082
Afname (toename) van vorderingen	-37.227	-111.537
Afname (toename) van vorderingen kredietinstellingen & cliënten (banken)	-265.930	-332.534
Toename (afname) van schulden (andere dan financiële schulden)	7.038	71.259
Toename (afname) van schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties (banken)	261.979	213.169
Afname (toename) overige	-10.563	-7.294
Operationele cashflow	658.211	414.001
Investeringscashflow	-1.168.089	-912.027
Aanschaffing van immateriële en materiële vaste activa	-217.138	-308.165
Investering in vastgoedbeleggingen	-114.766	-36.223
Verwerving van financiële vaste activa	-222.562	-209.509
Nieuwe leningen toegestaan	-81.695	-19.444
Verwerving van geldbeleggingen	-531.929	-338.685
Desinvesteringen	701.601	603.454
Desinvesteringen van immateriële en materiële vaste activa	9.275	32.568
Desinvesteringen van vastgoedbeleggingen	66.146	23.974
Overdracht van financiële vaste activa	51.563	206.975
Terugbetaalde leningen	35.527	8.593
Overdracht van geldbeleggingen	539.090	331.344
Financieringscashflow	-143.863	-353.586
Financiële operaties		
Ontvangen interesten	11.142	9.830
Betaalde interesten	-57.421	-54.954
Diverse financiële opbrengsten (lasten)	-20.366	-24.964
Afname (toename) van eigen aandelen	-801	-4.110
(Afname) toename van financiële schulden	53.279	-169.852
Winstverdeling	-64.980	-60.363
Dividenden uitgekeerd aan derden	-64.717	-49.172
Financieringscashflow	-143.863	-353.586
II. Netto toename (afname) in geldmiddelen en kasequivalenten	47.859	-248.158
Wijziging consolidatiekring of -methode	1.814	27.857
Kapitaalverhogingen (deel derden)	275	1.799
Wisselkoerswijzigingen op geldmiddelen en kasequivalenten	-620	1.263
III. Geldmiddelen en kasequivalenten, slotbalans	754.315	704.987

Op pagina 139 van dit verslag is een opsplitsing opgenomen van dit kasstroomoverzicht per segment.

Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen

(€ 1.000)	Herwaarderingsreserves									
	Aandelenkapitaal & agio	Geconsolideerde reserves	Effecten beschikbaar voor verkoop	Afdekkings-reserves	Actuariële winsten (verliezen) te bereiken doel-pensioenplannen	Omrekenings-verschillen	Ingekochte eigen aandelen	Eigen vermogen - deel groep	Minderheids-belang	Totaal eigen vermogen
Beginsaldo, 1 januari 2015	113.907	2.276.983	25.322	-16.646	-5.290	-173	-22.029	2.372.075	1.097.172	3.469.247
Winst		284.079						284.079	153.175	437.254
Niet-gerealiseerde resultaten			6.831	-1.175	1.378	11.569		18.604	10.102	28.706
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	0	284.079	6.831	-1.175	1.378	11.569	0	302.683	163.277	465.960
Uitkering dividend vorig boekjaar		-60.363						-60.363	-49.172	-109.535
Verrichtingen met ingekochte eigen aandelen							-2.363	-2.363		-2.363
Andere (vnl. wijzigingen consolidatiekring / Belangen %)		-4.693						-4.693	-3.004	-7.697
Eindsaldo, 31 december 2015	113.907	2.496.006	32.153	-17.821	-3.912	11.397	-24.392	2.607.339	1.208.273	3.815.612

(€ 1.000)	Herwaarderingsreserves									
	Aandelenkapitaal & agio	Geconsolideerde reserves	Effecten beschikbaar voor verkoop	Afdekkings-reserves	Actuariële winsten (verliezen) te bereiken doel-pensioenplannen	Omrekenings-verschillen	Ingekochte eigen aandelen	Eigen vermogen - deel groep	Minderheids-belang	Totaal eigen vermogen
Beginsaldo, 1 januari 2016	113.907	2.496.006	32.153	-17.821	-3.912	11.397	-24.392	2.607.339	1.208.273	3.815.612
Winst		224.237						224.237	141.816	366.053
Niet-gerealiseerde resultaten			-1.007	-814	-7.658	-423		-9.902	-14.402	-24.305
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	0	224.237	-1.007	-814	-7.658	-423	0	214.335	127.414	341.748
Uitkering dividend vorig boekjaar		-64.980						-64.980	-64.717	-129.696
Verrichtingen met ingekochte eigen aandelen							-438	-438		-438
Andere (vnl. wijzigingen consolidatiekring / Belangen %)		26.827						26.827	-137.705	-110.878
Eindsaldo, 31 december 2016	113.907	2.682.090	31.145	-18.635	-11.569	10.974	-24.830	2.783.083	1.133.265	3.916.348

De toelichting bij de herwaarderingsreserves die, conform de IFRS-regels, rechtstreeks in het eigen vermogen worden verwerkt, is opgenomen op pagina 113 van dit verslag.

Op 1 juni 2016 heeft AvH een dividend uitgekeerd van 1,96 euro per aandeel.

In 2016 heeft AvH in het kader van het aandelenoptieplan ten gunste van het personeel 20.000 eigen aandelen verkocht en 15.000 aandelen gekocht. Op 31 december 2016 stonden in totaal 331.000 aandelenopties uit. Voor de indekking van die verplichting en voor opties die begin 2017 werden aangeboden, had AvH (samen met dochteronderneming Brinvest) in totaal 352.000 aandelen in portefeuille.

Daarnaast werden in het kader van het contract dat AvH met Kepler Cheuvreux afsloot ter ondersteuning van de liquiditeit van het aandeel AvH in 2016 ook nog 341.058 aandelen AvH gekocht en 340.912 verkocht. Deze transacties worden volledig autonoom door Kepler Cheuvreux aangestuurd, maar aangezien ze voor rekening van AvH plaatsvinden, heeft de netto-aankoop van 146 aandelen AvH in dit kader een (beperkte) impact op het eigen vermogen van AvH.

De Post "Andere" in het mutatieoverzicht bestaat voor het overgrote deel uit het negatieve consolidatieverschil van 27,3 miljoen euro dat werd geboekt op de verwerving, per 30 september 2016, van het minderheidsbelang van 26% van NPM Capital in Sofinim. Aangezien AvH op het moment van de transactie Sofinim reeds controleerde wordt dit bedrag rechtstreeks in eigen vermogen erkend.

Algemene gegevens betreffende het kapitaal

Geplaatst kapitaal

Het geplaatst maatschappelijk kapitaal bedraagt 2.295.277,90 euro. Het kapitaal is volledig volgestort en wordt vertegenwoordigd door 33.496.904 aandelen zonder vermelding van nominale waarde. We verwijzen naar pagina 180 voor meer informatie omtrent het maatschappelijk kapitaal van AvH.

Kapitaalbeheer

Eind 2016 beschikte AvH (inclusief subholdings) over een netto cash positie van 68,3 miljoen euro, tegenover 76,3 miljoen euro eind 2015. Naast liquide middelen en deposito's op korte termijn bestaat de thesaurie onder meer uit geldbeleggingen (incl. eigen aandelen) voor 68,0 miljoen euro en uit korte termijnschulden onder de vorm van commercial paper van 30,4 miljoen euro. De netto cash positie van de groep daalt slechts lichtjes ten opzichte van 2015, ondanks de investeringen van het jaar in o.a. Sofinim en Green Offshore/Rentel. We verwijzen naar pagina 140 voor meer details omtrent de netto cash positie van AvH (inclusief Sofinim en subholdings).

Naast de commercial paper-programma's, die AvH de mogelijkheid bieden om in totaal voor 250 miljoen euro commercial paper uit te geven, beschikt AvH per 31/12/2016 over bevestigde kredietlijnen gespreid over verschillende banken voor een bedrag van 280 miljoen euro. AvH hanteert als regel dat geen verbintenissen worden aangegaan of zekerheden worden verstrekt voor verplichtingen van de deelnemingen. Het omgekeerde is trouwens evenmin het geval. Hiervan kan slechts in bijzondere gevallen worden afgeweken.

Toelichting 1: IFRS waarderingsregels

Conformiteitsverklaring

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgemaakt conform de International Financial Reporting Standards en IFRIC interpretaties van kracht per 31 december 2016, zoals goedgekeurd door de Europese Commissie.

De toegepaste grondslagen van de financiële verslaggeving zijn consistent met die van het voorgaande boekjaar, met uitzondering van de volgende nieuwe en gewijzigde IFRS-standaarden en IFRIC-interpretaties die van toepassing zijn per 1 januari 2016:

- Wijzigingen in IFRS 10, IFRS 12 en IAS 28 – Beleggingsinstellingen: Het toepassen van de consolidatievrijstelling, van toepassing per 1 januari 2016
- Wijzigingen in IFRS 11 Gezamenlijke overeenkomsten – Verwerking van verkregen belangen in gezamenlijke bedrijfsactiviteiten, van toepassing per 1 januari 2016
- Wijzigingen in IAS 1 Presentatie van de jaarrekening – Initiatief op het gebied van de informatieverschaffing, van toepassing per 1 januari 2016
- Wijzigingen in IAS 16 Materiële vaste activa en IAS 38 Immateriële activa – Verduidelijking omtrent aanvaardbare afschrijvingsmethoden, van toepassing per 1 januari 2016
- Wijzigingen in IAS 16 Materiële vaste activa en IAS 41 Landbouw – Dragende planten, van toepassing per 1 januari 2016
- Wijzigingen in IAS 19 Personeelsbeloningen – Toegezegd-pensioenregelingen: Werknemersbijdragen, van toepassing per 1 februari 2015
- Wijzigingen in IAS 27 De enkelvoudige jaarrekening – Vermogensmutatiemethode in de enkelvoudige jaarrekening, van toepassing per 1 januari 2016
- Jaarlijkse verbeteringen van IFRS - cyclus 2010–2012 (gepubliceerd december 2013), van toepassing per 1 februari 2015
- Jaarlijkse verbeteringen van IFRS - cyclus 2012–2014 (gepubliceerd september 2014), van toepassing per 1 januari 2016

Behalve de wijziging aan IAS 16 Materiële vaste activa en IAS 41 Landbouw – Dragende planten, heeft de toepassing van deze wijzigingen aan de andere bestaande standaarden geen impact gehad op deze of op voorgaande periode en het is ook niet waarschijnlijk dat dit een impact zal hebben op toekomstige periodes.

Toepassing van de wijzigingen aan IAS 16 Materiële vaste activa en IAS 41 Biologische activa - dragende planten

In november 2015 werden de wijzigingen aan IAS 16 (materiële vaste activa) en IAS 41 (biologische activa – dragende planten) goedgekeurd voor toepassing binnen de Europese Unie vanaf ten laatste 1 januari 2016. Als gevolg hiervan moeten “dragende planten” terug worden gewaardeerd aan de historische kostprijs in plaats van aan reële waarde.

Sipef heeft geopteerd om deze norm vervroegd toe te passen op de rekeningen van het boekjaar 2015 en haar financiële staten van de voorgaande periode te herwerken. In eerste instantie werd geoordeeld dat het gedeelte van de biologische activa die conceptueel nog wel onder IAS 41 – biologische activa vallen - over het algemeen de “groeïende biologische productie” genoemd - niet op een objectieve manier onderscheiden kon worden van de dragende planten en bijgevolg niet op een betrouwbare manier kon gewaardeerd worden aan reële waarde. In de loop van 2016 werd er binnen de palmolie-sector een “benchmark” benadering ontwikkeld om de groeiende biologische productie te definiëren als de olie die de palmvruchten bevatten, zodat de reële waarde van deze onderscheidbare activa wel betrouwbaar geschat kan worden. De beperkte impact van deze herwerking bedraagt -0,6 miljoen USD op het netto resultaat (2015) van Sipef en +1,6 miljoen USD op haar eigen vermogen-deel groep. Voor de geconsolideerde financiële staten van AvH (Sipef 27,6% in 2015) is deze wijziging niet materieel; bijgevolg werd de resultatenrekening van AvH 2015 niet herwerkt en de impact over eigen vermogen verwerkt.

Nieuwe en gewijzigde standaarden en interpretaties

Bepaalde nieuwe standaarden en wijzigingen aan bestaande standaarden werden gepubliceerd door de IASB maar waren nog niet verplicht van toepassing voor het boekjaar startend op 1 januari 2016, en werden niet vervroegd toegepast. AvH is van plan deze standaarden en interpretaties toe te passen wanneer ze van kracht worden.

- IFRS 9 Financiële instrumenten, van toepassing per 1 januari 2018
- IFRS 15 Opbrengsten uit contracten met klanten, waaronder wijzigingen in

IFRS 15: Ingangsdatum van IFRS 15, van toepassing per 1 januari 2018

- IFRS 16 Leases, van toepassing per 1 januari 2019*
- Wijzigingen in IAS 7 Kasstroomoverzicht – Initiatief op het gebied van de informatieverschaffing, van toepassing per 1 januari 2017*
- Wijzigingen in IAS 12 Winstbelastingen – Opname van uitgestelde belastingvoordelingen voor niet-gerealiseerde verliezen, van toepassing per 1 januari 2017*

IFRS 9 Financiële instrumenten

De definitieve versie van IFRS 9 Financiële instrumenten vervangt IAS 39 Financiële instrumenten: Opname en waardering, alsmede alle voorgaande versies van IFRS 9. IFRS 9 brengt alle drie aspecten van het project met betrekking tot de verantwoording van financiële instrumenten samen: classificatie en waardering, bijzondere waardevermindering en hedge accounting. IFRS 9 is van toepassing op boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2018, waarbij vervroegde toepassing is toegestaan. Met uitzondering van hedge accounting is retrospectieve toepassing vereist, maar verstrekking van vergelijkende informatie is niet verplicht. Voor hedge accounting worden de vereisten over het algemeen prospectief toegepast, met een beperkt aantal uitzonderingen.

(I) Classificatie en waardering:

De classificatie van financiële activa zal in 2 stappen verlopen:

- De ‘business model’ test zal bepalen hoe een portefeuille wordt beheerd in zijn geheel.
- De ‘Solely Payment of Principal and Interest (SPPI)’ test zal bepalen wat de karakteristieken van de contractueel bepaalde cash flows zijn.

De gevolgen van herclassificatie worden nog verder doorheen AvH en haar participaties onderzocht, doch verwacht wordt dat de classificatie en waardering van financiële activa in grote mate gelijklopend met IAS 39 zullen zijn. Voor financiële verplichtingen worden geen wijzigingen verwacht.

(II) Bijzondere waardevermindering

Met de invoering van IFRS 9 wordt overgestapt van een ‘incurred loss’ model naar een ‘expected loss’ model voor wat betreft de bijzonder waardeverminderingen. Onder IFRS 9 dient een voorziening worden aangelegd voor verwachte verliezen bij aanvang van het contract. In het algemeen zullen alle financiële activa een voorziening voor kredietverliezen dragen (mits enkele uitzonderingen). Gezien de kwaliteit van de kredietportefeuille bij Bank J. Van Breda & C° zal de impact op het eigen vermogen zeer beperkt zijn. De andere participaties zullen hun impactanalyse verderzetten. In 2017 zal Bank J. Van Breda & C° de IFRS 9 concepten verder implementeren in de modellen, systemen, processen en governance. Tevens wordt er een parallelle run voorzien.

(III) Verwacht wordt dat de aangepaste hedge accounting regels geen significante impact zullen hebben.

IFRS 15 Opbrengsten uit contracten met klanten

In IFRS 15 wordt een vijfstappenmodel voor de verantwoording van omzet uit contracten met klanten geïntroduceerd. Onder IFRS 15 worden opbrengsten uit hoofde van overdracht van goederen of diensten verantwoord tegen de vergoeding waarop de onderneming verwacht recht te hebben.

De nieuwe standaard vervangt alle bestaande IFRS-vereisten voor opbrengstverantwoording. Voor boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2018 is ofwel een volledige retrospectieve toepassing ofwel een aangepaste retrospectieve toepassing vereist.

AvH zal de nieuwe standaard op de vereiste ingangsdatum in voeren en waarschijnlijk opteren voor de volledig retrospectieve methode. Momenteel zijn de belangrijkste participaties bezig met hun oefening. Uit de eerste analyse blijkt dat de impact eerder beperkt zal zijn. Hoewel de gevolgen van de invoering van IFRS 15 niet gekwantificeerd zijn in dit stadium, verwacht AvH dat het beginsel van de opbrengstenerkenning binnen de contract-activiteiten gelijk zal blijven, alleen de spreiding in de tijd van de inkomsten erkenning kan verschillend zijn voor een aantal specifieke contracten.

IFRS 16 Leases*: deze nieuwe standaard bepaalt de opname, waardering en informatieverstrekking met betrekking tot leasing contracten (1/1/2019) en vervangt IAS 17. Als gevolg hiervan komen alle lease- en huurverplichtingen (zoals huurcontracten met betrekking tot vastgoed) op de balans. Hiervan moet de impact nog worden bepaald.

Consolidatieprincipes

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van AvH NV, haar dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen alsook het aandeel van de groep in de resultaten van de geassocieerde deelnemingen.

*Nog niet goedgekeurd door de EU per 31 maart 2017.

1. Dochterondernemingen

Dochterondernemingen zijn entiteiten die door de groep worden gecontroleerd. Er bestaat controle wanneer AvH (a) zeggenschap over de deelneming heeft; (b) is blootgesteld aan, of rechten heeft op variabele opbrengsten tengevolge haar betrokkenheid bij de deelneming; en (c) over de mogelijkheid beschikt haar zeggenschap over de deelneming aan te wenden om de omvang van de opbrengsten te beïnvloeden. De deelnemingen in dochterondernemingen worden integraal geconsolideerd vanaf de datum van verwerving tot het einde van de controle.

De financiële staten van de dochterondernemingen worden opgemaakt voor dezelfde rapporteringsperiode als AvH, waarbij uniforme IFRS waarderingsregels worden gehanteerd. Alle intragroepsverrichtingen en niet gerealiseerde intragroepswinsten en -verliezen op transacties tussen groepsondernemingen worden geëlimineerd. Niet gerealiseerde verliezen worden geëlimineerd tenzij het om een bijzondere waardevermindering gaat.

2. Gemeenschappelijke dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen

Gemeenschappelijke dochterondernemingen

Ondernemingen die gezamenlijk worden gecontroleerd (gedefinieerd als die entiteiten waarover de groep de gezamenlijke controle heeft, onder meer via het aandeelhouderspercentage of een overeenkomst met één of meerdere mede-aandeelhouders en die als joint venture worden beschouwd) zijn opgenomen op basis van de vermogensmutatiemethode vanaf de datum van verwerving tot het einde van de gezamenlijke controle.

Geassocieerde deelnemingen

Geassocieerde deelnemingen waarop de groep een aanzienlijke invloed van betekenis heeft, meer bepaald ondernemingen waarin AvH de macht heeft om deel te nemen (zonder controle) aan de financiële en operationele beleidsbeslissingen van de deelneming, worden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode, vanaf de datum van verwerving tot het einde van de invloed van betekenis.

Vermogensmutatiemethode

Volgens de vermogensmutatiemethode worden de deelnemingen oorspronkelijk geboekt tegen kostprijs en wordt de boekwaarde vervolgens aangepast om het aandeel van de groep in de winst of het verlies van de deelneming op te nemen, en dit vanaf de aanschaffingsdatum. De financiële staten van deze ondernemingen worden opgemaakt voor dezelfde rapporteringsperiode als AvH, waarbij uniforme IFRS waarderingsregels worden gehanteerd. Niet gerealiseerde intragroepswinsten en -verliezen op transacties worden geëlimineerd ten belope van het belangenpercentage.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa met een bepaalde levensduur worden gewaardeerd aan kostprijs, verminderd met gecumuleerde afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Immateriële vaste activa worden afgeschreven volgens de lineaire methode over de voorziene gebruiksduur. De voorziene gebruiksduur wordt op jaarlijkse basis geëvalueerd, evenals de eventuele restwaarde. De restwaarde wordt verondersteld nul te zijn.

Immateriële vaste activa met een onbepaalde levensduur worden aan kostprijs gewaardeerd. Ze worden niet afgeschreven, maar ondergaan jaarlijks een impairment test en wanneer zich indicaties van een eventuele waardevermindering voordoen.

Kosten voor het opstarten van nieuwe activiteiten worden in resultaat genomen op het moment dat ze zich voordoen.

Onderzoeksuitgaven worden ten laste van het resultaat van het boekjaar genomen. Ontwikkelingsuitgaven die voldoen aan de strenge erkenningscriteria van IAS 38 worden geactiveerd en afgeschreven over de economische levensduur.

De waarderingsregels toegepast bij de verwerking van acquisities van woon- en zorgcentra zijn als volgt:

- Erkenningen en exploitatievergunningen die verworven zijn op het moment van overname worden bij de eerste opname in consolidatie gewaardeerd op basis van hun bedrijfswaarde of reële waarde.

- Uitvoerbare bouwvergunningen die verworven zijn op het moment van overname worden bij de eerste opname in consolidatie gewaardeerd op basis van hun bedrijfswaarde of reële waarde. Hierbij wordt enkel rekening gehouden met de mogelijke netto-capaciteitsuitbreiding.
- Deze erkenningen en voorafgaande vergunningen worden opgenomen onder de rubriek immateriële vaste activa. Het bedrag dat toegewezen wordt aan uitvoerbare bouwvergunningen wordt afgeschreven over een periode van 33 jaar. Indien er een erfpacht afgesloten wordt, dan is de afschrijvingsduur gelijk aan de duur van de erfpacht. De afschrijving start zodra de bouw voorlopig opgeleverd en uitgebaat wordt. Exploitatievergunningen worden niet afgeschreven daar zij in principe een onbepaalde levensduur hebben.
- Conform IAS 36 worden de immateriële vaste activa met een onbepaalde gebruiksduur jaarlijks getest op een bijzondere waardevermindering, door hun boekwaarde te vergelijken met hun realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste waarde van de reële waarde minus de verkoopkosten en zijn bedrijfswaarde.

Goodwill

Goodwill is het positieve verschil tussen de kostprijs van de bedrijfscombinatie en het aandeel van de groep in de reële waarde van de verworven activa, de overgenomen verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen van de dochteronderneming, gemeenschappelijke dochteronderneming of geassocieerde deelneming op het moment van de overname.

Goodwill wordt niet afgeschreven maar ondergaat jaarlijks een test op bijzondere waardeverminderingen en wanneer zich indicaties van een eventuele waardevermindering voordoen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden geboekt tegen aanschaffings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen en de eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Materiële vaste activa worden afgeschreven volgens de lineaire methode over de voorziene gebruiksduur. De voorziene gebruiksduur wordt op jaarlijkse basis geëvalueerd, evenals de eventuele restwaarde.

Herstellingsuitgaven voor materiële vaste activa worden ten laste van het resultaat van het boekjaar genomen, tenzij ze resulteren in een verhoging van het toekomstig economisch nut van de respectievelijke materiële vaste activa, wat hun activering justifyeert.

Activa in aanbouw worden afgeschreven vanaf het moment dat de activa beschikbaar zijn voor gebruik.

Overheidssubsidies worden in de balans gepresenteerd als uitgestelde baten en worden op systematische basis opgenomen in de resultatenrekening als baten over de gebruiksduur van het actief.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Op elke afsluitdatum gaat de groep na of er aanwijzingen zijn dat een actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicatie aanwezig is, wordt een inschatting gemaakt van de realiseerbare waarde. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde wordt een bijzondere waardevermindering geboekt om de boekwaarde van het actief terug te brengen tot de realiseerbare waarde.

De realiseerbare waarde van een actief wordt gedefinieerd als de hoogste waarde van de reële waarde min verkoopkosten (uitgaande van een niet gedwongen verkoop) of de gebruikswaarde (o.b.v. de actuele waarde van de geschatte toekomstige cashflows). De eruit resulterende bijzondere waardeverminderingen worden ten laste van de resultatenrekening geboekt.

Eerder geboekte waardeverminderingen, behoudens op goodwill en op voor verkoop beschikbare financiële activa, worden via de resultatenrekening teruggenomen wanneer die niet meer geldig zijn.

Leasing en soortgelijke rechten - vastgoedbeleggingen

1. De groepsvennootschap is leasingnemer

Financiële leasing

(groepsvennootschap draagt substantieel alle eigendomsrisico's en -baten)

Bij de aanvang van de leaseperiode worden de activa en verplichtingen in de balans opgenomen aan reële waarde van het geleased actief of indien lager, de contante waarde van de minimale leasebetalingen, zoals bepaald op het tijdstip van de aanvang van de lease. De disconteringsvoet gebruikt bij de berekening van de contante waarde van de minimale leasebetalingen is de impliciete rentevoet van de lease overeenkomst, zo die kan worden bepaald. In het andere geval dient de marginale rentevoet van de leasingnemer worden gebruikt.

Operationele leasing

(voordelen en risico's blijven substantieel bij de leasinggever)

De leasebetalingen worden opgenomen als lasten op lineaire basis over de leaseperiode, tenzij een andere systematische basis beter het tijds patroon van de voordelen voor de gebruiker weergeeft.

2. De groepsvennootschap treedt op als leasinggever

Financiële leasing

De financiële leasingcontracten worden in de balans opgenomen onder de lange en korte termijnvorderingen aan de huidige waarde van de toekomstige leasebetalingen en de al dan niet gegarandeerde residuwaarde. De gelopen rente wordt in het resultaat genomen, berekend aan de impliciete rentevoet.

Acquisitiekosten met betrekking tot leasingcontracten toewijsbaar aan het contract worden gespreid over de looptijd van het contract opgenomen in het resultaat. Acquisitiekosten die niet toewijsbaar zijn aan een contract (supercommissies, bepaalde campagnes) worden onmiddellijk in resultaat genomen.

Operationele leasing

De operationele leasings betreffen leasings die niet kwalificeren als een financiële leasing. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen operationele leasings die o.b.v. IAS 17 aan kostprijs worden gewaardeerd en operationele leasings die als een vastgoedbelegging worden beschouwd en die o.b.v. IAS 40.33 aan marktwaarde worden gewaardeerd, waardoor de waardeschommelingen in de resultatenrekening zullen opgenomen worden.

Het onderscheid tussen beide soorten hangt af van de berekeningswijze van de optie. Indien de aankoopoptie rekening houdt met de marktwaarde dan zal het contract als een vastgoedbelegging gekwalificeerd worden. In alle andere gevallen worden deze contracten beschouwd als operationele leasings conform IAS 17.

3. Vastgoedbeleggingen - verhuurde gebouwen en projectontwikkelingen

De vastgoedbeleggingen omvatten zowel de gebouwen die verhuurklaar zijn (vastgoedbeleggingen in exploitatie), als de gebouwen in aanbouw of ontwikkeling voor toekomstig gebruik als vastgoedbelegging in exploitatie (projectontwikkelingen).

De vastgoedbeleggingen worden aan reële waarde gewaardeerd, waarbij de waardeschommelingen in de resultatenrekening worden verwerkt. Op basis van schattingen wordt de reële waarde van verhuurde gebouwen jaarlijks bepaald.

Financiële instrumenten

1. Voor verkoop beschikbare financiële activa

Voor verkoop beschikbare aandelen en effecten worden gewaardeerd aan reële waarde. De reële waardeschommelingen worden in de 'staat van de niet-gerealiseerde resultaten' gerapporteerd, tot verkoop of bijzondere waardevermindering, waarbij de gecumuleerde herwaardering in de resultatenrekening wordt opgenomen. Wanneer de reële waarde van een financieel actief niet betrouwbaar kan worden bepaald, wordt het gewaardeerd aan kostprijs.

Wanneer een daling van de reële waarde van een voor verkoop beschikbaar financieel actief in de 'staat van niet-gerealiseerde resultaten' is erkend en er objectieve

duiding van bijzondere waardevermindering aanwezig is, worden de cumulatieve verliezen die voorheen rechtstreeks in de 'staat van niet-gerealiseerde resultaten' werden gerapporteerd, in de resultatenrekening verwerkt.

2. Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde via resultaat

De reële waardeschommelingen van de 'financiële activa gewaardeerd aan reële waarde via resultaat' worden in de resultatenrekening verwerkt.

3. Afgeleide instrumenten

De operationele dochterondernemingen binnen de AvH-groep zijn elk verantwoordelijk voor het beheer van hun risico's zoals wisselrisico, interestrisico, kredietrisico, grondstoffenrisico, etc. De risico's, die variëren naargelang de sector waarin de dochterondernemingen actief zijn, worden bijgevolg niet centraal beheerd op groepsniveau. De desbetreffende directies rapporteren evenwel aan hun raad van bestuur of auditcomité over hun risico-indekking.

Op het niveau van AvH en subholdings worden de (voornamelijk interest)risico's wel centraal beheerd door het AvH Coordination Center. Afgeleide instrumenten worden initieel gewaardeerd tegen kostprijs. Na de initiële erkenning worden deze instrumenten opgenomen in de balans aan hun reële waarde, waarbij de wijzigingen in de reële waarde in resultaat worden geboekt tenzij deze instrumenten deel uitmaken van indekkingsverrichtingen.

Kasstroom-indekkingen

De waardeschommelingen van een afgeleid financieel instrument dat voldoet aan de strikte voorwaarden voor erkenning als kasstroom-indekking worden opgenomen in de 'staat van niet-gerealiseerde resultaten' voor het effectieve deel. Het ineffektieve deel wordt rechtstreeks in de resultatenrekening geboekt. De indekkingsresultaten worden van de 'staat van niet-gerealiseerde resultaten' naar de resultatenrekening overgeboekt op het moment dat de ingedekte transactie zelf het resultaat beïnvloedt.

Reële-waarde-indekkingen

Waardeschommelingen van een afgeleid instrument dat formeel toegewezen werd voor de indekking van de veranderingen in de reële waarde van geboekte activa en passiva, worden uitgedrukt in de resultatenrekening samen met de winsten en de verliezen die voortvloeien uit de herwaardering aan reële waarde van het ingedekte bestanddeel. De waardeschommelingen van afgeleide financiële instrumenten die niet als reële-waarde- of kasstroom-indekking erkend zijn, worden onmiddellijk in de resultatenrekening opgenomen.

4. Rentedragende schulden en vorderingen

Financiële schulden en vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve-rentemethode.

5. Handelsvorderingen en overige vorderingen

Handelsvorderingen en overige vorderingen worden gewaardeerd aan nominale waarde, verminderd met eventuele waardeverminderingen voor oninbare vorderingen.

6. Kas en kasequivalenten

Kas en kasequivalenten, bestaande uit contanten en kortlopende beleggingen, worden in de balans opgenomen tegen nominale waarde.

Voorraden / onderhanden projecten in opdracht van derden

Voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs (aanschaffings- of vervaardigingsprijs) of tegen de netto realiseerbare waarde wanneer deze lager is. De vervaardigingsprijs omvat alle directe en indirecte kosten die nodig zijn om de goederen tot hun afwerkingsstadium op balansdatum te brengen, wat overeenkomt met de geschatte verkoopprijs in normale omstandigheden, verminderd met de afwerkings-, marketing- & distributiekosten (netto realiseerbare waarde). Onderhanden projecten in opdracht van derden worden gewaardeerd volgens de 'Percentage of Comple-

tion'-methode, waarbij resultaat erkend wordt a rato van de vooruitgang van de werken. Voorziene verliezen worden evenwel onmiddellijk ten laste van het resultaat geboekt.

Kapitaal en reserves

Kosten die verband houden met een kapitaaltransactie worden in mindering van het kapitaal gebracht.

Ingekochte eigen aandelen worden aan aanschaffingsprijs in mindering van het eigen vermogen geboekt. Een latere verkoop of vernietiging geeft geen aanleiding tot resultaatimpact; winsten en verliezen met betrekking tot eigen aandelen worden rechtstreeks in het eigen vermogen geboekt.

Omrekeningsverschillen

Enkelvoudige jaarrekeningen

Transacties in vreemde valuta worden geboekt tegen de wisselkoers die geldt op datum van de transactie. Positieve en negatieve niet-gerealiseerde omrekeningsverschillen, resulterend uit de omrekening van monetaire activa en passiva aan de slotkoers op balansdatum, worden als opbrengst respectievelijk kost in resultaat genomen.

Geconsolideerde rekeningen

Op basis van de slotkoersmethode worden de activa en passiva van de geconsolideerde dochteronderneming aan slotkoers geconverteerd terwijl de resultatenrekening aan gemiddelde koers wordt verwerkt, wat resulteert in omrekeningsverschillen rechtstreeks vervat in de 'staat van niet-gerealiseerde resultaten'.

Voorzieningen

Indien een onderneming van de groep een (wettelijke of indirecte) verplichting heeft tengevolge van een gebeurtenis uit het verleden en het waarschijnlijk is dat de afwikkeling van deze verplichting zal gepaard gaan met een uitgave en het bedrag van deze verplichting tevens op betrouwbare wijze kan bepaald worden, wordt op balansdatum een voorziening aangelegd. Ingeval het verschil tussen de nominale en verdisconteerde waarde materieel is, wordt een voorziening geboekt ten belope van de verdisconteerde waarde van de geschatte uitgaven. De eruit resulterende toename van voorziening a rato van de tijd, wordt als intrestlast geboekt.

Herstructurering

Herstructureringsvoorzieningen worden enkel geboekt als de groep formeel een gedetailleerd herstructureringsplan heeft goedgekeurd en als de geplande herstructurering reeds is aangevangen of de personeelsleden getroffen door de herstructurering erover werden geïnformeerd. Voor kosten die betrekking hebben op de normale groepsactiviteiten worden geen voorzieningen aangelegd.

Garanties

Voor garantieverplichtingen op geleverde producten of diensten en opgeleverde werken wordt op basis van statistische informatie uit het verleden een provisie aangelegd.

Voorwaardelijke vorderingen en verplichtingen

Voorwaardelijke vorderingen en verplichtingen worden vermeld in de toelichting 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen', indien impact van materieel belang.

Belastingen

De belastingen omvatten zowel belastingen op het resultaat als de uitgestelde belastingen. Beide belastingen worden in de resultatenrekening geboekt, behalve wanneer het bestanddelen betreft die deel uitmaken van het eigen vermogen en bijgevolg toegewezen worden aan het eigen vermogen. Uitgestelde belastingen worden berekend volgens de balansmethode, toegepast op tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van de in de balans opgenomen activa en passiva en hun fiscale waarde. De voornaamste tijdelijke verschillen ontstaan uit verschillende afschrijvingsritmes van materiële vaste

activa, voorzieningen voor pensioenen en overdraagbare fiscale verliezen.

Uitgestelde belastingverplichtingen worden erkend voor alle belastbare tijdelijke verschillen:

- behalve wanneer de uitgestelde belastingverplichting voortvloeit uit de oorspronkelijke erkenning van goodwill of de initiële boeking van activa en passiva in een transactie die geen bedrijfscombinatie is en die op het moment van de transactie geen invloed heeft op de belastbare winst;
- behalve met betrekking tot investeringen in dochterondernemingen, gemeenschappelijke en geassocieerde ondernemingen, waar de groep bij machte is de datum waarop het tijdelijke verschil zal weggewerkt worden te controleren en niet verwacht wordt dat het tijdelijk verschil in de voorzienbare toekomst zal weggewerkt worden.

Uitgestelde belastingvorderingen worden geboekt voor de aftrekbare tijdelijke verschillen en op overgedragen recupereerbare belastingskredieten en fiscale verliezen, in de mate dat het waarschijnlijk is dat er belastbare winsten zijn in de nabije toekomst om het belastingvoordeel te kunnen genieten. De boekwaarde van de uitgestelde belastingvorderingen wordt op elke balansdatum nagezien en vermindert in de mate dat het niet langer waarschijnlijk is dat voldoende belastbare winst beschikbaar zal zijn om alle of een gedeelte van de uitgestelde belastingen te kunnen verrekenen. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen moeten worden gewaardeerd tegen de belastingtarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn op de periode waarin de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld, op basis van de belastingtarieven (en de belastingwetgeving) waarvan het wetgevingsproces materieel is afgesloten tegen het eind van de verslagperiode.

Personeelsbeloningen

De personeelsbeloningen omvatten kortetermijnpersoneelsbeloningen, vergoedingen na uitdiensttreding, andere langetermijnpersoneelsbeloningen, ontslagvergoedingen en beloningen in de vorm van eigen vermogensinstrumenten. De personeelsvergoedingen na uitdiensttreding omvatten pensioenplannen, levensverzekeringen en verzekeringen voor medische bijstand. Pensioenplannen onder vaste bijdrage plannen of te bereiken doel plannen worden verstrekt via afzonderlijke fondsen of verzekeringsplannen. Verder bestaan er nog personeelsbeloningen in de vorm van eigen vermogensinstrumenten.

Pensioenplannen

Plannen met vaste bijdrage ('Defined Contribution Plans')

Binnen de groep hebben diverse dochterondernemingen groepsverzekeringen afgesloten ten voordele van hun personeelsleden. Aangezien voor de Belgische plannen de werkgever kan aangesproken worden om bijkomende betalingen te verrichten in geval het gemiddelde rendement op de werkgeversbijdragen en op de werknemersbijdragen niet wordt gehaald, dienen deze plannen volgens IAS 19 te worden beschouwd als "te bereiken doel"-pensioenplannen. De verplichting wordt gewaardeerd volgens de projected unit credit methode.

Te bereiken doel plannen ('Defined Benefit Plans')

De groep telt een aantal te bereiken doel-pensioenplannen waarvoor bijdragen worden betaald aan een afzonderlijk beheerd fonds. De kosten van de te bereiken doel-pensioenplannen worden op actuariële wijze bepaald aan de hand van de 'projected unit credit'-methode.

Herwaarderings, die bestaan uit actuariële winsten en verliezen, het effect van het actiefplafond en het rendement op de fondsbeleggingen, worden rechtstreeks in de balans opgenomen, waarbij een overeenkomstig bedrag ten gunste of ten laste van de ingehouden winst wordt gebracht via de niet-gerealiseerde resultaten in de periode waarin zij zich voordoen. Herwaarderings worden niet in volgende perioden naar de winst- en verliesrekening overgeboekt.

De pensioenkosten van verstreken diensttijd worden in de winst- en verliesrekening opgenomen op de ingangsdatum van de wijziging of inperking van de pensioenregeling, of, indien dit eerder is, op de datum waarop de groep reorganisatiekosten verantwoordt.

Het rentesaldo wordt berekend door de disconteringsvoet toe te passen op de nettoverplichting of het netto-actief uit hoofde van de te bereiken doel-pensioenplannen en wordt in de geconsolideerde resultatenrekening opgenomen.

Personeelsbeloningen in de vorm van eigen vermogeninstrumenten

Binnen de groep AvH bestaan op verschillende niveau's aandelenoptieplannen, die aan werknemers het recht geven om AvH aandelen of aandelen van bepaalde dochterondernemingen te kopen tegen een vooraf bepaalde prijs. Deze prijs wordt bepaald op moment van toekenning van de opties en is gebaseerd op de marktprijs of de intrinsieke waarde.

De prestaties van de begunstigten worden (op moment van toekenning) gewaardeerd aan de hand van de reële waarde van de toegekende opties en warrants en als kost in de resultatenrekening erkend op het ogenblik van de geleverde prestaties tijdens de vestigingsperiode.

Erkenning van opbrengsten

De opbrengsten worden conform de IFRS-normen erkend, rekening houdend met de specifieke activiteiten van elke sector.

Beëindigde bedrijfsactiviteiten

De activa, passiva en netto-resultaten van beëindigde bedrijfsactiviteiten worden afzonderlijk in één rubriek gerapporteerd in de geconsolideerde balans en resultatenrekening. Dezelfde rapportering geldt voor activa en passiva bestemd voor verkoop (gewaardeerd tegen de laagste waarde van zijn boekwaarde en zijn reële waarde minus de verkoopkosten).

Gebeurtenissen na balansdatum

Er kunnen zich na balansdatum gebeurtenissen voordoen die bijkomende informatie geven over de financiële situatie van de onderneming op balansdatum ('adjusting events'). Deze informatie laat toe schattingen te verbeteren en een betere weerspiegeling te geven van de werkelijke toestand op balansdatum. Deze gebeurtenissen vereisen een aanpassing van de balans en het resultaat. Andere gebeurtenissen na balansdatum worden vermeld in de toelichting indien ze een belangrijke impact kunnen hebben.

Winst per aandeel

De groep berekent zowel de basis als de verwaterde winst per aandeel in overeenstemming met IAS 33. De basis winst per aandeel wordt berekend op basis van het gewogen gemiddelde aantal uitstaande aandelen tijdens de periode. Verwaterde winst per aandeel wordt berekend volgens het gemiddelde aantal uitstaande aandelen tijdens de periode plus het verwateringseffect van warrants en aandelenopties uitstaande tijdens de periode.

Segmentinformatie

AvH is een gediversifieerde groep actief in volgende kernsectoren:

1. **Marine Engineering & Contracting** met DEME, één van de grootste baggerbedrijven ter wereld, CFE en Algemene Aannemingen Van Laere, twee bouwgroepen met hoofdkantoor in België, Rent-A-Port en Green Offshore.
2. **Private Banking** met Delen Private Bank, één van de grootste onafhankelijke privé-vermogensbeheerders in België en vermogensbeheerder JM Finn & Co in het VK, Bank J.Van Breda & C°, nichebank voor de ondernemer en de vrije beroepen in België en de verzekeringsgroep ASCO-BDM.
3. **Real Estate & Senior Care** met Leasinvest Real Estate, een beursgenoteerde vastgoedvennootschap, Extensa Group, een belangrijke gronden- en vastgoedontwikkelaar en Anima Care en HPA (Residalya en Patrimoine & Santé), beiden actief in de zorg- en gezondheidssector.
4. **Energy & Resources**, Sipef, een agro-industriële groep in tropische landbouw, Sagar Cements, Oriental Quarries & Mines en de Nationale Maatschappij der Pijpleidingen.
5. **AvH & Growth Capital** met Sofinim en GIB en hun respectievelijke Growth Capital participaties.

De segmentinformatie opgenomen in de financiële staten van AvH is opgemaakt in overeenstemming met IFRS 8.

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen

1. Integraal geconsolideerde dochterondernemingen

Naam van de dochteronderneming	Ondernemings-nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2016	Belangen % 2015	Minderheids-belangen % 2016	Minderheids-belangen % 2015
Marine Engineering & Contracting						
CFE ⁽¹⁾	0400.464.795	België	60,40%	60,40%	39,60%	39,60%
DEME ⁽¹⁾	0400.473.705	België	60,40%	60,40%	39,60%	39,60%
Rent-A-Port	0885.565.854	België	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
International Port Engineering and Management (IPEM)	0441.086.318	België	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Infra Asia Consultancy and Project Management	0891.321.320	België	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Rent-A-Port Green Energy ⁽²⁾	0832.273.757	België	72,18%		27,82%	
IPEM Holdings		Cyprus	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Port Management Development		Cyprus	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Infra Asia Consultancy Ltd.		Hong Kong	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Rent-A-Port Reclamation		Hong Kong	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
OK SPM FTZ Enterprise		Nigeria	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Société d'Investissement Portuaire de Guinée ⁽³⁾		Guinée	50,53%		49,47%	
Green Offshore (ex-Rent-A-Port Energy) ⁽⁴⁾	0832.273.757	België	80,20%	73,15%	19,80%	26,85%
Algemene Aannemingen Van Laere	0405.073.285	België	100,00%	100,00%		
Anmeco	0458.438.826	België	100,00%	100,00%		
Groupe Thiran	0425.342.624	België	100,00%	100,00%		
TPH Van Laere	43.434.858.544	Frankrijk	100,00%	100,00%		
Vandendorpe	0417.029.625	België	100,00%	100,00%		
Wefima	0424.903.055	België	100,00%	100,00%		
Alfa Park	0834.392.218	België	100,00%	100,00%		
Galilée ⁽⁵⁾	0550.717.104	België	49,00%	49,00%	51,00%	51,00%
Private Banking						
Bank J. Van Breda & C°	0404.055.577	België	78,75%	78,75%	21,25%	21,25%
ABK bank	0404.456.841	België	78,74%	78,74%	21,26%	21,26%
Beherman Vehicle Supply	0473.162.535	België	63,00%	63,00%	37,00%	37,00%
Finaxis	0462.955.363	België	78,75%	78,75%	21,25%	21,25%
Real Estate & Senior Care						
Extensa Group	0425.459.618	België	100,00%	100,00%		
Extensa	0466.333.240	België	100,00%	100,00%		
Extensa Development	0446.953.135	België	100,00%	100,00%		
Extensa Istanbul	566454 / 514036	Turkije	100,00%	100,00%		
Extensa Luxemburg	1999.2229.988	Luxemburg	100,00%	100,00%		
Extensa Participations I	2004.2421.120	Luxemburg	100,00%	100,00%		
Extensa Participations II	2004.2421.090	Luxemburg	100,00%	100,00%		
Extensa Participations III	2012.2447.996	Luxemburg	100,00%	100,00%		
Extensa Romania	J40.24053.2007	Roemenië	100,00%	100,00%		
Extensa Slovakia	36.281.441	Slowakije	100,00%	100,00%		
Grossfeld Developments ⁽⁶⁾	2012.2448.267	Luxemburg	100,00%	100,00%		
Grossfeld Immobilière	2001.2234.458	Luxemburg	100,00%	100,00%		
Grossfeld Participations	2012.2447.856	Luxemburg	100,00%	100,00%		
Implant	0434.171.208	België	100,00%	100,00%		
Leasinvest Finance (fusie met Extensa Group)	0461.340.215	België		100,00%		
Leasinvest Real Estate Management	0466.164.776	België	100,00%	100,00%		
RFD	0405.767.232	België	100,00%	100,00%		
RFD CEE Venture Capital	801.966.607	Nederland	100,00%	100,00%		
Project T&T	0476.392.437	België	100,00%	100,00%		
T&T Openbaar Pakhuis	0863.093.924	België	100,00%	100,00%		
T&T Parking	0863.091.251	België	100,00%	100,00%		
T&T Tréfonds	0807.286.854	België	100,00%	100,00%		
T&T Services	0628.634.927	België	100,00%	100,00%		
T&T Douanehotel ⁽⁷⁾	0406.211.155	België	100,00%			
Beekbaarimmo	19.992.223.718	Luxemburg	100,00%	100,00%		
UPO Invest	0473.705.438	België	100,00%	100,00%		
VAC De Meander ⁽⁸⁾	0628.888.216	België	100,00%	51,00%		49,00%
Vilvolease	0456.964.525	België	100,00%	100,00%		
Leasinvest Real Estate ⁽⁹⁾	0436.323.915	België	30,01%	30,01%	69,99%	69,99%

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen (vervolg)

1. Integraal geconsolideerde dochterondernemingen (vervolg)

Naam van de dochteronderneming	Ondernemingsnummer		Maatsch- zetel	Belangen % 2016		Belangen % 2015		Minderheids- belangen % 2016		Minderheids- belangen % 2015	
Real Estate & Senior Care (vervolg)											
Anima Care ⁽¹⁰⁾	0469.969.453		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Gilman	0870.238.171		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Anima Vera	0452.357.718		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Engagement	0462.433.147		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Le Gui	0455.218.624		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Au Privilège	0428.283.308		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Huize Philemon & Baucis	0462.432.652		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Anima Cura	0480.262.143		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Glamar	0430.378.904		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Zorgcentrum Lucia	0818.244.092		België	61,67%		61,67%		38,33%		38,33%	
Résidence Parc des Princes	0431.555.572		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Résidence St. James	0428.096.434		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Château d'Awans	0427.620.342		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Home Scheut	0458.643.516		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Le Birmingham	0428.227.284		België	92,50%				7,50%			
Duneroze	0536.809.777		België	92,50%				7,50%			
Zandsteen	0664.573.823		België	92,50%				7,50%			
HPA (ex-Ligno Power) ⁽¹¹⁾	0818.090.674		België	70,86%				29,14%			
Exploitation / Vastgoed rusthuizen ⁽¹¹⁾											
Residalya / Patrimoine & Santé	480.081.397	484.065.586	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Real Estate / P&S Real Estate	480.081.819	487.599.102	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Inova	450.720.883		Frankrijk	35,57%		43,89%		64,43%		56,11%	
La Chenaie / Saint Ciers Invest	343.356.028	491.430.781	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Le Jardin Des Loges / Bonnet Invest	394.806.541	485.191.951	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Le Mont Des Landes / Saint Savest	401.600.481	491.485.371	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Les Alysés / Troyes Invest	527.799.811	503.163.123	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Les Portes De Champagne	338.568.389		Frankrijk	70,86%		87,42%		29,14%		12,58%	
Les Portes De Nimes / Poulx Invest	423.582.055	491.006.300	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Les Portes Du Jardin / Tonnay Invest	481.193.027	479.843.146	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Bésançon / Chazal Invest	509.668.950	505.407.221	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya BL	534.425.574		Frankrijk	70,86%		87,42%		29,14%		12,58%	
Residalya Courchelettes / Courchelettes Invest	531.354.801	510.895.162	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Dijon / Dijon Invest	522.014.059	510.800.824	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Garons / Garons Invest	534.425.608	808.415.368	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Haute Goulaine / Goulaine Invest	492.700.885	495.191.918	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Le Lavandou / Grand Batailler Invest	534.860.036	510.895.337	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Le Rove / Marseille Le Rove Invest	490.173.614	499.376.457	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Les Rives D'Allier / Pont Du Château Invest	491.818.779	492.578.505	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Orléans / Orléans Invest	534.476.536	519.062.228	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Résidence Automne / Champs Invest	501.535.371	534.103.262	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Séolanes / Seolanes Invest	501.479.638	387.965.502	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya St. Marcel / Saint Marcel Invest	531.418.564	522.169.861	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Villers Semeuse / Villers Semeuse invest	527.736.441	510.800.808	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Residalya Projet 7	815.347.711		Frankrijk	70,86%		87,42%		29,14%		12,58%	
Résidence Du Littoral / Saint Augustinvest	482 162 542	491.430.575	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Résidence Marguerite	950.537.233		Frankrijk	70,86%		87,42%		29,14%		12,58%	
Sogécom	343.296.760		Frankrijk	70,86%		87,42%		29,14%		12,58%	
SRG / Saint Genis Invest	398.710.921	394.584.742	Frankrijk	70,86%	52,22%	87,42%		29,14%	47,78%	12,58%	
Villa Charlotte	390.719.193		Frankrijk	70,86%		87,42%		29,14%		12,58%	
La Demeure Du Bois Ardent / Turquoise	399.793.173	394.597.488	Frankrijk	70,86%	52,22%			29,14%	47,78%		
Sérénalto	344.503.545		Frankrijk	42,52%		52,45%		57,48%		47,55%	
Ambroise Paré / Paradin	395.190.226	395.190.374	Frankrijk	40,39%	42,52%			59,61%	57,48%		
Cigma Holding / Cidevim	789.479.185	478 101 025	Frankrijk	70,86%	52,22%			29,14%	47,78%		
Cigma De Laval / Cigma du Tertre	527.946.131	511 972 721	Frankrijk	70,86%	52,22%			29,14%	47,78%		
Crèche du Tertre / Cigma du Tertre	528.379.001	511 972 721	Frankrijk	70,86%	52,22%			29,14%	47,78%		

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen (vervolg)

1. Integraal geconsolideerde dochterondernemingen (vervolg)

Naam van de dochteronderneming	Ondernemings-nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2016	Belangen % 2015	Minderheids-belangen % 2016	Minderheids-belangen % 2015
Energy & Resources						
Nationale Maatschappij der Pijpleidingen	0418.190.556	België	75,00%	75,00%	25,00%	25,00%
Quinten Matsys	0424.256.125	België	75,00%	75,00%	25,00%	25,00%
Canal-Re	2008.2214.764	Luxemburg	75,00%	75,00%	25,00%	25,00%
Ligno Power (naamswijziging in HPA) ⁽¹¹⁾	0818.090.674	België		70,00%		30,00%
AvH Resources India	U74300DL2001 PTC111685	India	100,00%	100,00%		
AvH & Growth Capital						
Sofinim ⁽¹²⁾	0434.330.168	België	100,00%	74,00%		26,00%
Sofinim Luxemburg	2003.2218.661	Luxemburg	100,00%	74,00%		26,00%
Agidens International	0468.070.629	België	86,25%	63,82%	13,75%	36,18%
Agidens Life Sciences	0411.592.279	België	86,25%	63,82%	13,75%	36,18%
Agidens Infra Automation	0630.982.030	België	86,25%	63,82%	13,75%	36,18%
Agidens Proces Automation	0465.624.744	België	86,25%	63,82%	13,75%	36,18%
Agidens Proces Automation BV	005469272B01	Nederland	86,25%	63,82%	13,75%	36,18%
Agidens Life Sciences BV	850983411B01	Nederland	86,25%	63,82%	13,75%	36,18%
Agidens Infra Automation BV	856220024B01	Nederland	86,25%		13,75%	
Agidens Inc		USA	86,25%	63,82%	13,75%	36,18%
Agidens SAS	10.813.818.424	Frankrijk	86,25%	63,82%	13,75%	36,18%
Agidens GmbH	76301	Duitsland	86,25%	63,82%	13,75%	36,18%
Agidens AG	539301	Zwitserland	86,25%	63,82%	13,75%	36,18%
Baarbeek Immo	651.662.133	België	86,25%		13,75%	
Subholdings AvH						
Anfima	0426.265.213	België	100,00%	100,00%		
AvH Coordination Center	0429.810.463	België	99,99%	99,99%	0,01%	0,01%
Brinvest	0431.697.411	België	99,99%	99,99%	0,01%	0,01%
Profimolux	1992.2213.650	Luxemburg	100,00%	100,00%		

⁽¹⁾ In het jaarverslag van het beursgenoteerde CFE is de lijst met dochterondernemingen opgenomen. DEME is een 100%-filiaal van CFE.

⁽²⁾ Begin 2016 werd Rent-A-Port Green Energy opgericht met als doel de on-shore energie-activiteiten van Rent-A-Port voort te zetten, terwijl de offshore-windparticipaties (Rentel, Otary, Seastar en Mermaid) aangehouden worden door "Green Offshore" (Rent-A-Port Energy heeft in 2016 haar naam gewijzigd in Green Offshore).

⁽³⁾ Société d'Investissement Portuaire de Guinée werd opgericht op 16 juli 2016 met als doel het ontwikkelen van een haven in Guinee voor de uitvoer van bauxiet.

⁽⁴⁾ AvH heeft, net zoals CFE, haar participatie in Rent-A-Port Energy verhoogd tot 50%, door het overnemen van het aandeel van het management van Rent-A-Port. Gelijktijdig werd de naam gewijzigd in Green Offshore. Green Offshore bezit deelnemingen in Rentel (12,5% direct en indirect), Otary (12,5%) en de nog te ontwikkelen offshore wind-projecten Seastar en Mermaid.

⁽⁵⁾ De integrale consolidatie van Galiliège NV (in het kader van een PPS-project in Luik) vloeit voort uit de aandeelhoudersovereenkomst, die leidt tot een doorslaggevende beslissingsbevoegdheid in hoofde van Van Laere.

⁽⁶⁾ Op grond van de aandeelhoudersovereenkomst heeft Extensa economisch slechts recht op 50% van de resultaten van deze vennootschap.

⁽⁷⁾ Op de site van Tour & Taxis verwierf Extensa (via haar dochteronderneming Extensa Land II) het voormalige kantoorgebouw (6.511 m² bovengronds) van de douane met de bedoeling dit in synergie met de andere historische gebouwen op de site te herbestemmen. Vervolgens werd de vennootschap Extensa Land II herdoopt tot T&T Douanehotel.

⁽⁸⁾ Eind 2016 werd de minderheidsbelang in de vennootschap die het Herman Teirlinckgebouw ontwikkelt (VAC De Meander) verworven.

⁽⁹⁾ Het bestuur van Leasinvest Real Estate Comm. VA wordt waargenomen door haar statutaire zaakvoerder Leasinvest Real Estate Management NV, een 100% dochtervennootschap van Extensa Group NV, die op haar beurt een 100% dochtervennootschap is van Ackermans & van Haaren. De raad van bestuur van Leasinvest Real Estate Management kan, overeenkomstig artikel 12 van de statuten, geen beslissing nemen inzake de strategie van de OGVV (openbare geregelende vastgoedvennootschap) Leasinvest Real Estate zonder de goedkeuring van de meerderheid van de bestuurders benoemd op voordracht van Ackermans & van Haaren of met haar verbonden vennootschappen. Voor een overzicht van de participaties aangehouden door het beursgenoteerde Leasinvest Real Estate wordt verwezen naar het jaarverslag van LRE.

⁽¹⁰⁾ In het laatste trimester van 2016 rondde Anima Care de overnames af van 'Le Birmingham' (60 bedden, Sint-Jans-Molenbeek) en 'Duneroze' (160 rusthuisbedden, 40 bedden herstelverblijf, Wenduine).

⁽¹¹⁾ In januari 2016 heeft AvH een bijkomende schijf (16%) in Holding Groupe Duval omgekeerd tegen 25% in Patrimoine & Santé. Patrimoine & Santé is een Franse vennootschap die investeert in onroerend goed dat door rusthuisgroep Residalya wordt geëxploiteerd. Vervolgens hebben AvH en leden van het management van Residalya hun respectievelijke belangen in zowel Residalya als in Patrimoine & Santé gegroepeerd onder een nieuwe holdingvennootschap HPA. HPA bezit per einde 2016 100% van het kapitaal van Residalya en 73,7% van Patrimoine & Santé. HPA consolideert deze beide vennootschappen integraal. AvH bezit op haar beurt 70,86% van het kapitaal van HPA en consolideert dit belang integraal.

⁽¹²⁾ AvH heeft op 30 september 2016 minderheidsaandeelhouder (26%) NPM Capital bij Sofinim uitgekocht en bezit sindsdien 100% van Sofinim. Aangezien de opvolging en de aansturing van Sofinim en haar deelnemingen volledig is geïntegreerd binnen AvH, wordt dit voortaan ook als één segment gerapporteerd onder de titel "AvH & Growth Capital". AvH nam Sofinim reeds vroeger op volgens integrale consolidatie, met een minderheidsbelang van 26%. De aankoop van dit minderheidsbelang leidt (mechanisch) tot een stijging van het belangenpercentage in de deelnemingen die via Sofinim worden aangehouden. De hogere deelnemingspercentages die daaruit volgen zijn toegepast in de resultatenrekening vanaf Q4 2016.

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen (vervolg)

2. Gemeenschappelijke dochterondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2016

(€ 1.000) Naam van de dochteronderneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2016	Minderheids- belangen % 2016	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
Marine Engineering & Contracting								
Rent-A-Port								
Consortium Antwerp Port	0817.114.340	België	43,31%	16,69%	4.010	1.168	1.538	11
Rent-A-Port Utilities	0846.410.221	België	36,09%	13,91%	2.194	2.476	0	-291
C.A.P. Industrial Port Land	0556.724.768	België	36,09%	13,91%	1.351	3	0	-9
Infra Asia Investment Fund ⁽¹⁾	648.714.620	België	36,09%	13,91%	32.278	32.208	890	9
S Channel Management Limited		Cyprus	36,09%	13,91%	0	74	0	-7
Infra Asia Investment (Dinh Vu) (USD 1.000) ⁽²⁾		Vietnam	40,46%	15,60%	158.475	80.986	40.870	9.023
Algemene Aannemingen Van Laere								
Parkeren Roeselare	0821.582.377	België	50,00%		8.850	8.385	1.810	71
Parkeren Asse	0836.630.641	België	50,00%		159	77	434	76
Private Banking								
Asco	0404.454.168	België	50,00%		66.390	54.609	27.794	1.145
BDM	0404.458.128	België	50,00%		20.214	14.947	52.685	47
Delen Investments cva ⁽³⁾	0423.804.777	België	78,75%	21,25%	2.181.343	1.560.139	313.071	87.877
Real Estate & Senior Care								
Extensa Group								
CBS Development	0831.191.317	België	50,00%		29.134	26.298	355	-540
CBS-Invest	0879.569.868	België	50,00%		20.004	12.644	635	114
Delo 1 ⁽⁴⁾	2016.2450.523	Luxemburg	50,00%		79.452	69.152	0	10.288
Alto 1 ⁽⁴⁾	2016.2450.590	Luxemburg	50,00%		22.494	20.204	0	2.278
DPI	0890.090.410	België	50,00%		1.639	817	50	33
Exparom I	343.081.70	Nederland	50,00%		13.076	14.695	0	-465
CR Arcade	J02.2231.18236250	Roemenië	50,00%		11.366	6.417	0	-68
Exparom II	343.081.66	Nederland	50,00%		5.127	5.694	0	-250
SC Axor Europe	J40.9671.21765278	Roemenië	50,00%		8.171	9.778	0	-23
Grossfeld PAP	2005.2205.809	Luxemburg	50,00%		48.288	49.596	1.619	876
Les Jardins d'Oisquerq	0899.580.572	België	50,00%		2.696	3.314	16	-237
Immobilière Du Cerf	0822.485.467	België	33,33%		577	-87	0	-55
Top Development	35 899 140	Slowakije	50,00%		12.292	2.613	1.529	-168
TMT Energy (filiaal Top Developm.)	47 474 238	Slowakije	50,00%		1.840	1.972	2.487	244
TMT RWP (filiaal Top Developm.)	47 144 513	Slowakije	50,00%		12.292	2.613	1.529	-168
Energy & Resources								
Sipef ⁽⁵⁾ (USD 1.000)	0404.491.285	België	27,83%		615.332	167.269	266.962	39.874
Nationale Maatschappij der Pijpleidingen								
Napro	0437.272.139	België	37,50%	12,50%	590	181	211	134
Nitraco	0450.334.376	België	37,50%	12,50%	31.051	29.200	2.112	229
Oriental Quarries & Mines (INR miljoen)	U10100DL2008PTC181650	India	50,00%		693	136	676	-3
AvH & Growth Capital ⁽⁶⁾								
Amsteldijk Beheer	33.080.456	Nederland	50,00%		3.658	1.473	741	746
Distriplus	0890.091.202	België	50,00%		174.653	123.791	203.841	-2.394
Manuchar	0407.045.751	België	30,00%		538.827	454.813	1.105.746	11.697
Turbo's Hoet Groep	0881.774.936	België	50,00%		277.040	179.475	393.046	9.279
Telemond Consortium ⁽⁷⁾		België	50,00%		71.882	24.477	69.006	2.176
Subholdings AvH								
GIB nv	0404.869.783	België	50,00%		16.800	55.098	0	-62.419

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen (vervolg)

3. Gemeenschappelijke dochterondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2015

(€ 1.000) Naam van de dochteronderneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2015	Minderheids- belangen % 2015	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
Marine Engineering & Contracting								
Rent-A-Port								
Consortium Antwerp Port	0817.114.340	België	43,31%	16,69%	3.924	1.088	2.155	100
Rent-A-Port Utilities	0846.410.221	België	36,09%	13,91%	2.693	2.877	0	-205
C.A.P. Industrial Port Land	0556.724.768	België	36,09%	13,91%	1.372	15	0	-18
S Channel Management Limited		Cyprus	36,09%	13,91%	0	66	0	-8
Infra Asia Investment (Dinh Vu) (USD 1.000)		Vietnam	38,36%	14,79%	111.679	48.548	25.570	7.509
Algemene Aannemingen Van Laere								
Parkeren Roeselare	0821.582.377	België	50,00%		9.219	8.863	1.856	77
Parkeren Asse	0836.630.641	België	50,00%		162	156	341	-13
Private Banking								
Asco	0404.454.168	België	50,00%		64.260	53.646	32.175	248
BDM	0404.458.128	België	50,00%		14.746	9.569	53.631	72
Delen Investments cva	0423.804.777	België	78,75%	21,25%	2.090.164	1.507.610	314.094	92.417
Real Estate & Senior Care								
Extensa Group								
CBS Development	0831.191.317	België	50,00%		27.803	24.427	606	1.868
CBS-Invest	0879.569.868	België	50,00%		21.626	14.379	480	-1.613
DPI	0890.090.410	België	50,00%		1.012	223	50	-5
Exparom I	343.081.70	Nederland	50,00%		13.066	14.220	0	-455
CR Arcade	J02.2231.18236250	Roemenië	50,00%		11.372	6.339	0	-124
Exparom II	343.081.66	Nederland	50,00%		5.128	5.446	0	-244
SC Axor Europe	J40.9671.21765278	Roemenië	50,00%		8.251	9.841	0	-115
Grossfeld PAP	2005.2205.809	Luxemburg	50,00%		55.419	57.603	383	1.296
Les Jardins d'Oisquerq	0899.580.572	België	50,00%		2.446	2.828	23	-176
Immobilière Du Cerf	0822.485.467	België	33,33%		779	60	0	-65
Top Development	35 899 140	Slowakije	50,00%		12.667	2.819	675	-73
TMT Energy (filiaal Top Developm.)	47 474 238	Slowakije	50,00%		1.054	1.430	359	155
TMT RWP (filiaal Top Developm.)	47 144 513	Slowakije	50,00%		8.907	6.318	940	87
Holding Groupe Duval⁽⁸⁾	522734144	Frankrijk	37,80%		71.880	6.636	0	97
Financière Duval	401922497	Frankrijk	31,10%		602.431	486.400	454.653	8.142
Energy & Resources								
Sipef (USD 1.000)	0404.491.285	België	27,65%		579.032	163.603	225.935	18.708
Nationale Maatschappij der Pijpleidingen								
Napro	0437.272.139	België	37,50%	12,50%	653	244	208	134
Nitraco	0450.334.376	België	37,50%	12,50%	12.204	10.353	1.608	232
Oriental Quarries & Mines (INR miljoen)	U10100DL2008PTC181650	India	50,00%		682	122	445	-2
AvH & Growth Capital								
Amsteldijk Beheer	33.080.456	Nederland	37,00%	13,00%	3.399	1.961	550	190
Distriplus	0890.091.202	België	37,00%	13,00%	173.285	120.029	203.226	-13.127
Hermes Finance BV⁽⁹⁾	63.135.906	Nederland	35,15%	12,35%	30.184	5.297	0	-113
CKT Offshore ⁽⁹⁾	63.140.101	Nederland	35,15%	12,35%	29.499	26.033	76.262	-19.799
Manuchar	0407.045.751	België	22,20%	7,80%	538.782	461.909	1.196.725	8.245
Turbo's Hoet Groep	0881.774.936	België	37,00%	13,00%	247.639	160.754	350.573	8.425
Telemond Consortium		België	50,00%		74.397	27.171	69.869	-2.623
Financière Flo⁽⁹⁾	39.349.570.937	Frankrijk	33,00%		80.341	111.615	0	-61.861
Groupe Flo ⁽⁹⁾	09.349.763.375	Frankrijk	23,56%		313.854	237.863	294.555	-51.494
Subholdings AvH								
GIB nv	0404.869.783	België	50,00%		75.925	51.804	0	-17.671

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen (vervolg)

3. Gemeenschappelijke dochterondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast (vervolg)

- ⁽¹⁾ Infra Asia Investment Fund werd opgericht met het oog op de uitgifte van een obligatie ter financiering van de ontwikkelingen in Vietnam.
- ⁽²⁾ Het belang in Infra Asia Investment (Dinh Vu) is licht gestegen.
- ⁽³⁾ AvH bezit een deelneming van 78,75% in Delen Investments Comm.VA. Overeenkomstig de bepalingen van de aandeelhoudersovereenkomst tussen AvH en de familie Delen is iedere partner gerechtigd één statutaire zaakvoerder aan te duiden. De statutaire zaakvoerders van Delen Investments Comm.VA beslissen met eenparigheid van stemmen.
- ⁽⁴⁾ Deze vennootschappen zijn opgericht in het kader van de bouw van de op lange termijn voorverhuurde gebouwen aan Deloitte Luxemburg (Delo 1) en Alter Domus (Alto 1).
- ⁽⁵⁾ De aandeelhoudersovereenkomst tussen de familie Baron Bracht en AvH resulteert in een gezamenlijke controle van Sipef. Eind 2016 heeft AvH haar deelneming in Sipef licht verhoogd van 27,65% tot 27,83%. Zoals toegelicht in Toelichting 1 IFRS-waarderingsregels, heeft Sipef haar vergelijkende cijfers voor het boekjaar 2015 herwerkt.
- ⁽⁶⁾ AvH heeft op 30 september 2016 minderheidsaandeelhouder (26%) NPM Capital bij Sofinim uitgekocht. De aankoop van dit minderheidsbelang leidt (mechanisch) tot een stijging van het belangenpercentage in de deelnemingen die via Sofinim worden aangehouden. De hogere deelnemingspercentages die daaruit volgen, zijn toegepast in de resultatenrekening vanaf Q4 2016.
- ⁽⁷⁾ Het consortium bestaat uit de 3 gemeenschappelijke dochterondernemingen Telemond Holding, Telehold & Henschel Engineering.
- ⁽⁸⁾ In januari 2016 heeft AvH haar deelneming in Patrimoine & Santé verhoogd van 22,5% (einde 2015) tot 47,5%. Gelijktijdig en in uitvoering van de akkoorden met de heer Eric Duval heeft AvH haar deelneming in Holding Groupe Duval (bestemd voor verkoop) verder verlaagd van 37,8% naar 21,8%.
- ⁽⁹⁾ In de rekeningen per 31/12/2016 zijn de deelnemingen die worden aangehouden in Financière Flo/Groupe Flo en in Hermes Finance/CKT Offshore overgeboekt naar "bestemd voor verkoop". De deelnemingen werden daarbij afgewaardeerd tot marktwaarde.

4. Belangrijkste dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen die niet zijn opgenomen in de consolidatiekring

(€ 1.000) Naam van de dochteronderneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2016	Reden van niet-opname in consolidatie	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
Subholdings AvH								
BOS	0422.609.402	België	100,00%	⁽¹⁾	249	1	0	-5

- ⁽¹⁾ Investerings van te verwaarlozen betekenis (gewaardeerd aan kostprijs).

Toelichting 3: geassocieerde deelnemingen

1. Geassocieerde deelnemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2016

(€ 1.000) Naam van de dochteronderneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2016	Minderheids- belangen % 2016	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
Marine Engineering & Contracting								
Rent-A-Port								
Ontwikkelingsmaatschappij Zuiderzeehaven		Nederland	12,03%	4,64%	11.554	4.310	1.463	1.408
Zuiderzeehaven		Nederland	12,03%	4,64%	18	0	84	0
Port of Duqm (OMR 1.000)		Oman	21,65%	8,35%	34.429	30.070	9.143	-176
Duqm Industrial Land Company (OMR 1.000)		Oman	25,23%	9,72%	7.910	2.186	177	24
Algemene Aannemingen Van Laere								
Lighthouse Parkings	0875.441.034	België	33,33%		871	5	554	-117
Private Banking								
Bank J.Van Breda & C°								
Finauto	0464.646.232	België	39,38%	10,63%	1.711	1.450	1.304	1
Antwerpse Financiële Handelsmaatschappij	0418.759.886	België	39,38%	10,63%	863	252	899	360
Financieringsmaatschappij Definco	0415.155.644	België	39,38%	10,63%	310	3	98	57
Informatica J.Van Breda & C°	0427.908.174	België	31,50%	8,50%	7.604	6.402	9.985	5
Real Estate & Senior Care								
Patrimoine & Santé ⁽¹⁾	492902101	Frankrijk						
HPA ^{(1) (2)}								
Cigma Holding	789 479 185	Frankrijk						
Cigma De Laval	527 946 131	Frankrijk						
Crèche du Tertre	528 379 001	Frankrijk						
Energy & Resources								
Sagar Cements (INR miljoen) ⁽³⁾	L26942AP- 1981PLC002887	India	19,91%		13.719	7.743	7.690	216
AvH & Growth Capital ⁽⁴⁾								
Atenor	0403.209.303	België	10,53%		686.090	549.436	156.830	20.375
Axe Investments	0419.822.730	België	48,34%		13.335	191	718	14.898
Corelio ⁽⁵⁾	0415.969.454	België	26,13%		424.492	349.890	513.078	13.904
Financière EMG	801.720.343	Frankrijk	22,24%		289.864	273.948	318.638	-4.431
MediaCore	0428.604.297	België	49,99%		35.557	7.966	0	3.135
Transpalux ⁽⁶⁾	582.011.409	Frankrijk	45,02%		23.464	14.874	29.695	1.368
Agidens International								
Keersluis Limmel Maintenance BV (MTC)	62058630	Nederland	43,12%		168	167	140	0
SAS van Vreeswijk (MTC van Beatrix)	65067096	Nederland	17,25%		479	479	463	0

⁽¹⁾ In januari 2016 heeft AvH een bijkomende schijf (16%) in Holding Groupe Duval omgeruild tegen 25% in Patrimoine & Santé. Patrimoine & Santé is een Franse vennootschap die investeert in onroerend goed dat door rusthuisgroep Residalya wordt geëxploiteerd. Vervolgens hebben AvH en leden van het management van Residalya hun respectievelijke belangen in zowel Residalya als in Patrimoine & Santé gegroepeerd onder een nieuwe holdingvennootschap HPA. HPA bezit per einde 2016 100% van het kapitaal van Residalya en 73,7% van Patrimoine & Santé. HPA consolideert deze beide vennootschappen integraal. AvH bezit op haar beurt 70,86% van het kapitaal van HPA en consolideert dit belang integraal.

⁽²⁾ HPA heeft in 2016 de controle over CIGMA verworven, gelegen in Laval (Mayenne) met integrale consolidatie tot gevolg. CIGMA telt naast een woonzorgcentrum met 60 bedden ook een crèche met 50 wiegen en is eigenaar van het vastgoed.

⁽³⁾ Het recht van AvH op één vertegenwoordiger in de RvB van Sagar Cements en een vetorecht inzake o.m. statutenwijzigingen en de (aan)verkoop van activiteiten verklaren de opname ervan in de consolidatiekring van AvH. AvH heeft in de loop van 2016 haar deelnemingspercentage in Sagar Cements licht verhoogd tot 19,91%.

⁽⁴⁾ AvH heeft op 30 september 2016 minderheidsaandeelhouder (26%) NPM Capital bij Sofinim uitgekocht. De aankoop van dit minderheidsbelang leidt (mechanisch) tot een stijging van het belangenpercentage in de deelnemingen die via Sofinim worden aangehouden. De hogere deelnemingspercentages die daaruit volgen zijn toegepast in de resultatenrekening vanaf Q4 2016.

⁽⁵⁾ In 2016 heeft AvH haar deelneming in Corelio verhoogd tot 26,13%.

⁽⁶⁾ Sofinim bezit 45% van de aandelen van Transpalux, waarvan de helft verworven werd op basis van een variabele aanschaffingsprijs.

Toelichting 3: geassocieerde deelnemingen (vervolg)

2. Geassocieerde deelnemingen waarop geen vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2016

(€ 1.000) Naam van de geassocieerde deelneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2016	Reden van niet-opname in consolidatie	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
AvH & Growth Capital								
Nivelinvest	0430.636.943	België	25,00%	⁽¹⁾	62.305	54.591	626	-690

⁽¹⁾ Investerings van te verwaarlozen betekenis (gewaardeerd aan kostprijs).

3. Geassocieerde deelnemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2015

(€ 1.000) Naam van de geassocieerde deelneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2015	Minderheids- belangen % 2015	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
Marine Engineering & Contracting								
Rent-A-Port								
Ontwikkelingsmaatschappij Zuiderzeehaven		Nederland	12,03%	4,64%	10.492	4.656	25	19
Zuiderzeehaven		Nederland	12,03%	4,64%	18	0	75	0
Port of Duqm (OMR 1.000)		Oman	21,65%	8,35%	29.720	25.336	4.162	-175
Duqm Industrial Land Company (OMR 1.000)		Oman	25,23%	9,72%	1.671	1.244	70	-1
Algemene Aannemingen Van Laere								
Lighthouse Parkings	0875.441.034	België	33,33%		998	13	0	56
Private Banking								
Bank J.Van Breda & C°								
Finauto	0464.646.232	België	39,38%	10,63%	1.355	1.095	1.131	-8
Antwerpse Financiële Handelsmaatschappij	0418.759.886	België	39,38%	10,63%	748	226	631	269
Financieringsmaatschappij Definco	0415.155.644	België	39,38%	10,63%	299	6	88	43
Informatica J.Van Breda & C°	0427.908.174	België	31,50%	8,50%	7.325	6.128	9.502	5
Real Estate & Senior Care								
Residalya - HPA								
Cigma Holding	789 479 185	Frankrijk	29,72%	4,28%	2.168	1.616	0	-13
Cigma De Laval	527 946 131	Frankrijk	29,72%	4,28%	2.185	3.220	2.556	-274
Crèche du Tertre	528 379 001	Frankrijk	29,72%	4,28%	1.159	1.271	700	257
Patrimoine & Santé	492902101	Frankrijk	22,50%					
Energy & Resources								
Sagar Cements (INR miljoen)	L26942AP- 1981PLC002887	India	18,55%		12.733	7.282	7.524	458
AvH & Growth Capital								
Atenor	0403.209.303	België	7,79%	2,74%	552.208	425.409	116.748	19.958
Axe Investments	0419.822.730	België	35,77%	12,57%	19.076	3.494	614	402
Corelio	0415.969.454	België	18,69%	6,57%	452.376	386.332	521.898	11.379
Financière EMG	801.720.343	Frankrijk	16,45%	5,78%	294.614	270.699	294.000	-18.803
MediaCore	0428.604.297	België	36,99%	13,00%	30.221	5.764	0	3.055
Transpalux	582.011.409	Frankrijk	33,31%	11,71%	22.307	15.203	24.570	-100

Toelichting 3: geassocieerde deelnemingen (vervolg)

4. Geassocieerde deelnemingen waarop geen vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2015

(€ 1.000) Naam van de geassocieerde deelneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2015	Reden van niet-opname in consolidatie	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
Marine Engineering & Contracting								
Algemene Aannemingen Van Laere								
Proffund (vereffend in 2016)	0475.296.317	België	33,33%	(1)	411	1.038	0	188
AvH & Growth Capital								
Nivelinvest	0430.636.943	België	25,00%	(1)	46.405	38.002	698	0

(1) Investing van te verwaarlozen betekenis.

Toelichting 4: bedrijfsacquisities en -verkopten

1. Acquisitie 26% van Sofinim

(€ 1.000)	Sofinim	Agidens	Totaal
Financiële activa	204.856	170	205.026
Liquide middelen en geldbeleggingen	287.242	8.545	295.787
Overige activa	3.518	40.657	44.175
Totaal activa	495.616	49.372	544.989
Eigen vermogen deel groep	490.137	19.028	509.165
Minderheidsbelang	0	3.034	3.034
Overige passiva	5.479	27.310	32.790
Totaal van het eigen vermogen en verplichtingen	495.616	49.372	544.989
Totale activa	495.616	49.372	544.989
Totale verplichtingen	-5.479	-27.310	-32.790
Minderheidsbelangen	0	-3.034	-3.034
Uitsluiting van herwaarderingsreserves	3.687	-226	3.461
Netto actief	493.824	18.801	512.626
Belangenpercentage			26,00%
Netto actief - deel van de groep			133.294
negatieve goodwill			-27.294
Aankoopprijs			106.000

AvH heeft op 30 september 2016 minderheidsaandeelhouder (26%) NPM Capital bij Sofinim uitgekocht en bezit sindsdien 100% van Sofinim. Aangezien de opvolging en de aansturing van Sofinim en haar deelnemingen volledig is geïntegreerd binnen AvH, wordt dit voortaan ook als één segment gerapporteerd onder "AvH & Growth Capital". AvH nam Sofinim reeds vroeger op volgens integrale consolida-

tie, met een minderheidsbelang van 26%. Het verschil van 27,3 miljoen euro tussen de prijs die voor de aankoop van dit minderheidsbelang werd bedongen en de boekwaarde ervan, wordt in de geconsolideerde rekeningen van AvH rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt, aangezien AvH reeds voor deze transactie de controlerende aandeelhouder was van Sofinim.

2. Overige bedrijfsacquisities

(€ 1.000)	HPA	Anima Care	2016
Vaste activa	35.538	4.373	39.912
Vlottende activa	6.643	1.950	8.594
Totaal der activa	42.182	6.323	48.505
Eigen vermogen - deel groep	19.122	599	19.721
Minderheidsbelang	1.449	0	1.449
Langlopende verplichtingen	16.029	953	16.982
Kortlopende verplichtingen	5.582	4.772	10.354
Totaal van het eigen vermogen en verplichtingen	42.182	6.323	48.505
Totale activa	42.182	6.323	48.505
Totale verplichtingen	-21.611	-5.724	-27.336
Netto actief (100%)	20.571	599	21.170
Niet-overgenomen minderheidsbelangen	-3.300	0	-3.300
Netto actief - deel van de groep	17.270	599	17.869
Goodwill (na allocatie)	6.420	0	6.420
Aanschaffingswaarde	23.690	599	24.289

De overige bedrijfsacquisities zijn integraal toe te wijzen aan de Senior Care-activiteit. HPA zette in 2016 de uitbouw van haar activiteiten voort. Sinds januari 2016 is het netwerk uitgebreid met La Demeure du Bois Ardent in Saint-Lô (76 bedden) en La Résidence Ambroise Paré (HPA 60%) in Lyon (88 bedden). In juli 2016 ging HPA over tot de volledige integratie van SCI Cigma du Tertre, eigenaar van het gebouwencomplex waarin een woonzorgcentrum met 60 bedden (Le Cigma de Laval) en een bedrijfs-kinderdagverblijf met 50 bedjes (Crèche du Tertre) worden uitgebaat. Ondertussen

werden deze twee centra ook geïntegreerd in het netwerk van HPA.

In november 2016 nam Anima Care Le Birmingham te Sint-Jans-Molenbeek en Duneroze te Wenduine over. Le Birmingham telt 60 rusthuisbedden. Duneroze heeft 160 rusthuisbedden en 40 bedden herstelverblijf in uitbating.

Na allocatie van de overnameprijs aan immateriële en materiële activa bedraagt de goodwill 6,4 miljoen euro.

3. Bedrijfsverkopen - Handling Automation Egemin

(€ 1.000)	2015
Vaste activa	3.740
Vlottende activa	32.690
Totaal der activa	36.430
Eigen vermogen - deel groep	12.688
Minderheidsbelang	0
Langlopende verplichtingen	1.403
Kortlopende verplichtingen	22.339
Totaal van het eigen vermogen en verplichtingen	36.430
Totale activa	36.430
Totale verplichtingen	-23.742
Minderheidsbelangen	0
Netto actief	12.688
Belangenpercentage	100%
Netto actief - deel van de groep	12.688
Gerealiseerde meerwaarde	59.794
Verkoopprijs	72.482

In 2016 vonden geen bedrijfsverkopen plaats.

In 2015 verkocht Egemin haar Handling Automation-divisie aan de Duitse groep Kion voor een ondernemingswaarde van 72 miljoen euro en realiseerde hierop een meerwaarde op van 59,8 miljoen euro (deel AvH 31,7 miljoen euro). De andere ac-

tiviteiten van de Egemin-groep (Process automation, Life sciences, Infra automation en Consulting & Services) gaan voortaan onder de nieuwe naam Agidens door het leven. De resultaten van de Handling Automation divisie zijn in de resultatenrekening van 2015 gehergroepeerd in de rubriek "Winst(verlies) na belasting uit bedrijfsactiviteiten die worden beëindigd".

Toelichting 5: segmentrapportering

Wijziging segmentrapportering

AvH heeft op 30 september 2016 minderheidsaandeelhouder (26%) NPM Capital bij Sofinim uitgekocht en bezit sindsdien 100% van Sofinim, haar "development capital"-dochter. Aangezien de opvolging en de aansturing van Sofinim en haar deelnemingen volledig is geïntegreerd binnen AvH, wordt dit voortaan ook als één segment gerapporteerd onder de titel "AvH & Growth Capital". AvH nam Sofinim reeds vroeger op volgens integrale consolidatie, met een minderheidsbelang van 26%. De aankoop van dit minderheidsbelang leidt (mechanisch) tot een stijging van het belangenpercentage in de deelnemingen die via Sofinim worden aangehouden. De hogere deelnemingspercentages die daaruit volgen zijn toegepast in de resultatenrekening vanaf Q4 2016.

Naar aanleiding van deze wijziging aan de segmentindeling zijn nog enkele andere beperkte aanpassingen doorgevoerd: zo wordt de participatie in Nationale Maatschappij der Pijpleidingen voortaan opgenomen in het segment "Energy & Resources" en behoort de participatie in Telemond nu tot "AvH & Growth Capital". Deze wijzigingen hebben uitsluitend een (beperkte) impact op de presentatie van de segmentrapportering. Er is uiteraard geen enkele impact op de totale resultaten, noch op de balans of cashflow. De segmentrapportering voor 2015 werd op analoge wijze herwerkt.

Overige wijzigingen 2016

AvH en CFE hebben hun deelneming in Rent-A-Port Energy verhoogd tot elk 50% door de overname van de participatie die werd aangehouden door het management van Rent-A-Port. Vervolgens werd de naam van de vennootschap gewijzigd in Green Offshore. Op jaareinde 2016 bedraagt het belangenpercentage van AvH in Green Offshore 80,2%.

In januari 2016 heeft AvH een bijkomende schijf (16%) in Holding Groupe Duval omgeruild tegen 25% in Patrimoine & Santé. Patrimoine & Santé is een Franse vennootschap die investeert in het onroerend goed dat door rusthuisgroep Residalya wordt geëxploiteerd. Vervolgens hebben AvH en leden van het management van Residalya hun respectievelijke belangen in zowel Residalya als in Patrimoine & Santé gegroepeerd onder een nieuwe holdingvennootschap HPA. HPA bezit per einde 2016 100% van het kapitaal van Residalya en 73,7% van Patrimoine & Santé. HPA consolideert deze beide vennootschappen integraal. AvH bezit op haar beurt 70,86% van het kapitaal van HPA en consolideert dit belang integraal.

AvH heeft in de loop van 2016 haar deelnemingspercentage in Sipef licht verhoogd tot 27,83%, in Sagar Cements tot 19,91%, en in Corelio tot 26,13%, zonder dat dit evenwel iets gewijzigd heeft aan de consolidatiemethode van deze deelnemingen.

In de rekeningen per 31/12/2016 zijn de deelnemingen die worden aangehouden in Financière Flo/Groupe Flo en in CKT Offshore overgeboekt naar "bestemd voor verkoop". De deelnemingen werden daarbij afgewaardeerd tot marktwaarde.

Segment 1

Marine Engineering & Contracting:

DEME (integrale consolidatie 60,40%), CFE (integrale consolidatie 60,40%), Rent-A-Port (integrale consolidatie 72,18%), Green Offshore (integrale consolidatie 80,20%) en Van Laere (integrale consolidatie 100%)

Segment 2

Private Banking:

Delen Investments CVA (vermogensmutatiemethode 78,75%), Bank J. Van Breda & C° (integrale consolidatie 78,75%), Finaxis (integrale consolidatie 78,75%) en ASCO-BDM (vermogensmutatiemethode 50%)

Segment 3

Real Estate & Senior Care:

Extensa (integrale consolidatie 100%), Leasinvest Real Estate (integrale consolidatie 30%), Anima Care (integrale consolidatie 92,5%) en HPA (integrale consolidatie 70,86%). HPA is de nieuwe structuur die 100% bezit van Residalya (exploitatie van rusthuizen) en 73,70% van Patrimoine & Santé (dat vastgoed bezit dat door Residalya wordt geëxploiteerd). Zowel Residalya als Patrimoine & Santé worden door HPA integraal geconsolideerd.

Segment 4

Energy & Resources:

Sipef (vermogensmutatiemethode 27,8%), NMP (integrale consolidatie 75%), AvH India Resources (integrale consolidatie 100%), Sagar Cements (vermogensmutatiemethode 19,9%) en Oriental Quarries & Mines (vermogensmutatiemethode 50%).

Segment 5

AvH & Growth Capital:

- AvH, Sofinim & subholdings (integrale consolidatie 100%)
- Integraal geconsolideerde participaties: Agidens (voorheen Egemin International) (86,2%)
- Participaties opgenomen volgens vermogensmutatiemethode: Atenor (10,5%), Axe Investments (48,3%), Amsteldijk Beheer (50%), Corelio (26,1%), Distriplus (50%), Financière EMG (22,2%), Manuchar (30,0%), MediaCore (49,9%), Transpalux (45,0%), Turbo's Hoet Groep (50%), Consortium Telemond (50%) en GIB (50%)
- Niet-geconsolideerde participaties: OncoDNA (15%)
- Activa bestemd voor verkoop aan marktwaarde: Groupe Flo (23,6%) en CKT Offshore (47,5%)/Hermes Finance (47,5%)

Toelichting 5: segmentinformatie - resultatenrekening 2016

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2016
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital		
Bedrijfsopbrengsten	3.051.586	164.381	341.397	13.600	80.826	-2.673	3.649.117
Verrichting van diensten	4.290		162.016	13.539	2.585	-2.533	179.897
Leasingopbrengsten		6.956	1.590				8.546
Vastgoedopbrengsten	12.186		167.128				179.314
Rente-opbrengsten bancaire activiteiten		106.615					106.615
Vergoedingen en commissies bancaire activiteiten		48.011					48.011
Opbrengsten uit onderhanden projecten	2.945.215				75.026		3.020.241
Overige bedrijfsopbrengsten	89.895	2.799	10.663	62	3.215	-140	106.493
Overige exploitatiebaten	3.452	1.940	3.505	3	1.265	-383	9.782
Rente op vorderingen financiële vaste activa	117		61		243	-104	317
Dividenden	3.213	1.940	3.445	3	691		9.292
Overheidssubsidies	121						121
Overige exploitatiebaten					332	-280	52
Exploitatielasten (-)	-2.824.699	-113.145	-282.660	-13.784	-116.448	2.953	-3.347.785
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen (-)	-1.630.999		-102.500		-36.343		-1.769.842
Vorraadwijziging handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (-)	25.515		91		175		25.780
Rentelasten Bank J.Van Breda & C° (-)		-32.544					-32.544
Personeelslasten (-)	-552.777	-39.275	-91.692	-689	-33.137		-717.569
Afschrijvingen (-)	-235.293	-5.586	-17.456	-1.911	-2.664		-262.910
Bijzondere waardevermindervingsverliezen (-)	242	-795	-4.527	-3.090	-22.059		-30.230
Overige exploitatielasten (-)	-430.449	-32.289	-66.359	-8.095	-18.463	2.953	-552.702
Voorzieningen	-937	-2.656	-216		-3.957		-7.766
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	22	0	40.565	0	0	0	40.587
Financiële activa voor handelsdoeleinden							0
Vastgoedbeleggingen	22		40.565				40.587
Winst (verlies) op de overdracht van activa	12.842	835	3.877	102	-21	0	17.635
Gerealiseerde meer(min)waarde op immateriële en materiële vaste activa	3.420		-32	102	24		3.514
Gerealiseerde meer(min)waarde op vastgoedbeleggingen			3.584				3.584
Gerealiseerde meer(min)waarde op financiële vaste activa	9.422		325		-398		9.350
Gerealiseerde meer(min)waarde op andere activa		835			353		1.188
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	243.202	54.011	106.685	-79	-34.378	-104	369.337
Financieringsopbrengsten	26.948	14	3.874	20	765	-187	31.433
Renteopbrengsten	8.280	14	2.801	20	496	-187	11.423
Diverse financiële opbrengsten	18.668		1.073		269		20.010
Financieringslasten (-)	-63.687	0	-24.995	-124	-1.976	291	-90.491
Rentelasten (-)	-33.130		-16.092	-111	-503	291	-49.546
Diverse financiële lasten (-)	-30.557		-8.904	-13	-1.472		-40.946
Afgeleide financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	0	-649	771	0	0		122
Aandeel in de winst (verlies) van de ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	1.636	88.679	5.664	10.793	1.889		108.660
Overige niet-exploitatiebaten	0	1.429	356	0	0		1.785
Overige niet-exploitatielasten (-)	0	0	0	0	0		0
Winst (verlies) vóór belasting	208.100	143.483	92.354	10.609	-33.700	0	420.847
Winstbelastingen	-30.250	-18.479	-4.631	-645	-789	0	-54.794
Uitgestelde belastingen	15.862	-3.932	1.080	78	58		13.146
Belastingen	-46.112	-14.547	-5.710	-723	-847		-67.940
Winst (verlies) na belasting uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	177.850	125.005	87.723	9.964	-34.489	0	366.053
Winst (verlies) na belasting uit bedrijfsactiviteiten die worden beëindigd	0	0	0	0	0		0
Winst (verlies) van het boekjaar	177.850	125.005	87.723	9.964	-34.489	0	366.053
Aandeel van het minderheidsbelang	72.658	26.498	41.547	731	382		141.816
Aandeel van de groep	105.192	98.506	46.176	9.234	-34.872		224.237

Commentaar bij de segmentinformatie - resultatenrekening 2016

De bedrijfsopbrengsten dalen in 2016 met 362,1 miljoen euro tegenover vorig jaar. Deze beweging wordt vooral verklaard door dalende bedrijfsopbrengsten (-464,9 miljoen euro) in het segment "Marine Engineering & Contracting" enerzijds en een stijging in "Real Estate & Senior Care" anderzijds. De daling in "Marine Engineering & Contracting" wordt verklaard door het lagere omzetniveau bij DEME, dat zoals verwacht en aangekondigd, in 2016 het recordjaar 2015 (met o.a. de grote werken aan het Suez-kanaal in Egypte) niet kon evenaren. Ook bij CFE dalen de bedrijfsopbrengsten als gevolg van de grotere selectiviteit bij het aannemen van nieuwe contracten, de overdracht van de activiteit burgerlijke bouw en de afbouw van haar aanwezigheid op een aantal markten in Afrika en Oost-Europa. De uitbouw van de activiteiten van Anima Care en Residalya in de sector van de ouderenzorg verklaart, samen met de verkopen door Extensa van vastgoed dat wordt ontwikkeld op de sites van Tour & Taxis (Brussel) en op Cloche d'Or in Luxemburg, de stijging van de omzet in "Real Estate & Senior Care". In het segment "AvH & Growth Capital" bestaan de bedrijfsopbrengsten vooral uit de omzet die wordt gerealiseerd door Agidens, aangezien de andere deelnemingen via vermogensmutatie worden verwerkt. In het "Private Banking"-segment moet de evolutie van de rente-opbrengsten uiteraard in samenhang worden gezien met die van de rentelasten. De druk op de netto-rentemarge van Bank J. Van Breda & Co wordt in 2016 meer dan gecompenseerd door de toename van de fee-inkomsten.

De winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening van 2015 was voor 60,8 miljoen euro (of 42,1 miljoen euro na belastingseffect) positief beïnvloed door de herwaardering van het historische belang in Tour & Taxis die moest worden uitgedrukt naar aanleiding van de controleverwerving (100%) van de site door uitkoop van de minderheidsaandeelhouders in het begin van dat jaar. De rest (22,1 miljoen euro) van de winst op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening kwam in 2015 voor rekening van de overige waardeschommelingen in de vastgoedportefeuilles van zowel Extensa als Leasinvest Real Estate. Ook in 2016 evolueerden de reële waarden van dergelijke vastgoedactiva bij Extensa en Leasinvest Real Estate samen met 40,6 miljoen euro in positieve zin, waarvan het overgrote deel voor rekening komt van het project Herman Teirlinck (Extensa) op de site Tour & Taxis, op grond van de verkoopovereenkomst die Extensa met Baloise bereikte.

AvH heeft naar aanleiding van de negatieve evolutie van Groupe Flo gedurende 2016 en in het licht van gesprekken die worden gevoerd met het oog op het aantrekken van nieuwe investeerders en/of het verkopen van bedrijfsonderdelen van Groupe Flo haar blootstelling aan Financière Flo / Groupe Flo met 22,1 miljoen euro gereduceerd in lijn met de beurswaarde van Groupe Flo per 31.12.2016 (0,67 euro per aandeel).

Bijzondere waardeverminderingen werden in 2016 voorts geboekt op de goodwill van AvH op haar deelneming in Oriental Quarries & Mines (3,1 miljoen euro) en van HPA bij de eerste consolidatie van Patrimoine & Santé (4,1 miljoen euro).

In vergelijking met 2015, toen Agidens een meerwaarde op de verkoop van Ege-min Handling Automation kon realiseren van 59,8 miljoen euro (deel van de groep 31,7 miljoen euro) en Sofinim haar deelneming verkocht in Hertel, valt de winst op de overdracht van activa in 2016 een stuk lager uit: CFE realiseerde meerwaarden op haar deelnemingen in de PPP-deelnemingen in respectievelijk Locorail (Liefkenshoekspoortunnel) en Coentunnel (Amsterdam). Leasinvest Real Estate rondde de eerder aangekondigde verkoop af van het nieuwe kantoorgebouw Royal20 in het Groothertogdom Luxemburg en realiseerde daarop een meerwaarde, bovenop de winst die reeds in voorgaande periodes via aanpassingen van de reële waarde in de resultatenrekening was erkend.

De evolutie van de winst uit de bedrijfsactiviteiten is een combinatie van de vele factoren in de respectievelijke segmenten die hiertoe bijdragen. Maar in de vergelijking met 2015 ligt het grootste verschil in het segment "AvH & Growth Capital", waar de meerwaarden op de verkopen van (vooral) Ege-min Handling Automation en Hertel van 2015 wegvallen en er in 2016 integendeel sprake is van bijzondere waardeverminderingen bij Groupe Flo en bij CKT Offshore.

Niettegenstaande de opname in de consolidatiekring van Patrimoine & Santé in 2016, verslechtert het netto financieel resultaat maar licht ten opzichte van vorig jaar.

Ook de winstbijdrage van de ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast komt, hoewel anders samengesteld, toch op een ongeveer gelijk niveau uit in

2016 (108,7 miljoen euro) als dat van 2015 (110,5 miljoen euro).

De winstbelastingen dalen omwille van een lager resultaat voor belastingen, omwille van een lagere belastingsvoet bij DEME die het gevolg is van een andere geografische realisatie van de omzet en van de gedane investeringen en een daling in het vastgoedsegment (in 2015 was er een belangrijke latente belasting op de herwaardeeringsmeerwaarde T&T). Daarbij dient opgemerkt dat de bijdrage van de ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast slechts het aandeel van de groep in het nettoresultaat van die ondernemingen weergeeft en de op deze resultaten toegepaste belastingen niet in de geconsolideerde rekeningen van AvH zichtbaar zijn.

De winst van het boekjaar (deel van de groep) komt voor het hele jaar 59,8 miljoen euro lager uit dan in 2015. Het grootste deel van deze negatieve variatie komt voor rekening van het segment "AvH & Growth Capital", waarin zoals hierboven reeds werd toegelicht, de meerwaarden op de verkoop van deelnemingen ontbraken en er integendeel sprake was van negatieve bijdragen en waardeverminderingen op Groupe Flo en CKT Offshore.

Toelichting 5: segmentinformatie - activa 2016

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2016
I. Vaste activa	2.456.874	4.050.951	1.598.499	174.483	248.792	-6.336	8.523.262
Immateriële vaste activa	95.516	5.179	66.136		1		166.832
Goodwill	177.060	134.247	31.232				342.539
Materiële vaste activa	1.697.794	40.054	359.876	9.231	27.683		2.134.639
Vastgoedbeleggingen			1.010.754				1.010.754
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	159.540	633.263	15.933	165.113	179.450		1.153.300
Financiële vaste activa	172.125	625	88.952		33.780	-6.336	289.146
Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa	16.578	3	88.237		8.225		113.043
Vorderingen en borgtochten	155.547	622	715		25.554	-6.336	176.103
Afdekkingsinstrumenten op meer dan één jaar	510	1.481	1.584				3.576
Vorderingen op meer dan één jaar	26.143	105.906	23.623		4.997		160.669
Handelsvorderingen	1.884				2.346		4.230
Vorderingen uit financiële lease		105.906	23.366				129.272
Overige vorderingen	24.259		256		2.651		27.167
Uitgestelde belastingvorderingen	128.184	2.624	409	138	2.881		134.236
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op meer dan één jaar		3.127.572					3.127.572
II. Vlottende activa	2.013.435	1.708.521	375.617	32.522	155.094	-38.029	4.247.159
Voorraden	96.613		17.516		407		114.536
Bedrag verschuldigd door klanten voor onderhanden projecten	56.019		189.742		2.042		247.803
Geldbeleggingen	3	582.069	317		39.019		621.408
Voor verkoop beschikbare financiële activa		582.069	317		39.019		621.405
Financiële activa behorend tot de handelsportefeuille (trading)	3						3
Afdekkingsinstrumenten op ten hoogste één jaar	2.324	1.227					3.551
Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.174.961	71.569	98.247	26.416	71.848	-37.781	1.405.260
Handelsvorderingen	1.105.991		34.373	4.781	22.583	-1.563	1.166.164
Vorderingen uit financiële lease		47.303	547				47.850
Overige vorderingen	68.970	24.266	63.327	21.635	49.265	-36.218	191.245
Terug te vorderen belastingen	18.954		4.515	26	933		24.429
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op ten hoogste één jaar		1.041.064					1.041.064
Banken - interbancaire vorderingen		74.156					74.156
Banken - leningen en vorderingen (excl. leasing)		931.915					931.915
Banken - tegoeden centrale banken		34.993					34.993
Geldmiddelen en kasequivalenten	639.458	5.857	63.191	6.046	39.762		754.315
Termijndeposito's tot drie maand	124.658	1	4.853		27.261		156.773
Liquide middelen	514.801	5.856	58.338	6.046	12.501		597.542
Overlopende rekeningen	25.101	6.734	2.089	34	1.083	-248	34.793
III. Activa bestemd voor verkoop	21.416		75.191		8.031		104.637
Totaal der activa	4.491.724	5.759.472	2.049.307	207.005	411.917	-44.366	12.875.059

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		
Segmentinformatie - proforma omzet	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2016
Omzet lidstaten van de Europese Unie	2.050.245	476.627	328.144	55.329	664.451	-2.533	3.572.263
Overige landen binnen Europa	75.206	137	2.590	10.875	40.061		128.870
Landen buiten Europa	836.184	0	0	39.820	323.785		1.199.789
Totaal	2.961.635	476.764	330.735	106.025	1.028.297	-2.533	4.900.923

De proforma omzet bevat de omzet van alle participaties aangehouden door de AvH-groep en wijkt dus af van de omzet zoals gerapporteerd in de wettelijke IFRS consolidatie, die is opgemaakt op basis van de op pag. 123 t.e.m. 131 gerapporteerde consolidatiekring. In deze proforma voorstelling worden alle (exclusieve) controle-belangen integraal verwerkt en de overige belangen proportioneel.

Toelichting 5: segmentinformatie - eigen vermogen en verplichtingen 2016

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2016
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital		
I. Totaal eigen vermogen	1.550.265	1.277.714	633.966	194.112	260.290		3.916.348
Eigen vermogen - deel groep	947.977	1.036.961	354.349	186.609	257.186		2.783.083
Geplaatst kapitaal					113.907		113.907
Aandelenkapitaal					2.295		2.295
Agio					111.612		111.612
Geconsolideerde reserves	968.111	1.032.278	354.278	167.855	159.568		2.682.090
Herwaarderingsreserves	-20.133	4.683	71	18.754	8.541		11.915
Effecten beschikbaar voor verkoop		4.053	11.446	-9	15.656		31.145
Afdekkingsreserve	-4.939	-337	-13.282		-77		-18.635
Actuariële winsten (verliezen) te bereiken doelpensioenplannen	-11.878	-49	-19	-664	1.041		-11.569
Omrekeningsverschillen	-3.317	1.016	1.926	19.427	-8.079		10.974
Ingekochte eigen aandelen (-)					-24.830		-24.830
Minderheidsbelang	602.287	240.753	279.617	7.503	3.104		1.133.265
II. Langlopende verplichtingen	1.003.847	732.951	897.578	8.354	38.981	-6.336	2.675.375
Voorzieningen	91.968	3.588	6.297		4.135		105.989
Pensioenverplichtingen	51.544	3.404	606	407	60		56.021
Uitgestelde belastingverplichtingen	153.792	283	97.957	2.940	1.713		256.685
Financiële schulden	681.798		727.785	5.008	5.049	-6.336	1.413.303
Leningen van banken	315.577		572.227	5.008			892.811
Obligatieleningen	303.537		130.512				434.049
Achtergestelde leningen	1.294		2.050				3.344
Financiële lease-overeenkomsten	51.808		22.589		5.049		79.446
Overige financiële schulden	9.583		407			-6.336	3.654
Langlopende afdekkingsinstrumenten	18.988	14.148	51.215				84.352
Overige schulden	5.756	6.848	13.717		28.024		54.346
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties		704.680					704.680
Banken - deposito's van kredietinstellingen							0
Banken - deposito's van klanten		647.175					647.175
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schuld							0
Banken - achtergestelde verplichtingen		57.505					57.505
III. Kortlopende verplichtingen	1.931.608	3.748.807	517.763	4.538	112.645	-38.029	6.277.332
Voorzieningen	37.758	34	74				37.865
Pensioenverplichtingen		206	8				214
Financiële schulden	170.021		370.673	1.440	54.715	-36.218	560.632
Leningen van banken	107.246		190.924	1.440			299.610
Obligatieleningen							0
Financiële lease-overeenkomsten	48.122		2.583		1.498		52.202
Overige financiële schulden	14.653		177.166		53.218	-36.218	208.819
Kortlopende afdekkingsinstrumenten	23.515	1.632					25.147
Bedragen verschuldigd aan klanten voor onderhanden projecten	218.377				4.439		222.816
Overige schulden op ten hoogste één jaar	1.393.472	13.511	112.534	2.839	52.578	-1.563	1.573.372
Handelsschulden	1.200.026	4	57.964	1.568	12.311	-1.563	1.270.310
Ontvangen vooruitbetalingen			2.638	1.176			3.814
Schulden mbt bezoldigingen & sociale lasten	149.279	7.947	17.378	95	9.165		183.864
Overige schulden	44.168	5.560	34.554		31.102		115.384
Te betalen belastingen	32.885	1.070	17.509	156	369		51.989
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties		3.727.271					3.727.271
Banken - deposito's van kredietinstellingen		24.422					24.422
Banken - deposito's van klanten		3.532.914					3.532.914
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schuld		161.693					161.693
Banken - achtergestelde verplichtingen		8.242					8.242
Overlopende rekeningen	55.579	5.083	16.966	103	544	-248	78.027
IV. Verplichtingen bestemd voor verkoop	6.004						6.004
Totaal van het eigen vermogen en de verplichtingen	4.491.724	5.759.472	2.049.307	207.005	411.917	-44.366	12.875.059

Commentaar bij de segmentinformatie - balans 2016

Het balanstotaal van AvH is in 2016 opnieuw aangegroeid en bedraagt per 31.12.2016 12.875,1 miljoen euro. Dat is een stijging met 622,0 miljoen tegenover jaareinde 2015. De stijging situeert zich vooral in de segmenten "Private Banking", waar ze de gestegen commerciële volumes bij Bank J.Van Breda & C° evenals de aangroei van het eigen vermogen van Delen Investments weerspiegelen en in het segment "Real Estate & Senior Care" waar de projecten van Extensa in volle ontwikkeling zijn en waar, als gevolg van de vorming van HPA in 2016, zowel Residalya als Patrimoine & Santé integraal worden geconsolideerd, wat in 2015 voor deze laatste nog niet het geval was.

Zoals ook in voorgaande jaren reeds werd opgemerkt, heeft de integrale consolidatie van het belang in Bank J.Van Breda & C° en het grote balanstotaal van deze deelneming (4.992,2 miljoen euro) in verhouding tot de andere deelnemingen, een zeer betekenisvolle impact op de presentatie van de geconsolideerde balans van AvH. Een aantal posten uit de balans van Bank J.Van Breda & C° worden samengevat op aparte lijnen om ze beter te kunnen onderscheiden.

De stijging van de materiële vaste activa van 1.945,8 miljoen euro (2015) naar 2.134,6 miljoen op jaareinde 2016 wordt voornamelijk verklaard door de integrale consolidatie (via HPA) van Patrimoine & Santé, dat 220,9 miljoen euro rusthuizen en inrichting bezit.

De stijging van de vastgoedbeleggingen vloeit voort uit de dynamiek van Extensa op de site van Tour & Taxis met de aankoop van het Hôtel des Douanes en de ontwikkeling van het Herman Teirlinck-gebouw. De vastgoedportefeuille van Leasinvest Real Estate vertegenwoordigt 859,9 miljoen euro en kende in 2016 een lichte daling als gevolg van enerzijds de verkoop van de gebouwen Royal20 en Zeutestraat en anderzijds de aankoop van o.a. een shoppingcenter in Oostenrijk.

De stijging van de post "Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast" betekent dat deze deelnemingen meer winst hebben gerealiseerd dan dat ze dividend hebben uitgekeerd. In 3 segmenten is sprake van een daling omwille van effecten die samenhangen met wijzigingen in de consolidatiekring: zo werd in 2015 de participatie in Patrimoine & Santé nog via vermogensmutatie verwerkt, in tegenstelling tot de integrale consolidatie in 2016 en in het segment "AvH & Growth Capital" werden de deelnemingen in respectievelijk Financière Flo/Groupe Flo en in CKT Offshore overgeboekt naar "bestemd voor verkoop". Een analoge overboeking van een vastgoed-ontwikkelingsvennootschap door CFE verklaart de daling in het segment "Marine Engineering & Contracting".

Onder "Financiële vaste activa beschikbaar voor verkoop" worden o.a. de aandelen Retail Estates die door Leasinvest Real Estate worden aangehouden gerapporteerd, net zoals een beperkt aantal niet-geconsolideerde deelnemingen van AvH en van Green Offshore.

Net zoals in voorgaande jaren, wordt erop gewezen dat de balans van Delen Investments, een deelneming die via vermogensmutatie wordt verwerkt, een belangrijke post "Clienteel" bevat, die op jaareinde 2016 235,5 miljoen euro bedraagt (2015: 239,8 miljoen euro).

De Geldbeleggingen bestaan vooral uit de beleggingsportefeuille van Bank J.Van Breda & C° en in mindere mate uit beleggingen van AvH.

De geldmiddelen en kasequivalenten zijn nog aangegroeid in 2016 en belopen 754,3 miljoen euro per einde 2016, tegenover 705,0 miljoen euro verleden jaar. Een groot deel van die kasmiddelen situeert zich in het segment "Marine Engineering & Contracting". Dit wordt verklaard door de sterke cashgeneratie door DEME in combinatie met enige vertraging bij de scheepswerven waar DEME nieuwe tuigen heeft besteld, waardoor bepaalde betalingen die daarmee samenhangen nog niet verschuldigd waren op jaareinde 2016.

De activa bestemd voor verkoop bestaan vooral uit gebouwen of terreinen die door CFE, Algemene Aannemingen Van Laere en Leasinvest Real Estate worden aangehouden met het oog op de verkoop. Daarnaast wordt hier per jaareinde 2016 ook de laatste schijf (21,8%) van de deelneming in Holding Groupe Duval opgenomen, die begin 2017 conform de daarover gemaakte afspraken is omgeuild in aandelen Patrimoine & Santé, net zoals het belang dat AvH aanhoudt in Financière Flo/Groupe Flo en in CKT Offshore.

Voor toelichting bij de mutaties op het eigen vermogen wordt verwezen naar Toelichting op pagina 117 van dit verslag.

In de voorzieningen is in het segment "Marine Engineering & Contracting" op jaareinde 2016 nog een bedrag opgenomen van 46,3 miljoen euro (2015: 49,3 miljoen euro) voor zgn "voorwaardelijke verplichtingen" die door AvH werden geïdentificeerd bij het verwerven van de controle, einde 2013, over CFE.

De stijging van de Financiële schulden op lange termijn met 76,4 miljoen euro wordt vooral verklaard door de opname in de consolidatiekring van Patrimoine & Santé die haar vastgoedactiva overwegend op lange termijn financiert. In vergelijking tot einde 2015 is de impact van Residalya/Patrimoine & Santé 145,3 miljoen euro. Buiten dit effect van wijziging van consolidatiekring zijn de lange termijn financiële schulden van de groep gedaald.

Door verschillende groepsentiteiten werden obligatieleningen uitgegeven, waaronder CFE (100 miljoen euro), DEME (200 miljoen euro), Leasinvest Real Estate (95 miljoen euro) en HPA (34 miljoen euro).

AvH heeft bij de overname van het 26%-belang dat NPM Capital bezat in Sofinim, een uitgestelde betaling bedongen van 56 miljoen euro, die voor de helft verschuldigd is eind september 2017 en voor de andere helft eind september 2018. Die laatste schijf wordt onder de overige schulden op lange termijn gerapporteerd.

De deposito's van klanten bij Bank J.Van Breda & C° zijn toegenomen in vergelijking tot vorig jaar. De klanten van de Bank hebben in verhouding tot vorig jaar een groter deel daarvan aangehouden onder de vorm van deposito's op korte termijn.

Toelichting 5: segmentinformatie - kasstroomoverzicht 2016

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2016
I. Geldmiddelen en kasequivalenten, openingsbalans	519.386	7.292	58.691	4.984	114.633		704.987
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	243.202	54.011	106.685	-79	-34.378	-104	369.337
Reclass Winst (verlies) op de overdracht van activa naar cashflow uit desinvesteringen	-20.309	-835	-3.877	-102	21		-25.102
Dividenden van vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	15.205	45.477		409	4.518		65.608
Overige niet-exploitatiebaten (lasten)		1.429	356				1.785
Winstbelastingen	-40.629	-18.479	-4.631	-645	-789		-65.173
Aanpassingen voor niet-geldelijke posten							
Afschrijvingen	235.293	5.586	17.456	1.911	2.664		262.910
Bijzondere waardevermindervingsverliezen	-244	902	4.364	3.090	22.059		30.171
Aandelenoptieplannen	-20	-2.567	186		784		-1.618
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	-22		-40.565				-40.587
(Afname) toename van voorzieningen	-5.838	2.955	269		3.957		1.342
(Afname) toename van latente belastingen	-15.862	3.932	-1.080	-78	-58		-13.146
Andere niet-kaskosten (opbrengsten)	-1.518	3.631	-139	16	-598		1.391
Cashflow	409.256	96.041	79.025	4.521	-1.821	-104	586.920
Afname (toename) van het bedrijfskapitaal	29.221	-34.342	39.265	3.346	39.332	-5.531	71.291
Afname (toename) van voorraden, onderhanden projecten & ontvangen vooruitbetalingen	79.790		31.103		5.101		115.994
Afname (toename) van vorderingen	11.503	-21.115	-18.105	3.447	-21.111	8.154	-37.227
Afname (toename) van vorderingen kredietinstellingen & cliënten (banken)		-265.930					-265.930
Toename (afname) van schulden (andere dan financiële schulden)	-57.528	-996	23.446	-61	55.862	-13.685	7.038
Toename (afname) van schulden aan krediet-instellingen, cliënten & obligaties (banken)		261.979					261.979
Afname (toename) overige	-4.544	-8.280	2.822	-40	-521		-10.563
Operationele cashflow	438.477	61.699	118.290	7.867	37.511	-5.634	658.211
Investeringscashflow	-299.596	-537.371	-206.388	-4.858	-119.875		-1.168.089
Aanschaffing van immateriële en materiële vaste activa	-192.042	-5.313	-16.992	-268	-2.522		-217.138
Investerings in vastgoedbeleggingen			-114.766				-114.766
Verwerving van financiële vaste activa	-31.196		-72.618	-4.590	-114.158		-222.562
Nieuwe leningen toegestaan	-76.358	-262	-2.012		-3.062		-81.695
Verwerving van geldbeleggingen		-531.796			-133		-531.929
Desinvesteringen	74.707	536.288	82.040	102	8.465		701.601
Desinvesteringen van immateriële en materiële vaste activa	8.604		509	102	59		9.275
Desinvesteringen van vastgoedbeleggingen	1.291		64.855				66.146
Overdracht van financiële vaste activa	33.551		14.875		3.137		51.563
Terugbetaalde leningen	31.260		767		3.500		35.527
Overdracht van geldbeleggingen		536.288	1.033		1.769		539.090
Investeringscashflow	-224.890	-1.083	-124.349	-4.756	-111.410		-466.488
Financiële operaties							
Ontvangen interesten	7.999	14	2.801	20	496	-187	11.142
Betaalde interesten	-40.610		-16.487	-111	-503	291	-57.421
Diverse financiële opbrengsten(lasten)	-12.101		-7.049	-13	-1.203		-20.366
Afname (toename) van eigen aandelen					-801		-801
(Afname) toename van financiële schulden	12.626		43.418	-1.444	-6.852	5.531	53.279
Winstverdeling					-64.980		-64.980
Dividenden uitgekeerd aan derden	-61.355	-62.065	-16.468	-1.406	76.577		-64.717
Financieringscashflow	-93.441	-62.051	6.215	-2.954	2.734	5.634	-143.863
II. Netto toename (afname) in geldmiddelen en kasequivalenten	120.146	-1.435	156	157	-71.165		47.859
Transfer tussen segmenten	456		2.335	922	-3.713		0
Wijziging consolidatiekring of -methode			1.814				1.814
Kapitaalverhogingen (deel derden)	88		188				275
Wisselkoerswijzigingen op geldmiddelen en kasequivalenten	-618		8	-18	7		-620
III. Geldmiddelen en kasequivalenten, slotbalans	639.458	5.857	63.191	6.046	39.762		754.315

Commentaar bij de segmentinformatie - kastroomoverzicht 2016

Ondanks het feit dat in 2016 de bedrijfswinst 127,2 miljoen euro lager uitvalt dan over het boekjaar 2015, realiseert AvH geconsolideerd toch een hogere cashflow, die stijgt van 577,9 miljoen euro naar 586,9 miljoen euro. Voor de elementen die de evolutie van de bedrijfswinst verklaren, wordt verwezen naar de geconsolideerde resultatenrekeningen en de toelichtingen daarbij. De stijging van de cashflow in 2016 wordt verklaard door (i) een kleiner bedrag aan winst die voortkomt uit de verkoop van activa (geherclassificeerd naar desinvesteringscashflow) en uit waarderingen aan reële waarde via resultatenrekening, (ii) een stijging van de dividenden die werden ontvangen van vennootschappen die volgens vermogensmutatie worden verwerkt en (iii) hogere bijzondere waardeverminderingen ten laste van het resultaat in 2016.

De naar 'desinvesteringscashflow' geherclassificeerde winst bedroeg 97,3 miljoen euro in 2015 en was toen hoofdzakelijk afkomstig van de verkoop door Agidens van de Handling Automation divisie van Egemin (waarop 59,8 miljoen euro winst werd gerealiseerd) en van de participatie van Sofinim in Hertel. In 2016 vertegenwoordigden dergelijke meerwaarden 25,1 miljoen euro. Dit bedrag bestaat o.a. uit de meerwaarden die in het segment "Marine Engineering & Contracting" worden gerealiseerd op de desinvesteringen van de belangen in Locorail (CFE), Coentunnel (CFE en DEME) en een deel van het belang in C-Power (DEME).

In lijn met de sterke resultaten die de deelnemingen van AvH hebben gerealiseerd in 2015, keerden de vennootschappen die via vermogensmutatie worden verwerkt 23,1 miljoen euro meer dividenden uit aan AvH en haar dochterondernemingen. De belangrijkste bijdragers (en tevens stijgers) in deze rubriek waren de niet-integraal geconsolideerde dochters van CFE/DEME en Delen Investments.

De bijzondere waardeverminderingen werden toegelicht in de commentaren bij de resultatenrekening, net zoals de winst op activa gewaardeerd aan reële waarde.

Het werkkapitaal van de geconsolideerde groep is in 2016 gedaald voor alle segmenten, uitgezonderd in "Private Banking" waar de kredietverlening sneller steeg dan de deposito's van klanten en interbankenfinanciering. De gedaalde omzet bij vooral DEME en de verkopen van vastgoedontwikkelingen door Extensa leveren de grootste bijdrage tot deze daling.

In 2016 investeerden de integraal geconsolideerde vennootschappen van de AvH-groep in totaal voor 1.168,1 miljoen euro, wat 256,1 miljoen euro meer is dan in 2015. Hoewel investeringen in de vloot van DEME en de overige investeringen door-

heen de groep in immateriële en materiële vaste activa op hoog niveau bleven (217,1 miljoen euro in totaal) in 2016, waren er ook grote investeringen in bijkomende vastgoedbeleggingen bij Extensa (in de gebouwen op Tour & Taxis, waaronder het Herman Teirlinck-gebouw en het "Hôtel des douanes" en bij Leasinvest Real Estate (verwerving shoppingcenter in Oostenrijk en bijkomende investeringen aan gebouwen in portefeuille). Ook naar de aankoop van financiële vaste activa gingen in 2016 meer kasmiddelen, met de aankoop van het 26% aandeel dat NPM Capital in Sofinim bezat (waarvan reeds 50 mio betaald en uitgestelde betalingen van telkens 28 miljoen euro in 2017 en 2018), met een verhoging van de participatie in de vennootschap die het Herman Teirlinckgebouw ontwikkelt, met de verwerving van een bijkomende 25% participatie in Patrimoine & Santé begin 2016 en tenslotte met de overname van bijkomende residenties in de ouderenzorg door zowel Anima Care als HPA.

Door de integraal geconsolideerde vennootschappen uit de AvH-groep werden meer vastgoedbeleggingen gedesinvesteerd (66,1 miljoen euro) dan in 2015 (23,9 miljoen euro). Deze verkopen situeren zich vooral in de portefeuille van Leasinvest Real Estate (Royal20-gebouw in Luxemburg, Zeutestraat Mechelen).

De overdracht van financiële vaste activa bedroeg 51,6 miljoen euro en bleef een heel stuk onder de 207,0 miljoen euro van 2015 (toen oa. Hertel, Agidens). De desinvesteringen van 2016 bestaan voornamelijk uit de al eerder vermelde desinvesteringen die uit de operationele cashflow van "Marine Engineering & Contracting" worden overgeboekt en uit de ruil van een bijkomende schijf (16%) in Holding Groupe Duval (dat begin 2016 werd omgeuild tegen aandelen Patrimoine & Santé).

De nieuwe leningen die werden toegestaan (en geen betrekking hebben op de bankactiviteit) situeren zich voornamelijk in het segment "Marine Engineering & Contracting" en houden verband met de financiering van de windprojecten Merkur en Rentel.

De verwerving van geldbeleggingen door Bank J. Van Breda & Co voor 531,8 miljoen euro kadert in het normale beheer van haar beleggingsportefeuille en stemt nagevoel volledig overeen met de overdracht van geldbeleggingen (536,3 miljoen euro).

Na een sterke reductie van financiële schulden in 2015, stijgen deze terug lichtjes in 2016, vooral als gevolg van de ontwikkelingen in "Real Estate & Senior Care".

De post "dividenden uitgekeerd aan derden" bestaat uit de dividenden die in 2016 werden uitgekeerd buiten de kring, meer bepaald aan de minderheidsaandeelhouders van vnl CFE, Finaxis, Leasinvest Real Estate, Sofinim en Agidens.

Evolutie van de thesaurie van de AvH-groep 2012-2016⁽¹⁾

€ miljoen	2016	2015	2014	2013	2012
Eigen aandelen ⁽²⁾	29,0	28,4	24,5	21,2	18,4
Overige beleggingen					
- Portefeuille aandelen	39,0	41,1	27,2	23,6	20,0
- Termijndeposito's	26,2	33,2	55,9	73,3	82,3
Liquide middelen	5,3	5,6	6,5	6,4	6,5
Financiële schulden	-31,2	-32,0	-92,7	-127,6	-39,3
Nettothesauriepositie	68,3	76,3	21,3	-3,1	87,9

⁽¹⁾ Bevat de thesaurie en financiële schulden aan kredietinstellingen en t.o.v. financiële markten van de geconsolideerde subholdings opgenomen in het segment 'AvH & Growth Capital' alsook de thesaurie van GIB (50%) en van Finaxis.

⁽²⁾ In de mate dat de eigen aandelen worden aangehouden voor de indekking van optieverplichtingen, wordt de waarde van de eigen aandelen daarop afgestemd.

Eind 2016 beschikte AvH (inclusief subholdings) over een netto cash positie van 68,3 miljoen euro, tegenover 76,3 miljoen euro eind 2015. Naast liquide middelen en deposito's op korte termijn bestaat de thesaurie onder meer uit geldbeleggingen (incl. eigen aandelen) voor 68,0 miljoen euro en uit korte termijnschulden onder de vorm

van commercial paper van 30,4 miljoen euro. De netto cash positie van de groep daalt slechts lichtjes ten opzichte van 2015, ondanks de investeringen van het jaar in o.a. Sofinim en Green Offshore/Rentel.

Toelichting 5: segmentinformatie - resultatenrekening 2015

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2015
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital		
Bedrijfsopbrengsten	3.516.487	171.412	244.739	14.030	67.297	-2.733	4.011.231
Verrichting van diensten	4.422		138.558	13.970	2.579	-2.595	156.934
Leasingopbrengsten		7.016	1.591				8.607
Vastgoedopbrengsten	27.331		91.722				119.053
Rente-opbrengsten bancaire activiteiten		116.083					116.083
Vergoedingen en commissies bancaire activiteiten		44.663					44.663
Opbrengsten uit onderhanden projecten	3.391.250				61.930		3.453.179
Overige bedrijfsopbrengsten	93.483	3.650	12.869	59	2.788	-138	112.712
Overige exploitatiebaten	3.952	592	1.798	0	2.317	-791	7.869
Rente op vorderingen financiële vaste activa	250		21		1.150	-553	869
Dividenden	3.703	592	1.777		810		6.881
Overheidssubsidies							0
Overige exploitatiebaten					356	-238	118
Exploitatielasten (-)	-3.310.402	-114.329	-188.126	-11.161	-81.228	2.971	-3.702.275
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen (-)	-1.929.773		-32.735		-27.325		-1.989.833
Voorraadwijziging handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (-)	-14.340		873		187		-13.281
Rentelasten Bank J.Van Breda & C° (-)		-38.986					-38.986
Personeelslasten (-)	-574.337	-41.503	-79.717	-876	-29.108		-725.540
Afschrijvingen (-)	-255.525	-5.592	-8.771	-2.217	-2.907		-275.012
Bijzondere waardevermindervingsverliezen (-)	-16.285	-760	-1.566		-2.664		-21.275
Overige exploitatielasten (-)	-512.618	-26.894	-66.019	-8.068	-19.400	2.971	-630.028
Voorzieningen	-7.524	-594	-191		-11		-8.319
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	-397	0	82.860	0	0	0	82.463
Financiële activa voor handelsdoeleinden							0
Vastgoedbeleggingen	-397		82.860				82.463
Winst (verlies) op de overdracht van activa	27.419	409	498	11	68.944	0	97.281
Gerealiseerde meer(min)waarde op immateriële en materiële vaste activa	18.802		210	11	14		19.037
Gerealiseerde meer(min)waarde op vastgoedbeleggingen	2.746		485				3.231
Gerealiseerde meer(min)waarde op financiële vaste activa	5.871		-187		68.162		73.846
Gerealiseerde meer(min)waarde op andere activa		409	-10		768		1.167
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	237.059	58.084	141.770	2.880	57.330	-553	496.569
Financieringsopbrengsten	46.112	43	2.055	61	2.516	-78	50.709
Renteopbrengsten	8.328	43	1.227	48	924	-78	10.492
Diverse financiële opbrengsten	37.783		828	13	1.592		40.216
Financieringslasten (-)	-84.195	0	-21.298	-184	-3.556	631	-108.603
Rentelasten (-)	-29.261		-13.123	-179	-1.036	631	-42.970
Diverse financiële lasten (-)	-54.934		-8.175	-5	-2.519		-65.633
Afgeleide financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	0	445	-4.793	0	0		-4.348
Aandeel in de winst (verlies) van de ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	40.148	92.603	-4.646	6.150	-23.705		110.549
Overige niet-exploitatiebaten	0	1.566	0	0	0		1.566
Overige niet-exploitatielasten (-)	0	0	0	0	0		0
Winst (verlies) vóór belasting	239.124	152.740	113.087	8.906	32.585	0	546.442
Winstbelastingen	-60.263	-20.646	-26.018	-800	-318	0	-108.046
Uitgestelde belastingen	-24.042	-5.360	-21.311	-243	509		-50.447
Belastingen	-36.221	-15.286	-4.707	-558	-827		-57.599
Winst (verlies) na belasting uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	178.860	132.094	87.069	8.106	32.267	0	438.395
Winst (verlies) na belasting uit bedrijfsactiviteiten die worden beëindigd	0	0	0	0	-1.141		-1.141
Winst (verlies) van het boekjaar	178.860	132.094	87.069	8.106	31.126	0	437.254
Aandeel van het minderheidsbelang	69.629	28.114	27.900	689	26.844		153.175
Aandeel van de groep	109.231	103.980	59.169	7.417	4.282		284.079

Toelichting 5: segmentinformatie - activa 2015

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2015
I. Vaste activa	2.451.187	3.777.568	1.291.208	161.440	273.942	-3.283	7.952.062
Immateriële vaste activa	97.928	7.081	51.968		35		157.012
Goodwill	177.113	134.247	22.522				333.882
Materiële vaste activa	1.742.431	38.423	126.218	10.874	27.826		1.945.772
Vastgoedbeleggingen	2.419		952.671				955.090
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	166.715	593.935	22.109	150.444	204.045		1.137.249
Financiële vaste activa	138.874	364	89.692		35.739	-3.283	261.386
Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa	7.729	3	86.372		7.387		101.491
Vorderingen en borgtochten	131.145	361	3.319		28.352	-3.283	159.894
Afdekkingsinstrumenten op meer dan één jaar	1.381	1.251	1.597				4.228
Vorderingen op meer dan één jaar	20.475	90.042	24.125		3.803		138.445
Handelsvorderingen	945				900		1.845
Vorderingen uit financiële lease		90.042	23.914				113.956
Overige vorderingen	19.530		211		2.904		22.644
Uitgestelde belastingvorderingen	103.851	6.499	307	122	2.493		113.272
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op meer dan één jaar		2.905.726					2.905.726
II. Vlottende activa	1.990.617	1.668.997	382.832	35.124	213.583	-29.756	4.261.397
Voorraden	80.079		18.707		194		98.981
Bedrag verschuldigd door klanten voor onderhanden projecten	144.836		221.034		4.226		370.095
Geldbeleggingen	10	594.926			41.146		636.083
Voor verkoop beschikbare financiële activa		594.926			41.146		636.073
Financiële activa behorend tot de handelsportefeuille (trading)	10						10
Afdekkingsinstrumenten op ten hoogste één jaar	8.765	690					9.455
Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.171.301	66.318	76.104	30.101	51.696	-29.528	1.365.992
Handelsvorderingen	1.109.469		22.523	3.537	15.474	-1.464	1.149.540
Vorderingen uit financiële lease		43.226	524				43.750
Overige vorderingen	61.832	23.092	53.057	26.564	36.221	-28.064	172.703
Terug te vorderen belastingen	8.505		2.743	28	472		11.748
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op ten hoogste één jaar		994.336					994.336
Banken - interbancaire vorderingen		85.220					85.220
Banken - leningen en vorderingen (excl. leasing)		879.746					879.746
Banken - tegoeden centrale banken		29.370					29.370
Geldmiddelen en kasequivalenten	519.386	7.292	58.691	4.984	114.633		704.987
Termijndeposito's tot drie maand	96.250		4.610	1.774	101.700		204.333
Liquide middelen	423.137	7.292	54.081	3.210	12.933		500.654
Overlopende rekeningen	57.735	5.434	5.553	11	1.216	-228	69.720
III. Activa bestemd voor verkoop			39.462		125		39.587
Totaal der activa	4.441.805	5.446.565	1.713.502	196.564	487.650	-33.039	12.253.045

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		
Segmentinformatie - proforma omzet	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2015
Omzet lidstaten van de Europese Unie	1.819.829	496.092	297.467	44.119	608.695	-4.577	3.261.626
Overige landen binnen Europa	244.114	157	4.960	12.563	21.776		283.570
Landen buiten Europa	1.425.227	0	0	36.541	262.260		1.724.028
Totaal	3.489.171	496.249	302.427	93.222	892.731	-4.577	5.269.224

De proforma omzet bevat de omzet van alle participaties aangehouden door de AvH-groep en wijkt dus af van de omzet zoals gerapporteerd in de wettelijke IFRS consolidatie, die is opgemaakt op basis van de op pag. 123 t.e.m. 131 gerapporteerde consolidatiekring. In deze proforma voorstelling worden alle (exclusieve) controle-belangen integraal verwerkt en de overige belangen proportioneel.

Toelichting 5: segmentinformatie - eigen vermogen en verplichtingen 2015

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2015
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital		
I. Totaal eigen vermogen	1.443.134	1.218.433	583.586	182.121	388.336		3.815.612
Eigen vermogen - deel groep	885.400	990.154	315.751	173.786	242.248		2.607.339
Geplaatst kapitaal					113.907		113.907
Aandelenkapitaal					2.295		2.295
Agio					111.612		111.612
Geconsolideerde reserves	899.817	981.544	312.604	159.139	142.902		2.496.006
Herwaarderingsreserves	-14.417	8.610	3.147	14.646	9.831		21.817
Effecten beschikbaar voor verkoop		4.404	12.400	47	15.302		32.153
Afdekkingsreserve	-6.661	-605	-10.258		-296		-17.821
Actuariële winsten (verliezen) te bereiken doelpensioenplannen	-4.651	232		-589	1.097		-3.912
Omrekeningsverschillen	-3.104	4.579	1.006	15.188	-6.272		11.397
Ingekochte eigen aandelen (-)					-24.392		-24.392
Minderheidsbelang	557.735	228.279	267.835	8.336	146.088		1.208.273
II. Langlopende verplichtingen	1.054.953	807.912	736.304	9.825	11.490	-3.283	2.617.200
Voorzieningen	96.741	932	5.340		179		103.191
Pensioenverplichtingen	41.540	3.250	429	359	22		45.600
Uitgestelde belastingverplichtingen	152.319	488	60.631	3.015	1.533		217.986
Financiële schulden	713.270		614.084	6.451	6.384	-3.283	1.336.904
Leningen van banken	308.111		497.987	6.448			812.546
Obligatieleningen	305.216		111.824				417.040
Achtergestelde leningen			2.200				2.200
Financiële lease-overeenkomsten	95.984		1.712	3	6.384		104.083
Overige financiële schulden	3.958		360			-3.283	1.035
Langlopende afdekkingsinstrumenten	33.807	10.484	40.853				85.145
Overige schulden	17.276	10.614	14.967		3.373		46.230
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties		782.144					782.144
Banken - deposito's van kredietinstellingen							0
Banken - deposito's van klanten		719.359					719.359
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schuld		3					3
Banken - achtergestelde verplichtingen		62.782					62.782
III. Kortlopende verplichtingen	1.943.717	3.420.219	393.612	4.618	87.824	-29.756	5.820.233
Voorzieningen	34.339		54				34.392
Pensioenverplichtingen		246					246
Financiële schulden	113.252		292.031	1.441	60.232	-28.064	438.892
Leningen van banken	97.975		175.583	1.440			274.998
Obligatieleningen							0
Financiële lease-overeenkomsten	15.218		1.104	1	1.454		17.776
Overige financiële schulden	58		115.345		58.778	-28.064	146.118
Kortlopende afdekkingsinstrumenten	35.146	995	47				36.188
Bedragen verschuldigd aan klanten voor onderhanden projecten	210.870				1.309		212.179
Overige schulden op ten hoogste één jaar	1.470.234	15.336	70.353	3.039	24.568	-1.464	1.582.065
Handelsschulden	1.240.004	7	28.983	1.502	12.014	-1.464	1.281.046
Ontvangen vooruitbetalingen			2.741	1.396			4.138
Schulden mbt bezoldigingen & sociale lasten	156.928	8.338	13.414	141	9.821		188.642
Overige schulden	73.301	6.991	25.214		2.732		108.239
Te betalen belastingen	28.881	1.671	18.519	15	517		49.603
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties		3.395.076					3.395.076
Banken - deposito's van kredietinstellingen		42.007					42.007
Banken - deposito's van klanten		3.183.127					3.183.127
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schuld		166.179					166.179
Banken - achtergestelde verplichtingen		3.763					3.763
Overlopende rekeningen	50.996	6.896	12.608	124	1.197	-228	71.593
IV. Verplichtingen bestemd voor verkoop							0
Totaal van het eigen vermogen en de verplichtingen	4.441.805	5.446.565	1.713.502	196.564	487.650	-33.039	12.253.045

Toelichting 5: segmentinformatie - kasstroomoverzicht 2015

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2015
I. Geldmiddelen en kasequivalenten, openingsbalans	722.647	97.450	23.668	4.388	74.073		922.226
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	237.059	58.084	141.770	2.880	57.330	-553	496.569
Reclass Winst (verlies) op de overdracht van activa naar cashflow uit desinvesteringen	-27.419	-409	-498	-11	-68.944		-97.281
Dividenden van vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	1.174	32.136		287	8.951		42.548
Overige niet-exploitatiebaten (lasten)		1.566					1.566
Winstbelastingen	-84.203	-20.646	-26.018	-794	-324		-131.986
Aanpassingen voor niet-geldelijke posten							
Afschrijvingen	255.525	5.592	8.771	2.217	2.907		275.012
Bijzondere waardevermindervingsverliezen	16.285	668	1.566		2.664		21.183
Aandelenoptieplannen	62	127	1.315		689		2.194
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	397		-82.860				-82.463
(Afname) toename van voorzieningen	6.796	768	271		-779		7.056
(Afname) toename van latente belastingen	24.042	5.360	21.311	243	-509		50.447
Andere niet-kaskosten (opbrengsten)	-11.182	4.418	-312	-3	89		-6.989
Cashflow	418.537	87.663	65.316	4.819	2.074	-553	577.855
Afname (toename) van het bedrijfskapitaal	-26.016	-128.999	-8.091	-1.175	1.295	-867	-163.854
Afname (toename) van voorraden, onderhanden projecten & ontvangen vooruitbetalingen	-1.431		11.170		-6.656		3.082
Afname (toename) van vorderingen	-101.791	-6.925	-16.427	-1.079	15.552	-867	-111.537
Afname (toename) van vorderingen kredietinstellingen & cliënten (banken)		-332.534					-332.534
Toename (afname) van schulden (andere dan financiële schulden)	79.444	-1.501	1.679	-58	-8.305		71.259
Toename (afname) van schulden aan krediet-instellingen, cliënten & obligaties (banken)		213.169					213.169
Afname (toename) overige	-2.238	-1.208	-4.514	-38	705		-7.294
Operationele cashflow	392.520	-41.337	57.225	3.644	3.369	-1.420	414.001
Investeringscashflow	-355.047	-323.520	-182.427	-3.392	-56.773	9.132	-912.027
Aanschaffing van immateriële en materiële vaste activa	-278.943	-4.242	-23.252	-34	-1.694		-308.165
Investering in vastgoedbeleggingen			-36.223				-36.223
Verwerving van financiële vaste activa	-59.628		-122.642	-3.358	-23.880		-209.509
Nieuwe leningen toegestaan	-16.476	-220	-309		-11.571	9.132	-19.444
Verwerving van geldbeleggingen		-319.058			-19.627		-338.685
Desinvesteringencashflow	60.899	319.739	24.800	11	212.139	-14.132	603.454
Desinvesteringen van immateriële en materiële vaste activa	31.880		603	11	75		32.568
Desinvesteringen van vastgoedbeleggingen			23.974				23.974
Overdracht van financiële vaste activa	24.655				182.320		206.975
Terugbetaalde leningen	4.364		215		18.146	-14.132	8.593
Overdracht van geldbeleggingen		319.739	8		11.597		331.344
Investeringscashflow	-294.149	-3.781	-157.627	-3.381	155.366	-5.000	-308.573
Financiële operaties							
Ontvangen interesten	8.008	43	1.227	48	924	-420	9.830
Betaalde interesten	-40.281		-14.430	-179	-1.036	972	-54.954
Diverse financiële opbrengsten(lasten)	-17.416		-6.176	-18	-1.354		-24.964
Afname (toename) van eigen aandelen					-4.110		-4.110
(Afname) toename van financiële schulden	-238.359		125.631	-1.440	-61.551	5.867	-169.852
Winstverdeling					-60.363		-60.363
Dividenden uitgekeerd aan derden	-50.629	-45.082	-16.032	-1.470	64.041		-49.172
Financieringscashflow	-338.678	-45.040	90.220	-3.059	-63.450	6.420	-353.586
II. Netto toename (afname) in geldmiddelen en kasequivalenten	-240.307	-90.157	-10.182	-2.797	95.285		-248.158
Transfer tussen segmenten	2.738		35.819	3.358	-41.915		0
Wijziging consolidatiekring of -methode	33.450		7.289		-12.882		27.857
Kapitaalverhogingen (deel derden)	574		1.225				1.799
Wisselkoerswijzigingen op geldmiddelen en kasequivalenten	284		873	35	71		1.263
III. Geldmiddelen en kasequivalenten, slotbalans	519.386	7.292	58.691	4.984	114.633	0	704.987

Toelichting 6: immateriële vaste activa

(€ 1.000)	Ontwikkelingskosten	Concessies, octrooien & licenties	Goodwill	Software	Overige immateriële activa	Vooruitbetalingen	Totaal
Bewegingen in immateriële vaste activa - boekjaar 2015							
Immateriële vaste activa, beginsaldo	2.698	4.872	9.708	12.879	88.934	0	119.091
Brutobedrag	3.230	17.132	12.159	25.815	94.414	0	152.751
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-533	-12.261	-2.451	-12.936	-5.480	0	-33.661
Investeringskosten	2	2.557	604	1.489	40	382	5.074
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties		44.186	1.290	759	5	601	46.841
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	17	-103		-76			-161
Overdrachten door bedrijfsafplitsing (-)	-897						-897
Afschrijvingen (-)	-1.789	-2.487		-6.298	-2.344		-12.918
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	-26	-2			-1		-28
Overboekingen van (naar) andere posten				10			10
Immateriële vaste activa, eindsaldo	5	49.023	11.602	8.764	86.635	982	157.012
Brutobedrag	2.060	67.692	14.053	28.401	94.354	982	207.542
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-2.054	-18.669	-2.451	-19.637	-7.719	0	-50.530
Bewegingen in immateriële vaste activa - boekjaar 2016							
Immateriële vaste activa, beginsaldo	5	49.023	11.602	8.764	86.635	982	157.012
Brutobedrag	2.060	67.692	14.053	28.401	94.354	982	207.542
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-2.054	-18.669	-2.451	-19.637	-7.719	0	-50.530
Investeringskosten	1.268	1.623	1.099	800	500	179	5.469
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties		10.390	2.650	3			13.043
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)				-26	-5		-32
Overdrachten door bedrijfsafplitsing (-)							0
Afschrijvingen (-)	-1.286	-3.339		-3.322	-890		-8.836
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	17	-33		-1	-1		-18
Overboekingen van (naar) andere posten				14	179		193
Immateriële vaste activa, eindsaldo	5	57.664	15.351	6.233	86.418	1.161	166.832
Brutobedrag	3.347	73.607	17.802	29.056	93.443	1.161	218.416
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-3.342	-15.943	-2.451	-22.822	-7.025	0	-51.584

De groei van de ouderenzorgactiviteiten van de groep verklaart het grootste deel van de toename van de immateriële vaste activa in 2016 met o.m. de acquisities door Anima Care van 'Le Birmingham' (60 bedden, Sint-Jans-Molenbeek) en 'Duneroze' (160

rusthuisbedden, 40 bedden herstelverblijf, Wenduine) alsook van de residenties 'Ambroise Paré' (88 bedden) te Lyon, 'Demeure du Bois Ardent' (76 bedden) te Saint-Lô en het woonzorgcentrum met 60 bedden en een crèche in Laval (Mayenne) door HPA.

Toelichting 7: goodwill

(€ 1.000)	2016	2015
Bewegingen in goodwill		
Goodwill, beginsaldo	333.882	319.358
Brutobedrag - integraal geconsolideerde participaties	349.075	331.436
Geaccumuleerde bijzondere WV - integraal geconsolideerde participaties (-)	-15.193	-12.078
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties ⁽¹⁾	12.850	17.639
Bijzondere WV opgenomen in de resultatenrekening (-)	-4.137	-3.116
Overige toename (afname)	-55	
Goodwill, eindsaldo	342.539	333.882
Brutobedrag - integraal geconsolideerde participaties	361.870	349.075
Geaccumuleerde bijzondere WV - integraal geconsolideerde participaties (-)	-19.331	-15.193

⁽¹⁾ We verwijzen naar Toelichting 4 Bedrijfsacquisities voor meer details.

De bedrijfsacquisities door HPA (residenties te Lyon, Saint-Lô en Laval) alsook het groeperen van de belangen van AvH en het management van Residalya in zowel Residalya als in Patrimoine & Santé onder een nieuwe holdingvennootschap HPA verklaren de toename van de goodwill. HPA heeft op jaareinde 2016 beslist om het gedeelte van de goodwill van Patrimoine & Santé (4,1 miljoen euro) dat niet kon worden toegewezen aan de gebouwen in portefeuille af te schrijven.

Per saldo is de goodwill voornamelijk toe te wijzen aan Finaxis, aan DEME (n.a.v. de controleverwerving eind 2013) en aan de dochterondernemingen aangehouden door DEME, CFE, Van Laere, Anima Care en HPA. Daarbij wordt opgemerkt dat de goodwill (cliënteel) in de geconsolideerde balans van Delen Investments van 235,5 miljoen euro hierin niet is vervat, aangezien Delen Investments wordt opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode. Deze goodwill resulteert vnl. uit de overname van Capital & Finance in 2007, JM Finn & Co in 2011 en in beperkte mate Oyens & Van Eeghen (eind 2015).

Bij indicaties van een eventuele waardevermindering en minstens jaarlijks onderwerpt AvH de goodwill op haar balans aan een impairmentanalyse. Hierbij wordt zowel de goodwill bedoeld die als dusdanig onder de post 'goodwill' wordt opgevoerd in de geconsolideerde balans, als de goodwill die vervat zit in de actiefpost 'ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast'. Elke participatie van AvH wordt daarbij beschouwd als een afzonderlijke cash generating unit (CGU). Vervolgens wordt als onderdeel van de impairment test een fair value bepaald voor elke CGU op basis van publiek beschikbare marktwaarderingen (broker reports / beurskoers voor genoteerde ondernemingen). Indien na deze eerste stap, op basis van een fair value benadering, blijkt dat bijkomende onderbouwing nodig is, zal ook een gebruikswaarde worden bepaald vanuit het eigen AvH perspectief op basis van een discounted cash flow (DCF) model of marktmultiples. Wanneer na deze tweede stap nog steeds een onvoldoende onderbouwing kan worden gevormd voor de goodwill in de balans, wordt overgegaan tot een uitzonderlijke waardevermindering of 'impairment'.

Toelichting 8: materiële vaste activa

De uitbreiding en vernieuwing van de vloot van DEME, de aankoop van grond en gebouw Duneroze (Wenduine) door Anima Care en de courante investeringen in werktuigen in de contracting poot zijn de voornaamste investeringen. De verwervingen door middel van bedrijfscombinaties worden verklaard door de integrale consolidatie (via HPA) van Patrimoine & Santé, dat eind 2016 voor 220,9 miljoen euro aan rusthuizen en inrichting bezit.

De materiële vaste activa van de bedrijven uit de "Marine Engineering & Contracting" poot vertegenwoordigen samen ongeveer 80% van de totale materiële vaste activa. De zorgresidenties van Anima Care en van Patrimoine & Santé (samen goed voor 17%), het kantorennet van Bank J.Van Breda & C° en diverse andere bedrijfsgebouwen binnen de groep verklaren het saldo.

Toelichting 8: materiële vaste activa

(€ 1.000)	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materieel	Overige materiële vaste activa	Activa in aanbouw & vooruitbet.	Operationele leasing als leasinggever (IAS 17)	Totaal 2015
I. Bewegingen in materiële vaste activa - boekjaar 2015							
Materiële vaste activa, beginsaldo	218.698	1.436.646	19.453	4.484	16.031	349	1.695.661
Brutobedrag	310.404	2.972.424	87.799	21.112	16.031	1.381	3.409.152
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-91.683	-1.535.778	-68.347	-16.628		-1.032	-1.713.468
Geaccumuleerde bijzondere WV (-)	-24						-24
Investeringen	20.395	180.454	12.999	553	88.794		303.195
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties	3.735	208.298	13.344	182	773		226.332
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	-3.975	-7.883	-1.076	-1	-148		-13.084
Overdrachten door bedrijfsafsplitsing (-)		-107	-1.376	-185	-593		-2.261
Afschrijvingen (-)	-17.079	-232.138	-11.109	-1.726		-43	-262.095
Bijzondere WV (-)	-2.463		-817				-3.280
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	-278	136	-28	877	-130		577
Overboekingen van (naar) andere posten	12.080	2.129	639	-111	-14.746		-9
Overige toename (afname)		425	90	26	194		736
Materiële vaste activa, eindsaldo	231.112	1.587.959	32.120	4.100	90.174	306	1.945.772
Brutobedrag	334.779	3.247.848	112.683	22.798	90.174	1.381	3.809.663
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-101.180	-1.659.889	-79.745	-18.699		-1.075	-1.860.588
Geaccumuleerde bijzondere WV (-)	-2.487		-817				-3.304
II. Overige informatie							
Financiële leases							
Nettoboekwaarde van MVA onder financiële lease	24.646	113.550	5.143				143.339
Materiële vaste activa verworven onder financiële lease		59.790	789				60.579

(€ 1.000)	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materieel	Overige materiële vaste activa	Activa in aanbouw & vooruitbet.	Operationele leasing als leasinggever (IAS 17)	Totaal 2016
I. Bewegingen in materiële vaste activa - boekjaar 2016							
Materiële vaste activa, beginsaldo	231.112	1.587.959	32.120	4.100	90.174	306	1.945.772
Brutobedrag	334.779	3.247.848	112.683	22.798	90.174	1.381	3.809.663
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-101.180	-1.659.889	-79.745	-18.699		-1.075	-1.860.588
Geaccumuleerde bijzondere WV (-)	-2.487		-817				-3.304
Investeringen	19.659	110.715	9.388	837	72.895		213.494
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties	233.548	599	846	1	90		235.083
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	-2.567	-2.864	-330	1	-11		-5.770
Overdrachten door bedrijfsafsplitsing (-)		-1					-1
Afschrijvingen (-)	-19.680	-222.762	-10.693	-896		-43	-254.074
Bijzondere WV (-)			-2				-2
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	56	-764	-190		102		-797
Overboekingen van (naar) andere posten	13.270	15.985	271	321	-28.949		898
Overige toename (afname)	37						37
Materiële vaste activa, eindsaldo	475.433	1.488.867	31.411	4.364	134.301	263	2.134.639
Brutobedrag	599.583	3.213.697	120.799	12.782	134.301	1.381	4.082.542
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-121.663	-1.724.829	-88.652	-8.418		-1.118	-1.944.681
Geaccumuleerde bijzondere WV (-)	-2.487		-736				-3.223
II. Overige informatie							
Financiële leases							
Nettoboekwaarde van MVA onder financiële lease	75.747	110.573	5.486				191.806
Materiële vaste activa verworven onder financiële lease		6.462	2.021				8.483

Toelichting 9: vastgoedbeleggingen gewaardeerd aan reële waarde

(€ 1.000)	Verhuurde gebouwen	Operationele leasing als leasinggever - IAS 40	Project-ontwikkelingen	Activa bestemd voor verkoop	Totaal
I. Bewegingen in vastgoedbeleggingen aan reële waarde - boekjaar 2015					
Vastgoedbeleggingen, beginsaldo	696.301	0	33.860	18.137	748.298
Brutobedrag	696.301	0	33.860	18.137	748.298
Investerings	10.105		26.119		36.223
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties	142.044		10.929		152.974
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)				-24.158	-24.158
Winsten (verliezen) door aanpassing van reële waarde	8.309		13.354		21.663
Winsten(verliezen) door aanpassing van reële waarde - herwaardering Tour&Taxis	14.161		10.929		25.090
Overboekingen van (naar) andere posten	-16.833		21.509	10.378	15.054
Overige toename (afname)	-15.697				-15.697
Vastgoedbeleggingen, eindsaldo	838.390	0	116.700	4.392	959.482
Brutobedrag	838.390	0	116.700	4.392	959.482
I. Bewegingen in vastgoedbeleggingen aan reële waarde - boekjaar 2016					
Vastgoedbeleggingen, beginsaldo	838.390	0	116.700	4.392	959.482
Brutobedrag	838.390	0	116.700	4.392	959.482
Investerings	42.846		84.936	455	128.237
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties	0				0
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	-1.291		-57.369	-4.392	-63.053
Winsten(verliezen) door aanpassing van reële waarde	-5.332		45.575	344	40.587
Overboekingen van (naar) andere posten	-68.722		13.999	55.542	818
Overige toename (afname)	542		481	125	1.148
Vastgoedbeleggingen, eindsaldo	806.432	0	204.322	56.466	1.067.220
Brutobedrag	806.432	0	204.322	56.466	1.067.220

(€ 1.000)	Verhuurde gebouwen	Operationele leasing als leasinggever - IAS 40	Project-ontwikkelingen		Totaal
II. Overige informatie					
Huurinkomsten en operationele kosten 2015					
Huurinkomsten van vastgoedbeleggingen	59.714				59.714
Directe operationele kosten (incl. onderhoud & herstellingen) van verhuurde gebouwen	-2.503				-2.503
Directe operationele kosten (incl. onderhoud & herstellingen) van niet-verhuurde gebouwen	-808				-808
Huurinkomsten en operationele kosten 2016					
Huurinkomsten van vastgoedbeleggingen	61.335				61.335
Directe operationele kosten (incl. onderhoud & herstellingen) van verhuurde gebouwen	-3.186				-3.186
Directe operationele kosten (incl. onderhoud & herstellingen) van niet-verhuurde gebouwen	-1.080				-1.080
Aankoopverplichtingen					
Contractuele verplichtingen tot aankoop vastgoedbeleggingen 2015					0
Contractuele verplichtingen tot aankoop vastgoedbeleggingen 2016					0

(€ 1.000)	Totaal 2016	Totaal 2015
Opdeling vastgoedopbrengsten in de resultatenrekening		
Verkopen van gronden	1.920	356
Huurinkomsten	61.335	59.714
Overige vastgoeddiensten (o.m. promotie-opbrengsten)	116.059	58.983
	179.314	119.053
Kerncijfers - gebouwen in portefeuille (exclusief projectontwikkelingen)		
Contractuele huur	56.540	55.240
Huurrendement (%)	6,78%	6,88%
Bezettingsgraad (%)	96,77%	95,80%
Gewogen gemiddelde looptijd tot eerste break (# jaren)	4,37	4,84

De stijging van de vastgoedbeleggingen vloeit voort uit de dynamiek van Extensa op de site van Tour & Taxis met de aankoop van het Hôtel des Douanes en de ontwikkeling van het Herman Teirlinck-gebouw. De vastgoedportefeuille van Leasinvest Real Estate vertegenwoordigt 859,9 miljoen euro en kende in 2016 een lichte daling als gevolg van enerzijds de verkoop van de gebouwen Royal20 en Zeutestraat en anderzijds de aankoop van het shoppingcenter Frun Retailpark in Asten (Oostenrijk) en beperkte waarde-aanpassingen op de overige gebouwen in portefeuille.

De waardeontwikkeling van het op lange termijn voorverhuurde Herman Teirlinck-gebouw wordt verwerkt op basis van de voortgang van de bouwwerken en levert de grootste bijdrage tot de 'winst door aanpassing van reële waarde'.

De overboekingen van (naar) andere posten betreffen de herontwikkeling van het kantoorgebouw Montoyer 63 in Brussel (overgeboekt naar projectontwikkelingen) alsook drie logistieke panden uit de portefeuille van Leasinvest Real Estate die werden overgeboekt naar activa bestemd voor verkoop.

Waardering van de vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen worden aan reële waarde gewaardeerd, waarbij de waardeschommelingen in de resultatenrekening worden verwerkt.

Verhuurde gebouwen

Op basis van schattingsverslagen wordt minstens jaarlijks de reële waarde van verhuurde gebouwen bepaald. We verwijzen naar het jaarverslag van Leasinvest Real Estate voor meer informatie hieromtrent. Ook de bovenvermelde kerncijfers omtrent de verhuurde gebouwen zijn de kerncijfers van Leasinvest Real Estate, aangezien 94% van de verhuurde gebouwen eigendom zijn van LRE.

Operationele leasings als leasinggever - IAS 40

Operationele leasings waarvan de aankoopoptie rekening houdt met de marktwaarde worden als vastgoedbeleggingen gekwalificeerd. In andere gevallen worden deze contracten als operationele leasing conform IAS 17 beschouwd.

Toelichting 10: ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast

(€ 1.000)	2016	2015
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast		
Marine Engineering & Contracting	159.540	166.715
Private Banking	633.263	593.935
Real Estate & Senior Care	15.933	22.109
Energy & Resources	165.113	150.444
AvH & Growth Capital	179.450	204.045
Totaal	1.153.300	1.137.249

(€ 1.000)	Vermogens- mutatiewaarde	Goodwill opgenomen in VM-waarde	Totaal 2016	Totaal 2015
Bewegingen in ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast				
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast: beginsaldo	1.049.447	87.802	1.137.248	1.169.019
Aanschaffingen	33.114	1.539	34.653	45.468
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties			0	696
Overdrachten (-)	-13.826		-13.826	-30.617
Aandeel in winst (verlies) van de ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	108.660		108.660	110.549
Bijzondere WV opgenomen in de winst- en verliesrekening (-)	-22.066	-3.090	-25.156	-8.831
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	-4.871		-4.871	5.888
Impact dividenden uitgekeerd door deelnemingen (-)	-65.609		-65.609	-42.548
Overboekingen van (naar) andere posten	-40.434	195	-40.240	-122.338
Overige toename (afname)	22.439		22.439	9.963
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast : eindsaldo	1.066.854	86.445	1.153.300	1.137.249

Algemene evolutie

De deelname van DEME aan de kapitaalverhogingen in de windprojecten Rentel en Merkur, de toegenomen belangen van AvH in Sagar Cements en Sipef alsook de financiering van de verliezen van CKT offshore via kapitaalverhogingen vormen de voornaamste investeringen. AvH heeft op 30 september 2016 minderheidsaandeelhouder (26%) NPM Capital bij Sofinim uitgekocht en bezit sindsdien 100% van Sofinim. AvH nam Sofinim reeds vroeger op volgens integrale consolidatie, met een minderheidsbelang van 26%. De aankoop van dit minderheidsbelang leidt (mechanisch) tot een stijging van het belangenpercentage in de deelnemingen die via Sofinim worden aangehouden. De hogere deelnemingspercentages die daaruit volgen zijn toegepast in de resultatenrekening vanaf Q4 2016.

De overdrachten worden hoofdzakelijk verklaard door de verkoop door DEME van de helft van haar belang in C-Power. De verkoop door CFE in 2016 van haar deelneming van 25% in Locorail (Liefkenshoekspoortunnel in Antwerpen) en haar aandeel in de Coentunnel Company hebben hierop geen impact, aangezien de boekwaarde daarvan bij CFE in het verleden was gereduceerd tot nul.

De bijzondere waardeverminderingen hebben betrekking op de belangen van AvH in Groupe Flo en Oriental Quarries & Mines. AvH heeft naar aanleiding van de negatieve evolutie van Groupe Flo gedurende 2016 en in het licht van gesprekken die worden gevoerd met het oog op het aantrekken van nieuwe investeerders en/of het verkopen van bedrijfsonderdelen van Groupe Flo haar blootstelling aan Financiële Flo / Groupe Flo met 22,1 miljoen euro gereduceerd om deze in lijn te brengen met de beurswaarde van Groupe Flo per 31.12.2016. Voorts werd in 2016 een bijzondere waardevermindering geboekt op de goodwill van AvH op haar deelneming in Oriental Quarries & Mines (3,1 miljoen euro).

De winstbijdrage van de ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast komt, hoewel anders samengesteld, op een ongeveer gelijk niveau uit in 2016 (108,7 miljoen euro) als dat van 2015 (110,5 miljoen euro). Sterkhouders blijven Delen Investments (87,9 miljoen euro) en Sipef (10,1 miljoen euro) en ook in 2016 overtreffen de winstbijdrages van de participaties de door hen uitgekeerde dividenden.

In de post 'Overboekingen van (naar) andere posten' zitten o.m. de wijzigingen in de consolidatiekring vervat: zo werd in 2015 de participatie in Patrimoine & Santé nog via vermogensmutatie verwerkt, in tegenstelling tot de integrale consolidatie in 2016 en in het segment "AvH & Growth Capital" werden de deelnemingen in respectievelijk Financiële Flo/Groupe Flo en in CKT Offshore overgeboekt naar "bestemd voor verkoop". Een analoge overboeking van een vastgoedontwikkelingsvennootschap door CFE verklaart o.m. de daling in het segment Marine Engineering & Contracting.

Rechtstreeks aangehouden participaties opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode

AvH past de vermogensmutatiemethode toe op de gemeenschappelijke dochterondernemingen Delen Investments (78,75%), ASCO-BDM (50%), Sipef (27,8%), Oriental Quarries & Mines (50%), Amsteldijk Beheer (50%), Distriplus (50%), Manuchar (30,0%), Turbo's Hoet Groep (50%), Consortium Telemond (50%) en GIB (50%). In deze balansrubriek zijn tevens de geassocieerde deelneming in Sagar Cements (19,9%), Atenor (10,5%), Axe Investments (48,3%), Corelio (26,1%), Financiële EMG (22,2%), MediaCore (49,9%) en Transpalux (45,0%) opgenomen. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de wijzigingen in de perimeter verwijzen we naar p. 133 "Segmentrapportering".

Een aantal van bovenvermelde participaties zijn beurgenoteerd. Indien de belangen in Sipef, Sagar Cements en Atenor op basis van de beurskoers van eind 2016 zouden geëvalueerd worden, zouden deze participaties de volgende beurswaarden vertegenwoordigen van respectievelijk 150,7 miljoen euro, 31,6 miljoen euro en 27,0 miljoen euro.

Onrechtstreeks aangehouden participaties opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode

De integrale consolidatie van CFE, DEME en Rent-A-Port geeft aanleiding tot de opname van hun gemeenschappelijke dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen voor een totaal bedrag van 159,1 miljoen euro. De belangen in C-Power (6,5%), Rentel (18,9%) en Medco (44,1%) zijn de voornaamste bij DEME alsook de met partners opgezette vastgoed- en PPS-projecten bij CFE en de ontwikkeling van de industriezone van Dinh Vu (Vietnam) door Rent-A-Port.

Toelichting 11: financiële activa

1. Financiële activa en passiva per categorie

(€ 1.000)	Reële waarde		Boekwaarde	
	2016	2015	2016	2015
Financiële activa				
Financiële activa voor handelsdoeleinden				
Financiële activa behorend tot de handelsportefeuille (trading)	3	10	3	10
Financiële activa beschikbaar voor verkoop				
Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa	113.043	101.491	113.043	101.491
Voor verkoop beschikbare geldbeleggingen	621.405	636.073	621.405	636.073
Vorderingen en liquiditeiten				
Vorderingen en borgtochten	176.103	159.894	176.103	159.894
Vorderingen uit financiële lease	188.203	167.764	177.122	157.706
Overige vorderingen	218.412	195.347	218.412	195.347
Handelsvorderingen	1.170.394	1.151.385	1.170.394	1.151.385
Termijndeposito's tot drie maand	156.773	204.333	156.773	204.333
Liquide middelen	597.542	500.654	597.542	500.654
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten	4.498.663	4.236.263	4.168.636	3.900.062
Afdekkingsinstrumenten	7.127	13.683	7.127	13.683

(€ 1.000)	Reële waarde		Boekwaarde	
	2016	2015	2016	2015
Financiële passiva				
Financiële passiva gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs				
Financiële schulden				
Leningen van banken	1.212.127	1.112.527	1.192.421	1.087.544
Obligatieleningen	447.815	430.377	434.049	417.040
Achtergestelde leningen	3.500	2.295	3.344	2.200
Financiële lease-overeenkomsten	136.284	132.280	131.648	121.859
Overige financiële schulden	212.472	147.153	212.473	147.153
Overige schulden				
Handelsschulden	1.270.310	1.281.046	1.270.310	1.281.046
Ontvangen vooruitbetalingen	3.814	4.138	3.814	4.138
Schulden mbt bezoldigingen & sociale lasten	183.864	188.642	183.864	188.642
Overige schulden	169.730	154.469	169.730	154.469
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties	4.474.065	4.232.152	4.431.951	4.177.220
Afdekkingsinstrumenten	109.499	121.333	109.499	121.333

(€ 1.000)	2016			2015		
	Niveau 1	Niveau 2	Te ontvangen interesten	Niveau 1	Niveau 2	Te ontvangen interesten
Financiële activa						
Financiële activa voor handelsdoeleinden						
Financiële activa behorend tot de handelsportefeuille (trading)		3			10	
Financiële activa beschikbaar voor verkoop						
Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa	70.763	42.280		70.425	31.066	
Voor verkoop beschikbare geldbeleggingen	615.900	730	4.775	627.767	1.661	6.644
Vorderingen en liquiditeiten						
Vorderingen uit financiële lease		188.203			167.764	
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten		4.498.663			4.236.263	
Afdekkingsinstrumenten		7.126	1		13.683	
Financiële passiva						
Financiële schulden						
Leningen van banken		1.212.127			1.112.527	
Obligatieleningen	393.399	54.416		394.573	35.804	
Achtergestelde leningen		3.500			2.295	
Financiële lease-overeenkomsten		136.284			132.280	
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties		4.474.065			4.232.152	
Afdekkingsinstrumenten		109.040	459		121.020	313

De reële waarde van de effecten in de beleggingsportefeuille wordt bepaald aan de hand van de notering op de publieke markt (niveau 1). Ditzelfde geldt voor de publieke obligaties uitgegeven door DEME, CFE en Leasinvest Real Estate. Bij de bepaling van de waarde van de vorderingen op (en schulden aan) op kredietinstellingen & cliënten van Bank J. Van Breda & C° gelden volgende hypothesen: er wordt reke-

ning gehouden met de commerciële marges bij herprijzing en met een percentage vervroegde aflossingen doch wordt er geen rekening gehouden met een percentage kredietverliezen. Voor de afdekkingsinstrumenten is het de actuele waarde van toekomstige kasstromen rekening houdend met de geldende swaprente en volatiliteit (niveau 2).

(€ 1.000)	Gerealiseerde meerwaarden (minwaarden)	Rente-opbrengsten (lasten)	Gerealiseerde meerwaarden (minwaarden)	Rente-opbrengsten (lasten)
		2016		2015
Financiële activa voor handelsdoeleinden				
Financiële activa beschikbaar voor verkoop	10.538	4.149	75.013	6.869
Vorderingen en liquiditeiten		20.286		19.968
Afdekkingsinstrumenten		175		305
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten		102.291		108.909
Financiële passiva gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		-49.546		-42.970
Afdekkingsinstrumenten		-5.040		-3.923
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten en obligaties		-27.504		-35.063

2. Kredietrisico

Zowel **CFE** als **DEME** hebben procedures opgesteld teneinde het risico op hun klantenvorderingen te beperken. Bovendien wordt een deel van de geconsolideerde omzet met overheden of met openbare besturen gelieerde klanten gerealiseerd. Verder wordt de concentratie van het tegenpartijrisico beperkt door het grote aantal klanten. Om het kredietrisico te beperken, volgen de betrokken deelnemingen voortdurend de uitstaande klantenvorderingen op en stellen ze desgevallend hun posities bij. Zo doet DEME in het kader van belangrijke buitenlandse contracten geregeld een beroep op de Credendo Group (de vroegere Nationale Delcredere dienst), in zoverre het betrokken land daarvoor in aanmerking komt en het risico door kredietverzekering kan worden gedekt. Voor grote werken is DEME afhankelijk van de capaciteit van klanten om financiering te bekomen en kan zij desgevallend zelf projectfinanciering helpen organiseren. Ondanks het feit dat het kredietrisico nooit volledig kan worden uitgesloten, wordt het toch beperkt. Als wereldwijde speler is DEME daarenboven blootgesteld aan politieke risico's en negatieve ontwikkelingen die zich op macro-economisch vlak kunnen voordoen. De activiteit en het orderboek van CFE in Afrika werd in 2016 verder afgebouwd. Eind 2016 had CFE in Tsjad nog een netto-vordering van ongeveer 60 miljoen euro op de staat. In de onderhandelingen met de overheid van Tsjad met het oog op een oplossing van deze onbetaalde vordering, werd vooruitgang geboekt, zonder dat dit evenwel reeds tot een oplossing heeft geleid. Het innen van deze vordernis betekent ook voor 2017 een belangrijke uitdaging.

Rent-A-Port heeft een beperkt aantal klanten en tegenpartijen door het type van activiteiten waarbinnen de groep actief is. Hierdoor loopt het een verhoogd krediet(concentratie)risico. Door zich contractueel voldoende in te dekken en door sterke relaties op te bouwen en te onderhouden met haar klanten, weet de groep dit risico in te perken. Aangezien Rent-A-Port actief is in landen zoals Oman, Qatar, Vietnam en Nigeria, is het ook blootgesteld aan politieke risico's. Ook hier gelden lokale relaties en een sterk lokaal netwerk als belangrijkste factoren van risicomanagement.

De omzet van **Van Laere** en haar dochterondernemingen bestond in 2016 voor ongeveer 30% uit overheidsopdrachten en 70% uit privé-opdrachten (B2B). Het kredietrisico is bij de overheidsopdrachten niet aanwezig. Voor privé-opdrachten wordt tijdens de aanbestedingsfase een financiële analyse uitgevoerd van de potentiële bouwheer (desgevallend inzage in de kredietovereenkomst, vraag tot parent company

garantie, driepartijen-overeenkomst met kredietverstrekker en bouwheer, etc.). De inkomsten van het parkeerbedrijf Alfa Park zijn grotendeels cash-inkomsten.

Voor de kredietrisico's aangaande de leasingportefeuille van **Bank J. Van Breda & C°** verwijzen we naar de kredietrisico-policy zoals beschreven in toelichting 12.

Leasinvest Real Estate streeft naar een goede spreiding van haar debiteurenportefeuille, zowel naar aantal huurders als naar sectoren waarin deze huurders actief zijn teneinde wanbetaling en faillissement van huurders te beperken. Tevens wordt de solvabiliteit van de huurders op regelmatige basis gescreend met behulp van een extern ratingbureau en er wordt naar gestreefd om via langlopende huurcontracten de duurzaamheid van de huurinkomstenstroom te verzekeren en bijgevolg de 'duration' van de huurcontracten te verhogen.

Extensa Group is voornamelijk actief in de ontwikkeling van vastgoedprojecten. Voorafgaand aan de ondertekening van een nieuw project wordt een uitgebreide analyse gemaakt van de eraan verbonden technische, juridische en financiële risico's.

Het kredietrisico bij **Anima Care** en **HPA** is beperkt. De meeste residenten betalen via domiciliëring. Bovendien wordt de huur vooruit gefactureerd en worden de debiteuren nauw opgevolgd. Overheidssubsidies vormen een belangrijke inkomstenbron.

Het kredietrisico van **NMP** wordt afgedekt door het afsluiten van langetermijn-contracten waarbij het leidingennet ter beschikking wordt gesteld van derden voor het transport van hun producten. Vermits de klanten van NMP grote nationale of internationale bedrijven zijn, wordt het risico op discontinuïteit in de inkomsten eerder laag ingeschat.

Het debiteurenrisico wordt door **Agidens** beheerst met inachtneming van het vastgestelde beleid, procedures en controles terzake. De uitstaande vorderingen op klanten worden periodiek bewaakt en grote projecten worden doorgaans gedekt door bankgaranties of gelijkaardig.

In het segment **AvH & Growth Capital** investeert de groep op lange termijn in een beperkt aantal bedrijven met internationaal groeipotentieel. Het gediversifieerde karakter van deze investeringen draagt bij tot een evenwichtige spreiding van de economische en financiële risico's. Bovendien financiert AvH deze investeringen doorgaans via eigen vermogen.

(€ 1.000)		Niet vervallen	Vervallen < 30 d	Vervallen < 60 d	Vervallen < 120 d	Vervallen > 120 d
	Totaal					
Vervaldagenbalans 2015						
Financiële activa voor handelsdoeleinden	10	10				
Financiële activa beschikbaar voor verkoop	737.564	737.564				
Vorderingen	1.664.332	1.144.829	82.102	45.299	170.304	221.799
Vervaldagenbalans 2016						
Financiële activa voor handelsdoeleinden	3	3				
Financiële activa beschikbaar voor verkoop	734.448	734.448				
Vorderingen	1.742.031	1.349.339	74.460	44.904	20.575	252.753

De vervallen vorderingen betreffen hoofdzakelijk de contractingactiviteit van CFE, DEME en Van Laere alsook de leasingportefeuille van Bank J. Van Breda & C°. Achterstallige vorderingen in de contractingactiviteit betreffen o.a. afrekeningen en bijkomende verrekeningen, maar die nog het voorwerp uitmaken van budgettaire inschrijvingen of die deel uitmaken van een globaal akkoord. Bij Van Laere is, in het kader van het project Président in Luxemburg, een gerechtelijke procedure aan de

gang. Hiervoor werden geen provisies aangelegd. Ook bij CFE en DEME zijn er een aantal onderhandelingen en/of procedures lopend.

Verwachte verliezen op werven worden adequaat voorzien via waardeverminderingen op werven, opgenomen in de balansrubriek 'Onderhanden projecten in opdracht van derden' (Toelichting 13).

(€ 1.000)	Financiële activa voor handelsdoeleinden	Financiële activa beschikbaar voor verkoop	Vorderingen
Boekjaar 2015			
Gecumuleerde waardeverminderingen - beginsaldo	0	-71.590	-44.284
Wijzigingen in de consolidatiekring			-319
Bijzondere WV geboekt tijdens het boekjaar		-807	-13.438
Bijzondere WV teruggenomen tijdens het boekjaar		252	6.050
Bijzondere WV uitgeboekt tijdens het boekjaar		167	33
Impact wisselkoerswijzigingen			-144
Overboekingen van (naar) andere posten		542	-1.747
Gecumuleerde waardeverminderingen - eindsaldo	0	-71.436	-53.849
Boekjaar 2016			
Gecumuleerde waardeverminderingen - beginsaldo	0	-71.436	-53.849
Wijzigingen in de consolidatiekring		-9	-267
Bijzondere WV geboekt tijdens het boekjaar		-207	-5.789
Bijzondere WV teruggenomen tijdens het boekjaar			7.623
Bijzondere WV uitgeboekt tijdens het boekjaar		4.475	2.533
Impact wisselkoerswijzigingen			-832
Overboekingen van (naar) andere posten			5.613
Gecumuleerde waardeverminderingen - eindsaldo		-67.177	-44.968

De financiële activa beschikbaar voor verkoop noteren gecumuleerde waardeverminderingen voor een totaal van 67,2 miljoen euro. Deze zijn o.m. toe te wijzen aan het segment AvH & Growth Capital, met als voornaamste de in 2008 geboekte waardevermindering op Ageas (ex-Fortis)-aandelen (44,3 miljoen euro) alsook een aantal oude investeringen die in het verleden werden afgewaardeerd. De waardeverminderingen op vorderingen vloeien grotendeels voort uit de integrale consolidatie van DEME, CFE en Rent-A-Port. De inning van een oude vordering door deze laatste gaf aanleiding tot het verwerken van een terugname van waardervermindering. De uitboeking van waardeverminderingen is deels toe te schrijven aan de afwikkeling van één van de Roemeense activiteiten van Extensa, waarmee zij de historisch aangelegde waardeverminderingen op haar Roemeense activiteiten deels kon afbouwen. Tevens bevat deze rubriek waardeverminderingen op de leasingportefeuille van Bank J. Van Breda & C°.

3. Wisselkoersrisico

Door het internationaal karakter van haar activiteit en de uitvoering van contracten in vreemde valuta loopt **DEME** blootstelling op aan vreemde valuta en de waardeschommelingen daarvan. DEME dekt doorgaans deze risico's in door gebruik te maken van financiële hedges en termijncontracten. Bij **CFE** bevinden de meeste activiteiten zich binnen de euro-zone doch wordt getracht de blootstelling aan de fluctuaties van vreemde valuta te beperken.

Rent-A-Port is vooral actief in landen buiten de euro-zone en wordt vnl. aan de USD blootgesteld aangezien de meeste commerciële contracten in USD worden afgesloten. Dit is ook het geval in Vietnam, waar de verkopen worden gerealiseerd in USD.

Extensa Group is aanwezig in Turkije en Roemenië met bijgevolg lokale activiteiten onderhevig aan wisselkoersschommelingen. In Turkije loopt Extensa een risico op de Turkse Lire op de project-marges uit de verkopen op plan van appartementen. Bij de analyse van projecten onderhevig aan wisselkoersschommelingen wordt in de verwachte opbrengsten rekening gehouden met een décote die het volatiliteitsrisico reflecteert.

Door de activiteit en investering in Zwitserland staat **Leasinvest Real Estate** bloot aan een wisselkoersrisico, namelijk de volatiliteit van de Zwitserse Frank ten opzichte van de euro. Dit kan leiden tot een aanpassing van de actiefwaarde van de activa, alsook tot een variabiliteit in de netto kasstromen. Om dit risico te temperen wordt via een cross-currency swap de variabiliteit van de reële waarde van het actief geneutraliseerd door fluctuaties in de reële waarde van de swap. De variabiliteit in de netto kasstromen wordt getemperd door een natuurlijke afdekking waarbij zoveel als mogelijk de uitgaven in Zwitserse frank worden afgestemd met de inkomsten in Zwitserse frank.

Het wisselkoersrisico van **Bank J. Van Breda & C°** is beperkt, aangezien de bank enkel actief is in België en door de aard van haar cliënteel geen eigen materiële muntposities heeft.

Agidens, wereldwijd aanwezig waardoor ze een (beperkt) wisselkoersrisico kent op de US Dollar en Zwitserse Frank, beheerst haar valutarisico door in de mate van het mogelijke kosten en opbrengsten van de resp. groepsmaatschappij in eenzelfde munt te laten geschieden (natural hedging). Desgevallend wordt er een valutaswap met erkende en gereputeerde tegenpartijen afgesloten.

De strategie van **AvH** om zich ook te richten op opkomende markten resulteerde in 2 investeringen in Indische Rupie (19,9% belang in Sagar Cements, 50% in Oriental Quarries & Mines). Dit wisselkoersrisico is niet ingedekt, aangezien het lange termijn-investeringen betreffen.

De overige integraal geconsolideerde participaties zijn niet onderhevig aan significante wisselkoersrisico's aangezien zij voornamelijk actief zijn in de euro-zone.

Verschillende niet-integraal geconsolideerde participaties zoals Delen Investments en Sipef, maar ook Manuchar, Telemond Groep, Turbo's Hoet Groep e.a. zijn in belangrijke mate actief buiten de euro-zone. Het wisselkoersrisico wordt in die gevallen telkens op het niveau van de deelneming zelf opgevolgd en aangestuurd.

Het wisselkoersrisico bij **Delen Investments** beperkt zich tot de participaties in deviezen (JM Finn & Co en in mindere mate Delen Suisse). De netto-exposure op het Britse Pond wordt beperkt doordat de impact van een wisselkoersschommeling op het eigen vermogen van JM Finn & Co geneutraliseerd wordt door een tegenovergestelde impact op de liquiditeitsverplichting op de resterende 20% in JM Finn & Co. Bij **Sipef** wordt het grootste deel van de kosten gemaakt in het buitenland (Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea), terwijl de verkopen in USD worden gerealiseerd. Dit is een structureel risico dat door de onderneming niet wordt ingedekt en dus als algemeen bedrijfsrisico wordt beschouwd. Transactionele risico's zijn over het algemeen beperkt door korte betalingstermijnen en omrekeningsverschillen worden beperkt door de functionele valuta en rapporteringsmunt maximaal gelijk te schakelen. **Manuchar** is blootgesteld aan wisselkoersrisico's tussen de USD en de lokale munten van de landen waarin het distributie-activiteiten voorziet. Om deze risico's in te dekken worden de posities opgevolgd en wanneer nodig worden indekkingen opgezet. Bij de **Telemond Groep** wordt in Polen geproduceerd, terwijl de verkopen worden gerealiseerd in de euro-zone. Het wisselkoersrisico dat hierdoor wordt gelopen, is niet ingedekt en wordt beschouwd als een algemeen bedrijfsrisico. **Turbo's Hoet Groep** tenslotte heeft over de jaren heen een belangrijke aanwezigheid uitgebouwd in Oost-Europa, meer bepaald in Bulgarije, Roemenië, Rusland en Wit-Rusland. Turbo's Hoet Groep realiseert haar omzet in die markten op basis van lokale munt. Ook al streeft Turbo's Hoet Groep er weliswaar naar om eventuele dalingen van die lokale munten ten laste te leggen van de finale klant, de marktomstandigheden laten dit niet steeds toe.

Hieronder worden de voornaamste koersen waartegen de balansen en resultaten van de buitenlandse entiteiten werden omgerekend naar de euro:

1 euro = x vreemde valuta	Slotkoers	Gemiddelde koers
Australische Dollar	1,46	1,49
Britse Pond	0,85	0,82
Bulgaarse Lev	1,96	1,96
CFA Frank	655,96	655,96
Hongaarse Forint	309,83	311,42
Indische Rupie	71,55	74,22
Marokkaanse Dirham	10,69	10,85
Nigeriaanse Naira	321,75	286,59
Poolse Zloty	4,41	4,36

	Slotkoers	Gemiddelde koers
Qatarese Rial	3,84	4,03
Roemeense Leu	4,54	4,49
Russische Roebel	64,35	73,15
Singapore Dollar	1,52	1,53
Tunesische Dinar	2,43	2,38
Turkse Lire	3,71	3,34
US Dollar	1,05	1,11
Vietnamese Dong	23.989,80	24.686,19

4. Voor verkoop beschikbare financiële activa

(€ 1.000)	Financiële vaste activa	Geldbeleggingen
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekjaar 2015		
Voor verkoop beschikbare financiële activa: beginsaldo reële waarde	148.847	634.713
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekwaarde	128.735	606.088
Voor verkoop beschikbare financiële activa - aanpassing aan reële waarde	20.112	20.273
Voor verkoop beschikbare financiële activa - te ontvangen interesten		8.352
Aanschaffingen	11.439	338.685
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties		
Actuarieel rendement		-7.915
Overdrachten (-)	-68.818	-331.372
Toename (afname) door wijzigingen in de reële waarde	14.939	1.847
Bijzondere WV opgenomen in de resultatenrekening (-)	-391	-416
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen		1.822
Overboeking van (naar) andere posten	-4.348	416
Overige toename (afname)	-177	-1.708
Voor verkoop beschikbare financiële activa: eindsaldo reële waarde	101.491	636.073
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekwaarde	66.440	608.041
Voor verkoop beschikbare financiële activa - aanpassing aan reële waarde	35.051	21.388
Voor verkoop beschikbare financiële activa - te ontvangen interesten		6.644

(€ 1.000)	Financiële vaste activa	Geldbeleggingen
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekjaar 2016		
Voor verkoop beschikbare financiële activa: beginsaldo reële waarde	101.491	636.073
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekwaarde	66.440	608.041
Voor verkoop beschikbare financiële activa - aanpassing aan reële waarde	35.051	21.388
Voor verkoop beschikbare financiële activa - te ontvangen interesten		6.644
Aanschaffingen	16.854	531.929
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties		1.355
Actuarieel rendement		-6.234
Overdrachten (-)	-2.113	-539.090
Toename (afname) door wijzigingen in de reële waarde	-3.179	-1.808
Bijzondere WV opgenomen in de resultatenrekening (-)		-207
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen		1.055
Overboeking van (naar) andere posten	-15	207
Overige toename (afname)	4	-1.874
Voor verkoop beschikbare financiële activa: eindsaldo reële waarde	113.043	621.405
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekwaarde	81.170	598.033
Voor verkoop beschikbare financiële activa - aanpassing aan reële waarde	31.873	18.598
Voor verkoop beschikbare financiële activa - te ontvangen interesten		4.775

De rubriek 'Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa' bestaat voor ongeveer 70,8 miljoen euro uit het 10%-belang dat Leasinvest Real Estate aanhoudt in de geregelende vastgoedvennootschap Retail Estates.

Green Offshore nam in 2016 deel aan de kapitaalverhogingen en financieringen bij Rentel en Otary, terwijl AvH intekende op de kapitaalverhoging bij Ogeda (ex-Euro-screen) en een belang van 15% in OncoDNA verwierf.

De verkopen bleven beperkt met een verdere daling van het belang van AvH in Koffie F. Rombouts (tot 8%) als voornaamste.

De lagere beurskoers van Retail Estates verklaart de daling van de latente meerwaarde met 3,2 miljoen euro (tot 31,9 miljoen euro).

De geldbeleggingen bestaan uit (€ 1.000) :	Aantal aandelen	Reële waarde
Beleggingsportefeuille bij Bank J.Van Breda & C°		582.039
Fondsen beheerd door Delen Private Bank		26.504
Ageas	278.284	10.466
KBC	20.000	1.177
Andere		1.220
		621.405

De aanschaffingen en overdrachten zijn in grote mate toe te wijzen aan Bank J.Van Breda & C° en betreffen transacties gerealiseerd in het kader van haar Asset & Liability Management (ALM).

Per segment wordt de reële waarde van de geldbeleggingen als volgt opgedeeld (€ 1.000) :	Reële waarde
Private Banking (vnl. Bank J.Van Breda & C°)	582.069
AvH & Growth Capital	39.019
Real Estate & Senior Care	317
Marine Engineering & Contracting	0
Energy & Resources	0
	621.405

Kredietrisico van de beleggingsportefeuille van Bank J.Van Breda & C°

Het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille wordt al jarenlang bewust erg laag gehouden. Op geconsolideerd niveau bevat de beleggingsportefeuille eind 2016 80% overheidsobligaties (inclusief overheidsgegarandeerde obligaties) met een minimumrating Aa3 (Moody's ratingklasse), 19% bedrijfsobligaties (inclusief commercial paper) en minder dan 1% financiële obligaties

en aandelen. De beleggingsportefeuille bevat geen overheidsobligaties van Portugal, Italië, Ierland, Griekenland of Spanje.

Het investeringskader, dat jaarlijks ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de raad van bestuur van Bank J.Van Breda & C°, bepaalt waarin belegd kan worden en welke limieten gelden. In de onderstaande tabel vindt u de samenstelling van de beleggingsportefeuille naar rating en eindvervaldag.

Samenstelling beleggingsportefeuille op 31/12/2016	Naar rating	Naar restlooptijd	
Overheidsobligaties Aaa	24,2%	2017	29,8%
Overheidsobligaties Aa1	25,5%	2018	25,0%
Overheidsobligaties Aa2	10,0%	2019	19,2%
Overheidsobligaties Aa3	20,8%	2020	12,8%
Bedrijfsobligaties en commercial paper	18,7%	2021	3,8%
Obligaties van kredietinstellingen en perpetuals	0,7%	>2022	9,0%
Aandelen en andere	0,1%	onbepaald	0,3%

Toelichting 12: banken - vorderingen op kredietinstellingen & cliënten

(€ 1.000)	Reële waarde		Boekwaarde	
	2016	2015	2016	2015
I. Interbancaire vorderingen				
Binnenlandse kredietinstellingen	36.207	48.253	36.177	48.249
Buitenlandse kredietinstellingen	37.853	36.900	37.853	36.900
Te ontvangen interesten	126	71	126	71
Totaal kredietinstellingen	74.186	85.224	74.156	85.220
II. Leningen en vorderingen op cliënten				
Wissels en eigen accepten				
Investeringskredieten en financieringen	2.295.302	2.263.952	2.092.793	2.057.908
FV aanpassing ingedekte kredieten (FV hedge)	11.469	8.096	11.469	8.096
Hypothecaire leningen	1.661.081	1.454.294	1.535.556	1.325.626
Werkingskredieten	407.839	384.281	405.880	382.798
Overige	7.752	4.883	7.748	4.881
Te ontvangen interesten	6.041	6.163	6.041	6.163
Totaal cliënten	4.389.484	4.121.669	4.059.487	3.785.472
III. Tegoeden centrale banken				
Tegoeden bij centrale banken	34.993	29.370	34.993	29.370
Te ontvangen interesten				
Totaal tegoeden bij centrale banken	34.993	29.370	34.993	29.370
Totaal vorderingen op kredietinstellingen & cliënten	4.498.663	4.236.263	4.168.636	3.900.062

De integrale consolidatie van Bank J. Van Breda & C° resulteert in de opname van specifieke bancaire vorderingen en schulden in de balans van AvH. Deze rubrieken werden gegroepeerd om de balans zo transparant mogelijk te houden.

De leningen en vorderingen op cliënten omvatten:

- kredieten toegekend door Bank J. Van Breda & C° aan familiale ondernemers en vrije beroepen en door ABK bank aan particulieren en zelfstandigen. De vele ondernemers en vrije beroepen die de voorbije jaren cliënt werden, vertrouwen een steeds groter deel van hun bankzaken aan de bank toe.
- autofinancieringen verstrekt door Van Breda Car Finance (ABK bank), een 100%-dochteronderneming van de bank.

De sterke prestaties van de bank verklaren de toename van de leningen en vorderingen op cliënten.

Kredietrisico

De kredietportefeuille van Bank J. Van Breda & C° is zeer gespreid binnen het lokale economische weefsel van familiale ondernemingen en vrije beroepen. ABK bank richt zich op particulieren en heeft nog een historische relatie met zelfstandigen. De bank hanteert hierbij concentratielimieten per sector en maximale kredietbedragen per relatie. De kredietportefeuille van de divisie Van Breda Car Finance (ABK bank) bestaat uit autofinancieringen en financiële autoleasing en wordt gekenmerkt door een zeer grote spreiding. Door een voortdurend verder verfijnen van de acceptatiecriteria en door een proactieve debiteurenopvolging geniet ook deze portefeuille een laag risicoprofiel.

De kredietportefeuille is onderverdeeld in risicocategorieën die elk hun specifieke opvolging krijgen. Over de kredieten uit de hoogste risicocategorie wordt periodiek gerapporteerd aan de raad van bestuur van Bank J. Van Breda & C°.

Vorderingen die dubieus worden, worden overgedragen naar de afdeling Betwiste Zaken. Er gelden criteria voor verplichte overdracht wanneer bepaalde gebeurtenissen zich voordoen bij de cliënten, kredietnemers of borgen. Op de kredieten in de hoogste risicocategorie en op de vorderingen die dubieus worden, worden waardeverminderingen geboekt.

(€ 1.000)		Niet vervallen	Vervallen < 30 d	30 d < vervallen < 60 d	60 d < vervallen < 120 d	120 d < Vervallen	Dubieus
	Totaal						
Vervaldagenbalans 2015							
Binnenlandse kredietinstellingen	48.249	48.249					
Buitenlandse kredietinstellingen	36.900	36.900					
Te ontvangen interesten	71	71					
Totaal kredietinstellingen	85.220	85.220	0	0	0	0	0
Wissels en eigen accepten	0	0					
Investeringskredieten en financieringen	2.066.004	2.009.362	34.884	6.846	2.621	2.985	9.306
Hypothecaire leningen	1.325.626	1.305.361	12.175	4.045	3.294	32	719
Werkingskredieten	382.798	372.195	8.641	227	434	30	1.271
Overige	4.881	4.881					
Te ontvangen interesten	6.163	6.163					
Totaal cliënten	3.785.472	3.697.962	55.700	11.118	6.349	3.047	11.296
Tegoeden centrale banken	29.370	29.370	0	0	0	0	0

(€ 1.000)		Niet vervallen	Vervallen < 30 d	30 d < vervallen < 60 d	60 d < vervallen < 120 d	120 d < Vervallen	Dubieus
	Totaal						
Vervaldagenbalans 2016							
Binnenlandse kredietinstellingen	36.177	36.177					
Buitenlandse kredietinstellingen	37.853	37.853					
Te ontvangen interesten	126	126					
Totaal kredietinstellingen	74.156	74.156	0	0	0	0	0
Wissels en eigen accepten	0	0					
Investeringskredieten en financieringen	2.104.262	2.048.033	35.209	6.166	2.996	612	11.246
Hypothecaire leningen	1.535.556	1.517.057	11.609	3.338	1.485	266	1.801
Werkingskredieten	405.880	399.463	3.723	163	60	0	2.471
Overige	7.748	7.748					
Te ontvangen interesten	6.041	6.041					
Totaal cliënten	4.059.487	3.978.342	50.541	9.667	4.541	878	15.518
Totaal centrale banken	34.993	34.993	0	0	0	0	0

Toelichting 13: voorraden en onderhanden projecten in opdracht van derden

(€ 1.000)	2016	2015
I. Voorraden, nettobedrag	114.536	98.981
Bruto-boekwaarde	117.507	100.884
Grond- en hulpstoffen	59.482	35.655
Goederen in bewerking	0	0
Gereed product	0	0
Handelsgoederen	439	232
Onroerende goederen bestemd voor verkoop	57.586	64.997
Afschrijvingen en andere waardeverminderingen (-)	-2.972	-1.903
Geboekte WV op voorraden in resultatenrekening tijdens het boekjaar	-2.217	-749
Terugname WV op voorraden in resultatenrekening tijdens het boekjaar	252	644
II. Onderhanden projecten in opdracht van derden		
Bedrag door (aan) opdrachtgevers verschuldigd voor onderhanden projecten, netto	453.377	418.079
Bedrag door klanten verschuldigd (inclusief handelsvorderingen)	547.580	489.121
Bedrag aan klanten verschuldigd (inclusief handelsschulden) (-)	-94.203	-71.042
Ontvangen vooruitbetalingen	-127.874	-70.046
Onderhanden projecten op afsluitdatum		
Bedrag van gemaakte kosten en opgenomen winsten min verliezen	6.057.646	6.423.580
Bedrag van gerealiseerde opbrengsten	-5.604.269	-6.005.501
Ingehouden bedragen	6.100	5.255

De vastgoedpromotieprojecten van CFE zitten hoofdzakelijk vervat in de rubriek 'Onroerende goederen bestemd voor verkoop'.

Onderhanden projecten van CFE, DEME, Algemene Aannemingen Van Laere en Agidens worden gewaardeerd volgens de "Percentage of Completion"-methode, waarbij resultaat erkend wordt a rato van de vooruitgang van de werken. Voorziene verliezen worden evenwel onmiddellijk ten laste van het resultaat geboekt.

De vastgoedpromotieprojecten van Extensa (vnl. Tour&Taxis, Cloche d'Or Luxemburg en Turkije) zitten tevens in deze balansrubriek vervat aangezien de resultaatserkenning van de verkochte entiteiten nog in aanbouw ook volgens de "Percentage of Completion"-methode verloopt.

De vooruitgang van de werken wordt bepaald op basis van de gemaakte kosten in verhouding tot de verwachte kostprijs van het ganse project.

Toelichting 14: Minderheidsbelangen

(€ 1.000)	Minderheidsbelang %		Minderheidsbelang in de AvH-balans		Aandeel minderheidsbelang in winst van het boekjaar	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
I. Marine Engineering & Contracting						
CFE - DEME	39,60%	39,60%	596.755	554.519	70.079	69.988
II. Private Banking						
Finaxis	21,25%	21,25%	54.945	53.664	-272	-191
Bank J. Van Breda & C ^o	21,25%	21,25%	77.232	74.252	8.097	8.668
Delen Investments ⁽¹⁾	21,25%	21,25%	108.577	100.364	20.496	22.133
III. Real Estate & Senior Care						
Leasinvest Real Estate	69,99%	69,99%	249.376	253.579	21.470	21.540
HPA ⁽²⁾	29,14%		21.070		2.412	
IV. AvH & Growth Capital ⁽³⁾						
Sofinim en geconsolideerde participaties		26,00%	3.104	146.084	438	26.844
Overige			22.207	25.812	19.095	4.195
Totaal			1.133.265	1.208.273	141.816	153.175

⁽¹⁾ De gezamenlijke controle over Delen Investments resulteert in de opname volgens vermogensmutatie. Niettegenstaande de minderheidsbelangen m.b.t. JM Finn & Co door deze opname volgens de vermogensmutatie-methode niet zichtbaar zijn in de geconsolideerde balans van AvH, worden deze toch in dit overzicht gerapporteerd omwille van de consistentie met de geconsolideerde jaarrekening van Delen Investments.

⁽²⁾ In januari 2016 heeft AvH een bijkomende schijf (16%) in Holding Groupe Duval omgeruild tegen 25% in Patrimoine & Santé. Patrimoine & Santé is een Franse vennootschap die investeert in het onroerend goed dat door rusthuisgroep Residalya wordt geëxploiteerd. Vervolgens hebben AvH en leden van het management van Residalya hun respectievelijke belangen in zowel Residalya als in Patrimoine & Santé gegroepeerd onder een nieuwe holdingvennootschap HPA. HPA bezit per einde 2016 100% van het kapitaal van Residalya en 73,7% van Patrimoine & Santé. HPA consolideert deze beide vennootschappen integraal. AvH bezit op haar beurt 70,86% van het kapitaal van HPA en consolideert dit belang integraal.

⁽³⁾ AvH heeft op 30 september 2016 minderheidsaandeelhouder (26%) NPM Capital bij Sofinim uitgekocht en bezit sindsdien 100% van Sofinim. AvH nam Sofinim reeds vroeger op volgens integrale consolidatie, met een minderheidsbelang van 26%. De aankoop van dit minderheidsbelang leidt (mechanisch) tot een stijging van het belangenpercentage in de deelnemingen die via Sofinim worden aangehouden. De hogere deelnemingspercentages die daaruit volgen zijn toegepast in de resultatenrekening vanaf Q4 2016.

Beknorte resultatenrekening - 2016

	CFE	Bank J. Van Breda & C ^o	Delen Investments	Leasinvest Real Estate	HPA	Agidens
Omzet	2.797.085	133.964	313.071	56.647	105.578	75.026
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	227.570	53.593	118.902	43.895	3.734	2.636
Financieel resultaat	-23.954			-10.188	-5.877	-408
Winst (verlies) vóór belasting	202.832	55.232	118.902	33.707	-2.143	2.228
Winst (verlies) van het boekjaar	172.252	37.815	89.695	31.118	4.493	1.588
Op het niveau van de onderneming zelf	172.252	37.815	89.695	31.118	4.493	1.588
- Aandeel van het minderheidsbelang	3.841	79	1.818		1.557	
- Aandeel van de groep	168.411	37.736	87.877	31.118	2.936	1.588
Op het niveau van AvH ⁽¹⁾	171.102	37.815	89.695	31.540	4.493	1.588
- Aandeel van het minderheidsbelang	70.079	8.097	20.496	21.470	2.412	438
- Aandeel van de groep	101.023	29.718	69.199	10.070	2.080	1.150

⁽¹⁾ Inclusief beperkt aantal consolidatieherwerkingen

Beknorte resultatenrekening - 2015

	CFE	Bank J. Van Breda & C ^o	Delen Investments	Leasinvest Real Estate		Growth Capital
Omzet	3.239.406	133.872	314.094	50.455		64.373
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	228.905	58.725	128.660	48.158		57.578
Financieel resultaat	-32.589			-17.069		244
Winst (verlies) vóór belasting	233.075	60.446	128.660	31.089		35.320
Winst (verlies) van het boekjaar	174.024	40.544	94.907	30.618		33.869
Op het niveau van de onderneming zelf	174.024	40.544	94.907	30.618		
- Aandeel van het minderheidsbelang	-937	65	2.490	0		
- Aandeel van de groep	174.961	40.479	92.417	30.618		
Op het niveau van AvH ⁽¹⁾	178.158	40.544	94.907	31.462		33.869
- Aandeel van het minderheidsbelang	69.988	8.668	22.133	21.540		26.844
- Aandeel van de groep	108.171	31.876	72.774	9.922		7.025

⁽¹⁾ Inclusief beperkt aantal consolidatieherwerkingen

Beknorte staat van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten - 2016

	CFE	Bank J. Van Breda & C°	Delen Investments	Leasinvest Real Estate	HPA	Agidens
Op het niveau van de onderneming zelf	162.894	36.830	85.653	17.192	4.596	1.450
Winst (verlies) van het boekjaar	172.252	37.815	89.695	31.118	4.493	1.588
- Aandeel van het minderheidsbelang	3.841	79	1.818	0	1.557	0
- Aandeel van de groep	168.411	37.736	87.877	31.118	2.936	1.588
Niet-gerealiseerde resultaten	-9.358	-985	-4.042	-13.926	103	-138
- Aandeel van het minderheidsbelang	-125	0	0	0	34	0
- Aandeel van de groep	-9.233	-985	-4.042	-13.926	70	-138
Op het niveau van AvH	161.744	36.830	85.653	18.066	4.596	1.450
Winst (verlies) van het boekjaar	171.102	37.815	89.695	31.540	4.493	1.588
- Aandeel van het minderheidsbelang	70.079	8.097	20.496	21.470	2.412	438
- Aandeel van de groep	101.023	29.718	69.199	10.070	2.080	1.150
Niet-gerealiseerde resultaten	-9.358	-985	-4.042	-13.474	103	-138
- Aandeel van het minderheidsbelang	-3.758	-209	-859	-9.431	54	-119
- Aandeel van de groep	-5.600	-776	-3.183	-4.043	49	-19

Beknorte staat van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten - 2015

	CFE	Bank J. Van Breda & C°	Delen Investments	Leasinvest Real Estate		Growth Capital
Op het niveau van de onderneming zelf	166.255	38.942	95.861	48.901		
Winst (verlies) van het boekjaar	174.024	40.544	94.907	30.618		
- Aandeel van het minderheidsbelang	-937	65	2.490	0		
- Aandeel van de groep	174.961	40.479	92.417	30.618		
Niet-gerealiseerde resultaten	-7.769	-1.602	954	18.283		
- Aandeel van het minderheidsbelang	703	0	0	0		
- Aandeel van de groep	-8.472	-1.602	954	18.283		
Op het niveau van AvH	170.389	38.942	95.861	49.404		
Winst (verlies) van het boekjaar	178.158	40.544	94.907	31.462		33.869
- Aandeel van het minderheidsbelang	69.988	8.668	22.133	21.540		26.844
- Aandeel van de groep	108.171	31.876	72.774	9.922		7.025
Niet-gerealiseerde resultaten	-7.769	-1.602	954	17.942		1.548
- Aandeel van het minderheidsbelang	-2.667	-340	203	12.558		543
- Aandeel van de groep	-5.102	-1.262	751	5.384		1.006

Beknorte balans - 2016

	CFE	Bank J. Van Breda & C°	Delen Investments	Leasinvest Real Estate	HPA	Agidens
Vaste activa	2.400.217	3.284.508	327.465	896.179	313.148	18.790
Vlottende activa	1.928.002	1.707.732	1.853.878	92.262	24.076	34.032
Langlopende verplichtingen	941.074	726.103	98.870	444.362	210.500	6.019
Kortlopende verplichtingen	1.850.668	3.747.742	1.460.752	187.672	49.594	24.240
Eigen vermogen	1.536.477	518.395	621.721	356.407	77.130	22.564
- Deel groep	1.521.559	518.257	621.204	356.407	61.062	22.564
- Minderheidsbelangen	14.918	138	517	0	16.068	
Dividend uitgekeerd aan derden	-24.060	-4.361	-9.633	-16.236	-56	-9.212

Beknorte balans - 2015

	CFE	Bank J. Van Breda & C°	Delen Investments	Leasinvest Real Estate		Growth Capital
Vaste activa	2.405.671	3.050.400	326.855	954.243		213.637
Vlottende activa	1.896.488	1.667.433	1.763.309	22.059		343.390
Langlopende verplichtingen	990.578	797.298	116.287	395.948		7.130
Kortlopende verplichtingen	1.877.181	3.418.777	1.390.876	217.944		27.306
Eigen vermogen	1.434.400	501.758	583.001	362.410		522.591
- Deel groep	1.423.277	501.633	582.554	362.405		376.507
- Minderheidsbelangen	11.123	125	447	5		146.084
Dividend uitgekeerd aan derden	-20.050	-3.108	-6.800	-15.728		-1.560

Toelichting 15: leasing

(€ 1.000)	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2016	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2015
	Resterende looptijd				Resterende looptijd			
I. Leasinggever - financiële lease								
Bruto lease-investeringen	52.032	121.648	37.348	211.027	48.346	105.805	39.544	193.695
Contante waarde van minimale leasebetalingen	45.822	108.858	20.414	175.095	42.208	92.727	21.229	156.164
Onverdiende financieringsbaten				35.933				37.531
Geaccumuleerde waardeverminderingen voor oninbare te vorderen minimale leasebetalingen				3.760				4.525
Debiteuren leasing	2.028			2.028	1.542			1.542

Via haar dochteronderneming Van Breda Car Finance (ABK bank) is Bank J. Van Breda & C° actief in de sector van de autofinanciering en de financiële autoleasing. Voorts heeft Extensa een beperkt aantal vastgoedleases in portefeuille en zit de lange ter-

mijnverhuur door Leasinvest Real Estate van het Rijksarchief te Brugge aan de Regie de Gebouwen in deze balanspost vervat.

(€ 1.000)	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2016	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2015
	Resterende looptijd				Resterende looptijd			
II. Leasingnemer - financiële lease								
Minimale leasebetalingen - totaal	55.247	64.547	24.058	143.851	22.253	82.543	29.316	134.112
Minimale leasebetalingen - rente (-)	-3.044	-7.397	-1.762	-12.203	-4.476	-5.686	-2.090	-12.253
Contante waarde van de minimale leasebetalingen	52.202	57.150	22.296	131.648	17.776	76.856	27.226	121.859
Uitsplitsing leaseverplichtingen naar activa: Terreinen en gebouwen				38.922				17.306
Installaties, machines en uitrusting				88.516				100.603
Meubilair en rollend materieel				4.211				3.950

(€ 1.000)	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2016	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2015
	Resterende looptijd				Resterende looptijd			
III. Leasingnemer - operationele lease								
Toekomstige minimale leasebetalingen onder niet-opzegbare operationele leases	14.094	17.524	10.603	42.221	14.074	18.403	11.182	43.660
Operationele lease- en subleasebetalingen opgenomen in de winst- en verliesrekening				13.781				10.883

Tengevolge de integrale consolidatie van Patrimoine & Santé nemen de financiële leases met ongeveer 25 miljoen euro toe aangezien ongeveer een kwart van de gebouwen financiële leases betreffen. De overige financiële leasingschulden hebben

vnl. betrekking op vaartuigen van DEME (Charlemagne, Victor Horta en Thor) en gebouwen bij CFE, Van Laere en Agidens.

Toelichting 16: voorzieningen

(€ 1.000)	Voorzieningen voor garanties	Voorzieningen voor gerechtelijke procedures	Milieu-voorzieningen	Voorzieningen voor herstructureeringen	Voorzieningen voor contractuele verplichtingen	Overige voorzieningen	Totaal
Voorzieningen - boekjaar 2015							
Voorzieningen, beginsaldo	15.180	5.258	99	2.721	0	108.586	131.844
Additionele voorzieningen	4.131	5.047		13.509		13.220	35.907
Toename van bestaande voorzieningen	150	1				6	157
Toename door bedrijfscombinaties		91				146	237
Bedrag aan gebruikte voorzieningen (-)	-1.758	-248		-11.415		-14.302	-27.721
Terugname van niet-gebruikte voorzieningen (-)						-16	-16
Afname door bedrijfsafplitsing (-)	-2.068	-50		-313		-1.202	-3.633
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	3			3		-10	-4
Overboekingen van (naar) andere posten	-1.337	-23		-3.236		5.667	1.071
Overige toename (afname)	10			313		-582	-258
Voorzieningen, eindsaldo	14.311	10.076	99	1.582	0	111.515	137.583

(€ 1.000)	Voorzieningen voor garanties	Voorzieningen voor gerechtelijke procedures	Milieuvoorzieningen	Voorzieningen voor herstructureringen	Voorzieningen voor contractuele verplichtingen	Overige voorzieningen	
							Totaal
Voorzieningen - boekjaar 2016							
Voorzieningen, beginsaldo	14.311	10.076	99	1.582	0	111.515	137.583
Additionele voorzieningen	4.038	102			245	3.389	7.773
Toename van bestaande voorzieningen	3.108	1.042		8.482		7.246	19.878
Toename door bedrijfscombinaties		65		560		48	672
Bedrag aan gebruikte voorzieningen (-)	-1.612	-583		-9.499		-4.322	-16.017
Terugname van niet-gebruikte voorzieningen (-)		-710				-3.156	-3.865
Afname door bedrijfsafsplitsing (-)							0
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	-62					-87	-149
Overboekingen van (naar) andere posten	20	4.191	-99	2.827		-9.049	-2.111
Overige toename (afname)						89	89
Voorzieningen, eindsaldo	19.801	14.182	0	3.952	245	105.674	143.854

De controleverwerving eind 2013 over CFE gaf aanleiding tot het opnemen van een voorwaardelijke verplichting voor mogelijke risico's van 60,3 miljoen euro in verband met de bouw- en vastgoedpromotie-activiteiten van CFE. In de loop van 2014-2015 werd 11,0 miljoen euro (deel groep 6,6 miljoen euro) teruggenomen omdat de desbetreffende risico's bij CFE ofwel zijn verdwenen ofwel werden uitgedrukt in de rekeningen van CFE zelf. In 2016 werd dit bedrag verder afgebouwd met 3,0 miljoen

euro (deel groep 1,8 miljoen euro). In 2016 heeft AvH voorzieningen aangelegd voor garanties en verklaringen die werden verstrekt bij de verkoop van deelnemingen en voor nog te verwachten uitgaven bij afhandeling van geschillen en risico's.

De 'Overige voorzieningen' bestaan voorts uit voorzieningen voor negatieve vermogensmutatiewaarden ten belope van 28,4 miljoen euro.

Toelichting 17: financiële schulden

(€ 1.000)	< 1 jaar	1 jaar < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2016	< 1 jaar	1 jaar < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2015
	Resterende looptijd				Resterende looptijd			
I. Financiële schulden								
Leningen van banken	299.610	710.537	182.274	1.192.421	274.998	658.280	154.266	1.087.544
Obligatieleningen		396.625	37.424	434.049		396.562	20.478	417.040
Achtergestelde leningen		3.344		3.344		1.250	950	2.200
Financiële lease-overeenkomsten	52.202	44.869	34.577	131.648	17.776	76.866	27.217	121.859
Overige financiële schulden	208.819	3.246	407	212.473	146.118	675	360	147.153
Totaal	560.632	1.158.621	254.682	1.973.935	438.892	1.133.633	203.271	1.775.796

Liquiditeitsrisico

De financiële schulden, na intercompany-eliminatie, zijn afkomstig uit volgende segmenten:

	KT	LT
Marine Engineering & Contracting	170.021	681.798
Real Estate & Senior Care	370.673	727.785
Energy & Resources	1.440	5.008
AvH & Growth Capital	54.715	5.049
Intercompany	-36.218	-6.336
	560.632	1.413.303

Het liquiditeitsrisico van **DEME** wordt beperkt door enerzijds de financieringen te spreiden over verschillende banken, en anderzijds in belangrijke mate te spreiden op lange termijn. DEME beschikt over belangrijke krediet- en garantielijnen bij een hele reeks internationale banken. In de kredietovereenkomsten met de desbetreffende banken zijn bepaalde ratio's (covenants) afgesproken die DEME dient na te leven. Daarnaast beschikt zij voor financiële noden op korte termijn ook over een commercial paperprogramma. De investeringen van DEME gebeuren overwegend in materiaal dat een lange levensduur heeft en over meerdere jaren wordt afgeschreven. DEME streeft er daarom ook naar een aanzienlijk deel van haar schulden op lange termijn te structureren. Om bovendien de financiering te diversifiëren over meerdere financieringsbronnen, heeft DEME in januari 2013 een obligatielening uitgegeven voor 200 miljoen euro. Deze werd geplaatst bij een gediversifieerde groep (voornamelijk privé-)investeerdere. Conform de uitgiftemodaliteiten zal DEME geen tussentijdse terugbetalingen verrichten van de hoofdsom, doch alles terugbetalen op de eindvervaldag in 2019. Ook **CFE** is op 21 juni 2012 overgegaan tot

de uitgifte van een obligatielening voor een bedrag van 100 miljoen euro. In 2014 heeft CFE tegen gunstige voorwaarden nieuwe bilaterale kredietlijnen kunnen onderhandelen die toelaten het liquiditeitsrisico te beperken.

De groep **Rent-A-Port** wordt voornamelijk gefinancierd door eigen middelen en door aandeelhoudersleningen. Infra Asia Investment Fund, een 56%-deelneming die via vermogensmutatie wordt verwerkt, heeft in 2016 een (non recourse) obligatie uitgegeven ter waarde van 29,2 miljoen euro + 1,8 miljoen USD voor de financiering van de activiteiten in Vietnam. Deze obligatielening is terugbetaalbaar op 7 jaar.

Van Laere eindigde 2016 met een stevige netto financiële positie van 15,4 miljoen euro, een daling evenwel met 2,4 miljoen euro tov 2015. De financiële schulden slaan voornamelijk op de 'Centrumparking Langestraat' onder het Rijksarchief te Brugge en op een bedrijfsgebouw in leasing.

Leasinvest Real Estate en **Extensa Group** beschikken bij hun banken over de nodige lange termijn kredietfaciliteiten en back-up lijnen voor hun commercial paper om de bestaande en toekomstige investeringsnoden te dekken. Door deze kredietfaciliteiten en back-uplijnen is het financieringsrisico ingedekt. Het liquiditeitsrisico wordt beperkt door enerzijds de financieringen te spreiden over verschillende financiële tegenpartijen en door diverse financieringsbronnen aan te spreken en anderzijds door de vervaldaten te diversifiëren. Het aanspreken van diverse financieringsbronnen werd reeds in 2013 geconcretiseerd door de succesvolle plaatsing door Leasinvest Real Estate van een publieke en een private obligatielening voor een bedrag van resp. 75 miljoen euro en 20 miljoen euro en dit voor een looptijd van resp. 6 en 7 jaar. De gemiddelde duration van de financieringen bij Leasinvest Real Estate bedroeg eind 2016 na een aantal herfinancieringsoperaties 3,9 jaar (ten opzichte van 3,0 jaar eind 2015).

De expansie van **Anima Care** via de overnames van bestaande residenties en de bouw van nieuwe rusthuizen wordt gefinancierd via kapitaalverhoging enerzijds en bijkomend door externe financiering anderzijds. Er wordt bij de financiering van de projecten rekening gehouden met de cash-drain in de start-up fase. **Residalya** heeft in 2016 4 bilaterale kredietlijnen vastgelegd die hebben toegelaten om een deel van haar exploitatieschuld

te herfinancieren maar die haar ook laten beschikken over een financieringsmogelijkheid voor investeringen die op korte termijn kan worden aangewend tegen vooraf bepaalde voorwaarden. De vastgoedactiviteiten van **Patrimoine & Santé** zijn gefinancierd door middel van lange termijn leningen met looptijden van 15 tot 25 jaar.

De schulden aangegaan door **NMP** ter financiering van de aanleg van de pijpleidingen (6,4 miljoen euro) kaderen in de terbeschikkingstelling van de pijpleidingen, waarbij het volledig kapitaal en de interestlasten worden doorgerekend aan de gebruiker van de pijpleiding.

De financiële schulden in het segment AvH & Growth Capital zijn toe te wijzen aan de leasingschuld van **Agidens** betreffende het hoofdgebouw en de korte termijn financiële schulden van **AvH & subholdings**, hoofdzakelijk het door AvH uitgegeven commercial paper. AvH en AvH-CC beschikken over bevestigde kredietlijnen, gespreid over verschillende banken, die de uitstaande commercial paper-verplichtingen ruim overtreffen. Bovendien de financiële schulden onder de vorm van commercial paper heeft het segment nog 22,5 miljoen euro schulden ten opzichte van andere groepsbedrijven (het betreft deelnemingen die een deel van hun kasoverschotten in deposito brengen bij AvH Coordination Center). Deze bedragen worden uiteraard geëlimineerd in consolidatie.

(€ 1.000)	2016	2015
II. Schulden (of gedeelte van schulden) gewaarborgd door zakelijke zekerheden gesteld of onherroepelijk beloofd op de activa van de in de consolidatie opgenomen ondernemingen		
Leningen van banken	620.068	646.189
Financiële lease-overeenkomsten	0	265
Overige financiële schulden	28.878	26.591
Totaal	648.946	673.046

Toelichting 18: banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties

(€ 1.000)	Reële waarde		Boekwaarde	
	2016	2015	2016	2015
I. Schulden aan kredietinstellingen				
Zichtdeposito's	9.115	9.728	9.115	9.728
Deposito's met vaste looptijd	15.313	32.283	15.291	32.254
Terugkoopovereenkomsten (repo's)		0		0
Overige deposito's		0		0
Te betalen interesten	16	25	16	25
Totaal	24.444	42.036	24.422	42.007
II. Schulden aan cliënten				
Zichtdeposito's	2.020.471	1.631.474	2.020.471	1.631.474
Deposito's met vaste looptijd	1.359.837	1.521.663	1.326.074	1.476.878
Speciale deposito's	48.145	43.750	48.145	43.750
Gereguleerde deposito's	758.971	723.742	758.971	723.742
Overige deposito's	12.613	5.612	12.611	5.610
Depositogarantiesysteem	0	0	0	0
Te betalen interesten	13.817	21.032	13.817	21.032
Totaal	4.213.854	3.947.273	4.180.089	3.902.486
III. Schuldcertificaten inclusief obligaties				
Schuldcertificaten	161.817	166.286	161.690	166.174
Kasbons	3	8	3	8
Niet converteerbare obligaties		0		0
Te betalen interesten		0		0
Totaal	161.820	166.294	161.693	166.182
IV. Achtergestelde verplichtingen				
Achtergestelde verplichtingen	72.700	75.278	64.500	65.274
Te betalen interesten	1.247	1.271	1.247	1.271
Totaal	73.947	76.549	65.747	66.545
Totaal schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties	4.474.065	4.232.152	4.431.951	4.177.220

De integrale consolidatie van Bank J.Van Breda & C° resulteert in de opname van de specifieke bancaire vorderingen en schulden in de balans van AvH. Deze rubrieken werden gegroepeerd om de balans zo transparant mogelijk te houden.

Liquiditeitsrisico Bank J.Van Breda & C°

Liquiditeitsrisico is het risico dat de bank over onvoldoende middelen beschikt of onvoldoende snel en tegen een aanvaardbare prijs middelen kan vrijmaken om aan de directe verplichtingen te voldoen. De commerciële bankactiviteiten zijn de belangrijkste bron van liquiditeitsrisico. De financieringsbronnen van een bank hebben traditioneel een kortere looptijd dan de gefinancierde activa, waardoor een maturiteitsmismatch ontstaat. Het liquiditeitsbeheer van Bank J.Van Breda & C° staat in voor de opvolging van deze mismatch en werkt een financieringsstrategie uit om dit te reduceren binnen de richtlijnen die worden vastgelegd in een liquiditeitsbeheersingskader. Ook op dit domein streeft de bank een bewust laag risicoprofiel na. Bank J.Van Breda & C° houdt een sterke en kwaliteitsvolle liquiditeitsbuffer aan om schommelingen in de thesaurie te kunnen opvangen. De buffer bedraagt 641 miljoen euro en bestaat voornamelijk uit een zeer liquide obligatieportefeuille.

De financieringsmix van de bank is zeer stabiel en de belangrijkste financieringsbron zijn de deposito's van het doelgroepcliënteel. De doelgroepklanten gebruiken de bank voor hun beleggingen en dagelijkse werking. De bank houdt ook nauwlettend de loan-to-deposit ratio in het oog en hanteert strenge limieten op deze verhouding

tussen de kredietportefeuille van klanten en de klantendeposito's. Eind 2016 bedroeg deze ratio 99,97%. De afhankelijkheid van externe institutionele financiering wordt tot een minimum beperkt en bedraagt in 2016 slechts 3,7% van het balanstotaal.

In de Basel III-reglementering en de CRR/CRD IV-richtlijn werden twee nieuwe liquiditeitsratio's geïntroduceerd:

- De LCR (Liquidity Coverage Ratio) is een maatstaf voor de liquiditeitspositie onder een acuut stress-scenario gedurende 30 dagen. Hiertoe dienen instellingen over voldoende kwaliteitsvolle liquide middelen te beschikken. De regelgever legt een limiet op van minimum 100%.
- De NSFR (Net Stable Funding Ratio) zet de beschikbare stabiele financiering af tegenover de vereiste stabiele financiering over een tijdshorizon van 1 jaar. De regelgever legt een limiet op van minimum 100% vanaf 2018.

Eind 2016 bedroegen deze ratio's respectievelijk 150% en 123%. Beide ratio's bevinden zich ruim boven de ondergrens van 100% die opgelegd wordt, of zal worden in het geval van de NSFR, door de toezichthouder.

Het liquiditeitsrisico wordt permanent bewaakt door een proactief thesauriebeheer, binnen de kaders van het 'Asset & Liability Management'-kader en het investeringskader. Voor haar liquiditeitsbeheer maakt de bank o.a. gebruik van liquiditeitsgaprapporten, ratio-analyse en volumeprognoses op korte en lange termijn.

In de onderstaande tabel zijn de activa en passiva gegroepeerd per periode van vervaldagen.

(€ 1.000)	≤ 1 maand	1-3 maand	3-12 maand	1-5 jaar	5-10 jaar	> 10 jaar	Onbepaald
31/12/2016							
Activa	531.000	236.000	677.000	2.092.000	1.017.000	392.000	39.000
Passiva	-219.000	-275.000	-1.687.000	-2.245.000	-66.000	0	-55.000
Derivaten	0	-1.000	-4.000	-12.000	3.000	1.000	0
Liquiditeitsgap	312.000	-40.000	-1.014.000	-165.000	954.000	393.000	-16.000
31/12/2015							
Activa	450.000	265.000	625.000	1.919.000	941.000	451.000	74.000
Passiva	-234.000	-188.000	-1.638.000	-1.972.000	-102.000	0	-142.000
Derivaten	0	-1.000	-3.000	-8.000	3.000	0	0
Liquiditeitsgap	216.000	76.000	-1.016.000	-61.000	842.000	451.000	-68.000

Bovenstaande tabel houdt rekening met interne assumpties voor de deposito's zonder vervaldag.

Toelichting 19: financiële instrumenten

Renterisico Bank J. Van Breda & C°

Renterisico kan gedefinieerd worden als de mate waarin de resultaten of de waarde van een financiële transactie beïnvloed worden door een verandering van de marktrentevoeten. Toegepast op een financiële instelling is renterisico de mate waarin de (rente-)inkomsten en/of de marktwaarde van deze instelling de kans lopen om nefaste gevolgen te ondervinden van een verandering van de marktrentevoeten.

De bank kiest ervoor om het renterisico op een relatief laag niveau te houden:

- Om de mismatch te corrigeren doet de bank beroep op indekkingsinstrumenten. Dit gebeurt met een combinatie van renteswaps (waarbij de vlottende renteverplichtingen worden omgezet naar vaste verplichtingen) en opties (die bijvoorbeeld bescherming bieden tegen een stijging van de rente boven bepaalde niveaus).
- De vermogensgevoeligheid is de blootstelling van de economische waarde van de onderneming aan ongunstige rentebewegingen. De inkomensgevoeligheid is

(€ 1.000)	inkomensgevoeligheid	vermogensgevoeligheid
Rente-ongevoelige zichtdeposito's	60 maanden	
Rentegevoelige zichtdeposito's	1 dag	
Semi-rentegevoelige zichtdeposito's	6 maanden	2 jaar
Gereguleerde spaardeposito's	6 maanden	2 jaar

Bij de rentegapanalyse worden balansproducten en buitenbalansverplichtingen ingedeeld in de verschillende tijdsintervallen volgens rentevervaldag. Op die manier wordt

(€ 1.000)	≤ 1 maand	1-3 maand	3-12 maand	1-5 jaar	5-10 jaar	> 10 jaar	Onbepaald
31/12/2016							
Activa	665.000	501.000	1.040.000	1.945.000	561.000	227.000	42.000
Passiva	-207.000	-272.000	-2.847.000	-1.091.000	-65.000	0	-40.000
Derivaten	188.000	269.000	-18.000	-123.000	-275.000	-40.000	0
Rentegap	646.000	498.000	-1.825.000	731.000	221.000	187.000	2.000

31/12/2015							
Activa	575.000	515.000	810.000	2.052.000	453.000	240.000	77.000
Passiva	-228.000	-185.000	-2.608.000	-1.089.000	-99.000	0	-30.000
Derivaten	206.000	133.000	-13.000	-111.000	-215.000	0	0
Rentegap	553.000	463.000	-1.811.000	852.000	139.000	240.000	47.000

Renterisico overige integraal geconsolideerde participaties

Het beheer van het renterisico binnen de groep **CFE** gebeurt in functie van de activiteit. Voor de concessies vindt het beheer van het renterisico plaats volgens twee beleidsvisies: een visie op lange termijn die beoogt om het economisch evenwicht van de concessie te verzekeren en te optimaliseren, en een kortetermijnvisie met als doel de gemiddelde kosten van de schuld te optimaliseren. Om het renterisico in te dekken, worden renteswaps gebruikt. **DEME** wordt geconfronteerd met belangrijke financieringen in het kader van investeringen in de vloot. Om een optimaal evenwicht te bereiken tussen de financieringskosten en de volatiliteit van de financiële resultaten, maakt DEME gebruik van renteswaps.

De groep **Rent-A-Port** wordt voornamelijk gefinancierd door eigen middelen en door aandeelhoudersleningen, waardoor het renterisico per definitie geen materiële impact heeft op de geconsolideerde financiële staten van Ackermans & van Haaren. Infra Asia Investment Fund, een 56%-deelneming die via vermogensmutatie wordt verwerkt, heeft in 2016 een (non recourse) obligatie uitgegeven ter waarde van 29,2 miljoen euro + 1,8 miljoen USD voor de financiering van de activiteiten in Vietnam. Deze bond is terugbetaalbaar op 7 jaar aan een variabele rentevoet. Ter indekking van zowel de rentestromen als het wisselrisico (USD), werd een cross-currency swap afgesloten die kwalificeert als een kasstroomafdekking instrument.

De financiële schulden van **Van Laere** zijn ingedekt tegen rentestijgingen via financiële instrumenten (interest rate swap, collar, cap) of er werden leningen afgesloten

de blootstelling van de (rente)inkomsten van de instelling aan diezelfde ongunstige rentebewegingen. De intensiteit ervan komt tot uiting in de duration gap. Hieronder verstaan we het verschil in duration van alle activa en duration van alle passiva (mismatch) waarbij de duration staat voor het gewogen gemiddelde van de looptijden van een verzameling vastrentende waarden.

De rentegevoeligheid van het eigen vermogen en van de rente-inkomsten worden opgevolgd aan de hand van scenario-analyses met wijzigende marktvoorwaarden, die toelaten de impact van stress-scenario's in te schatten. Deze vermogens- en inkomensgevoeligheid wordt berekend met de basis-point-value-methodologie, die de waardeverandering van de portefeuille weergeeft bij een stijging van de rentevoeten over de volledige curve. Voor de rentegevoeligheid van producten zonder vervaldag worden de assumpties zoals deze worden beschreven door de Nationale Bank van België (NBB) weerhouden. Deze worden periodiek getoetst. De assumpties zijn niet gewijzigd ten opzichte van 2015.

Alle renterisicolimieten bleven in de loop van 2016 ruimschoots gerespecteerd.

Impact van onmiddellijke stijging van de rentecurve met 100 basispunten (1%) op:	2016	2015
Het renteresultaat (inkomensgevoeligheid)	-964	809
De reële waarde van het eigen vermogen (vermogensgevoeligheid) (= BPV)	-19.446	-27.728

de mismatchstructuur van de groep zichtbaar.

met vaste rentevoeten.

Het indekkingsbeleid van **Leasinvest Real Estate** is erop gericht om het renterisico voor ongeveer 75% van de financiële schulden veilig te stellen voor een periode van 4-5 jaar en ongeveer 50% voor de volgende 5 jaar. Gezien de schuldfinanciering van Leasinvest Real Estate eind 2016 nog steeds voornamelijk gebaseerd is op een vlottende rentevoet, bestaat het risico dat bij een stijging van de rentevoeten de financieringskosten oplopen. Dit renterisico wordt ingedekt door financiële instrumenten zoals voornamelijk interest rate swaps. De vervaldag van de rente-indekkingen situeren zich tussen 2017 en 2025. De duration bedraagt 6,30 jaar per einde 2016 (2015: 6,58 jaar).

Wanneer abstractie wordt gemaakt van de financiële schulden die op korte termijn (in de loop van het eerste semester 2017) zullen worden terugbetaald, zijn de lange termijnschulden van **Extensa** per einde 2016 voor 47% ingedekt. Ook de komende jaren blijft een dekking van ongeveer 50% vooropgesteld.

Anima Care dekt haar renterisico in door voornamelijk leningen met een vaste rentevoet aan te gaan. Per eind 2016 bedraagt het uitstaand saldo aan leningen met een variabele rentevoet 18,6% van de totale financiële schuld. De financiële schulden van **Residalya** zijn voor 83% aan vaste interestvoeten of ingedekt. De schulden van **Patrimoine et Santé** bestaan voor 39% uit schulden aangegaan of ingedekt tegen een vaste interestvoet. De resterende 61% zijn aangegaan tegen rentevoeten die zijn gekoppeld aan deze van het "livret a", die wordt vastgelegd door de Franse overheid en een grote stabiliteit vertoont.

NMP is slechts zeer beperkt onderhevig aan renterisico's aangezien de interestlasten integraal worden doorgerekend aan de gebruikers in het kader van de terbeschikkingstelling van de pijpleidingen.

De financiële schulden van het segment **AvH & Growth Capital** bestaan uit het door AvH uitgegeven commercial paper (30,4 miljoen euro) en de leasingschuld van Agidens. Per jaareinde 2016 was er geen enkel rente-indekkingsinstrument uitstaand. Het renterisico van **Agidens** is beperkt tot de 5-jaarlijkse herziening van de leasingschuld met vervaldag 2018.

Sensitivity analyse voor het renterisico

Indien de Euribor met 50 BP zou stijgen, zou dit een toename van de rentelasten met zich meebrengen van 4,1 miljoen euro (CFE-DEME), 1,3 miljoen euro (Extensa), 0,7 miljoen euro (Leasinvest Real Estate), 0,01 miljoen euro (Anima Care), 0,5 miljoen euro (HPA) en 0,2 miljoen euro (AvH & subholdings). Bij Van Laere is de impact quasi nihil wegens dekking of vaste rentevoeten. Dit houdt evenwel geen rekening met de impacten die we zouden terugvinden op het actief.

(€ 1.000)	Notioneel bedrag 2016	Boekwaarde 2016	Notioneel bedrag 2015	Boekwaarde 2015
I. Indekking van het renterisico				
Activa				
Reële waarde indekking - Bank J.Van Breda & C°	60.000	1.420	65.000	1.179
Kasstroomindekking				
Indekkingsinstrumenten die niet voldoen aan de vereisten van kasstroomindekking	125.000	1.656	185.750	1.783
Te ontvangen interesten		1		
Totaal		3.077		2.962
Passiva				
Reële waarde indekking - Bank J.Van Breda & C°	396.636	-14.029	290.221	-10.487
Kasstroomindekking	1.216.489	-64.668	917.733	-56.794
Indekkingsinstrumenten die niet voldoen aan de vereisten van kasstroomindekking	41.200	-694	42.150	-766
Te ontvangen interesten		-459		-313
Totaal		-79.850		-68.360
II. Indekking van het valutarisico				
Activa	84.707	3.331	201.418	10.722
Passiva	335.022	-12.163	816.779	-5.736
		-8.831		4.985
III. Risico's verbonden aan grondstoffen				
Activa		719		0
Passiva		-17.486		-47.237
		-16.768		-47.237
Aansluiting met de geconsolideerde balans				
		Actiefzijde		Actiefzijde
Langlopende afdekkingsinstrumenten		3.576		4.228
Kortlopende afdekkingsinstrumenten		3.551		9.455
		7.127		13.683
		Passiefzijde		Passiefzijde
Langlopende afdekkingsinstrumenten		-84.352		-85.145
Kortlopende afdekkingsinstrumenten		-25.147		-36.188
		-109.499		-121.333

Het **renterisico** van Bank J.Van Breda & C° en de overige integraal geconsolideerde participaties komt aan bod op pagina 164.

Voor een beschrijving van het **valutarisico** wordt verwezen naar pagina 153. De financiële instrumenten ter indekking van dit risico zijn voornamelijk voor rekening van de integraal geconsolideerde participaties DEME en Bank J.Van Breda & C°. De muntpo-

sities die Bank J.Van Breda & C° inneemt via termijnwisselverrichtingen, vloeien voort uit de activiteiten van haar klanten. De bank dekt openstaande posities interbancair in zodat er geen materieel valutarisico kan ontstaan.

De onderstaande tabel geeft inzage in de financiële instrumenten hieromtrent bij DEME en CFE:

(€ 1.000)	Notionele bedrag						Reële waarde					
	USD	SGD Singapour Dollar	GBP Pound	BRL Brazil- iaanse Reaal	Andere	Totaal	USD	SGD Singapour Dollar	GBP Pound	BRL Brazil- iaanse Reaal	Andere	Totaal
Termijnaankopen	41.213	9.476	6.713	0	6.175	63.577	1.111	0	3	0	34	1.148
Termijnverkoop	125.394	143.404	7.188	20.544	19.511	316.041	-4.619	-921	594	-4.980	-152	-10.078

Ook de **risico's verbonden aan grondstoffen** zijn gelieerd met DEME die zich indekt tegen fluctuaties van de olieprijs door het aangaan van forwardcontracten.

Toelichting 20: belastingen

1. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen opgenomen in de balans

(€ 1.000)	Activa 2016	Verplicht. 2016	Netto 2016	Activa 2015	Verplicht. 2015	Netto 2015
Immateriële vaste activa	0	44.499	-44.499	0	43.051	-43.051
Materiële vaste activa	12.254	136.936	-124.682	11.282	105.245	-93.963
Vastgoedbeleggingen	0	20.363	-20.363	0	12.983	-12.983
Geldbeleggingen	-354	1.672	-2.026	-475	1.464	-1.939
Personeelsbeloningen	16.143	712	15.430	11.721	867	10.854
Voorzieningen	223	37.785	-37.562	692	35.479	-34.787
Afgeleide financiële instrumenten	6.227	-598	6.825	4.690	-513	5.202
Werkkapitaal-balansrubrieken	58.467	68.528	-10.061	45.962	72.403	-26.441
Fiscale verliezen & tax credits / investeringsaftrek	93.489	-1.002	94.490	91.026	-1.367	92.393
Compensatie	-52.212	-52.212	0	-51.626	-51.626	0
Totaal	134.236	256.685	-122.448	113.272	217.986	-104.714

De rubriek 'Compensatie' weerspiegelt de compensatie tussen uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen per entiteit bij DEME.

2. Niet-opgenomen uitgestelde belastingvorderingen

(€ 1.000)	2016	2015
Niet-geboekte vorderingen wegens fiscale verliezen	108.899	99.091
Andere niet-geboekte uitgestelde belastingvorderingen ⁽¹⁾	25.006	20.162
Totaal	133.905	119.253

⁽¹⁾ De andere niet-geboekte uitgestelde belastingvorderingen betreffen voornamelijk bedragen waarvan de recuperatie in de tijd begrensd is en afhankelijk is van de mate waarin tijdens die periode belastbaar resultaat wordt geboekt. Vorderingen die voortkomen uit terugvordering van niet aangewende DBI-overschotten zijn niet in dit overzicht opgenomen.

3. Actuele en uitgestelde belastinglasten (-baten)

(€ 1.000)	2016	2015
Actuele belastingen, netto		
Belastingen op het resultaat van het boekjaar	-70.158	-61.718
Aanpassingen aan belastingen van voorgaande perioden	2.218	4.119
Totaal	-67.940	-57.599
Uitgestelde belastingen, netto		
Herkomst en terugboeking van tijdelijke verschillen	12.779	-49.911
Wijzigingen in belastingtarieven of nieuwe belastingen	293	0
Toevoeging (gebruik) van fiscaal overdraagbare verliezen	-91	-453
Overige uitgestelde belastingen	164	-83
Totaal	13.146	-50.447
Totaal actuele en uitgestelde belastinglasten (-baten)	-54.794	-108.046

4. Aansluiting tussen toepasselijk en effectief belastingtarief

Winst (verlies) vóór belasting	420.847	546.442
Winst (verlies) van ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast (-)	-108.660	-110.549
Winst (verlies) vóór belasting, exclusief resultaat uit vermogensmutatie-participaties	312.186	435.892
Toepasselijk belastingtarief (%)	33,99%	33,99%
Belastingen op basis van het toepasselijk belastingtarief	-106.112	-148.160
Impact van tarieven in andere rechtsgebieden	28.573	8.853
Impact van niet-belastbare inkomsten	24.260	47.916
Impact van niet-afrekbare kosten	-19.509	-19.872
Impact van fiscale verliezen	-6.577	-11.076
Impact van wijzigingen in de belastingtarieven	7.231	98
Impact van over(onder)schattingen voorgaande perioden	4.883	2.093
Overige toename (afname)	12.457	12.100
Belasting op basis van het effectief belastingtarief	-54.794	-108.046
Winst (verlies) vóór belasting	420.847	546.442
Winst (verlies) van ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast (-)	-108.660	-110.549
Winst (verlies) vóór belasting, exclusief resultaat uit vermogensmutatie-participaties	312.186	435.892
Effectief belastingtarief (%)	17,55%	24,79%

De winstbelastingen dalen omwille van een lager resultaat voor belastingen, omwille van een lagere belastingsvoet bij DEME die het gevolg is van een andere geografische realisatie van de omzet en van de gedane investeringen en een daling in het vastgoedsegment (in 2015 was er een belangrijke latente belasting op de herwaarderingsmeerwaarde T&T). Daarbij dient opgemerkt dat de bijdrage van de ondernemin-

gen waarop vermogensmutatie wordt toegepast slechts het aandeel van de groep in het netto-resultaat van die ondernemingen weergeeft en de op deze resultaten toegepaste belastingen niet in de geconsolideerde rekeningen van AvH zichtbaar zijn. De niet-belastbare inkomsten hebben voornamelijk betrekking op (vrijgestelde) meerwaarden en dividenden.

Toelichting 21: aandelenoptieplannen

1. 'Equity settled' optieplan AvH per 31 december 2016

Jaar van aanbod	Aantal toegekende opties	Aantal uitgeoefende opties	Aantal vervallen opties	Saldo	Uitoefenprijs (euro)	Uitoefentermijn
2007	45.000	-26.000		19.000	62,12	01/01/2011 - 08/01/2015 + 5j
2008	46.500	-10.000	-2.000	34.500	66,05	01/01/2012 - 02/01/2016 + 5j
2009	49.500	-47.500	-2.000	0	37,02	01/01/2013 - 05/01/2017
2010	49.000	-30.000	-2.000	17.000	52,05	01/01/2014 - 04/01/2018
2011	49.000	-17.000	-2.500	29.500	60,81	01/01/2015 - 04/01/2019
2012	47.000	-6.000		41.000	56,11	01/01/2016 - 03/01/2020
2013	49.500			49.500	61,71	01/01/2017 - 03/01/2021
2014	49.500			49.500	82,32	01/01/2018 - 02/01/2022
2015	50.500			50.500	100,23	01/01/2019 - 05/01/2023
2016	40.500			40.500	130,95	01/01/2020 - 03/01/2024
	476.000	-136.500	-8.500	331.000		

Het aandelenoptieplan van AvH, dat in maart 1999 werd goedgekeurd, beoogt de motivatie op lange termijn van uitvoerende bestuurders, leden van het executief comité en kaderleden wiens activiteit essentieel is voor het succes van de groep. De opties geven recht op de verwerving van evenveel aandelen Ackermans & van Haaren.

Het remuneratiecomité is belast met de opvolging van dit plan en met de selectie van de begunstigden. De opties worden gratis aangeboden en hebben een looptijd van 8 jaar. De vennootschap heeft van de mogelijkheid gebruik gemaakt om, binnen de

grenzen bepaald door de Economische Herstelwet van 27 maart 2009, de uitoefentermijn van de opties die de vennootschap tussen 2 november 2002 en 31 augustus 2008 heeft aangeboden, zonder bijkomende last, met maximum 5 jaar te verlengen.

De totale waarde van de uitstaande opties 2007 tot en met 2016 (gewaardeerd aan de reële waarde op moment van toekenning), bedraagt 5,4 miljoen euro en is berekend door een externe partij aan de hand van een aangepast Black & Scholes model, waarvan de voornaamste kenmerken:

Jaar toekenning	Beurskoers (€)	Dividend rendement	Volatiliteit	Interestvoet	Verwachte levensduur	Black & Scholes Value (€)
2007	66,90	1,35%	22,05%	4,04%	5,75	21,74
2008	65,85	1,75%	20,24%	4,34%	5,90	17,78
2009	37,02	2,66%	42,84%	3,39%	6,50	15,47
2010	52,23	2,66%	34,34%	3,28%	7,29	16,53
2011	63,80	2,26%	23,42%	2,82%	7,22	15,77
2012	58,99	3,26%	31,65%	2,14%	7,40	15,13
2013	63,62	3,26%	25,00%	1,27%	7,84	11,26
2014	83,69	2,27%	21,00%	1,78%	7,79	15,35
2015	101,35	2,19%	19,00%	0,47%	7,79	13,76
2016	131,95	1,28%	23,00%	0,59%	7,79	27,72

In 2016 werden 40.500 nieuwe aandelenopties toegekend met een uitoefenprijs van 130,95 euro per aandeel. De reële waarde bij toekenning werd vastgelegd op 1,1 miljoen euro en wordt over de "vesting"-periode van 4 jaar in resultaat genomen. Voor de indekking van die verplichting en voor opties die begin 2017 werden aangeboden, had AvH (samen met dochteronderneming Brinvest) eind 2015 in totaal 352.000 aandelen in portefeuille.

2. 'Cash settled' optieplannen bij de geconsolideerde dochterondernemingen van AvH

De begunstigden van de optieplannen van Van Laere, Delen Private Bank, Bank J.Van Breda & C°, BDM-ASCO, Anima Care, Agidens en Distriplus beschikken over een verkoopoptie lastens de respectievelijke moedervennootschappen Anfima, Delen Investments, Finaxis, AvH en Sofinim (die zelf over een koopoptie en een voorkooprecht beschikken om te verhinderen dat de aandelen zouden worden overgedragen aan derden).

Deze optieplannen betreffen dus niet-beursgenoteerde aandelen, waarvan de waardebepaling in het optieplan is vastgelegd. De bepaling van de uitoefenprijs van de verkoopoptie is (afhankelijk van het optieplan) gebaseerd op de aangroei van het eigen vermogen, een multiple op de aangroei van de geconsolideerde winst of een marktwaardebepaling van de vennootschap.

Conform IFRS 2 zit de impact van deze optieplannen op basis van de best mogelijke inschattingen in de schulden vervat. Deze schulden worden aangepast na uitoefening, nieuwe toekenning of aanpassing van de parameters. Deze toe- of afnames van de schulden betekenen een kost, respectievelijk opbrengst in de resultatenrekening.

De totale schuld van de optieplannen in hoofde van de integraal geconsolideerde ondernemingen per 31 december 2016 bedraagt 8,9 miljoen euro, vervat in de overige lange termijnschulden.

3. Eigen aandelen

In 2016 heeft AvH in het kader van het aandelenoptieplan ten gunste van het personeel 20.000 eigen aandelen verkocht en 15.000 aandelen gekocht. Op 31 december 2016 stonden in totaal 331.000 aandelenopties uit. Voor de indekking van die verplichting en voor opties die begin 2017 werden aangeboden, had AvH (samen met dochteronderneming Brinvest) in totaal 352.000 aandelen in portefeuille.

Daarnaast werden in het kader van het contract dat AvH met Kepler Cheuvreux afsloot ter ondersteuning van de liquiditeit van het aandeel AvH in 2016 ook 341.058 aandelen AvH gekocht en 340.912 verkocht. Deze transacties worden volledig autonoom door Kepler Cheuvreux aangestuurd, maar worden uitgevoerd voor rekening van AvH. De netto-aankoop van 146 aandelen AvH heeft bijgevolg een (beperkte) impact op het eigen vermogen van AvH.

Eigen aandelen in het kader van het aandelenoptieplan	2016	2015
Beginsaldo	357.000	380.000
Inkoop eigen aandelen	15.000	62.500
Verkoop eigen aandelen	-20.000	-85.500
Eindsaldo	352.000	357.000

Eigen aandelen in het kader van de liquiditeitsovereenkomst	2016	2015
Beginsaldo	2.132	2.544
Inkoop eigen aandelen	341.058	557.080
Verkoop eigen aandelen	-340.912	-557.492
Eindsaldo	2.278	2.132

Toelichting 22: niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

1. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen, exclusief CFE-DEME

(€ 1.000)	2016	2015
Persoonlijke zekerheden die door de in de consolidatie opgenomen ondernemingen werden gesteld of onherroepelijk beloofd als waarborg voor schulden of verplichtingen	275.210	299.268
Zakelijke zekerheden die door de in de consolidatie opgenomen ondernemingen werden gesteld of onherroepelijk beloofd op eigen activa, als waarborg voor schulden en verplichtingen van de in de consolidatie opgenomen ondernemingen	563.506	498.762
Goederen en waarden gehouden door derden in hun naam maar ten bate en op risico van de in de consolidatie opgenomen ondernemingen voor zover deze goederen en waarden niet in de balans zijn opgenomen	18.615	16.301
Verplichtingen tot aankoop van vaste activa	121.857	91.466
Verplichtingen tot verkoop van vaste activa	204.015	247.965
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen van banken (Bank J.Van Breda & C ^o)		
- Kredietengagements	337.934	323.399
- Financiële garanties	91.900	73.819
- Repo transacties + zakelijke zekerheden	58.657	89.680

De persoonlijke zekerheden zijn in 2016 samengesteld uit 24,8 miljoen euro garanties m.b.t. de vastgoedprojecten van Extensa, 71,9 miljoen euro garanties m.b.t. de bouw- en parkingactiviteit van Algemene Aannemingen Van Laere, voor 7,8 miljoen euro aan garanties voor projecten bij Agidens en 8,8 miljoen euro in het kader van de ontwikkelingsprojecten van Rent-A-Port. Het saldo van 161,9 miljoen euro betreft hoofdzakelijk waarborgen gesteld door AvH & subholdings in het kader van de verkoop van participaties.

De zakelijke zekerheden bestaan voor 243,9 miljoen euro uit zekerheden gesteld door Extensa in het kader van de financiering van haar activiteiten in de grond- en projectontwikkeling. Daarnaast werden voor 198,7 miljoen euro zekerheden gesteld door Anima Care en 106,1 miljoen euro door HPA (Patrimoine & Santé) in het kader van de financiering van het vastgoed en 6,4 miljoen euro bij NMP onder de vorm van in pand gegeven transportovereenkomsten. Het saldo komt toe aan zekerheden gesteld door Algemene Aannemingen Van Laere (8,3 miljoen euro).

De onderaannemers van Algemene Aannemingen Van Laere hebben voor 18,6 miljoen euro aan waarborgen gesteld.

De verplichtingen tot aankoop van vaste activa omvatten opties in het kader van aandelenoptieplannen of opties in het kader van aandeelhoudersovereenkomsten voor een totaal van 88,1 miljoen euro, het saldo is voor rekening van Rent-A-Port (0,7 miljoen euro), HPA (20,3 miljoen euro) en de aankoopverplichting van AvH mbt aandelen Patrimoine & Santé (12,8 miljoen euro) die eind januari 2017 is vervallen n.a.v. de gerealiseerde ruil.

De verplichtingen tot verkoop van vaste activa vertegenwoordigen call-opties (inclusief voorwaardelijke opties) op de activa van AvH & subholdings ten belope van 168,3 miljoen euro. De toegekende aankoopopties op vastgoedbeleggingen bij Leasinvest Real Estate verklaren de resterende 35,7 miljoen euro.

2. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen CFE-DEME

(€ 1.000)	2016	2015
Verplichtingen		
Goede uitvoering en performance bonds ⁽¹⁾	856.445	905.798
Biedingen ⁽²⁾	36.175	11.292
Teruggaven voorschotten ⁽³⁾	16.812	21.241
Garantie-inhouding ⁽⁴⁾	16.782	41.985
Betaling op termijn van de onderaannemers en leveranciers ⁽⁵⁾	82.451	77.405
Andere gegeven verplichtingen - waarvan 61.823 corporate garanties bij DEME	110.869	210.666
Zakelijke zekerheden die door de in de consolidatie opgenomen ondernemingen werden gesteld of onherroepelijk beloofd op eigen activa, als waarborg voor schulden en verplichtingen van de in de consolidatie opgenomen ondernemingen ⁽⁶⁾	152.112	313.247
Totaal	1.271.646	1.581.634
Rechten		
Goede uitvoering en performance bonds	145.112	102.720
Andere ontvangen engagements	2.825	2.110
Totaal	147.937	104.830

⁽¹⁾ Garanties gegeven in het kader van de uitvoering van de overeenkomsten inzake werken. In geval van wanprestatie van de bouwonderneming, verbindt de bank (of de verzekeringsmaatschappij) zich ertoe de klant tot aan het bedrag van de garantie te vergoeden.

⁽²⁾ Garanties gegeven in het kader van aanbestedingen.

⁽³⁾ Garanties gegeven door de bank aan een klant waarin de teruggave van de voorschotten op contracten (voornamelijk bij DEME) wordt gegarandeerd.

⁽⁴⁾ Garanties gegeven door de bank aan een klant ter vervanging van het ingehouden garantiebepdrag.

⁽⁵⁾ Garantie van de betaling van de schuld jegens een leverancier of een onderaannemer.

⁽⁶⁾ Zakelijke zekerheden van DEME voor 152 miljoen euro in het kader van de financiering van de vloot.

Toelichting 23: tewerkstelling

1. Gemiddeld personeelsbestand

	2016	2015
Bedienden	6.970	6.626
Arbeiders	4.535	4.745

2. Personeelskosten

(€ 1.000)	2016	2015
Bezoldigingen en sociale lasten	-708.009	-707.752
Pensioenkosten (vaste bijdragen en te bereiken doel)	-8.501	-13.711
Aandelenoptieplannen	-1.060	-4.077
Totaal	-717.569	-725.540

De evolutie van het personeelsbestand is vooral toe te wijzen aan CFE (daling) en Anima Care (toename). Op de hoofdzetel van Ackermans & van Haaren zijn 30 mensen tewerkgesteld. In de afzonderlijke bijlage "Kerncijfers 2016" wordt een proforma personeelsbestand van 21.165 vermeld. Deze proforma berekening bevat het personeel van alle participaties aangehouden door de AvH-groep en wijkt dus af van het hierbo-

ven gemiddelde personeelsbestand dat is opgemaakt op basis van de IFRS consolidatie, die is opgemaakt op basis van de op pag. 123 t.e.m. 131 gerapporteerde consolidatiekring. In de proforma voorstelling worden alle (exclusieve) controle-belangen integraal verwerkt en de overige belangen proportioneel.

Toelichting 24: pensioenverplichtingen

(€ 1.000)	2016	2015
Te bereiken doel plannen	-51.075	-41.361
Andere pensioenverplichtingen (brugpensioen)	-5.159	-4.485
Totaal pensioenverplichtingen	-56.234	-45.846
Totaal pensioenactiva	2.651	2.904

1. Te bereiken doel pensioenplannen

(€ 1.000)	2016	2015
1. Bedragen opgenomen in balans		
Nettovorderingen (-verplichtingen) uit hoofde van gefinancierde te bereiken doel plannen	-48.424	-38.458
Contante waarde van volledig of gedeeltelijk gefinancierde verplichtingen (-)	-262.347	-171.368
Reële waarde van fondsbeleggingen	213.924	132.909
Vorderingen (-verplichtingen) uit hoofde van te bereiken doel plannen, totaal	-48.424	-38.458
Verplichtingen (-)	-51.075	-41.361
Activa	2.651	2.904

Bewegingen in de nettovordering (-verplichting) opgenomen in de balans		
Nettovordering (-verplichting) opgenomen in de balans, beginsaldo	-38.458	-39.030
Toename door middel van bedrijfscombinaties	0	0
Nettolasten opgenomen in de resultatenrekening	-5.156	-7.058
Nettolasten opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten	-18.778	-395
Bijdragen van werkgever / werknemer	13.678	7.212
Overige toename (afname)	290	812
Nettovordering (-verplichting) opgenomen in de balans, eindsaldo	-48.424	-38.458

2a. Nettolasten opgenomen in de resultatenrekening	-5.156	-7.058
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	-13.244	-6.411
Rentekosten	-4.241	-3.691
Renteopbrengsten fondsbeleggingen (-)	3.551	2.933
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	8.779	112

2b. Nettolasten opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten	-18.778	-395
Actuariële winsten (verliezen) opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten	-43.813	-4.019
Rendement op fondsbeleggingen, uitgezonderd renteopbrengsten (-)	24.965	4.236
Wisselkoersverschillen	0	0
Andere	69	-612

(€ 1.000)	2016	2015
3a. Bewegingen in de verplichtingen uit hoofde van te bereiken doel plannen		
Verplichtingen uit hoofde van te bereiken doel plannen, beginsaldo	-171.368	-167.125
Afname door middel van bedrijfsafsplitsing	0	1.805
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	-13.244	-6.411
Rentekosten	-4.241	-3.691
Bijdragen van de werknemer	-1.281	-1.055
Betalingen aan begunstigden (-)	13.495	7.943
Opgenomen actuariële (winsten) verliezen, netto	-43.813	-4.019
waarvan: actuariële (winsten) verliezen die ontstaan uit demografische veronderstellingen	-14.161	0
waarvan: actuariële (winsten) verliezen die ontstaan uit financiële veronderstellingen	-28.194	-4.410
waarvan: ervarings(winsten) verliezen	-1.458	391
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	11.156	-24
Overige toename (afname)	-53.051	1.210
Verplichtingen uit hoofde van te bereiken doel plannen, eindsaldo	-262.347	-171.368
3b. Bewegingen in de fondsbeleggingen		
Reële waarde van fondsbeleggingen, beginsaldo	132.909	128.095
Afname door middel van bedrijfsafsplitsing	0	-1.220
Rendement op fondsbeleggingen, uitgezonderd bedragen in renteopbrengsten	24.965	4.236
Renteopbrengsten	3.551	2.933
Bijdragen van werkgever / werknemer	14.806	7.500
Betalingen aan begunstigden (-)	-13.343	-7.617
Overige toename (afname)	51.036	-1.018
Reële waarde van fondsbeleggingen, eindsaldo	213.924	132.909
4. Voornaamste actuariële veronderstellingen		
Disconteringsvoet	1,3%	2,1%
Verwacht percentage van loonsverhogingen	3,0%	2,8%<60j - 1,8% > 60j
Inflatie	1,8%	1,8%
Toegepaste sterftetabellen	MR/FR	MR/FR
5. Overige informatie		
Looptijd (in jaren)	15,24	13,54
Gemiddeld reël rendement van de pensioenactiva	14,85%	5,8%
Voorziene bijdragen te storten in de loop van het volgende boekjaar	12.958	7.458
6. Gevoeligheidsanalyses		
Verdisconteringsvoet		
Toename met 25 basispunten	-3,7%	-3,7%
Afname met 25 basispunten	+3,9%	+3,4%
Verwacht percentage van loonsverhogingen		
Toename met 25 basispunten	+2,2%	+2,0%
Afname met 25 basispunten	-1,9%	-2,2%

Zowel pensioenplannen van het type te bereiken doel als van het type vaste bijdragen zijn afgesloten binnen AvH. De plannen zijn onderschreven bij verzekeraars in het kader van tak 21 (levensverzekeringen met tariefgarantie).

De Belgische wetgeving vereist dat een werkgever op de vaste bijdrageplannen een minimumrendement van 3,25% garandeert op zijn eigen bijdragen aan de plannen en dit voor alle stortingen tot en met 31/12/2015 en tot aan de pensioenleeftijd. Vanaf 1 januari 2016 is de wet van 18 december 2015 in voege getreden die stelt dat de WAP (wet aanvullend pensioen)-rendementsgarantie in hoofde van de werkgever een "variabele" rentevoet zal zijn, gekoppeld aan het rendement op de obligatiemarkt die jaarlijks per 1 januari zal worden vastgesteld op basis van een formule vastgesteld in de WAP. Voor 2016 en 2017 bedraagt deze rendementsgarantie 1,75%.

De garantie die de werkgever in het kader van de WAP verstrekt is een secundaire garantie. Enkel in het geval dat het door de verzekeraar gegarandeerde rendement op fondsbeleggingen lager is dan het wettelijk gegarandeerde rendement moet de werkgever het tekort bijpassen.

AvH heeft daarom een actuariële berekening conform IAS 19R voor de materiële vaste bijdrageplannen laten uitvoeren. De eerste opname van deze plannen (1/1/2016) leidt in bovenstaande tabel tot een toename van zowel de brutopensioenverplichting als van de fondsbeleggingen, en wordt voorgesteld op de lijn Andere toename (+)

/ afname (-). De eerste opname van de (netto) verplichting werd opgenomen in de staat van de niet-gerealiseerde resultaten.

Voor de te bereiken doel pensioenplannen wordt overeenkomstig IAS 19R een actuariële berekening uitgevoerd volgens de Projected Unit Credit methode. Vanaf 2016 worden de fondsbeleggingen gewaardeerd als de verdisconteerde waarde van de reserves, rekening houdend met de tariefgaranties van de verzekeraars. Actuariële winsten en verliezen worden verwerkt als niet-gerealiseerde resultaten in het eigen vermogen (zie de rubriek actuariële winsten en verliezen op de te bereiken doel plannen in het mutatieoverzicht van het eigen vermogen).

Verschillende pensioenregelingen (te bereiken doel plannen) bij CFE/DEME, Belgische en voornamelijk Nederlandse plannen, werden tijdens 2016 beëindigd hetgeen de beweging verklaart in de post pensioenkosten van verstreken diensttijd.

Het gemiddeld rendement van de pensioenactiva stijgt in 2016 vnl als gevolg van de invloed van de lagere disconteringsvoet.

De beweging van de nettolasten opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten wordt naast de wijziging in financiële assumpties (discontovoet, salarisstijging), tevens beïnvloed door de aanpassing van de plannen voor demografische factoren (gestegen levensverwachting, stijging pensioenleeftijd en minder verloop).

Toelichting 25: verbonden partijen

1. Verbonden partijen, exclusief CFE-DEME

(€ 1.000)	Boekjaar 2016				Boekjaar 2015			
	Dochter- ondernemingen	Geassocieerde deelnemingen	Andere verbonden partijen	TOTAAL 2016	Dochter- ondernemingen	Geassocieerde deelnemingen	Andere verbonden partijen	TOTAAL 2015

I. Activa jegens verbonden partijen - balans

Financiële vaste activa	21.650	17.095	0	38.745	27.554	0	0	27.554
Vorderingen en borgtochten: bruto	21.650	17.095		38.745	27.554			27.554
Vorderingen : WV				0				0
Vorderingen	80.472	15.675	700	96.847	66.609	9.453	873	76.935
Handelsvorderingen	2.398	228		2.626	5.404	264		5.668
Overige vorderingen: bruto	83.075	15.447	700	99.221	66.205	9.189	873	76.267
Overige vorderingen: WV	-5.000			-5.000	-5.000			-5.000
Banken - vorderingen kredietinst. & cliënten	373	2.026	0	2.399	342	2.404	0	2.746
Overlopende rekeningen - activa	3.109	73	0	3.182	2.648	216	0	2.864
Totaal	105.605	34.869	0	141.174	97.153	12.073	0	110.099

II. Verplichtingen jegens verbonden partijen - balans

Financiële schulden	235	0	0	235	235	0	0	235
Achtergestelde leningen				0				0
Overige financiële schulden	235			235	235			235
Overige schulden	0	567	0	567	391	946	0	1.337
Handelsschulden				0		9		9
Overige schulden		567		567	391	937		1.328
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten en obligaties	36.123	1.823	0	37.946	48.461	2.046	0	50.507
Overlopende rekeningen - passiva	0	6	0	6	3	71	0	74
Totaal	36.358	2.396	0	38.754	49.090	3.063	0	52.153

III. Transacties tussen verbonden partijen - resultatenrekening

Bedrijfsopbrengsten	68.361	774	3	69.139	41.809	693	3	42.505
Verrichting van diensten	1.260	598	3	1.862	1.432	685	3	2.120
Vastgoedopbrengsten	199			199	271			271
Renteopbrengsten bancaire activiteiten		39		39	8	46		54
Vergoedingen en commissies bancaire activiteiten	24.600	-43		24.557	23.555	-38		23.517
Opbrengsten uit onderhanden projecten in opdracht van derden	42.302	180		42.482	16.543			16.543
Overige bedrijfsopbrengsten				0				0
Overige exploitatiebaten	144	223	0	367	1.425	69	0	1.494
Rente op vorderingen financiële vaste activa	123	192		315	1.356			1.356
Dividenden				0				0
Overige exploitatiebaten	21	31		52	69	69		138
Exploitatielasten (-)	-250	-3.704	0	-3.954	4.674	-3.510	0	1.164
Rentelasten Bank J.Van Breda & C° (-)	-34	-185		-219	-94	-21		-115
Bijzondere waardeverminderingverliezen (-)				0	5.000			5.000
Overige exploitatielasten (-)	-216	-3.519		-3.735	-232	-3.489		-3.721
Financieringsopbrengsten	1.894	84	0	1.978	455	109	0	563
Renteopbrengsten	1.894	84		1.978	455	109		563
Diverse financiële opbrengsten				0				0
Financieringslasten (-)	0	-13	0	-13	0	-18	-6	-24
Rentelasten	0	-13		-13		-18	-6	-24

In bovenstaande tabel worden de leningen vermeld die AvH (en subholdings) en Sofinim toekennen aan participaties die niet integraal geconsolideerd worden. Op deze intragroepsleningen worden marktconforme intresten aangerekend. Ditzelfde geldt voor financieringen die Extensa, (en in mindere mate) Van Laere, Rent-A-Port en Green Offshore aan hun vermogensmutatiedochters verlenen.

Via de integrale consolidatie van Bank J.Van Breda & C° en de opname van Delen In-

vestments via de vermogensmutatiemethode wordt het commercial paper van Bank J.Van Breda & C° dat aangehouden wordt door Delen Private Bank (32,2 miljoen euro) en de termijndeposito (3,1 miljoen euro) als een schuld van Bank J.Van Breda & C° aan een verbonden partij gerapporteerd.

De bouwactiviteit die Van Laere uitvoert in opdracht van Tour&Taxis zit vervat onder de rubriek "Opbrengsten uit onderhanden projecten in opdracht van derden".

2. Transacties met verbonden partijen - CFE - DEME

- Ackermans & van Haaren (AvH) bezit 15.289.521 aandelen van CFE en is bijgevolg de grootste aandeelhouder van CFE met 60,40% van de aandelen.
- In het kader van de dienstverleningscontracten die DEME en CFE met AvH hebben afgesloten (in 2001, respectievelijk 2015) werden vergoedingen uitgekeerd ten belope van 1,1 miljoen euro, respectievelijk 0,15 miljoen euro.

- De transacties met verbonden partijen hebben voornamelijk betrekking op operaties met vennootschappen waarop CFE en DEME een significante invloed uitoefenen of waarin ze een gezamenlijke controle uitoefenen. Deze transacties gebeuren op basis van marktwaarde.

(€ 1.000)	2016	2015
Activa jegens verbonden partijen CFE-DEME	429.373	333.963
Financiële vaste activa	152.629	129.966
Handelsvorderingen en andere vorderingen	249.703	195.383
Andere vlottende activa	27.041	8.614
Passiva jegens verbonden partijen CFE-DEME	83.187	121.433
Andere kortlopende verplichtingen	4.905	11.461
Handelsschulden en andere schulden	78.282	109.972

(€ 1.000)	2016	2015
Opbrengsten en lasten jegens verbonden partijen CFE-DEME	219.391	96.383
Omzet en opbrengsten uit aanverwante activiteiten	229.925	129.240
Aankopen en andere operationele lasten	-15.569	-35.672
Financieringsopbrengsten(lasten)	5.035	2.815

3. Vergoedingen

(€ 1.000)	2016	2015
Vergoeding van de bestuurders		
Tantièmes ten laste van AvH	540	494
Vergoeding van de leden van het executief comité		
Vaste vergoeding	2.702	2.759
Variabele vergoeding	2.427	2.561
Aandelenopties	440	458
Groeps- en hospitalisatieverzekering	538	900
Voordeel in natura (bedrijfswagen)	43	46

4. De commissaris Ernst & Young Bedrijfsrevisoren heeft de volgende bezoldigingen ontvangen voor:

(€ 1.000)	AvH	Dochter- ondernemingen ⁽¹⁾	Totaal 2016	AvH	Dochter- ondernemingen ⁽¹⁾	Totaal 2015
De uitoefening van een mandaat	55	1.120	1.175	48	879	928
Bijzondere opdrachten						
- Andere controle-opdrachten		96	96		74	74
- Belastingadviesopdrachten	6	156	162	3	114	117
- Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	1	206	207	107	103	210
Totaal	62	1.577	1.640	159	1.171	1.330

⁽¹⁾ Inclusief gemeenschappelijke dochterondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

Toelichting 26: winst per aandeel

1. Voortgezette en beëindigde activiteiten

(€ 1.000)	2016	2015
Netto geconsolideerd resultaat, aandeel van de groep (€ 1.000)	224.237	284.079
Gewogen gemiddeld aantal aandelen ⁽¹⁾	33.140.199	33.126.066
Winst per aandeel (€)	6,77	8,58
Netto geconsolideerd resultaat, aandeel van de groep (€ 1.000)	224.237	284.079
Gewogen gemiddeld aantal aandelen ⁽¹⁾	33.140.199	33.126.066
Impact aandelenopties	110.619	135.411
Aangepast gewogen gemiddeld aantal aandelen	33.250.818	33.261.477
Verwaterde winst per aandeel (€)	6,74	8,54

2. Voortgezette activiteiten

(€ 1.000)	2016	2015
Netto geconsolideerd resultaat van voortgezette activiteiten, aandeel van de groep (€ 1.000)	224.237	284.683
Gewogen gemiddeld aantal aandelen ⁽¹⁾	33.140.199	33.126.066
Winst per aandeel (€)	6,77	8,59
Netto geconsolideerd resultaat van voortgezette activiteiten, aandeel van de groep (€ 1.000)	224.237	284.683
Gewogen gemiddeld aantal aandelen ⁽¹⁾	33.140.199	33.126.066
Impact aandelenopties	110.619	135.411
Aangepast gewogen gemiddeld aantal aandelen	33.250.818	33.261.477
Verwaterde winst per aandeel (€)	6,74	8,56

⁽¹⁾ Op basis van uitgegeven aandelen, gecorrigeerd voor eigen aandelen in portefeuille

Toelichting 27: voorgestelde en uitgekeerde dividenden

1. Vastgesteld en uitgekeerd gedurende het jaar

(€ 1.000)	2016	2015
Dividend op gewone aandelen:		
- Slotdividend 2015: 1,96 euro per aandeel (2014: 1,82 euro per aandeel) ⁽¹⁾	-64.980	-60.363

2. Voorgesteld ter goedkeuring door de algemene vergadering van 22 mei 2017

(€ 1.000)	
Dividend op gewone aandelen:	
- Slotdividend 2016: 2,04 euro per aandeel ⁽¹⁾	-67.611

3. Dividend per aandeel (€)

(€ 1.000)	2016	2015
Bruto	2.0400	1.9600
Netto (roerende voorheffing : 27% vanaf 2016, 30% vanaf 2017)	1.4280	1.4308

⁽¹⁾ Exclusief uitkering van dividend aan eigen aandelen gehouden door AvH & subholdings.

VERSLAG VAN DE COMMISSARIS

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering der aandeelhouders van Ackermans & van Haaren NV over de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016.

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over het geconsolideerd overzicht van de financiële positie op 31 december 2016, het geconsolideerd overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2016 en over de toelichting (alle stukken gezamenlijk de "Geconsolideerde Jaarrekening"), en omvat tevens ons verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen.

Verslag over de Geconsolideerde Jaarrekening - oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de Geconsolideerde Jaarrekening van Ackermans & van Haaren NV (de "Vennootschap") en haar dochterondernemingen (samen "de Groep") over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016, opgesteld op grond van de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie, met een geconsolideerd balanstotaal van 12.875.059.(000) euro en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar (toe te rekenen aan de eigenaars van de Vennootschap) van 224.237.(000) euro.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards, zoals goedgekeurd door de Europese Unie. Deze verantwoordelijkheid omvat: het opzetten, implementeren en in stand houden van een interne controle met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de Geconsolideerde Jaarrekening die geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of het maken van fouten bevat; het kiezen en toepassen van geschikte waarderingsregels; en het maken van boekhoudkundige schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze Geconsolideerde Jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle volgens de internationale controlestandaarden (ISAs) zoals deze in België werden aangenomen uitgevoerd. Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de Geconsolideerde Jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de Geconsolideerde Jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de Geconsolideerde Jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de bestaande interne controle van

de Groep in aanmerking die relevant is voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn, maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de bestaande interne controle van de Groep. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde waarderingsregels en van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van de presentatie van de Geconsolideerde Jaarrekening als geheel.

Wij hebben van de raad van bestuur en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen en wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de Geconsolideerde Jaarrekening van de Groep per 31 december 2016 een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van het geconsolideerd geheel alsook van haar geconsolideerde resultaten en van haar geconsolideerde kasstromen voor het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening, in overeenstemming met artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen.

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde ISA's, is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan, doen wij de volgende bijkomende verklaring die niet van aard is om de draagwijdte van ons oordeel over de Geconsolideerde Jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening behandelt, zowel qua vorm als qua inhoud, de door de wet vereiste inlichtingen en stemt overeen met de Geconsolideerde Jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van onze opdracht.

Antwerpen, 30 maart 2017

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCBVA
Commissaris, Vertegenwoordigd door
Patrick Rottiers - Vennoot *

Wim Van Gasse - Vennoot *

* *Handelend in naam van een BVBA*

ENKELVOUDIGE JAARREKENING

Overeenkomstig artikel 105 W. Venn. wordt hierna een verkorte versie weergegeven van de enkelvoudige jaarrekening van Ackermans & van Haaren. De volledige jaarrekening wordt overeenkomstig de artikelen 98 en 100 W. Venn. samen met het jaarverslag van de raad van bestuur en het verslag van de commissaris neergelegd bij de Nationale Bank van België.

De commissaris heeft met betrekking tot de enkelvoudige jaarrekening een goedkeurende verklaring zonder voorbehoud gegeven.

De volledige jaarrekening, het jaarverslag van de raad van bestuur en het verslag van de commissaris liggen ter inzage op de zetel van de vennootschap en zijn op eenvoudig verzoek verkrijgbaar. De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld conform de Belgische boekhoudwetgeving.

Adres: Begijnenvest 113, 2000 Antwerpen
Tel. +32 3 231 87 70 - E-mail info@avh.be

Balans

(€ 1.000)	Nota's	2016	2015	2014
Activa				
Vaste activa		2.467.325	2.346.969	2.319.157
I. Oprichtingskosten				
II. Immateriële vaste activa		1	35	74
III. Materiële vaste activa	(1)	10.598	10.828	11.324
A. Terreinen en gebouwen		7.037	7.372	7.707
C. Meubilair en rollend materieel		1.310	1.105	1.167
D. Leasing en soortgelijke rechten		0	0	0
E. Overige materiële vaste activa		2.252	2.351	2.450
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen				
IV. Financiële vaste activa		2.456.726	2.336.106	2.307.759
A. Verbonden ondernemingen	(2)	2.275.420	2.152.174	2.127.037
1. Deelnemingen		2.269.084	2.145.391	2.123.818
2. Vorderingen		6.336	6.783	3.219
B. Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	(3)	174.016	176.194	172.861
1. Deelnemingen		174.016	176.194	172.861
2. Vorderingen		0	0	0
C. Andere financiële vaste activa		7.289	7.738	7.861
1. Aandelen		7.282	7.731	7.854
2. Vorderingen en borgtochten in contanten		8	8	8
Vlottende activa		69.720	105.534	77.158
V. Vorderingen op meer dan één jaar		2.346	900	
A. Handelsvorderingen				
B. Overige vorderingen		2.346	900	
VI. Voorraden en bestellingen in uitvoering				
A. Voorraden				
1. Grond-en hulpstoffen				
2. Goederen in bewerking				
3. Gereed product				
4. Handelsgoederen				
5. Onroerende goederen				
6. Vooruitbetalingen				
B. Bestellingen in uitvoering				
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar		10.533	28.781	27.416
A. Handelsvorderingen		1.672	3.514	3.682
B. Overige vorderingen	(4)	8.861	25.267	23.734
VIII. Geldbeleggingen	(5)	52.137	71.147	44.724
A. Eigen aandelen		24.400	23.963	21.600
B. Overige beleggingen		27.737	47.185	23.124
IX. Liquide middelen		4.206	4.131	4.670
X. Overlopende rekeningen		498	575	348
Totaal der activa		2.537.045	2.452.503	2.396.315

Balans

(€ 1.000)	Nota's	2016	2015	2014
Passiva				
Eigen vermogen	(6)	1.679.714	1.426.185	1.424.610
I. Kapitaal		2.295	2.295	2.295
A. Geplaatst kapitaal		2.295	2.295	2.295
B. Niet opgevraagd kapitaal (-)				
II. Uitgiftepremies		111.612	111.612	111.612
III. Herwaarderingsmeerwaarden				
IV. Reserves		81.703	79.716	71.514
A. Wettelijke reserve		248	248	248
B. Onbeschikbare reserves		24.435	23.997	21.634
1. Eigen aandelen		24.400	23.963	21.600
2. Andere		35	35	35
C. Belastingvrije reserves				
D. Beschikbare reserves		57.020	55.470	49.631
V. Overgedragen winst		1.484.103	1.232.562	1.239.188
Overgedragen verlies (-)				
VI. Kapitaalsubsidies				
Voorzieningen en uitgestelde belastingen		0	0	4
VII. A. Voorzieningen voor risico's en kosten		0	0	4
1. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen		0	0	4
2. Belastingen				
3. Grote herstellings- en onderhoudswerken				
4. Overige risico's en kosten				
B. Uitgestelde belastingen				
Schulden		857.331	1.026.318	971.701
VIII. Schulden op meer dan één jaar	(7)	28.000	0	60.000
A. Financiële schulden		0	0	60.000
B. Handelsschulden				
C. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen				
D. Overige schulden		28.000		
IX. Schulden op ten hoogste één jaar		829.088	1.025.182	909.739
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen		0	0	0
B. Financiële schulden	(7)	728.209	954.885	844.687
1. Kredietinstellingen				
2. Overige leningen		728.209	954.885	844.687
C. Handelsschulden		442	430	429
1. Leveranciers		442	430	429
E. Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten		2.914	3.150	2.632
1. Belastingen		158	191	156
2. Bezoldigingen en sociale lasten		2.756	2.959	2.476
F. Overige schulden	(8)	97.523	66.718	61.991
X. Overlopende rekeningen		243	1.136	1.962
Totaal der passiva		2.537.045	2.452.503	2.396.315

Resultatenrekening

(€ 1.000)	Nota's	2016	2015	2014
Kosten				
A. Kosten van schulden		3.905	4.802	7.237
B. Andere financiële kosten		879	924	1.246
C. Diensten en diverse goederen		8.006	8.842	8.686
D. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		1.876	2.114	2.373
E. Diverse lopende kosten		927	766	260
F. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële vaste activa en materiële vaste activa		695	680	657
G. Waardeverminderingen	(9)	36.118	6.373	5.419
1. Op financiële vaste activa		15.170	6.373	5.011
2. Op vlottende activa		20.948	0	408
H. Voorzieningen voor risico's en kosten		0	0	0
I. Minderwaarde bij realisatie		3.195	3.100	515
1. Van materiële en immateriële vaste activa		0	0	0
2. Van financiële vaste activa	(10)	2.292	927	20
3. Van vlottende activa		903	2.173	495
J. Uitzonderlijke kosten		0	0	0
K. Belastingen		126	18	4
L. Winst van het boekjaar		322.518	67.769	60.278
M. Overboeking naar belastingvrije reserves				
N. Te bestemmen winst van het boekjaar		322.518	67.769	60.278
Resultaatverwerking				
A. Te bestemmen winstsaldo		1.555.079	1.306.957	1.306.107
1. Te bestemmen resultaat van het boekjaar		322.518	67.769	60.278
2. Overgedragen winst van het vorige boekjaar		1.232.562	1.239.188	1.245.829
Totaal		1.555.079	1.306.957	1.306.107

Resultatenrekening

(€ 1.000)	Nota's	2016	2015	2014
Opbrengsten				
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		343.761	75.476	78.199
1. Dividenden	(11)	342.293	73.604	76.535
2. Interesten		120	547	310
3. Tantièmes		1.348	1.326	1.354
B. Opbrengsten uit vlottende activa		1.221	1.339	1.289
C. Andere financiële opbrengsten		9	4	4
D. Opbrengsten uit geleverde diensten		2.596	4.611	4.599
E. Andere lopende opbrengsten		370	337	361
F. Terugnemingen van afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële en immateriële vaste activa				
G. Terugnemingen van waardeverminderingen		261	9.691	219
1. Op financiële vaste activa		62	5.214	116
2. Op vlottende activa		200	4.477	103
H. Terugnemingen van voorzieningen voor risico's en kosten		0	4	113
I. Meerwaarde bij realisatie	(12)	30.028	3.926	1.890
1. Van immateriële en materiële vaste activa		23	8	7
2. Van financiële vaste activa		29.636	3.560	836
3. Van vlottende activa		369	357	1.047
J. Uitzonderlijke opbrengsten		0	0	0
K. Regularisering van belastingen en terugnemings van voorzieningen voor belastingen				
L. Verlies van het boekjaar		0	0	0
M. Onttrekking aan de belastingvrije reserves				
N. Te bestemmen verlies van het boekjaar		0	0	0
Resultaatverwerking				
C. Toevoeging aan het eigen vermogen		1.988	8.202	5.460
3. Aan de overige reserves		1.988	8.202	5.460
D. Over te dragen resultaat		1.484.103	1.232.562	1.239.188
1. Over te dragen winst		1.484.103	1.232.562	1.239.188
F. Uit te keren winst		68.989	66.194	61.458
1. Vergoeding van het kapitaal		68.334	65.654	60.964
2. Bestuurders of zaakvoerders		655	540	494
Totaal		1.555.079	1.306.957	1.306.107

Balans

Activa

1. Materiële vaste activa: de samenstelling van deze post is grotendeels ongewijzigd gebleven in vergelijking tot de voorgaande jaren: het betreft voornamelijk de gebouwen en inrichting van het vastgoed gelegen in Antwerpen aan de Begijnenvest 113 en aan de Schermersstraat 44, waar de maatschappelijke zetel van Ackermans & van Haaren gevestigd is. Het gebouw aan de Schermersstraat 42, dat verhuurd wordt aan dochterbedrijf Leasinvest Real Estate is opgenomen onder de "overige materiële vaste activa".
2. Financiële vaste activa - Verbonden ondernemingen: op 30 september 2016 heeft AvH haar deelneming in Sofinim verhoogd van 74% tot 100% door de overname, voor een bedrag van 106,0 miljoen euro, van de minderheidsparticipatie die NPM Capital aanhield. Voorts werd in de loop van het jaar kapitaal bijgestort in Anima Care en AvH Resources India (het Indische filiaal via hetwelke AvH onrechtstreeks aandeelhouder is van Sagar Cements). De deelneming van AvH in Holding Groupe Duval (HGD) werd verder afgebouwd door de ruil van 16% in HGD tegen 25% van de aandelen van de Franse vastgoedvennootschap Patrimoine & Santé. Vervolgens hebben AvH en de leden van het management van Residalya al hun respectievelijke belangen in Residalya en in Patrimoine & Santé ingebracht in een nieuwe Belgische holding HPA, waarin AvH 70,86% bezit.
3. Financiële vaste activa - Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat: AvH heeft in 2016 haar deelneming in Sipef licht verhoogd tot 27,83%.
4. De overige vorderingen op ten hoogste één jaar bestaan naast terug te vorderen belastingen en een voorschot dat werd verstrekt aan dochtervennootschap Green Offshore uit de netto boekwaarde van de financieringen die aan GIB werd verleend in het kader van haar financiering van Financière Flo. In de loop van 2016 heeft AvH bijkomend 2,2 miljoen euro financiering verstrekt aan GIB.
5. De daling van de post geldbeleggingen vloeit voort uit de vermindering van beleggingen van cashoverschotten op termijnrekeningen. De post eigen aandelen is gestegen tot 24,4 miljoen euro. Als gevolg van transacties, zowel in uitvoering van het liquiditeitsprogramma als binnen de context van het aandelenoptieplan en de dekking daarvan, heeft AvH in 2016 nochtans per saldo 4.854 eigen aandelen verkocht. Voor verdere toelichting bij de bewegingen op de eigen aandelen wordt verwezen naar de toelichting verstrekt op pagina's 167-168 van dit rapport.

Passiva

6. Het eigen vermogen van AvH is met 253,5 miljoen euro gestegen in vergelijking tot de toestand per einde 2015 (beide cijfers inclusief de aan de algemene vergadering van aandeelhouders voorgestelde winstverdeling). Deze aangroei vloeit voort uit het resultaat over het boekjaar 2016 dat 322,5 miljoen euro bedraagt (2015: 67,8 miljoen euro) en ruim hoger uitvalt dan het in de loop van 2016 uitbetaalde dividend van 65,7 miljoen euro.
7. De aankoop door AvH van het minderheidsaandeel van 26% in Sofinim dat toebehoorde aan NPM Capital, vertegenwoordigde een investering van 106 miljoen euro in totaal, waarvan 56 miljoen euro nog moet betaald worden, in gelijke schijven verdeeld over 2017 en 2018. Tegelijkertijd heeft deze transactie een aanzienlijke dividenduitkering van 250 miljoen euro door Sofinim mogelijk gemaakt die door een buitengewone algemene vergadering van Sofinim in het vierde trimester van 2016 werd beslist. Deze dividenduitkering heeft het AvH mogelijk gemaakt om haar financiële schulden op korte termijn ten opzichte van AvH Coordination Center met een gelijk bedrag te verminderen. Naast de schulden bij dochtervennootschap AvH-CC, had AvH op 31 december 2016 voorts nog uitsluitend korte termijn financiële schulden onder de vorm van "commercial paper" voor een bedrag van 30,4 miljoen euro.
8. Het bedrag aan overige schulden per 31 december 2016 van 97,5 miljoen euro is inclusief de aan de algemene vergadering van aandeelhouders voorgestelde winstverdeling. Dat dividend stijgt met 4% in vergelijking tot einde 2015. De stijging van deze overige schulden wordt voor 28 miljoen euro verklaard door de in 2017 verschuldigde schijf op de aankoop van de Sofinim aandelen.

Resultatenrekening

Kosten

9. De waardeverminderingen hebben in 2016 voornamelijk betrekking op de deelnemingen en desgevallend financieringen op Financière Flo/Groupe Flo en op Oriental Quarries & Mines in lijn met de waardecorrecties die door AvH in haar geconsolideerde rekeningen werden verwerkt per jaareinde 2016.
10. Op de inbreng van de deelneming in Patrimoine & Santé bij HPA werd enkelvoudig een minderwaarde geboekt van 2,3 miljoen euro.

Opbrengsten

11. AvH heeft in 2016 significant meer dividenden ontvangen van haar rechtstreekse deelnemingen dan in voorgaande jaren. Daarbij wordt opgemerkt dat 250 miljoen euro afkomstig is van het dividend dat door Sofinim werd uitgekeerd in het vierde trimester van 2016 na de verwerving van de volledige 100% door AvH. Maar ook de dividenden afkomstig van Profimolux, Finaxis en CFE namen toe.
12. AvH realiseerde in 2016 29,5 miljoen euro statutaire meerwaarden op de ruiltransactie van een bijkomende schijf (16%) in Holding Groupe Duval tegen 25% in Patrimoine & Santé en op de inbreng in HPA van haar participatie in Residalya.

ALGEMENE GEGEVENS BETREFFENDE DE VENNOOTSCHAP EN HET KAPITAAL

Algemene gegevens betreffende de vennootschap

Maatschappelijke zetel

Begijnenvest 113, 2000 Antwerpen
BTW BE 0404.616.494
RPR Antwerpen

Datum van oprichting, laatste statutenwijziging

De vennootschap werd opgericht op 30 december 1924 bij notariële akte, in extenso verschenen in de bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 15 januari 1925 onder nummer 566. De statuten werden meermaals gewijzigd en voor het laatst bij notariële akte op 26 november 2014, bij uittreksel bekendgemaakt in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van 16 december 2014 onder nummer 14223121.

Duur van de vennootschap

Onbepaald.

Rechtsvorm, toepasselijk recht

Naamloze vennootschap naar Belgisch recht die een openbaar beroep op het spaarwezen doet of heeft gedaan in de zin van artikel 438 van het Wetboek van Vennootschappen.

Doel van de vennootschap

De vennootschap heeft tot doel:

- (a) de studie, het toezicht en de directie van alle openbare of private werken, bijzonder op het gebied van de bouw in het algemeen, de organisatie, het bestuur van alle vennootschappen of ondernemingen en de bijstand aan dezen onder alle vormen;
- (b) de aanneming ter zee en te land van alle openbare of private werken op het gebied van de bouw en voornamelijk de aanneming van alle werken ter zee en op de binnenwateren, grote bevoeiingswerken en normalisering van waterlopen, grote werken voor drooglegging en bemaling, uitbaggering, boring, peiling en uitgraving van putten, ontwatering, bouw van kunstwerken, graafwerken en

algemene aanneming van constructies, evenals het vlotbrengen van boten en schepen;

- (c) de prospectie te land en ter zee op het gebied van de ontginningsnijverheid, voornamelijk ruwe petroleum of aardgas en de minerale producten in het algemeen;
- (d) de uitbating, productie, omvorming, verdeling, aankoop, verkoop en vervoer van alle producten van de ontginnings-nijverheid;
- (e) de verwerving, uitbating, productief making, overdracht van gronden, onroerende goederen en welkdanige onroerende rechten;
- (f) het op om het even welke wijze verwerven, uitbaten, en te gelde maken van alle intellectuele rechten, brevetten en concessies;
- (g) het bij wijze van inschrijving, inbreng, fusie, samenwerking, financiële tussenkomst of anderszins verwerven van een belang of deelneming in alle bestaande of nog op te richten vennootschappen, ondernemingen, bedrijvigheden of verenigingen zonder onderscheid in België of in het buitenland;
- (h) het beheren, valoriseren en te gelde maken van deze belangen of deelnemingen;
- (i) het rechtstreeks of onrechtstreeks deelnemen aan het bestuur, de directie, de controle en vereffening van de vennootschappen, ondernemingen, bedrijvigheden en verenigingen waarin zij een belang of deelneming heeft;
- (j) het verlenen van alle advies en bijstand op alle mogelijke vlakken van de bedrijfsvoering aan het bestuur en de directie van de vennootschappen, ondernemingen, bedrijvigheden en verenigingen waarin zij een belang of deelneming heeft, en in het algemeen het stellen van alle handelingen die geheel of gedeeltelijk, rechtstreeks of onrechtstreeks behoren tot de activiteiten van een holding.

De vennootschap kan alle hoegenaamde burgerlijke-, commerciële-, industriële-, financiële-, roerende en onroerende verrichtingen uitvoeren, die rechtstreeks of onrechtstreeks in verband staan met haar doel of die van aard zijn de verwezenlijking daarvan te bevorderen.

Zij kan zich ten gunste van de vennootschappen, ondernemingen, bedrijvigheden en verenigingen waarin zij een belang of deelneming heeft borgstellen of haar aval verlenen, optreden als agent of vertegenwoordiger, voorschotten toestaan, kredieten verlenen, hypothecaire of andere zekerheden verstrekken.

De bedrijvigheid van de vennootschap mag zowel in het buitenland als in België uitgeoefend worden.

Raadpleging van documenten i.v.m. de vennootschap

De enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap worden neergelegd bij de Nationale Bank van België. De gecoördineerde versie van de statuten van de vennootschap kan geraadpleegd worden op de griffie van de rechtbank van koophandel te Antwerpen. Het jaarlijks financieel verslag wordt verstuurd naar de aandeelhouders op naam alsook naar eenieder die hierom verzoekt. De gecoördineerde versie van de statuten en het jaarlijks financieel verslag zijn tevens beschikbaar op de website (www.avh.be).

Algemene gegevens betreffende het kapitaal

Geplaatst kapitaal

Het geplaatst maatschappelijk kapitaal bedraagt 2.295.277,90 euro. Het kapitaal is volledig volgestort en wordt vertegenwoordigd door 33.496.904 aandelen zonder vermelding van nominale waarde.

Kapitaalverhogingen

De meest recente kapitaalverhoging dateert van 11 oktober 1999, en dit in het kader van de fusie door overname van Belcofi NV door Ackermans & van Haaren NV.

Toegestaan kapitaal

De raad van bestuur kan in de gevallen voorzien in het bijzonder verslag, goedgekeurd door de buitengewone algemene vergadering van 26 november 2014, het maatschappelijk kapitaal gedurende 5 jaar, te rekenen vanaf 16 december 2014, in één of meer malen verhogen met een bedrag van maximum 500.000 euro.

De raad van bestuur kan tevens gebruik maken van het toegestaan kapitaal, in geval van openbaar overnamebod op effecten uitgegeven door de vennootschap, onder de voorwaarden en binnen de grenzen van artikel 607 van het Wetboek van Vennootschappen. De raad van bestuur kan van deze machtiging gebruik maken, indien de kennisgeving van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) aan de vennootschap dat haar is kennis gegeven van een openbaar overnamebod, niet later dan drie jaar na 26 november 2014 plaatsvindt.

De kapitaalverhogingen waartoe krachtens deze machtigingen wordt besloten kunnen geschieden overeenkomstig de door de raad van bestuur te bepalen modaliteiten, met of zonder uitgifte van nieuwe aandelen, door uitgifte van al dan niet achtergestelde converteerbare obligaties of van warrants of andere roerende waarden al dan niet gehecht aan andere effecten van de vennootschap.

De machtiging omvat de bevoegdheid om over te gaan tot:

- (i) kapitaalverhogingen of uitgaven van converteerbare obligaties of van warrants waarbij het voorkeurrecht van de aandeelhouders is beperkt of uitgesloten,
- (ii) kapitaalverhogingen of uitgaven van converteerbare obligaties waarbij het voorkeurrecht van de aandeelhouders is beperkt of uitgesloten ten gunste van één of meer bepaalde personen, andere dan personeelsleden van de vennootschap of van haar dochtervennootschappen, en
- (iii) kapitaalverhogingen die geschieden door omzetting van reserves.

De bevoegdheden kunnen worden hernieuwd overeenkomstig de wettelijke bepalingen.

Aard van de aandelen

De volgestorte aandelen en de andere effecten van de vennootschap bestaan op naam of in gedematerialiseerde vorm. Elke titularis kan op elk ogenblik op zijn kosten de omzetting vragen van zijn volgestorte effecten in een andere vorm, binnen de grenzen van de wet en zonder afbreuk te doen aan de bepalingen van de derde paragraaf van artikel 9 van de statuten.

De effecten zijn ondeelbaar tegenover de vennootschap die de rechten behorende tot ieder aandeel waarover betwistingen zouden bestaan betreffende de eigendom, het vruchtgebruik of de naakte eigendom kan schorsen. Ingeval van vruchtgebruik zal de naakte eigenaar van het aandeel tegenover de vennootschap vertegenwoordigd worden door de vruchtgebruiker, behoudens andersluidende overeenkomst tussen partijen.

Aandelen aan toonder

Sinds 1 januari 2008 mag de vennootschap geen aandelen aan toonder meer uitgeven en kunnen de aandelen op naam niet meer worden omgezet in aandelen aan toonder.

De toonderaandelen, die uiterlijk op 31 december 2013 niet waren omgezet in aandelen op naam of in gedematerialiseerde aandelen, zijn sinds 1 januari 2014 van rechtswege omgezet in gedematerialiseerde aandelen.

Deze aandelen werden ingeschreven op een effectenrekening op naam van Ackermans & van Haaren. De rechten verbonden aan deze aandelen (stemrecht, recht op deelneming in de winst, enz.) werden geschorst. Sinds 1 januari 2015 is Ackermans & van Haaren gerechtigd om de aandelen waarvan de rechthebbende zich niet heeft bekendgemaakt ter beurze te verkopen, na bekendmaking van een bericht in die zin. Ackermans & van Haaren heeft, conform de wettelijke procedure, in de loop van 2015 10.872 aandelen ter beurze verkocht en de opbrengst daarvan in bewaring gegeven bij de Deposito- en Consignatiekas.

Contact

Voor alle vragen kan men terecht op het telefoonnummer +32 3 231 87 70 of via e-mail: dirsec@avh.be ter attentie van Jan Suykens of Tom Bamelis.

Ackermans & van Haaren NV
Begijnenvest 113
2000 Antwerpen, België
Telefoon +32 3 231 87 70
E-mail: info@avh.be
Website: www.avh.be
RPR Antwerpen
BTW: BE 0404.616.494

Foto's

© Koen Fasseur
© Michel Muylle
© Nicolas van Haaren
© Philippe Van Gelooven

De digitale versie van dit jaarverslag kan geraadpleegd worden op www.avh2016.be.

Ce rapport annuel est également disponible en français.

This annual report is also available in English.

De Nederlandse versie van dit document moet beschouwd worden als het officiële referentiedocument.

Concept en realisatie

FBD nv (www.fbd.be)

FINANCIËLE KALENDER

19 mei 2017	Tussentijdse verklaring Q1 2017
22 mei 2017	Algemene vergadering
31 augustus 2017	Halfjaarresultaten 2017
22 november 2017	Tussentijdse verklaring Q3 2017

Ackermans & van Haaren NV
Begijnenvest 113
2000 Antwerpen - België
Tel. +32 3 231 87 70
info@avh.be
www.avh.be